

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Liber Septimus. De explicitatione partus Deiparæ Mariae, ac de perpetua,
& nunquam violata integerrima eius virginitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

DE EXPECTATIONE PARTVS DEIPARÆ
 MARIAE, AC DE PERPETVA, ET
 NVNQVAM VIOLATA INTE-
 gerrima eius Virginitate.

LIBER SEPTIMVS.

HOMILIA PRIMA.

FESTI EXPECTATIONIS PARTVS PRIMOR-
 dia traduntur, & tria, quae complectitur hoc Festum,
 varia eruditione enucleantur, explicatis illis
 verbis: *Venter tuus sicut acer-
 nus tritici vallatus
 lilijs.*

TRIA, quae comple-
 ctitur praesens festi-
 tatis, nimirum Dei-
 paræ Mariae inno-
 late virginitatis cul-
 tum, felicissimi eius
 partus expectationē,
 necnon singularem illam nomenclatu-
 ram, quae apud Hispanos Festum Domi-
 nae nostrae de la. O. nuncupatur, mirifi-
 co artificio clausit Spiritus sanctus, in
 dulcissimis illis verbis, in quibus nō pau-
 ca delitescunt sacramenta: *Venter tuus
 sicut aceruus tritici, vallatus lilijs.* Lilia
 apud Antiquos symbolum extiterunt
 virginitatis propter innatum eorum cā-
 dorem, ac miram fragrantiam: ecce Ma-
 rianae virginitatis cultum. Spei etiam li-

lia argumentum erant, quia à radice pro-
 cissa, quando folia inter sese complicata
 sunt, adhuc expectantur in aqua fore ex-
 plicanda, & expandenda, ac suavissimum
 emissura odorem: ecce festum expecta-
 tionis partus, in quo factus, iustar odoris,
 qui abique floris violatione prodit, è tha-
 lamo Virginis egressurus erat: *Venter au-*
tem aceruus tritici comparatur, qui figu-
raturam habet orbicularem. ecce delineatam
nomenclaturam illā Festi Dominae no-
strae de la. O. in qua mira latent arcana
in praesenti homilia à nobis detegenda,
quae ad illustrandum propositum Can-
ticorum locum non parum conferent.
 Imprimis tamen, antequam adhuc elu-
 cidanda veniam, oportet Festi huius ori-
 ginem recensere. *narrant Hispaniarum*
rerum

Caet. 7.

ibid.

rerum historiographi, haresim illam, integerrimam Deiparae Mariae virginitatem negantem, quam D. Hieronymus multis, & efficacissimis argumentis expugnauerat, & quasi mortuum sepeliret, eandem iam sepultam Pelagium & Elladium haereticos, ex Gallia Gotica in Hispaniam venientes tempore D. Ildelfonsi, ab inferis reuocasse, & illam euulgasse coepisse: tunc autem circa annum Domini circiter sexagesimum supra sextum sub Martino I. contulerunt in Concilium Toletanum decimum, Eugenius III. Archiepiscopus Toletanus, & decem, & septem alij Episcopi, regnante Catholico Rege Recensintho, qui vna nunci consensu nunquam violatam Deiparae virginitatem acclamauerunt. In quo sane videtur mihi illis contigisse, quod olim Ephesius: qui Diana, hoc est, lunam, tanquam Deam venerabantur, cui dicuntur celebre illud templum, quod Dianae Ephesinae vocabatur, & quod plebeius quidam, & infimi nominis homo, vt aeternum sibi compararet nomen, tentauit igne supposito penitus demoliri; hanc etiam falsam Deam cum sagittarum manipulo depingebant, varios influxus significantes, quibus terram fecundabat, & locupletabat; his acutis sagittis Ephesiorum corda adeo vulnerauit, vt cum Ephesius praedicante Paulo, mira diuini Verbi virtute inciperet Dianae ueneratio corrumpi, Demetrius quidam argentarius conuocatis episcopis suae artis, proposita illis sui lucri magna iactura, praecipue tamen collapsae antiquae uenerationis magnae Dianae, quam non solum Asia, sed vniuersus Orbis colebat, ita Ephesiorum animos in defensionem Dianae inflammauit, vt omnes pariter in illa uerba prorumperent: *Magna Diana Ephesiorum*: non secus Eugenio Archiepiscopo Toletano varios Episcopos ad Concilium conuocante, vt de instaurando, & refarciendo Marianae uirginitatis honore ab haereticis impudenter laeso, omnes vna uoce acclamauerunt, non quidem falso, &

impie, vt illi, *magna Diana Ephesiorum*, sed pie & uere: *Magna integerrima Virgo Maria*: cuius uirginis integritatis ueritas, vt fidelium mentibus firmius inhaeresceret, publico edicto hi Patres praecerunt, vt octauo die ante natiuitatem Domini praesens festum celebraretur; id quod anno proximo S. Ildelfonsus, qui eo anno ob Eugenij mortem in Archiepiscopum Toletanum electus fuit, executioni diligenter mandauit. erat enim uirginis integritatis Mariae acerrimus defensor: unde sicut olim Cherubim cum gladio uersatili paradisi uoluptatis custodiebat, ne a quopiam conculcari posset; & vt quondam Propheta Daniel Sufanna castitatem ab impudicis illis senibus eam commaculare conantibus defendit, ita S. Ildelfonsus, vt nomen ipsum praefert, quod a multis interpretatur *ille defensor*, quasi per antonomasiam: Mariani paradisi vigilantissimus custos, ac uirginis eius castitatis indefessus & inuictissimus propugnator extitit. In cuius singularis obsequij, & protectionis praemium, cum ipse accederet ad officium Matutinum illius festiuitatis, coelestis indumentum de manu Reginae Angelorum suscepit, quod modo magna ueneratione asseruatur in Hispania in ciuitate Ouentis. & vt perpetua tanti beneficij memoria nunquam aboleretur, singulari cultu custoditus perseuerat hucusque lapis, in quo ex uetustissima, & indubitata maiorum traditione sacrata Virgo plantas posuit, & iugiter Hispani adoramus locum, *ubi steterunt pedes eius*, ecclesiaeque Toletanae in insignibus & stemmatibus suis id ubique repraesentat.

Ceterum ad tria illa, qua praesens Festum complectitur, & prosequi polliciti sumus, sermonem conuertentes, certe spiritus S. vt uirginis ueteri miram puritatem declararet, candidis liliis illum circumdedit, ut autem significaret, Mariam uideamque uirginem esse mente & corpore, consulto dixit, ventrem eius uallatum esse liliis, quod enim uallatur, undique cingi-

Genes. 3.

An. 28.

cingitur. Atque hinc ortum habuisse existimo laudabilem Ecclesiam Catholicam consuetudinem constituentis ante imaginem Virginis tanquam insignia, & stemmata propria; vas mundissimum candidissimum liliis plenum: ad manifestandum certè eius Virginitatem non esse communem, & vulgarem: insitit aliarum virginum, quæ eo ipso, quod illam seruant, fecunditate carent, nigrum in modum hinc prodesse agnuit, quippe cum miti eorum candore tam eximiam fecunditatem habent coniunctam, vt ex vno duntaxat illorum semine in terram facto tota area liliis impleatur. quem admodum etiam candidum lilium, sex habet folia candida, in tot similiter diuiditur castitas, ad expugnanda sex libidinis vitia, quæ illam demoliri satagunt, fornicatio, incestus, adulterium, stuprum, venereum sacrilegium, & peccatum contra naturam. Ac tandem, quem admodum flos lilius intus continet semen aureum, septem habens grana; sic Maria, virtute Spiritus sancti grauida, semen illud aureum, & diuinum, æterni Patris filium, in medio sui vteri continebat, qui septem donis Spiritus sancti erat exornatus, quia septiformis Spiritus super illum requieuit, vt prædixit Isaias: ecce per lilia virginitatem Deiparæ cum mira eius fecunditate coniunctam egregie adumbratam. Cum autem obiter hæretici, quod si Deipara fuisset perfectè fecunda, oportuisset non vnum, sed plures filios edidisse, quia quanto foemina sapius concipit, tanto fecundior esse perhibetur. Nullius prorsus momenti est versura hæc, & hæretica calumnia, quam proinde non aliter infingam, quam ex fabula illa vulpis, cuius nonnulli meminere Poetæ: illa enim ad leenam contendente, minus ea fecundam esse, cum non nisi vnum ederet foetum, ipsa verò per plures, certè leena respondit, vnicum tantum partum eius pluri estimandum, maiorisque valoris esse, quam omnes simul foetus generis vulpini, scilicet fecundior em esse iudicandam, vnum solum

Psal. 11.

Isaie 11.

foetum producetem, quam vulpem multos parturientem: sic sanè nihil diminuit excellentiam fecunditatis Deiparæ Mariæ, quod vnicum tantum, & non plures filios pepererit, cū ille solus omnium aliarum matrum natos in finico perfectionis interuallo superet. Aliæ enim matres fallaces vulpes, quæ demouentur vineas, pariunt, Dauid dicente: *Mendaces filij hominum*: beata autem Virgo peperit leonem de Tribu Iuda, Christum scilicet Dominum, qui de seipso dixit: *Ego sum via, veritas, & vita*. atque hoc est primum, quod præsentis Festi celebrat nostra Hispania, virginitatem scilicet Deiparæ per fecunditatem eius minimè labefactam, sed potius auctam & illustriorem factam, de qua longus nobis restat insequentibus habendus sermo. Nunc sufficiat explicare vim illius verbi *vallatur*, certè *vallū* significat locum munitissimum exercitus, vbi milites resident cum ciuitatem aliquam obsident, vel è regione inimicorum se constituant; unde *vallare*, idem est ac fossa circumdata lignis fortissimis & terreo muro locum militum armare, ad quod alludens Diabolus Deo dixit de Iob: *nonne tu vallasti eum*: ita mo, Iob. 1. & Christus Dominus in Evangelio ait: *Circundabunt te inimici tui vallo*: liliis ergo vallatur frumentum, quia fecunditas Mariæ à virginitate fuit custodita velut ab exercitu militum armorum, nec passa est illam quidquam lædi, sicut aliæ foeminae læduntur, in quibus virginitas obest fecunditati, & virginitati fecunditas.

Secundum, quod complectitur hoc Festum, est Expectatio virginis partus, præsertim cum B. Virgo proxima erat, quod etiam eleganter significauit Spiritus sanctus, per lilia, quia Bos illorum hieroglyphicum erat olim, spei & vt refert Pictus Valerianus, in multis antiquorum Imperatorum nummis, ex altera facie Dea quædam sculpea erat, liliū dextera protendens, cum hac inscriptione, *Spei publica*, quod præsentis argumento mirifice

Psal. 61.

Ios. 16.

Iob. 1.

Luc. 19.

Pier. lib. 15.

e. de lilijs.

Psal. 119.

ficè conuenit, cum in B. Virgine partum redemptoris expectante, tanquam in cõmuni omnium matre omnes fideles eundem expectarunt, vnde merito illi hodie quadrat inscriptio illa: *Spes publica*: ratio autem propter quam lilium in spei symbolum accipiebatur, iam supra tacta est, quia hasta illius à radice præcisã, quando nullius floritionis videtur spes habenda, adhuc efflorescit, postea folia sua expandens, ac suauem odorem emittens, cui consonat illud Iob 14. *Lignum habet spem, si præcisum fuerit, rursum virebit, & rami eius pullulant.* Licet autem antiqui Patres firma spe Christi venturi præmuniti essent, multo tamen firmior erat spes Mariæ, quia illorum soli Deo promittenti nitebatur, Mariæ tamen spes non solum diuina promissione firmata, sed pignore etiam rei promissæ sibi exhibendæ, ab ipsa accepto, constabata erat. Pignus hoc fœtus erat in ventre conceptus, qui cum Spiritum sanctum habuisset opificem, nullus in Virginem proterat abortus timor subreperere, qui spem eius infirmaret. Est autem manifestum augeri, & firmiorem reddi in nobis spem de futura exhibitione rei nobis promissæ, cum non solum verbum promittentis, sed in super preciosum pignus ab eo accepimus, vnde si quidam firmam spem vocarunt, *vitam vitæ*, quia vita sine spe mors est, alij *fugam timoris*, alij *condimentum insulsi*, alij *solacium laborum*, alij cum D. Paulo *firmissimam anchoram*, cetèrè dilatio partus, qui Mariam excruciauit, Salomone dicente: *Spes, quæ differtur, affligit animam*, magnum solacium habuit comitem ad sui doloris leuamen, spem scilicet firmissimam, qua infantem Christum intra breue octo dierum curriculum se parturam certissimè expectabat. Vnde videor mihi Mariam proferentem audire verba illa patris sui Dauidis: *Sperauit anima mea in Domino, à custodia matutina vsque ad noctem*: benè inquit, *vsque ad noctem*, quia in nocte natus erat Christus Dominus: *Dum medium silentium teneret omnia, & nox in suo*

cursum iter haberet. Cassiodorus *Eccl. in Misericordie*: *Sperauit anima mea in Domino, qui sa Virg. Natiuitatis Verbum Patris, & de Virgine nasci dignatus est.* fauetque huic interpretationi Paraphrasis Chaldaea dicens: *Anima mea ardentius desiderauit aduentum Domini, quam vigilans nocturni aduentum matutinum*, hoc est, quam Prophetæ, & sancti Patriarchæ, de quibus Isaias dixit: *Super muros tuos constitui custodes*: quibus verbis allusionem facit ad speculatores militares in arcibus constitutos, qui vigilantes & tota nocte in somnes aduentum solis avidissime cupiunt: non minus ardenti, sed feruentiori potius desiderio B. Virgo expectabat aduentum solis iustitiæ: *Sperauit anima mea in Domino, à custodia matutina vsque ad noctem*: non fuit fraudata cetèrè Deipara Maria à sua firma spe, quia illam collocauit in Domino. Vos, o mundi sectatores, millies fraudamini vestra spe, quia ponitis illam non in Domino, sed in rebus caducis, & futilibus, vnde merito vanam vestram spem, vt antiqui ad viuum exprimerent, fœminam quandam pingebant à vertice capitis vsque ad plantas pedis ex nubibus compactam, forsan alludere volentes ad facerem fabulam illius viri, cui cum data esset in vxorem Iuno, cuius corpus factum fuerat ex subtili nube (quæ facile ad solis aspectum in pluuiam resoluuit) cum voluit illam amplexari, nihil aliud reperit, quàm vaporem facile euanescentem; non dissimiliter vobis contingit, qui in vanis ac fugacibus huius sæculi bonis spem vestram collocatis: nam cum avidissime ad illam apprehendendam manus admoventis, nihil solidum, & stabile inuenitis, omnia sunt inania, & infirma, non secus, ac nubes, quam flatus venti dissoluit: vnde prudenter loquutus est, qui dixit: *Spes vana vigilantium somnus est*: non sic, non sic erat spes Deiparæ, non in creaturis, sed in summo, & increato bono totam suam spem fixam habebat. Placet quidem Deo, vt multa ad modum sacrificij ei offerantur, cuius vna pars

Zzzz specta-

Iob 14.

Iob 13.

Iob 129.

Iob 18.

spectabat ad Deum, alia ad sacerdotem; placet quidem illi, ut partim in pauperes erogetur, partim in emolumentum vestrae familiae, placet ut partem temporis in vacando orationi infumas, partem etiam honestis lucris comparanda praebas, & sic similiter in aliis; at cum de spe agitur, non placet sibi sacrificium, ut partim in creatore, partim in creaturis: spei holocaustum a te postulat, ut sicut illud totum in Dei obsequium igne consumebatur, ita totam tuam spem, & fiduciam absque vlla diuisione in solo ipso constituas. Facit mirifice ad hoc explicandum illud, quod supra Genesios narrat historia; praecipit Dominus Noe, ut in Arca fenestram quandam faceret vnus cubiti magnitudinem habentem: *Fenestram in Arca facies, & in cubito consummabis eam.* haec fenestra non fuit ex ligno, sicut Arca, sed ex clarissimo crystallo, ut auctor est doctissimus Commestor in sua historia scholastica, vnde nonnulli, vbi nostra vulgata legit: *facies fenestram*: veterunt: *facies lucernam*; quia cum fenestra esset crystallina, irradiante illam sole, instar ardentis facis ac splendidissimae lucernae, apparebat. Docet autem Oleaster, ex contextu ipso non obscure colligi Deum fenestram hanc in tecto fieri praecipisse, quia postquam loquutus fuerat de fenestra, continuo adiecit, ut faceret ostium in latere Arcae quasi in eo codistinguens locum ostij loco fenestrae, ut illa in tecto, hoc in latere Arcae fieret. videbatur sane (si res humano modo pensanda est) conuenientius fuisse, etiam fenestram in vno latere Arcae fieri, ut sic habitantes in Arca per illam fenestram intuentes explorare possent tempus, quo inundatio cessasset, & terra discoopertiri coeisset, & sic ab Arca egrederentur, ita sane faciedum videbatur humano consilio, sed non diuino: consulto enim voluit Deus fenestram illam crystallinam in tecto Arcae fieri; quia cum per illam nec modicum terrae, sed solum caelum pateret, intuentes per eam grassante illo vniuersali naufragio,

cum tumentes aquarum vortices cellissimos quoque montes inundabant, minime in terrestribus euentibus, sed in caelestibus Dei consiliis totam suam ponerent spem, ac soli diuinae prouidentiae se totos fiducialiter committerent.

Ceterum iam ad singularem illam nomenclaturam, quam Hispani huic solemnitati adhibent, vocitantes eam *Festum Domine nostrae de la O*. proprius accedens, duplicem illius rationem adhibeo: Prima est, quia festum hoc incidit in eundem diem, in quo Ecclesia Catholica intonare ineipit Antiphonas illas, quae inchoantur per Latinam hanc interfectionem, *O desiderium aduentus Christi experimentem. O sapientia. O Adonai. O radix Iesse. O clauis David. O oriens splendor. O rex gentium. O Emmanuel.* & ideo ab illa Festum hoc nomen merito mutuauit. B. Virgo his praecipue diebus natiuitatem Christi expectans variis, & ardentissimis desiderijs Christum videndi astuabat. Secundam rationem desumo ex mira proportionem & conuenientiam, quam habet littera haec O. ad virginitatem, fecunditatem, & alia sacra Virginis arcana detegenda. Et quidem in primis, inter omnes alphabeti characteres hic solus grauiditatem praefert, ut non immerito ad grauidum Virginis veterum significandum adaptetur, ad idque denotandum spousus in praecitatis verbis Cantatorum, Deiparae Mariae praegnantem ventrem, aceruo tritici congruentissime comparauit: *Ventertuus sicut aceruus tritici*: nomine tritici Christum intelligit, quia Zachar. appellatur *frumentum electum*. Zach. 9. *rum, & vinum germinans virgines*: ipseque de se dixit: *nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet*, per quod fecunditatem Mariae aperte significauit, per aceruum tritici, eleganter satis designatam: tum quia frumentum symbolum est fecunditatis, non solum apud profanos, sed & sacros auctores, ut constat ex somnio Pharaonis, cum in sig-

Gen. 6.

Commestor
in sua histor.

Oleaster su
per c. 6. Gen.

Gen. 41.

in sig-

in signum futuræ abundantæ vidit culmū stantem cum septē spicis, significantibus septem vbertatis annos in Aegypto futuros: *Septem spica pullulabant in culmo vno, plene atque pulcherrime*: tum quia solum annum illum fertile iudicare solēt agricolæ, qui magnam frumenti copiam affert, licet in reddendis aliis fructibus, vt pomis, malogranatis, & similibus avarus fuerit; è contra verè si penuria frumenti virgeat, licet magna aliorum fructuum copia suppetat, sterilem annum esse dicunt, *acerus ergo vitiæ*, Mariæ fecunditatem iure optimo adumbrat. Similis etiam est prædictæ similitudini alia eiusdem Sponsi dicto cap. dum ait: *Venter tuus, sicut crater tornatus*, id est, orbicularis, & rotundus: satis superque constat figuram hanc omnium capacissimam esse, ideoque rectè ventri Mariæ quadrat, quæ fecunditatem cum virginitate coniunctam, quam tota natura etiam amplissima capere non potest, in se vna continuit, immò & ipsum Deum, quem cœli cœlorum capere non possunt, suo gremio contulit, vt cænit Ecclesia. Vnde si olim in Faustina nummo circulus imprimebatur, cum scriptioe hac: *Magne Matris*: vt auctor est Pierius, positione iure & circulus ille, & subscriptio hæc Mariæ debetur, quæ tanquam magna mater, non iam tantum vt Faustina circulum orbem significantem, sed & Dominum orbis, & conditorem circumdedit, iuxta vaticinium Ieremiæ: *Femina circumdabit virum*. Verùm alia etiam ratione aptissimè veterum Mariæ circularem esse dixit, quia & hæc figura eo quod vndique clausa sit, virginali clausuram Mariæ refert, & symbolum etiam munditiæ apud veteres omnes seæper extitit, Virgilio teste in epigram. de viro bono, cuius ratio est, quia figura circularis angulis caret, in quibus sordes facillè delitescere solent; vnde etiam apud Latinos orbis idem pollet, quod mundus. Ad hæc, si figuræ circulari omnes mathematici primas deferunt in pulchritudine: vnde

cœlestibus orbibus, qui sunt pulcherrima omnium corporum, non aliam quàm orbicularem figuram naturæ auctor contulit, id etiam significat animati illius cœli viginei veteri Mariæ prægnantis eximiam pulchritudinem, per *acerum* etiam *vitiæ* egregiè adumbratam, cum tota campi pulchritudo in copia frumenti, & fructuum vbertate consistat. Ac tandem cum in Euangelica hodiernæ festiuitatis lectione de ineffabili incarnationis mysterio sermo fiat, rectè ad id significantum præsens Festum nuncupationem ab O. mutuauit: est enim satis manifestum in figura hac circulari coniungi principium cum fine; Verbi autem diuini incarnatio quid aliud est, quàm initium nostræ salutis, & finis diuini consilij, & humani desiderij, ac mira copulatio Creatoris, qui est omnium principium, cum homine, qui in prima rerum creatione fuit vltimus creaturarum? Homerus ille (inter Græcos poetas facillè Princeps) circulearem catenam effinxit è manu Dei de cœlo in orbem suspensam, atque omnia creata mutuis circulis religantem, eamque fieri solis virtute, qui per omnia gyrans cuncta lustrat per circuitum; solis enim virtutem mundi esse mentem, & viuificatricem dicebant Platonici. huius circularis catenæ descriptio cõsonat nõ parum nostræ fidei, siquidem ipse Dominus ait: *Ego sum Alpha, & Omega*, hoc est, principium, & finis. Principium quidem rerum omnium, quia ab eo effluerunt, & finis earum quia in eum omnia sunt ordinata, *vniversa enim propter semetipsum operatus est Dominus: vbi propter*, causam finalem denotat. Hoc igitur principium, quod est finis omnium rerum, clausit in se B. Virgo, cum dixit: *Fiat mihi secundum verbum tuum*: vnde rectè illi dicere possumus in hoc die, quod æterno Patri: *Tecum principium*: (ô Virgo sanctissima) *in die virtutis tuæ*, vel (vt habet lectio Hebraica:) *Ex vire. Psalm 109, ro aurora ros tibi adolescentiæ tuæ*. Idem Versio Heb. enim Dei filius ex vtero paterno ante

Zzzz 2 tcm.

Can. 7.

Bas. in resp.

Pier. Valer. in Hierogl. lib. 29.

Ierem. 31.

Virgilius.

tempora, & à diebus æternitatis genitus, in Mariæ utero in tempore conceptus delitescit. Si igitur fratres vultis Christum concipere, eximiam Mariæ puritatem æmulamini, quia cum ille sit puritatis fons, puram mentem quærit, & in ea summa voluptate requiescit. Vt hanc autem munditiam nasciscamini, oportet à fordida huius sæculi conuersatione sequestrari, vt per Zachariam monet vos

Zach. 2.

O. O. fugite de terra Aquilonis. O Sion, fuge, quæ habitas apud filiam Babylonis: rex quidem repetit: O: tum quia triplex est compiscentia carnis, oculo-

1. IOH. 2.

rum, & superbiæ vitæ, vt Ioannes docuit in primâ sua Canonica, tum vt trina geminatione magnitudinem periculi, cui expositi manent, qui effrenatos appetitus suos non concupescunt, explicaret. hinc Apostolus ad idem nobiscum suadendum scribens ad Titum ait: Apparuit

Ad Tit. 2.

gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, iustè, & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem: quibus verbis Apostolus ad expellenda desideria inutilia inuitat nos ad expectationem beatæ spei: contra triplicem verò illam cõcupiscentiam, quam præcitato loco Ioannes commemorat, triplex illud antidotum exhibet, sobriè, iustè, & piè viuamus. Sobriè contra desideria carnis, iustè contra effrenatam oculorum licentiam; piè, contra impiam superbiam: Vel aliter, sobriè, in ordine ad nos, iustè in ordine ad proximum, piè in ordine ad Deum, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum: Amen.

HOMILIA II.

Catholica nostra Hispania diem festum agit ardentibus desiderijs, quibus B. Virgo videndi Christum natum flagrat: vbi etiam de seruore horum desideriorum pertractamus, & inessrenata perditorum hominum desideria inuehimur, & ad bona promouenda exhortamur.

ERENISSIMVS Rex Dauid verbi diuini in carne humana felicissimum aduentum in hunc modum enixe postulans, dicebat:

Qui regis Israel, interde, qui deducis velut ouem Ioseph. qui sedes super Cherubim, manifestare coram Ephraim, Benjamin, & Manasse. Psalmus, in quo hæc verba habentur: (iuxta Incogniti expositionem) hunc habet titulum: Pro his qui commutabuntur testimonium Asaph: id est (vt ille exponit) iste Psalmus, quem fecit Asaph, dirigit nos in finem, qui est Christus Dominus, simulque est testimonium pro commutandis, seu cõuertendis Gentilibus contra Assyrios aduersum Christum se erigentes. Assyrius enim dirigit, seu erigens interpretatur. Episcopus verò

Christopolitanus hunc titulum huic Psalmo apponit: Ad victoriam siue in finem

super rosas, testimonium Asaph: hoc est, in hoc Psalmo agitur de Christo, qui de morte & Diabolo victoriam tulit in bonum Ecclesiæ Catholicæ significatæ per Asaph, quod interpretatur congregatio: quam etiam vocat rosam, quia inter omnes orbis nationes habet se velut rosa inter spinas. Vulgatus autem interpres hoc titulo notauit hunc psalmum: In finem pro his, qui commutabuntur: vel (vt legit originale Hebræum) Psalmus Asaph: oratio eorum super liijs, quæ duo redduntur hęc quæ

Psalm. 79.

In cogit. 79. Psalm. 79.

Epist. Christiopolit.

Iacob. de Valentia. per Psalm. 79.

quem puto veriorum sensum: Psalmus hic dirigit nos in Christum vltimum finem nostrum, fuitque cōsignatus Asaph Cantorum præfecto, vt iubet cantari in eorum solatium, qui speris mundi voluptatibus ex nigredine peccati transfereendi erant ad candorem gratiæ, & velut in candida lilia commutandi. Hoc supposito, vt exponamus priora illa verba: *Qui regis Israel, intendit: obseruandum est, quod cum Israel vocatus fuerit Iacob, a quo per duodecim Patriarchas eius filios descendebat populus Dei, ideo per Israel intelligitur Dei populus, quæ speciali regimine Deus gubernabat tam in spiritualibus, quàm in temporalibus: quod singulare beneficium recolens Dauid dixit: Qui regis Israel, intendit nobis, dirige nos, exaudi preces nostras. subiungit deinde: Qui deducis velut ouem Ioseph, quæ verba quidam (vt auctor est Incognitus) in hunc modum interpretantur, quod Ioseph (vt facta Genes. historia commemorat) in morte adiurauit fratres suos dicens: se, quod Deus visitabit populum suum, & vos hinc educet ad terram vestram, ideo tunc asportabitis ossa mea vobiscum, vt non hic, sed cum patribus meis sim sepultus in terra promissionis; filij autem Israel præceptum hoc complere volentes, cum in exitu de Aegypto propter inundationem Nili Iosephi sepulchrum inuenire non possent, tunc apparuit eis quædam ovis, quæ ductu angelico natauit vsque ad locum sepulchri, in quo Iosephi ossa iacebant, quæ accipiens Moyses secum asportauit, vt legimus c. 13. Exodi, propter quod vocata est ovis illa Iosephi: iuxta quam historiam, si vera esset, sensus est: *Qui deducis populum Israel, per Angelum præcedentem castra illius (vt habetur Exodi 14.) velut ouem Ioseph: quæ similiter ductu angelico peruenit ad sepulchrum Ioseph. Quia tamen huius historiæ nullum probatum inuenitur monumentum, germanam B. Theodoretii expositionem suscipio asserentis sensum esse: qui patris, & regis**

pastorali cura populum tuum velut Ioseph, qui tamquam ovis in fratres veluti in quosdam lupos incidit; sicut ergo ab illorum manibus illum liberaisti, in Aegyptum deduxisti, insidiantibusque superiorem fecisti, sic curam nostri habeto. quia tamen nouerat Dauid Deum, non aliter id præstiturum quàm manifestando se hominibus in carne humana, continuo subdidit: *Qui sedes super Cherubim, manifestare coram Ephraim, Benjamin, & Manasse. dicebatur quidē Deus sedere super Cherubim, quia arca testamenti duobus Cherubinis sustentabatur, vt habetur lib. 3. Regum, & ad hoc alludens propheta ait: Qui sedes super Cherubim. Mibi tamen verius videtur, allusionem fecisse ad veros Cherubinos plenitudine scientiæ conspicuos, in quibus Deus sedere dicitur: Quia Deus scientiarum Dominus est, cui omnium clara ac limpida cognitio subest. ab illo igitur, qui latibulum suum habet super absconditos nobis Cherubinos, instanter postulat Dauid, vt dignetur se manifestare humana carne indutus. Notanter autem petit, vt manifestetur coram Ephraim, Benjamin, & Manasse, quoniam per hos tres, populum Christianum intelligebat: Ephraim enim interpretatur augmentum, ad denotandum, quod Ecclesia Christi augenda & propaganda erat per vniuersum Orbem: per Benjamin, qui dicitur filius dexteræ, significatur eadem Ecclesia, dextera Dei Patris regenerata, per Manassen autem, qui idem pollet, quod obliuio, populus Gentilicus, ex quo facta est Ecclesia, & qui quondam oblitus videbatur à Deo: vnde Episcopus Christopholanus ex prædictis omnibus hunc sensum eruit: *O Christe, qui sedes super duo Cherubim in celo, & etiam in arca, quæ significabat mysterium Incarnationis, ita veni in carne, vt sedes super duo Cherubim, scilicet anima, & corporis in eadem humanitate, aut super duo testamenta, nouum scilicet, & vetus, & sedes etiam super duos populos ad fidem conuersos scilicet ex Iudeis, & Gentilibus: veni ergo & manifesta te coram Ephraim,**

Incogn. su-
per Ps. 79.
6tu. 50.

q. d. d. r. e. r.
E. s. l.

1. Reg. 20.

Episc. Christ.

Psal. 79.

Theodoret.
in comment.
huius loci.

Iob 9.

D. Greg. lib.
9 Moral.
c. 15.D. Greg.
precitato
loco

phraim, Benjamin & Manasse, id est, veni ad populum Christianum per totum orbem augmentatum. Tandem addit David: Excita potentiam tuam, & veni, ut saluos facias nos: videbatur potentia diuina quasi dormiens, & ideo excitat illam, vt manifestet se in Verbi diuini incarnatione, ita explicat S. Theodoretus dicens: *Tanquam otio videntem Deum excitat, omnem tuam, inquit, potentiam moue, nostram salutem tractans: non solum autem David, sed & Patres multo illo antiquiores, ita ardentem aduentum Christi Domini desiderarunt, vt facilius assereret se velle sustinuisse mortem, quã aduentus Christi dilationem: in hoc enim sensu D. Gregor. Papa exponit verbe Iob: Si flagellat, occidat semel, & non de pœnis innocentium rideat, super quæ verba ait magnus hic Pater: sanctum Iobum vocasse innocentium pœnas aidentissima desideria Christum videndi, quorum cõplementi dilatio sanctorum Patrum animos vehementer exercebat: verba illius sunt hæc: Ante redemptoris aduentum pœnam suam electi omnes habuerunt, quia aestuante desiderio incarnationis eius mysteriũ videre cupierunt, ridere autem Deum dicebant de huiusmodi pœnis innocentium, quatenus eorum precibus non annueas, magis ac magis aduentum Christi differabat, quod aded moleste ferebant, vt dicerent: Si flagellat, occidat semel, & non de pœnis innocentium rideat: quod petinde erat, ac si dicerent (iuxta S. Gregorij intelligentiam) quia vita nostra quotidie flagello vindictæ pro culpa atteritur, ille iam veniat, qui pro nobis semel sine culpa moriatur, vt de innocentium pœnis Deus vltra non rideat, si ipse carne passibilis appareat, in cuius desiderio mens nostra castigat.*

Verum licet antiqui illi patres auidissime cuperent Verbi diuini temporalem conceptum & ortum, desideria tamen beatissimæ Virginis exarserunt aded, vt in comparatione eorum, illorum feruor, tepor censeri debeat. vnde meritò Catholica nostra Hispania, apud quam solam auctoritate Apostolica Expectatio partus

solemni ritu & speciali Festo colitur, hæc feruentissima Mariæ desideria celebrat: in quo id sane singulare ac mirabile est, excellentiam Virginis valde commendans, quod specialis Festiuitas ad celebrandas, & coleandas Mariani cordis cogitationes, & desideria instituta sit, Dauidem audio dicentem Deo: *Relique cogitationis meæ diem festum agent tibi: tamen, quod desideris, & cogitationibus dies Festus agatur, inauditum sanè est, sed debitum tantæ Virgini, cuius cogitationes & desideria videndi Christum iam natum, tanta aded erant, tantoque diuini amoris ardore exaltantia, vt specialis Festi religione coli mereantur. Quamuis autem semper Marianum cor sanctis desiderijs esset ignitum, proxima tamen partui ardentius inflammabatur, quemadmodum enim lapidis motus naturalis (vt Philosophi docent) velocior est in fine, quàm in principio, quia proximior est suo centro, ita cum sacrosandũ Mariæ cor vehementi desiderio videndi Christum infantem iam natum, multis retro diebus non violentè, sed spontaneè moueretur, proximior tam en facta partui, velocior erat ille motus, frequentiores de Christo erant eius cogitationes, ardentiora illum intuendi desideria. Et quidem si Isaias dicebat: *Vtinam disrumperes celos, & descenderes: à facie tua montes defluerent, sicut exustio ignis tabescerent, aque arderent igni: à facie Christi, qui aidentissimus amoris ignis est, non poterant non ex Mariæ præcordijs ardentissima illum videndi desideria effluere. Quod si omnibus matribus prægnantibus, nescio quis insitus videndæ prolis affectus inest, quamuis alioquin certo sciant variis doloribus in partu esse cruciandas, quanto maiori, & ardentiori desiderio prolem suam videndi teneretur Virgo, quam ex Spiritu sancto cooperante conceperat, & quam tot tantisque votis Reges & Prophete videre concupiscerant, & non obtinuerant: ideo doctissimus Beuxamis in sua harmonia Euangelica, considerat, c. 1. Luc. Mariam**

Mariam variis desiderijs cruciari videndi
 filium suum, ingeniosè eam comparat
 Apoc. 13. feminæ illi Apoc. *que cruciabatur, vt
 pareret: non quod dolorem aliquem in
 partu Virgo senserit, sed quod cruciari
 dicaat suum illo desiderio, quo reue-
 batur vt pareret filium suum. Atq; hinc
 est, quàm aptè præfens solemnitas, Expe-
 ctatio partus nuncupetur: aliæ quidē ma-
 tures non sperant partum, sed timent illū;
 timor enim est de malo, spes de bono;
 cum ergo illas comprehendat maledi-
 ctio ore Dei prolata: *In dolore partes filios
 tuos: malum hoc doloris timent; Virgo
 autem, quia lætabunda fumina animi
 exultatione, omnisque doloris experta
 Christum Dominū partura erat. Vt enim
 dixit D. Fulgentius serm. de laud.*
 D. Fulgen. *Maria: Nulla fieri græda potuit concipien-
 ser. de laud. ti, nulla tristitia parturienti, qui enim venerat
 Maria. triste lætificare sæculum, ventris non contri-
 stabit hospitium: non timebat partum, sed
 sperabat illum, vt ait B. Petrus Damianus
 B. Petr. Dā. serm. 3. de nat. Maria: *erat spes in partu,
 ser. 3. de nat. cum non fuerat voluptas in coitu: id quod &
 Maria. in Maria magis augebat infantem Christi
 Christum videndi desiderium illud tamen super
 omnia ardentius illud inflābatur, quod
 illum ob infinitam suam bonitatē sum-
 mē desiderabilem contemplantur Vir-
 go, sic enim eum vocat sponsa, nā post-
 quam a vertice capitis vsque ad plantam
 pedis sponsi elegantiam & pulchritudi-
 nem laudasset, volens ea quæ dixerat in
 compendium, & epilogum redigere, in-
 quit: *Totus desiderabilis, vel (vt originale
 Cent. 3. Hebræum habet) Totus desideria, hoc est,
 totus est scopus nostrorum desideriorum
 in amorem suum rapiens. In cuius figu-
 ram Exodi cap. 12. lego, totum agnum
 paschalem edendum esse ita, vt nihil eius
 abiiceretur: Christum sanè, qui Agnus
 Dei à Ioanne compellatus est: *Ecce Agnus
 Dei, ecce qui tollis peccata mundi: agnus
 ille adumbrabat, quia Christus totus ap-
 ptus est ad manducandum: *Accipite, &
 L. Cor. 11. manducate: hoc est corpus meum: nihil
 eius est, quod abiiciatur, caro eius nos
 nutrit, sanguis fouet, ossa confirmant,
 & roborant. Ad id etiam significandum
 arbitror Christum Dominum consulto,
 balsamo se comparasse: *Quasi balsamum
 aromatizans odorem dedit. Inter plantas
 Eccl. 24. quædam habent proficuas radices, aliæ
 ramos, aliæ frondes, aliæ flores, aliæ tan-
 dem fructus, arbor tamen balsami vnde-
 quaque utilis, & medicinalis est, radi-
 ces, rami, frondes, flores, & fructus adeo,
 vt nihil illius tamquam inutile opus sit
 abiicere. Talis sanè est Christus Domi-
 nus, omni ex parte proficuus; manus eius
 sanitatem conferebant: *Imponens manum
 Luc. 19. super eam, sanauit illam: Vox eius mor-
 tuos suscitabat: *Lazare, veni foras: Intui-
 tus illius contritionem infundebat, pœ-
 nitentiā, & lacrymas dabat: *Respexit Do-
 Minus Petrum, & egressus foras fleuit ama-
 re: Respiratio eius Spiritum sanctum cō-
 ferebat: *Influxit, & dixit eis: accipite
 Ioan. 20. Spiritum sanctum: quid plura? simbria ve-
 stimenti sui semel tacta sanguinis flu-
 xum cuiusdam feminæ repressit, vt nar-
 rat D. Matthæus; immo ex salua, quæ
 Matib. 14. excrementū est capitis ad os descendens, Ioan. 9.
 cœcum illuminauit, vt refert D. Ioannes,
 vnde quemadmodum Aurifices magna
 cura seruant minutissimos auri pulueres,
 qui decidunt, quia nihil illius est, quod
 aurum non sit, non secus in Christo Do-
 mino nihil inuenies quod aurum non
 sit, quod pretiosum non sit, quod æsti-
 mabile non sit, quod infiniti valoris non
 sit, ac tandem quod summè desiderabile
 non sit, rectè ergo à sponsa *totus desidera-
 bilis nuncupatur, iureq; optimo in illum
 tamquam in scopum omnia Deiparæ
 Mariæ desideria tendebant. Illud tamen
 merito quispiam interrogare posset, quo-
 modo si B. Virgo tanto amore Christum
 prosequatur, illudq; sit amantis inge-
 nium, vt velit nunquam à se dimoueri
 dilectum; vnde Dauid: *Mibi autè adhaerere
 Psal. 72. Deo bonum est, & alibi: *Adhæsi anima mea
 Psal. 61. post te: nihil secius tamē Deipara ardētè
 desiderabat Christum Dominū à viscē-
 ribus suis separari, quibus cōiunctissimus
 erat,**************

erat, & foras extra se illum mittere? Sane Obededom diligenter curauit Arcam Domini domi suae detinere, & Dauid videns, quod benedixerat Deus Obededo, & domui eius propter Arcam, voluit eandem in domum suam reducere; ac tandem nunc deuote communicantes nihil carius habent, quam per Eucharistiae sacramentum intra pectoris sui claustra corpus Christi continere. In hoc sane mirifice effulget ardentissima Mariae charitas erga genus humanum, quod cum alioquin valde vtile sibi esset Christum Dominum in utero sui tabernaculo requiescere, illumque sibi non solum mente, sed & corpore quasi conglutinatum habere, inuita animae Ionathae, de qua dicitur: *Anima Ionathae conglutinata est animae Dauid*: ipsa tamen communem vtilitatem propriae anteponebat, quia (vt inquit Apostolus) *Charitas non querit, quae sua sunt*: ardentem cupiebat egressum Christi Domini ex thalamo eius virginis, vt sic Ecclesiae Catholicae dilectissimae eius sponsae desideria complerentur in illa verba prouidentis: *Quis mihi det te fratrem meum, sugentem ubera matris meae, vt inueniam te foris, & deoscular, & iam me nemo despiciat?*

Ex his tam Virginis, quam Ecclesiae Catholicae ardentissimis desideriis illud magni momenti emolumentum vellem vos perciperetis, vt sancta concipiatis desideria, praua longe abijciatis. Isaia quidem tamquam vir desideriorum dicebat: *Anima mea desiderabit te in nocte, mane vigilabo ad te*: vbi obseruandum est, quod verbum hoc desideratur geminam habet significationem, nam Latina phrasi ad significandum aliquid deficere, dici solet desideratur: quando etiam voluntas aliquid cupit, dicitur id ab ea desiderari: quo non obscure docemur, quoties aliquid boni ad integritatem vitae nobis deficit, illud ardentem desiderandum esse, sic enim fiet, vt quod desideratur, desideretur, & defectum boni semper desiderium illud habendi concomitetur, imo

& cura id ipsum quaerendi, & adipiscendi, vt praestabat Isaia, qui postquam dixerat: *Anima mea desiderabit te in nocte*: Isa. 26. continuò subiunxit *mane vigilabo ad te*. Verum vt sanctis desideriis animus vester vacare assuescat, illud scitote, quod sicut praua desideria, eadem essentiali poena puniuntur à Deo, quasi opere ipso fuissent consummata, vt non obscure colligitur ex verbis Christi Domini: *Omnia qui videris mulierem ad concupiscendum eam, iam machatus est in corde suo, ita etiam sancta desideria perinde remunerantur à Deo, ac si opere illa quis compleuisset, vt contigit Abrahamo, cui, quia efficaciter desiderauit iuxta diuinum praecipuum filium suum Isaac Deo immolare, licet alioquin re ipsa illum non immolauit, quia diuinitus impeditus fuit per Angelum, Dominus tamen dixit: Quia fecisti rem hanc, & non peperisti filio tuo vnguento propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellae caeli*: Ecce tam acceptum fuit Deo desiderium, & voluntas filium suum immolandi, quam si opere ipso illum occidisset, & immolasset, & propterea ei dixit: *Quia fecisti rem hanc*. Huc etiam facit, quod vbi nostra vulgata legit: *Si voluisses sacrificium, dedissem*: alij Psal. 50. vertunt: *mille sacrificia dedissem, quae uas*. Vbi ratio fundamentum habet in literis Hebraeis, quae insit notarum, communis abachi milliarij numerum conficiunt: ecce ardentem Dauidis deuotionem, qui cum non posset millia sacrificia simul Deo offerre, desiderio tamen illa offerebat, nec minus Deo illa accepta erant, quam si re ipsa illa obtulisset. Ex quo aperte constat, quam vberes fructus pariât bona desideriorum semina in corde puro fata, è contra verò quanta ex prauis desideriis nocumenta oriantur, pluribus in locis nos monuit Paulus, vt proinde ab illis nos abstinemus, praesertim tamen cum dixit: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueum Diaboli: quem locum versans D. Augustinus lib. 50. homiliarum in hunc modum illum ponderat:*

1. Reg. 18.

1. Cor. 13.

Cant. 1.

Isa 26.

Math. 5.

Gen. 11.

Psal. 50.

1. Tim. 6.

Non

D. Aug. lib. Non dixit, qui diuites sunt, sed qui vo-
lunt diuites fieri, incidunt in laqueum
Diaboli: cupiditates accusauit, non fa-
cultates. Sed & hoc ipsum verba illa
eiusdem D. Pauli ad Galatas scribentis
missi diluistrant, dum ait: Caro concu-
piscit aduersus spiritum, & spiritus ad-
uersus carnem. Mirabile quidem bel-
lum, in quo non aliis armis, quam
desideriis pugnatur. quis quæso ridi-
culam pugnam non iudicaret, si Tur-
ca non aliter in Regem Catholicum
desideret, quam desiderans totius
regni sui iacturam; & similiter si Rex
Catholicus, non aliter Turcam expug-
nae tentaret, quam regni illius om-
nimodam ruinam ei concupiscens,
quis quæso genus hoc pugnae futile ef-
se non diceret? ita plane est; verum
in hoc clarius detegitur mira vis, sin-
gulareque carnis robur aduersus spiri-
tum seu partis inferioris aduersus su-
periores, cum solis desiderii, & concu-
piscentiis, absque alio armorum
strepitu, aliisue tormentis bellicis il-
lum oppugnet, & expugnet. Ut tam-
en adhuc vis, & potestas huius in-
festissimi hostis amplius innotescat, in
memoriam quæso renocate, quod, ut
Regius vates miram Dei potentiam o-
stentaret, dixit: Omnia quæcumque vo-
luit, fecit: vnde in Genesi legitur,
quod dixit Deus: Fiat lux, & facta
est lux: fiat firmamentum, & factum est
firmamentum. Igitur vis hæc Deo in-
nata in construendis bonis, suo mo-
do competit prauæ voluntati in bonis
spiritualibus demoliendis, ac deua-
standis, siquidem vnico dumtaxat suo
velle, seu mortifero desiderio omnia
bona opera facta, etiam si plura fuil-
sent, quam sint stellæ cæli, & guttæ
aquæ maris, penitus absumit, ac de-
molitur. Igitur ut hanc tam lacry-
mandam iacturam vitemus, nostra co-
erceamus praua desideria, quæ emer-
gunt in interitum, & facti Deiparæ
emulatores, nihil aliud quam Chri-

stum desideremus. Si enim omnia naturalis impulsu attingere desiderant suum terminum, quiescere in suo loco, coniungi cum suo principio, & peruenire ad suum centrum, merito nos, nisi rebus insensibilibus deterior efficiamur, Christum ardentè cupere debemus, cum ipse sit terminus, ipse principium, ipse requies locus, ipse tandem centrum cordis nostri, extra quod proinde necesse est violentiam pati, & malè se habere, ut dixit Augustinus: *Traxisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec conseruenianus ad te.* quod idem Cerui metaphora expressit David dicens: *Psal. 42. Quemadmodum desiderat Ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus: sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: cum enim Ceruus calore æstuat, & à venatorum canibus inquietus cupit refrigerari, non sinit in riuulis, nec ab eis haurit aquam, sed pergit ad fontem, vnde illi effluunt, ut plenius sitim suam extinguat; sic animus noster sitiens non debet se demittere ad riuolos creaturarum, ut inde voluptatem hauriat, sed ultra pergere ad inexhaustum, & perennem omnium bonorum fontem, Christum Dominum, qui omnem prauam sitim extinguere, & bonam facillè, & perfectè explet potest.*

Omnia certe, quæ in hac vita desiderari possunt ab humano corde, ad tres classes reduci possunt, vel ad bona temporalia, vel ad spiritualia in via possidenda, vel ad cælestia, & æterna in patria fruenda. Cor quidem peccatoris bona temporalia semper concupiscit: *Immaturo ficus desiderauit anima mea: spiritus vocat illa immaturas ficos, quia instar fructus immaturi valde nocent; isti quidem corpora, illa verò animam lædunt. Dixi autem consultò, cor peccatoris semper concupiscere bona hæc caduca, quia in-*

Aaaaa stg

star maris semper est in fluxu, & motu, nisi forte quando auis cognomento Halcyon circa vndas eius nidificat, tunc enim per quatuordecim dies (vt docet Plinius in lib. de natur. hist.) mare cessat à fluctibus, & vt aui illi sufficiens tempus pullis fouendi præbeat, serenum & quietum redditur; non secus certe cor peccatoris variis desideriorum fluctibus instar spumosi, & furentis maris continuo agitatur, Salomone dicente: *Desideria occidunt pigrum, noluerunt enim quidquam manus eius operari, tota die concupiscit, & desiderat: nisi alioquin cælestis Halcyon Christus Dominus in corde eius nidificet, & pullos bonorum desideriorum in illo foueat: tunc enim mirabilis eius præsentia quietum, & placatum reddit, sicut eiusdem absentia inquietum, & turbulentum reddiderat. Rursus iusti, & sancti viri sitiunt iustitiam, omnis eorum sitis, & desiderium circa diuina charismata à Deo sibi promissa versatur per Isaiam prophetam: *Sternam per ordinem lapides tuos, fundabo te in sapphiris, & ponam iaspidem propugnacula tua, & omnes portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos in lapides desiderabiles: hoc est, replebo te diuinis muneribus, per hos lapides designatos. his sancti & iusti locupletati ad cælestem patriam anhelant, & æterna, quæ in illa latent bona, sibi patefieri ardentè desiderant, & cum Paulo frequenter clamant: *Cupio dissolui, & esse cum Christo. ille vero pro sua solita munificentia clamorem eorum exaudit, & desiderium eorum explet, iuxta illud Davidis: *Desiderium pauperum exaudivit Dominus, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.****

Plinius de
natural.
hist.

Prou. 21.

Isa 54.

Philipp. 1.

Psal. 9.

HOMILIA III.

Partim aduersus Gentiles, partim aduersus Iudaos, & Hæreticos varijs Natura exemplis ad Concionandū aptissimis, multiq; testimonijs tam ex ipsorum Gentilium doctrina; quam ex Sibyllarum vaticinijs; nec non ex miraculosis rerum euentib; depromptis, integerrima Deiparæ Mariæ virginitas constabitur.

VM infestissimi Marianæ virginitatis hostes ad tres classes reducuntur, nimirum ad Gentiles, ad Iudaos, & ad Hæreticos, aduersus omnes illos oportet me perpetuum, ac nunquam violatam Deiparæ Dominæ meæ virginem integritatem multifarijs multisq; modis comprobare, aduersariorumque tela in ipsos retorquere, vt sic impleatur, quod David cecinit: *Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum.* Primo tamen aduersus Gentiles, deinde contra Iudaos, & Hæreticos stylum acuemus. Equidem cum idem sit sapientissimus, tam naturæ, quam gratiæ conditor, voluit in natura ipsa nonnulla relinquere vestigia, quibus & Catholicorum pietas erga virginitatem Mariæ magis iuuaretur, & Paganorum incredulitas, duraque eorum ceruix insingeretur. Tot enim animalium, auium, & piscium exempla suppetunt ad confirmationem virginitatis Mariæ, vt si Ethnicus eam neget, meritò ei dicam illud Iob 12. *Interroga inuenta, & docebunt te: Volatilia cæli, & indicabunt tibi: Loquere terræ, & respondebit tibi, & narrabunt tibi pisces maris.* Et vt ab his exordiar, Arist. in lib. Probl. docet plura piscium genera, inter quæ alexem & anguillas enumerat, quæ sine comitio.

Augustinus. missione maris, & foeminae generantur, & S. Augustinus lib. 21. de Ciuitate Dei cap. 5. Equas in Cappadocia ex vento concipere affirmat; ut quid ergo dicemus Virginem non potuisse concipere ex viuifico vento Spiritus sancti? simile ait de aliis animantibus Lactantius lib. 4. cap. 14. & Albertus 3. Meteor. tit. 3. refert in nube, virtute caeli generatum fuisse vitulum, & quotidie etiam ex guttis pluuiae de caelo in puluerem decidentibus animalia quaedam repente prodire conspicimus: & Euodius epist. 3. ad Augustinum meminit vermiculi, qui in ligno absque patre nascitur, & ibi adducit exempla aliorum animalium, quorum conceptionem compertum est sine libidine esse, quia quaedam ex terra, & in terra, quaedam in aqua, & ex aqua, immo & in igne, vt Salamandra, sine masculi sexu gignuntur; & quorundam etiam feminum, quae vltro à terra proueniunt, & sine humana cultura, sola virtute caelestis constellationis fructificant. Apes etiam absque concubitu generant, vt refert Virg. lib. 4. Georg. vbi ait.

Virg. lib. 4. Georg. *Illum adeo placuisse apibus mirabere mo-
rem
quod nec concubitu indulgent, nec corpora
senes,
In venerem soluunt, aut saeuus nexibus
edunt.*

Vnde Eucher. dixit, apem virginis imaginem esse, & Ambros. 4. exam. c. 21. valde commendat apes, quod communis est omnibus illis integritas virginalis, & nihilominus maximum filiorum examen emittant, & August. de bono coniug. c. 2. ita: *Dem Apibus prolem sine concubitu dare potuit: ergo carnem Christi in vtero virginis rectè formare potuit.* Vultures etiam teste Basil. in cap. 7. Isai. & oratione 19. de proud. & Ambros. 5. Exam. c. 20. absque masculorum commistione in aere concipiunt, nullo rerum naturalium auctore contradicente; & addit: *Atque sine masculino patre, & nullum refellit,*

quia desponsata viro Maria peperit, pudori eius faciunt questionem. Per similia sunt, quae dicit Lactantius Firmianus lib. 4. de vera sapientia: *Si animalia quaedam vento, & aura concipere solere omnibus notum est, cur quisquam mirum putet, cum spiritu Dei, cui facile est quidquid velit, grauatam esse Virginem dicimus?* & Albertus 3. de anima scribit auem nomine *Carbas*, de arbore hiberna nasci, & Isid. 12. etymo. ca. 38. & Rufin in simbolo testatur orientis auem (quam *Phanicem* vocant) ita alienam esse ab usu venereo, vt sola semper existens in rerum natura & nascatur, & renascatur, & sibi ipsi mirabili quodam modo succedat. sed quod in idem argumenti genus omnia supradicta longe superat (vt ad praesens spectat) illud vnus esse arbitror, quod refert Pomer. lib. 1. part. 7. art. 3. cap. 2. & nos libro 5. meminimus, multisque illustrauimus regiam quandam auem esse nomine *Oromel-lam*, in Arabia tantum commorantem, quae sic filium producit: emittit guttam sanguinis, ex qua, virtute solis eam irradiantis, filius sibi similis concipitur. mirabile sane naturae exemplum ad Mariae virginitatem, & conceptionem Christi illustrandam, cum ex solo purissimo Mariae sanguine Spiritus sancti virtute in illam superueniente Christus Dominus fuerit conceptus.

Verum cum modò contra Ethnicos agamus, non erit abs re fabulosa eorum signa, quibus ipsi non modicam fidem adhibent, in medium adducere, vt eos argumento (vt aiunt) ad hominem conuincamus; sic enim opes Aegyptiacas in usum & vtilitatem sancti tabernaculi conuertemus, & vt dixit Aug. quae pagani, & Ethnici impie usurparunt, ab doct. Christi illis tanquam ab iniustis possessionibus in c. 4. usum nostrum vindicabimus: & vt olim erat lex Deute. 21. vt si quis captiuum vellet ducere in uxorem, caluiti mei faceret, vngues resicaret, vt auerteret Hieron. in ronym. in epist. ad eundem certe modum, quatenus licet Gentilium

AAAAA a f. g. c. n.

figmentis vi, resecatis tamen superfluis, ac turpibus eorum: vnde Paulus poetarum Ethnorum Arati astronemi Aet. 17. & Epimenidis Cretensis testimoniis vltus est contra paganos, vt eos non aliis, quam domesticis eorum telis superaret, instar Iudith, quæ proprio Holofernis ense eum iugulauit. Est ergo receptissimum apud fabulosam antiquitatem, teste Diuo Cyrillo, Vulcanum ex sola lunone sine patre natum, Bacchum ex labij cruore, & Mineruam ex cerebro louis sine matre. Et Ruffinus in expositione Symboli enarrat Gentiles credere Venerem de spuma maris fuisse genitam; Castorem, & Pollucem ex ovo natos: Mirmidones ex formica, tandem Deucalioni, & Piræ hoc à Dijs consiliū datum fuit ad restaurandum mundum, vt ossa magnæ matris in homines conuerterent, id est, vt efficerent magnam hominum segetem ex lapidibus terræ. ossa enim tamquam sicciora, & solidiora vocabant lapides, terram verò, quia omnes tā viuentes, quam morientes suo gremio recipit, magnam matrem appellabant. Si ergo adeo hæc portentosa monstra, & cum natura ipsa adeo pugnantia, credibilia putant Ethnici, credibilis sane iudicare debent conceptum Christū ex Virgine matre, eum in hoc plura, quam in illis prodigijs effectibus naturæ consentanea concurrant, vt eleganter dixit Ruffinus in hæc verba: *Hic femina est, hic natura & ordo seruatur, hic conceptus & partus temporibus suis editur, ibi nunquam femininus sexus, sed vir solus, & partus; qui illa credit, cur ista miretur?* Tamen si adhuc rebelles existant Pagani, virgendi sunt vltorius ex Sibyllarum scriptis, quas ipsi, vt Orbis magistras diuinitus illustratas venerantur. Vnde S. Clemens Alex. lib. 6. Stromat. dixit. *Libros Græcos sumite, agnoscite Sibyllam quomodo vnum Deum significet, & ea quæ futura sunt.* August. enim 18. de Ciuitate cap. 23. ait Sibyllam Erythream multa carmina ea arte condidisse, vt primæ eorum literæ simul iunctæ, &

quæ sequuntur, redderent hæc verba, *Iesus Christus filius Dei Saluator.* hæc ergo Sibylla, vt in libris oraculorum legitur, inter alia dixit.

Cerno Dei matrem, qui se dimisit ab alto. Vltima felices referent cum temporales Hebræa quem Virgo feret de stirpe decora. & Virgil. Egloc. 4. agens de Sibylla Cumæa, quæ & Cumana, adducta est à Cumis Ciuitate, quæ est in Campania, cuius sepulcrum adhuc est in Sicilia ait.

Vltima Cumæi venit iam carminis ætas Magna ab integra seclorum nascitur ordo. Iam redit & virgo, redeunt Saturnia regna. Iam noua progenies celo demittitur alto.

Et Sibylla Phrygia.

Virginis in corpus voluit dimittere celo Ipse Deus prole, cum nūcies Angelus Alma Matri, quæ miseris cōtracta sorde laualet.

Sibylla Samia, dixit:

Nunc poterunt clarū viuorum tangere regē Humano quæ Virgo sinu inuoluta forebit.

Sibylla Persica.

Ille Deus casta nascetur Virgine Magnus. Sibylla Delphica, quæ fuit tempore Regis Priami, & belli Troiani, dicta quæ fuit Delphica, quia fuit genita in templo Delphici Apollinis, dixit Deum ex Virgine nascendum, & pro omnibus passurum.

Sibylla Libyca, cuius meminit Eutropius:

Solueitur (inquit) nexus in agone, & videbunt Regem viuentem, & tenebit illum in vtero Virgo Domina Gentium. Sibylla etiam Chimeica in Italia nata, de qua Aethnius ait: *In prima facie Virginis puella quædam natiuitatis puerum Virgineum dans lac ad comedendum, ac tandem Claudianus Gentilis, vnde tamen id hauserit nescimus, in hunc modum locutus est.*

Quemque vtero in cluso Marie mox ueni- ne iusso

Virginei intumere sinus, innuptaq; mater Arcano obstupuit compleri viscera pariu. Auctorem partuura suum.

Cæterum si Ethnici his omnibus non annuant, annuere certè debet portentis, signis, & singularissimis reu euentibus, quibus

Ab. 17.

D. Cyril. ea reb. 12.

Ruffinus.

Ruffi in symb. apof.

Clem. Alex. lib. 6. Strom. Augustinus de Ciuitate cap. 23. Sibylla Erythrea.

Virg. de Sibylla Cumæa Egl. 4.

Sibylla Phrygia.

Sibylla Samia.

Sibylla Persica.

Sibylla Libyca.

Sibylla Chimeica.

quibus Deus perpetuam Mariæ virginitatem voluit illustrare: nam vt referunt D. Anton. 1. part. hist. tit. 4. c. 6. & Orof. lib. 6. c. 20 Augustus Cæsar Sibyllam quandam consuluit, an in mundo quispiam illo potentior futurus esset? & eodem die quo Christus natus, vidit Sibylla illa circum aureum Romæ iuxta solem, in quo Virgo pulchra residebat, & in gremio suo infantem gestabat, & tunc respondit Cæsari, iam potentiorum illo esse natum, auditaque fuit vox, hæc est ara cæli, quo nomine insignita extat modò Romæ Ecclesia, quæ antea erat palatium Octavianiani. Cur autem Ara cæli Templum Deiparæ Virginis vocatum sit, colligunt quidam, qui de auctoritate prædictæ historiæ hæsitant, ex Nicephoro libr. 1. ubi ait, quod Augustus Cæsar venit ad oraculum Pythij Apollinis, & Hechatombe sacrificio oblato, quæsiuit, quisnam post eum Romanum administraturus esset imperium? at cum nullum ederet responsum, alterum adiecit sacrificium, denuoque rogauit, quid ita oraculum conuicisset? tunc ad hunc modum respondit.

*Me puer Hebræus, Diuus Deus ipse gubernans,
Cedere se debet, tristemque redire sub arcum*

Aris ergo dehinc tacitum abscedit nostris, tali responso accepto Cæsar Romam est reuersus, atq; ibi in Capitolio aram maximam extruxit, cum huiusmodi inscriptione: *Ara primogenitii Dei.* hæc ex Nicephoro; quæ eadem Suidas scribit in Augusto, & Innocentius 3. serm. 2. de Natiuitate refert, quod etiam tradit historia scholastica, Romæ constructum esse Templum pacis fortissimum quidem, & ingentis molis, de quo Romani consulentes O. aculum Apollinis, quamdiu esset duraturum? responsum ait; *quousq; Virgo pareret,* quo audito valde gauisi sunt, credentes semper duraturum, quia impossibile putabant Virginem parituram: itaq; in Valuis illius Templi hanc posuerunt inscriptionem, *Templum pacis æternum,*

ipsa tamen nocte, qua Deipara Maria peperit, templum illud funditus corruit. & Martinus Polonus lib. 4. Chronic. tradit Romæ, auream statuam in Palatio constructisse cum huiusmodi inscriptione: *non cadet, donec Virgo pareat:* cecidit autem, cum primum Maria Christum enixa est, Nauclerus etiam, & Volateranus, immò D. Thom. 2. 2. q. 2. art. 7. ad tertium aiunt, vetustissimum huius rei monumentum repertum esse Irene matre, & Constantino imperantibus in Laminis quibusdam aureis intra terram absconditis, quæ hanc expressam inscriptionem habebant: *Christus natus ex Virgine, & ego credo in eum: O sol sub Irene, & Constantini Imper. temporibus iterum me videbis.* Nec dissimilis apud Zonaram extat testimonium in historia Imperij Irene, & Constantini; ibi enim scribit, Hebræum quendam cum vineæ colendæ causa in terram foderet, vetustissimum inuenisse librum triplici lingua scriptum, in quo hæc verba continebantur: *Christus Iesus nascitur ex Virgine, & pro salute hominum patietur.* Qui liber inuentus fuit sub Honorio Pontifice, & Frederico 2. cum Ferdinandus Castellæ Rex Hispaniæ imperaret. Item S. Dorotheus Martyr in Synopsi, & Epiphani in vita Ieremiæ referunt, quod cum hic Propheta aliquando apud Aegyptios exulasset, ei prædixit: *Omnia suorum Idolorum simulacra demolenda fore, cum primum Virgo pareret, & infantem suum in præsepe locaret, cui vaticinio tantam Aegyptij fidem adhibuerunt, vt deinceps imaginem Virginis, cum infante posito in præsepio summa veneratione colerent, in eiusque honorem aram struxerint cum titulo hoc, Virgini parituræ, quod & tradit Innocentius serm. 2. de Natiuit. Domini, cum primum tamen Christus natus ex Maria, omnia illa idolorum simulacra quæsa sunt, postea tamen restaurata corruerunt iterum Christo Domino Aegyptium intrante in manibus suæ Genitricis, vt olim prædixerat Isaiæ 19. *Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingredietur Aegyptum, & com-**

Abbas 3 nebun-

D. Antonius.
origen.

Niceph. lib.
1. c. 17.

Innocent. 3.

Martin. Pa-
lonus.

Nauclerum
Volateran.
D. Thom.

Zonaram.

Honorium.
Federicum 2.
Dorotheum.
Epiphanius.

Innocent.

uebantur simulacra Aegypti à facie eius, & cor Aegypti tabesceat in medio eius. Tertullianus deinde libro contra Marcionem, & Egesippus libro de supplemento Euang. verit. explicans verbum illud: responsum accepit Simeon, narrat, quod iste qui Rabbi erat apud Hebræos, dum in cathedra interpretaretur locum Isaïe cap. 9. Ecce Halma concipiet, deleuit litteram aspirationis, h, vt sensus esset: inuencula concipiet nō Virgo, diuinitus tamen ablata litera mox restituta est, ipse verò iterum eam deleuit; sed iterum miraculosè scriptam inuenit, ter quidem id fecit, & scripta Halma cum aspiratione, h, reddebat: quā singularem rei nouitatem considerans Simeon ad orationem recurrit, ibique responsum accepit à Spiritu sancto de partu Virginis, & non se visurum mortem, donec videret Christum Dominum. & in vita S. Aegidij teste Surio mense Aprili legitur, quod cum quidam Magister Theologus vacillaret in virginitate Marię, accessit ad sanctum Aegidium Minoritam, vt ab eo solidaretur circa integritatem Virginis, cui ille occurrens percussit baculo terram dicens: *Virgo ante partum*, & statim candidissimum lilium subito excreuit; iterum percussit aliam terrę partem dicens: *Virgo in partu*; & mox simile lilium prodit; tandem tertio terram percutiens, *Virgo post partum*, exclamans, aliud non minus candidum lilium repentè exortum fuit, quo mirabili euentu incredulus ille firmissimè amplexus est virginitatem Marię. Rectè ergo Christus Dominus Ethnicis dicere potest, quod olim Hebræis: Ioan. 5. *Opera, quę ego facio, testimonium perhibent de me: & illud: Si mihi non vultis credere, operibus credite.* Quid plura? certè contra Ethnicos non tantum humana testimonia, sed celestia signa virginitatem Marię indicare compertio. Albumazar celeberrimus Astrologus in suo maiori introductorio tractatu 6. inquit: *Ascendit in prima facie illius signi Virgo pulchra, & honesta habens in manu sua duas spicas, & nutrit puerū, & vocat ipsum quadam gens Iesum, & ascen-*

dit cum ea stella virginis. Hęc ille, quę verba adducēs Albertus, suo seculo magnus, in libro cui speculi titulum imposuit, vt refert Sixtus Senensis libr. 6. annotat. 10. Nos autem scimus, quod sub hoc ascendente eiusdem Virginis natus fuit Dominus noster Iesus Christus, cum hoc, quod equatio motus octauę Sphęre in tempore eiusdem fuit octo graduum, & triginta minorum, secundum calculationem certissimam, & quod ipsa erat tunc minuenda de locis planetarum inuenit per canones; non quia sabiaceat stellarū motui, aut earum iudicio naturam desideratissimam, qui creauerat ipsas stellas, sed quia cum extenderet cælum, sicut pellem, formans librum vniuersitatis, noluit literis eiusdem deesse ex his, quę secundum pronidentiam suam in libro eternitatis scripta sunt, etiam illud elegantissimum à natura, quod de Virgine nasceretur, vt profecto per hoc innueatur homo carnalis, & verus, qui non naturaliter nascebatur, nō quod celi figura causa esset, quare nasceretur, sed patris significatio; immò verius ipse erat causa, quare modus admirandę suę natiuitatis significaretur per cælum.

Ad extremum interrogo Ethnicos, an his quę hucusque commemorauimus, præsent fidem Homerus, qui bellantes inter se Deos finxit, cum alij Troiam capivellent, alij repugnaret? maiorne fides adhibenda est Diodoro Siculo, qui Deorum procreationem, & interitum, ac multipliciter describit, & persuadet? Mendaces utique sunt, & mendacium locuti, quod & vos creditis, veritatem autem, quam Deus per amicos suos Prophetas, & os Domini in certis pronunciauit, spernitis. Quid enim magis naturę repugnans, quã Deos plures dari omnipotentes, eosque libidini vacare, patricidas celebrari, exules interiri posse, atque interemptos arbitrari? Hęc (vt ex vestris dixit Cicero libr. 2. de natura Deor.) & dicuntur, & creduntur stultissime: at quod nos credimus de Virginis conceptu, & partu singulari, ab ipsa Sapientia propositum est, & sapienter euulgatum, & creditum. Quandoquidem, vt arbores germinant ab ipsi fractione

Tertullian.
Egesippus.
Rabbi Simeon.

Isaïe 19.

Surio.

Sur. in vita
S. Aegid.

Ioan. 5.
Ioan. 10.

Albumazar.

Albert. Mag.
Sixtus Sen.

Cicero.

HOMILIA IV.

Virginitatem Deiparae cum fecunditate coniunctam, ex locis sacrae Scripturae, & ex similitudine Apis aperitur.

MULTA quidem commitabantur integritatem Deiparae virginitatem, quae velut quibusdam pyropis miri in modum illa exornabant, profunda humilitas, taciturnitas, clausura, modestia, verecundia, & aliae similes virtutes, quae propriae sunt virginum monilia: illud tamen, utpote singularissimum, prodigiosum, & nusquam audirum, celeberrimam, & splendidissimam illam reddit, quod fecunditatem comitem habuerit, vnde vix secerni potest in Deipara Maria virginitas, & fecunditas, aded virginitas fecunda, & fecunditas virginea esse perhibetur: quod significare volens Maria, dixit per Ecclesiasticum: *Flores mei fructus honoris, & honestatis.* Certè in arboribus diversi sunt flores à fructibus, hi enim nascuntur ab illis, & istis exortis decidunt illi, cum igitur flores non sint fructus, sed quidpiam ab illis distinctum, non potest reuera mysterio vacare, quod B. Virgo flores suos dicat esse fructus: *Flores mei fructus honoris, & honestatis.* Ego sanè arbitror, illud ibi latere, quod voluit significare, virginitatem suam esse fecundam, non sterilem instar ceterarum Virginum, & ideo flores suos virginitatem eius designantes, dixit esse fructus, quos constat esse fecunditatis non obscurum argumentum: aderat ergo simul in Maria flos virgineae pudicitiae, & fructus maturae fecunditatis. Existimo autem cōsulito addidisse Deiparam, *honoris, & honestatis*, ut significaret fructum bene-

atione, servata duritie, & integritate marmor aquam desudat; ignem silex transmittit in fractus; extra producit speculum fulgentem splendorem, cum desuper sol illud irradiat, immò & sol nubem oppositam splendentem reddit, non dissoluta, sed illustrata potius nube; ita fieri posse crede, ô Philosophice, Verbū assumpta carne in vtero Virginali, de Virginitate vtero, illa claustrum prodidisse: *Humano vsu* (ait D. Leo serm. 2. de Natiuit. Domini) quod credimus, carere, sed diuina potestate subnixum est, quod Virgo conceperit, quod Virgo pepererit, & Virgo permanjerit. Non hic cogitur parentis conditio, sed nascens arbitrium, qui sic homo natus est, quia volebat, & poterat.

Summi est potestas omnis, & gloria Dei. dixit AEschylus apud Iustinum Mart. lib. de Monarchia, & apud Athenagoram oratione ad geates Sophocles cecinit:

Vnum profecto nomen, vnus est Deus. Qui condidit caelum, & solum terra patens.

ergo qui omnia fecit, cuique cuncta patent, potuit carnem in Virgine assumere, & ex ea Virginitate seruata concipi, & nasci: *Modus autem quo haec gesta sunt* (ait Macharius ad Philosophos in Concilio Niceno lib. 2.) *omnis creaturae rationalis cogitationem transcendit. Miraculum namque Dei est fugiens rationem.* Tandem Theodotus Ancyrae Episcopus oratione de Natiuit. Saluatoris in Concilio Ephesi l. tom. 6. append. s. c. 2. ait: Quare Gentiles, qui fabulosa contra rationem, & omni ex parte impossibilia admittunt, excusationem non habebunt de peccato suo, quod non crediderint, quae tantum supra rationem sunt, possibilia tamen omnipotenti, qui dixit, & facta sunt, cui sit honor, & gloria in saecula saeculorum. Amen.

[Leo]

[Aeschyl. apud S. Iust. Mart. Sophocles.]

[Macharius.]

[Theodot. Ancyren. Episc.]

[Eccle. 24.]

[Ibid.]

benedictam ventris sui, cum ex eo per natiuitatem erupit, virginis honorem, & honestatem minimè læsisse: ac tandem cenſeo, notanter beatam Virginem vocasse in plurali virginitatem suam *fores*, & partum eius *fructus*, quia virginitas Mariae, ut quæ prima religioſo voti cultu Deo fuerit obſata, origo reliquarum fuerit, quæ in tot virginibus effulgent, vnde licet in se sit vnicus, & singularis flos, plures tamen exciit in virtute: & similiter, quia Christus futurus erat radix fructuum innumerabilium, hoc est, innumerorū fere prædestinatorum, qui fructus sunt sanguinis Christi Iesu, idè merito Deipara non in singulari, sed in plurali vocauit filium suum *fructus*, non *fructum*, in quo etiam sensu mihi loquuta videtur, cum dixit: *à generationibus meis adimplemini*: vnam solum habuit generationem, & plures illas vocat, quia spiritu prophetico agnoscebat, initium illam vnam fore penè infinitarum spiritualium regenerationum, quibus penè infiniti laacro baptismatis in filios Dei erant regenerandi, & renascendi. Ad idem etiam mysterium virginitatis, & foecunditatis manifestandum ipsa Virgo dixit Cantic. 7. *omnia poma noua, & vetera seruaui tibi, dilecte mi*: poma, & fructus veteres erat foecunditas, apud veterem legem in magno precio habita, poma verò noua, & noui fructus, sunt virginitas, quæ in noua lege gratie mitum in modum æstimatur, vtraque tamen hæc poma affirmat Maria seruasse dilecto suo; quia virginitatem colens, & illam inuolantem semper conseruans, tam singulari foecunditate fuit diuinitus prædita, ut non minus, quàm Deum, & hominem virgo manens, conciperet, & pareret.

Per plura quidem in naturalium rerum ordine in superioribus dixi foecundam Mariæ virginitatem delineasse, inter quæ ob mirabilem sympathiam cum Virgine, apis exemplum, mihi valde arridet, quod proinde hoc loco prosequendum duxi. Salomon libro Ecclesiastici dixit: *Brenu*

Eccle. 24.

Cant. 7.

Eccle. 11.

in volatibus est apis, & initium dulcoris habet fructus eius: quæ verba mirificè conueniunt in Mariam, fuit enim breuis, hoc est exigua per humilitatem: Ecce Ancilla Domini, & Christus Dominus fructus veri eius initium fuit, est, & erit, ac fons perennis omnis suauitatis, & dulcedinis animam tam in hac vita, quàm in futura iucundantis, vnde vbi nostra vulgata legit: *Initium dulcoris habet fructus eius*: Eruditus interpret Vatablus vertit: *Fructus eius origo dulcium*. quod, & significantius expressit versio LXX. Interpretum, dum legit, & *principatus dulcoris fructus eius*: sicut autem nulli prius dulcis, & gratos est fauus, quàm ipsi api, ita nulli prius dulcis extitit fructus Beatæ Virginis, quàm ipsi cum è materno utero, velut ex turgente gemma, instar arboris fructus erumpens, non solum dolorem parturienti non intulit, sed singulari animi lætitia eam perfudit, vnde Isaias id præuidens dixit: *Transiit in pace, semina in pedibus eius non apparebit*: alij filij cum è materno utero egrediuntur, non transeunt in pace, sed in dolore parturienti iuxta illud: *In dolore paries filios suos*: at Gen. 1. Christus Dominus transiit in pace matris, hoc est absque vllò eius dolore, igitur integra violata manente virginea eius integritate, alioquin à dolore non fuisset immunis, cum violatio dolorem pariat propter diuisionem illarum partium. Atque Incognitus Dauidem dixisse in persona Christi: *Tu es, qui extraxisti me de ventre, spes mea ab ubere matris meæ*: (sic enim loquitur) *Per ista verba: Christus commendat duo, scilicet matris integritatem, & suam cum verbo hypostaticam vnitatem*. vbi nota, quod aliqua sunt, quæ Deus facit se solo, sicut est anime creatio; aliqua facit, sed mediante creatura, ut quod vinum nascatur in vite. Vnde quod homo nascatur de muliere, est opus nature, quia Deus illud facit mediante natura; quod autem quis nascatur de Virgine, non est opus nature, sed solius diuinitatis potentie. Ad ostendendum ergo, quod nouo modo nature ali Christus natus est, sed supra nature,

Vatabl.

Septuaginta Interpret.

Isaia 40.

at Gen.

Incogn. sup. Psa. 21.

Titelmannus
sup. Plal. 21.
Euseb. sup.
lib. 10. *Eu-*
ang demost.
Patriarcha
Aquil. sup.
Plal. 21.
Theod. ibid.

Euseb. in
Plal. 21.

D. August.

rans, quia saluo virginis atis sigillo, hoc suae na-
tiuitatis soli Deo attribuit. Hac incogni-
ti expositio, etsi à quibusdam mordea-
tur, in merito tamen, quia praeter Titel-
mannum, Eusebium, & Patriarcham A-
quilensem. Et Agellium insignem psal-
moni interpretem, Sanctus etiam Theo-
doretus illam amplectitur in commen-
tatio huius loci, qui omnes docent Da-
uidem voluisse ostendere Christum Do-
minum, non iuxta naturae ordinem,
ac ceterorum, animantium, quae ex ma-
ri, & femina generantur, ortum fuisse,
nec alium patrem, quam caelestem ha-
buisse, ex quo infert in sequentibus ver-
bis: spes mea ab uberibus matris meae, quasi
diceret: quemadmodum nullum alium
generationis meae patrem praeter te ha-
bui, ita non alius praeter te, tota spes mea
est, ipse etiam Agellius pro eadem expo-
sitione, haec duo egregia, ac valde notan-
da testimonia adducit: primum est Eu-
sebius ex insigni libr. 10. de Euangelica
demonstratione: Sicut mihi, inquit, auxi-
lio fuisti, cum corpus humanum suscepissem: &
ex ipso, qui me gestabat, viro, tu ipse Deus
meus, & pater meus, tanquam obstetri-
cis munere sanctus, carnem sancti Spiritus
opera compactam extraxisti, tuamque poten-
tiam interposuisti, ne aduersariae possessates, &
ne qua spiritus insidias, aut fraudibus suis, meo
ad homines aduentu invidentes se opponeret:
Secundum assert ex ipsius expositione in
psalm. Ostendit, inquit, non secundum natu-
ram, neque, ut ceteri homines, & reliqua
animantia, quae ex mare, & femina gignun-
tur, ad eundem quoque modum eius genera-
tionem esse perfectam, sed amplius quiddam
in ea fuisse praeter usitatum ordinem, cui sum-
que naturae. Hanc eandem exposit. D. Au-
gust. refert epist. 120. ad Honoratum, ita
enim ait: Tu extraxisti me de ventre, si ad
ipsum Iesum de Virgine procreatum refertur,
quasi alios Deus non extrahat, in cuius prou-
identia est hic ordo nascendi? an inde significa-
re voluit, partum Virginis, seruata Virginis
integritate mirabili, cum ait: Tu extraxisti
me de ventre: quod illic mirabiliter factum

est, cum Deus fecisse dicitur, nemini incredibi-
le videatur? haec August. Germanus igitur
(ut paucis dicam) sensus illorum verborum
est: Obstetricante manu tua o Deus, extra-
ctus sum ex utero matris praeter consuetum
modum, sumque pariendi, cum Virgo pe-
perit & post partum virgo permansit. Ve-
rum praeter haec, illa apis omnibus notif-
simam conditio, hoc mirabile mysterium
luculenter delineat, D. Ambrosio dicen-
te: Digna virginitas, quae Apibus compare-
tur, sic pudica, sic continens, rore pascitur, ne-
scit concubitus: sic beata Virgo nesciens
virum, caelestem rorem Verbi diuini ve-
ro suo recipiens, Spiritu sancto illam ob-
umbrante, Christum admirabili adeo, ac
singulari modo concepit, ut merito Di-
uus Bernardus ad instar Phœnicis quae
vnica est, Mariam describens diceret:
Vnum est, in quo, nec primam similem visa
est, nec habere sequentem; gaudia matris
habens cum virginitatis honore. Marie priui-
legium est, non dabitur alteri, singulare
est, sed continuè etiam indicabile inuenitur.
Gregorius tamen Nissenus se continere
non potuit, quin ad tantae nouitatis
contemplationem admirabundus dice-
ret: O miraculum ingens, Virgo mater fit,
& virgo permanet; vides opus nouum na-
turae. In aliis feminis, quamdiu virgo ali-
qua est, mater non est: posteaquam enim ma-
ter facta fuerit, virginitatem non habet:
hic verò duo illa nomina simul concurre-
runt. Eadem enim & Mater, & virgo est;
at neque virginitas partum prohibuit, ne-
que partus virginitatem soluit. Sicut au-
tem apis dulcem fauam conficit ex mel-
le, & cera compactum, ita & Beata Virgo
melle diuinitatis, & cera humanitatis
Christum instar mellis sui faui compo-
situm in apiario uteri sui mirificè elabo-
rauit: ad quod alludens Hugo Victo-
rinus sermone de beata Maria petra-
ctans illa verba Cantico. Et odor vesti-
mentorum tuorum, quibus adiungit & illa
alia: Odor vnguentorum tuorum, & lac &
mel sub lingua tua: docet tria hic commen-
dari in B. Virgine, labia, linguam, vnguen-
ta, in

D. Ambros.
lib. 1. de Vir-
ginit.

D. Bern. ser.
de B. Virg.
in verba A-
pocal.

Greg. Niss. in
ora de Chri-
sti Natuit.

Hugo Visto.
serm. de As-
sumpt. Ma-
ria tom. 2.

B b b b b

ta, in labiis osculum, in lingua eloquium, in vnguentis odorem, ita vt tota Trinitas veniat ad Virginem, quæ suscepit in labiis ab ore Patris osculum: in utero Patris verbum, & in vnguentis Patris, & verbi spiritum: *Fauus*, inquit Hugo, *mel, & ceram habet: mel diuinitas est, cera humanitas: fauus: Verbum caro factum est in Virgine, ac si Deus dicat: Ego expertus sum quod laudo, fauus distillans labia tua: Ego deuinctus tibi charitate, osculo oris mei labia tua pressi, simulque dulcedinem verè expressi. Valde expressi dulcedinem, & verè expressi suauitatem, quando meum tuo in te sociavi, & per tuum à te cum*

D. Isid. apud Bercor. in redutorio lib. 10. c. 16. D. Ambr. in examen. Auicennae de apibus. Arist. 1. 9. de animalib. c. 14. & lib. 2. de gene. ani. Plin. li. 3. de natur. hist. lib. 6. & 9. & lib. c. 6. D. Isid. 1. 12. etym. c. 18. Ambr. in c. 1. Lucæ. Aristot. vbi supra.

Plin. vbi supra.

Lucæ 2.

meo pariter, & tuo exiui. Ad hæc penè innumera alia reperio, quibus (si credimus D. Isidoro, D. Ambrosio, Auicennæ, Aristoteli, Plinio, Bercorio) Maria api permissilis esse perhibetur. Si apes secundum etymologiam D. Isidori lib. 12. interpretatur sine pedibus: quia re vera cum nascitur, illis caret, certè Maria ita clausuræ custodem se exhibuit, ac si pedibus careret, quod si ad Elisabetham visitandam proficiscitur, apis alas assumit, vt inuunt Euangelistæ verba: *In montana cum festinatione*, ne, vt denotauit Ambrosius extra domum diu in publico versaretur. Si apes sollicitæ sunt in ædificando domum regi suo, vt tradit Aristoteles, Maria adeo sedula fuit in fabricanda Christi Domini humanitate, quæ propria domus erat Verbi diuini in ea corporaliter inhabitantis, vt Sancti virtute cooperante, absq; vlla temporis mora in solo vnico eius momento illam efformauerit, vt communis docet Theologorum sententia. Si apum (secundum Plinium) per tres ante dies egressus ab alucrio strepitu, & clamore prædicitur, ac diuulgatur, etiam Christi ortus, & exitus ex virgini thalami alucrio prædictus fuit in triplici lege, per trinam diè significata, scil. in lege naturæ, gratiæ, & scriptæ. Et quemadmodum Rex apum, cum egreditur multis apibus cum stipantibus foras prodiit, ita nascente Christo: *Subito facta est cum Angelo multitudo militia celestis laudantium Deum*. Si apes, quando

rex non potest volare, vt idem tradit Aristot. ipsæ illum gestant, Maria, quando Christus Rex Regum in infantia sua ambulare nequibat, ipsa brachiis illum ferebat, adeo, vt vsq; ad Aegyptum hoc modo illum portaret. Si apes, quocumq; pergit Rex, sequuntur illum quasi ad nutum ei obsequentes, vt narrat Plinius, certè Maria non solum per imitationem Christum sequuta est, sed ferè semper quocumque ibat, illum vsque ad mortem comitata est, iuxta illud Ioannis: *Stabat iuxta crucem Iesu Mater eius*. Si Apes, vt affirmat Bercorius Rege suo perditio contristantur, & hæc, & illac illum quærentes vagantur, donec eum inueniant, Maria Christo Domino, cum esset duodecim annorum, perditio vehementer doluit, & per varia loca circumcursans non cessauit, donec inuenit quem diligebat anima eius: Si apes (vt aduertit Aristoteles, & ad sensum patet) posteriores pedes anterioribus longiores habent, ita primi affectus ad hæc temporalia, sine quibus vita transigi non potest, per anteriores pedes significati (quia vt ait Apostolus: *Prius quod animale est*) tepiderant in Maria, & quasi emortui, affectus verò spirituales, per posteriores pedes denotati, ipso Apost. ibidem dicente: *Deinde, quod spirituale est, fetuentissimi fuerit, & frequentissimi, iuxta illud Iob: Priora tua fuerint parua, & nouissima tua multiplicentur*. Si apes cum nocte adueniente compelluntur exita alucrium in rure manere, excubant facie conuersa versus coelum, vt tradit Plinius, Plin. certè Maria cum dormiebat versa facie in Deum per mentis contemplationem somnum ducebat, vt ipsa de se testatur: *Ego dormio, & cor meum vigilat*. Si apes vaticinantur, auctore Plinio, tuturos imbres, & procellosos ventos, Maria etiam vaticinata fuit copiosos imbres, ac ventorum procellam, quibus Hebræi dissipandi erant, dum prophetans dixit: *Dissipet superbos mente cordis sui: deposuit potentes de sede*. Ac tandem (vt ad id vnde non nihil digressi sumus, reuertamur) si apes

apes nunquam sunt otiosæ, quædã enim inuigilant circa victum, aliæ cellulas quadras, aliæ rotundas faciunt, aliæ mella componunt, aliæ futuros imbres explorant, aliæ speculatorum instar, inimicorum animalium in alucrium incursum præcaueat, vnde Salomon dixit, vt ex Græco quædam adducit Glossa super c. 33. Numerorum: *Vide ad apem, & discite, quàm sit operosa, quàmque seriam operationem exerceat, cuius labores, & Reges, & idiotæ ad sanitatem assumunt; non secus B. Virgo, ita otiositatem virginittatis inimicam odio habuit, vt saltem mente ab operatione nunquam vacaret, ad quod significandum D. Ambrosius de illa dixit: Legendi studiosior, intenta operi. Quod si dormiendo (vt nuper dicebam) otiosa non erat, sed cõtemplationi vacabat, qui fieri potest, vt vigilans à suauis dilecti cõtemplatione, & ardenti amore cessaret? quod si Apes serenum ærem valde diligunt, quia tunc plus roris inueniunt, Maria serenitatem conscientie ad eõ admasse constat, vt serenissima Maria ab omnibus appelletur, sicut Imperatorum vxores vocitari consueuerit, vt habetur in l. i. c. nemini licere atque hæc serenitas maximè illam iuauat ad diuinas laudes alacrius decantandas, nam, vt Ouidius cecinit:*

Carmina proueniunt animo deducta sereno.

Ac tandem si Apes est animal bellicosum, vt testatur isaias dicens; Deum vocaturum fore apem, vt regem Achaz, & populum suum deuastaret, quod constat etiam ex illo Deuteronomij: *Amor-rheum persecutus est vos, sicut solent apes persequi: suis enim pungentibus aculeis vehementem dolorem incutiunt, & sanguinem extrahunt, ita etiam Beata Virgo non solum instar bellicosæ apis, sed tanquam acies castrorum ordinata, aculeo suæ potentie antiquum serpentem ad eõ exulceravit, vt & caput eius contereret, iuxta diuinum elogium, ipsa contereret caput tuum. Hinc discant oportet*

Virgines bellatrices fieri aduersus sine virginittatis impugnatores: hoc enim genus bellandi multo illustriores, & gloriores illas reddet, quàm si ingentes prouincias expugnassent: vnde eleganter Horatius.

*Latius reges audum domando
Spiriitum, quàm si Lybiam remotis
Gadibus iungas, & vterque Pænis
— Serniat vni.*

*Orat. Ode 2.
lib. 2.*

Et Boëtius in eandem sententiam consentiens hæc præclara dixit:

*Boët. de con-
sol. philos.
lib. 3. metra.*

*Qui volet esse potentem,
Animos domet ille feroces,
Nec vixta libidine colla
Fædis submitat habenis.*

Certè in hoc genere pro tuenda virginittate bellandi non possum non valde mirari sedulam curam, ac inuictam fortitudinem, qua quondam Gentiles quædam scemina mirificè effulserunt, quas in vnum ita eleganter concinnauit Diuus Hieronymus, vt molestæ non feram hic ascribere egregia, ac insigni eruditione plena eius verba: *Referunt Athlatham, ait D. Hieronymus in vita Pauli Eremitæ: Galidoniã virginem semper in venatibus, semper in syluis, non tumentes vteros feminarum, fastidiaque conceptuum, sed expeditam, & castam amasse virtutem. Quid referam Sibyllas, Erythream, atque Cumanam, & octoreliquas, quarum insigne virginittatis, & virginittatis præmiũ diuinatio? Sacerdos Vestæ Minucia propter suspitionem stupri viua defossa est, iniusta (vt reor) pœna, nisi grande crimen putaretur lesa virginittas. Certè Romanus Populus quanto honore virgines semper habuerit, hinc apparet, quod Consules, & Imperatores, & in curribus triumphantes, qui de superatis gentibus trophæa referabant, & omnis dignittatis gradum eisdem via cedere solitus sit. Claudia virgo Vestalis, cum in suspitionem venisset stupri, & simulacrum matris Idæe in vado Tyberis*

*D. Hierony.
lib. aduersus
Iouin. l. 2.*

*Gloss. sup. c.
12. Num.*

*Ambros. lib. 2.
Virg. init.*

*l. i. c. nemini
licere.
Ouid. lib. 1.
Trist.*

Isaiæ 7.

Deut. 1.

Gen. 3.

beris haberet ad comprobendam pudicitiam suam, referunt cingulo duxisse nauem, quam multa millia hominum trahere nequiverant. Nec mirum hoc de hominibus, cum dixerim quoque, & Dianam, virgines Deas, finxerit error Gentilium, & inter duodecim signa caeli, quibus mandum volui putant, Virginem collocarunt. Triginta Atheniensium Tyranni cum Phidonem in conuivio necassent, filias eius virgines ad se venire iusserunt, & scortorum more nudari, ac desuper pavimenta patris sanguine cruentata, impudicis gestibus ludere. Quae paulisper dissimulato doloris habitu, cum temulentos conuiuas cererent, quasi ad requisita naturae egredientes, inuicem se complexae praecipitauerunt in puteum, ut virginitatem morte seruarent. Demotionis Aescapagitarum principis virgo filia, audito sponsi Leontenis interitu, qui bellum Lamiacum concitabat, se interfecit, asserens, quamquam inatta esset corpore, tamen si alterum accipere cogereetur, quasi secundam acciperet, cum prior mente nupsisset. Spartiatae, & Messenij diu inter se habuerunt amicitias, in tantum, ut ob quadam sacra etiam virgines, ad se mutuo mitterent. Quodam igitur tempore cum quinquaginta ipsas virgines Lacedaemoniorum Messenij violare tentassent, de tanto numero ad stuprum nulla consensit, sed omnes libentissime pro pudicitia occubuerunt: Aristocleses Harcometi Tyrannus adamanit virginem Sympthalidem, quae cum patre occiso ad templum Dianae confugisset, simulacrum eius teneret, nec vi posset auelli, in eodem loco confossa est ob cuius necem tanto omnis Arcadia dolore commota est, ut bellum publice sumeret, & necem virginis vltisceretur. Quorum laudanda sunt Scedasi filia in Leutris Boeotiae, quas traditum est absente patre duos iuuenes praeteruene iure hospitij suscepisse, qui multum indulgetes vino, vinum per noctem insulere virginibus, quae amissa pudicitia, nolentes superviuere, mutuis ceciderunt vulneribus, Iustum est, & Locridas virgines non tacere, quae cum Ilium mitterentur ex more per annos circiter mille nulla obsceni rumoris, & polluta virginitatis vllam fabulam dedit. Quis valeat silentio praeterire septem Milesias virgines, quae

Gallorum impetu cuncta vastante, ne quid indecens ab hostibus sustinerent turpitudinem morte fugerunt: exemplum sui cunctis virginibus relinquentes, honestis moribus magis pudicitiam curae esse, quam vitam. Nichanor victis Thebis, atque subuersis, virginis vniu captiuae amore superatus est, cuius coniugium expetens, & voluntarios amplexus, quas scilicet captiua optare debuerat, sensit pudicis mentibus plus virginitatem esse, quam Regnum, & interfectam propria manu stens, & lugens amator tenuit. Narrant scriptores Graeci, & aliam Thebanam virginem, quam hostis Macedo corruerat, dissimulasse pudisper dolorem, & violatorem virginitatis suae iugulasse postea dormientem, seque interfecisse gladio, ut nec viuere volnerit post perditam castitatem, nec ante mori, quam sui viri existere. Sed & Timaeus scribit Pythagorae virginem filiam choro virginum, praesuisse, & castitatis eas instituisse doctrinis. Deo ergo immortali virginitatis custodi, & auctori honor, & gloria, in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA V.

Rationes variae proponuntur, quibus non obscure probatur, decessisse Deiparam Mariam non aliter quam inuolata eius virginitate Christum Dominum concepisse & peperisse.

ERGO iam integerrimam Deiparam Virginitatem variis rationibus comprobare, non quidem euidentiibus, cum mysterium fidei sit ad eò reconditum & obstrutum, non aliter quam per speculum in aenigmate caliginosae reuelationis videatur, vnde D. Bernardus serm. 3. in vigilia Natiuit. inter tria fidei difficillima sacramenta illud annumerauerat dicens: Tria opera fecit omnipotens illa maiestas in assumptione carnis nostrae, ita singulariter mirabilia, & mirabiliter singularia, ut alia nec facta sint, nec faciendae

eienda sunt amplius super terram. Contincta quippe sunt adinuitem Deus, & homo, mater, & Virgo, fides, & car humanum: his duobus fidem accommodavit, quomodo credi potuit, quod Deus homo esset, & quod Virgo manserit, quae peperisset. tunc D. Ambrosius hb.

D. Ambros. de institutione Virginis cap. 5. dixit: Virginem parturire maius est miraculum, quam mortuum renouiscere: & Sophron. in synodico, inter ea quae in sexto Constantino-politano, laudem publicam meruerunt, Mariam post partum intemeratam Virginem permansisse narrat; Quid multa? merito enigma inextricabile videri potest talem reperiri creaturam, quae vicissim de sua carne auctorem, patremque suum generet, non ab alio, quam quem peperit, foecundata, & quae eodem simul, & filia, & sponsa, & mater existat. Vtemur tamen ad hoc congruentibus argumentis, ut nemo saepe mentis distracti possit, decuisse valde, ut Verbum diuinum non nisi ex matre Virgine temporalem ortum habuerit. Primam ergo congruentiam rationem desumo ex grauissimis verbis Concilij Ephesini, vbi dicitur:

Cum Ephes. Quae parit carnem puram, a virginitate cessat, sed quia natum est in carne verbum, Deus custodit Virginitatem, se ipsum ostendens per hoc verbum. In eo autem id ostendit, quia sicut Verbum diuinum generatur a Patre absque aliqua diuini intellectus, seu potentiae generatiuae corruptione, ita idem Verbum carnem indutum ex matre, inuiolato manente virginei claustris sigillo, processit, ut enim dixit Theodoretus Ancirae Episcopus, & habetur in eodem Concilio Ephesino: Nec nostrum

Theodor. Ancir. 10. 6. Verbum cum parit, corrumpit mentem, neque Conc. Ephes. in Append. 5. or. de Christi nat. D. 7. 3. p. 9. 28. ar. 1. Hoc fuit conueniens proprietati ipsius filij, qui mittitur, qui quidem est verbum Dei: verbum autem absque omni corruptione cordis concipitur: quinimo cordis corruptio perfecti verbi

conceptionem non patitur: quia ergo caro sic fuit a Verbo Dei assumpta, ut esset caro Verbi Dei, conueniens fuit, quod etiam ipsa sine corruptione matris conciperetur: Vnde D. Ignatius Martyr inquit: Decebat creatorem D. Ignat. non consueto, sed peregrino, & admirando vti Martyr epi. parit, ut pote omnium Opificem. quibus co- ad Heron. sonant, quae praecitato loco Theodoretus scripsit: Siquod natum est, matris integritatem illam conseruauit, apud reuera- Theod. An- tiocinantes Deum esse vique cognoscitur. Ac cir. Episc. tandem eleganter in huius confirmationem S. Maximus Taurinensis Episcopus Ephes. 10. 6. dixit: Duas in Christo generationes legimus, sed in vtroque comprehense diuinitatis est 1. 2. & 6. in virtus: ibi enim eum ex semetipso genuit natu. Dom. Deus, hic eum Virgo Deo cooperante concepit: ibi sine initio, hic sine exemplo; illa ante hominem, ista supra hominem; illa incogitabilis, ista mirabilis. Generationem ergo eius quis enarrabit? sed si narrari non potest, credi potest, si lingua deficit, fides proficit. Quid hoc est miraculi? secreto quodam, incomprehensoque conceptus procedit de mortali femina diuina progenies. Hodie nona feminei sexus gloria peperit Virgo, & quod vniuersa nobiscum creatura miratur, natus est homo non per hominem procreatus: natus est Christus ex Maria, ut sexus femineus hominem daret, & Deum proderet integritas virginalis. hactenus S. Maximus.

Secunda ratio sit, quia nemo est tam iudicij inops, qui inficiari possit, quod supposito immutabili Dei decreto, ut filius eius, quem ab aeterno genuit, in tempore conciperetur & nasceretur, decuisse conceptum & partum eius digniorem, ac putiorem reliquis omnibus esse; ille autem dignior, & purior est, qui concipientem, & parientem non violat & corrumpit, sed integram relinquit; hoc igitur conceptionis & ortus genus habuit Dei Filius, perennis puritatis fons, vnde eleganter D. Chrysostomus rationem hanc tangens dixit: Ingressum omnium Domini D. Chrys. b. digniorem esse oportet, quam nostrum. Regius 49. in Gen. enim sui introitus: Oportebat autem, & partum cum nostra natiuitate communicare, &

partim alienum esse, & utraque hæc fuerunt. Nam de viro prodire, commune habet nobiscum, absque nuptiali autem congressu nasci, supra nostram est natiuitatem. Naturale est conceptum fieri in viro, supra naturam humanam est absque commixtione esse prægnantem. Et propterea utraque habuit, ut excellentiã, & commixtionem, quam habet tecum, discas. hæc ille.

Tertia ratio, quia cum Christus numquam legatur damnum aliquod, dum vixit, alicui intulisse, quin potius multis multa bona condonasse, ut dixit Petrus: Qui pertransiuit benefaciendo, & sanando omnes: rationi consonum erat, ut dilectissimæ matris suæ integritati nullum profus detrimentum inferret, sed pertransiret potius utrum maternum benefaciendo, non lædendo. Certe alij Propheta edificabant, & plantabant in agro Domini, prius tamen euellabant & destruebant, iuxta illud Ierem. i. *Uruellas, & destruas, edifies, & plantes.* Christus autem Dominus, qui Isai. s. vocatur: *Aedificator sepium, non destructor,* ingreditur mundum non euellens, & destruens in matre virginis, & inexpugnabilem suam integritatis murum, sed illum potius mirabili suo ortu magis firmans, & stabiliens. quod pulchre videtur significare sponsus Cant. 8. dicens: *Quid faciemus sorori nostræ, quando loquenda est?* (scilicet ab Angelo in Annuntiatione) *si murus est, edificemus super eum propugnacula:* ac si dicat, licet muro virginis munita sit, propugnaculis tamen immaculatæ cõceptionis, & mundissimi ortus eam corroboremus: sequentia etiã verba: *Si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis:* id ostendunt, cum Cedrus eius naturæ sit, ut nunquam putrescat, & ideo apud Antiquos æternitatis symbolum semper extitit, ut docet Pierius, quare diuinus sponsus Mariæ Virginitatem in æternum duraturam non obscure ibi prædixit.

Quartam rationem docuit me D. Anselmus in lib. 2. cuius titulus est, cur Deus

homo? ubi tradit voluisse Christum ex Virgine concipi, & nasci absque vitili opera, ut hunc mirabilem, inusitatum, immo & inauditum nascendi modum suæ subiacere potestati ostenderet: verba D. Anselmi hæc sunt: *Quatuor modis potest Deus facere hominem, videlicet, aut de viro, & femina, sicut vsus monstrat; aut nec de viro, nec de femina, sicut creauit Adam; aut de viro sine femina, sicut fecit Euam; aut de femina sine viro, quod nondum fecerat. Vt igitur hunc quoque modum probe siue subiacere potestati, & ad hoc ipsum opus, delatum esse, nihil conuenientius, quam ut de femina sine viro assumat illum hominem, quem querimus. Vtrum autem de Virgine, vel non Virgine dignius hoc fiat, non est opus disputare, sed sine omni disputatione asserendam est, quia de Virgine, Deum & hominem nasci oportet. hæc ille.*

Quinta ratio sit, quia decebat valde eum, qui legem de honorandis parentibus condiderat, ne, cum nasceretur, virginis honorem in matre minueret, sed potius augeret, quod sane præstitit Christus; nam cum in omni partu semper concurrat dolor parientis, & fletus nascentis, certè licet ipse fletus, & lacrymas in sua natiuitate non respiceret, iuxta illud Sapientia 7. *Primum vocem similem omnibus emisit plorans:* in matris tamen partu dolorem non admisit, sed eam potius eximia læticia perfudit, iuxta illud Isaiæ: *Germinans germinabit* (scilicet Isai. 36. Maria) *& exultabit lætibus: gloria Libani dicitur ei, decor Carmeli, & Saron:* certè gloria hæc Libani nulla est alia, quam illa, quam ipsa Virgo significauit dicens: *Ego quasi Libanus non incisis odorem euaporavi:* ac si diceret: ego sine scissura claustrum virginis Christum pepererim: alie formæ, dum pariunt, sædiores & sordidiores redduntur, partus autem Mariæ ita pulchram illam reddidit, ut decorem Carmeli & Saron induisse videretur.

Sexta ratio: quia cum Christus cohonestare, & suadere veniret inusitam virginis.

Act. 10.

Ierem. 1.

Isa. 5.

Cant. 8.

Pier. lib. 50.

D. Anselm.

Exod. 20.

Sap. 7.

Isa. 36.

Isa. 44.

virginitatem, quæ fere apud omnes in opprobrio erat, Moysè dicente: *Maledicta sterilis, quæ non parit*: oportebat ut tam ipse, quam mater eius Virginitatem perpetuò colerent, ut sic quod postea de virginitate Evangelicis eunuchis prædicaturus erat, & facilius, & efficacius suaderet; ille enim perfectus censetur Magister, qui *capit facere, & docere*, veniens igitur ad docendam virginitatem non debebat prius matris violare integritatem, quam facile illam custodire poterat, sic enim fiebat ut tam filius, quam mater exemplum essent virginitatis, quod magni momenti erat ad illam reliquis suadendam. hinc Gregorius Nazianzenus oratione de laudibus Basilij dixit: *Christus ex Virgine oritur, virginitatem velut lata lege sanciens*: non quod præcepto ad virginitatem compulerit, sed quia efficacis exempli vi ad illam festandam trahat. Ad idem etiam tendunt verba Ioannis Damasceni dicentis: *Christus Virginitatis decus, & ornaumentum est, ut qui non modo ex parte circa congressum genuit, sed etiam carnem ex Virgine sine virili congressu assumpsit*: ipseque omnibus numericis absolutam virginitatem in se ipso ostenderit: vnde merito D. Ambrosius lib. de institutione Virginis, Christum virginitatis ducem, Mariam verò virginitatis vexilliferam appellavit, cuius sane vexillum militiæ sequitur cælestis Virginum exercitus, eodem Ambrosio dicente: *Hæc est cælestis illa militiæ, quam laudantium exercitus Angelorum promittebat in terris*, Luca 2. ac tandem Theodoretus dixit: *Christus Dominus honoravit virginitatem, ut qui natus sit ex Virginitate, præta virginitatis germinavit, & hos suaveolentes, & qui non marcescunt flores, offert creatori*. Accedunt his egregia D. Gregorij Nazianzeni carmina:

*Ante quidem vmbroso in paucis splendore micabat,
Dum lex iura daret terris, & in orbe vi-
geret,*

*Exiguus spectanda notis. . . .
At postquam Christus, per castæ viscera
Matris
Absque patre, & redit vitæ progressus in
auras,
Lustravit muliebri genu, tū deniq; nostro
Virginitas generi præclaro lumine fulsit.
Connubiū tantum exsuperans, & vincula
vitæ,
Quantum animus carni præstat, connexaq;
cæli
Regia tellurem superant. quantoq; sagaci
Illud in æternum durans præstantius a-
uum est.*

Septima ratio: Christi liberalitati, & munificentiæ in remunerandis hospitibus, à quibus recipiebatur, innititur. Domum Zacchæi ingressus ore dixit, & opere complevit: *Hodie salus Domui huic facta est*: ingressus Domum Marthæ, & Mariæ ad illarum preces Lazarum mortuum earum fratrem a vitæ reuocavit, ac tandem sepulchrum, in quo per triduum iacuit, quasi ei hospitium persolvens, ad eò illustravit, ut de illo Isaias prædiceret: *Et erit sepulchrum eius gloriosum*. Et quidem si hominis grati illud ingenium est, ut beneficium receptū, quoad possit, rependat, ut vidimus in Elia, qui Sareptanæ viduæ placentulam sibi datam, ad eò liberaliter persoluit, ut per multos dies tempore ingruentis famis, nec farina de hydria deficeret, nec lecythus olei minueretur, ut sacra Regum narrat historia. Elifæus etiam cum frequenter hospitio reciperetur à quadā pia fœmina gratum ad eò se illi exhibuit, ut omnia debita illius creditoribus solueret, & filium suscitaret: cum igitur Beata Virgo speciali illo virginei vteri suo hospiti per integros nouem menses Christum Dominum suscepisset, summaque sit Christi erga benefactores suos gratitudo, consequens est sacram illam domum non violasse, nec permisisse ad introitū, aut egressum illius iacturam aliquam pati, vnde D. Idelphonus lib. de perpetua virginitate, & partuitione Mariæ dixit:

Oper-

D. Ildesons. Oportuit, ut primam Genitricis integritatem de virgin. nascens incorruptio custodiret, & complacitum claustrum pudens sanctitatis hospitium partu Mariae. virtus diuini spiritus infusa seruaret, consonant his, quae D. Chrysolog. eleganter

D. Petrus Chrysolog. ser. 41. scripsit: *Qui ingreditur, & egreditur, & introitus sui, & exitum nulla vestigia relinquit, diuinus habitator est, non humanus, & qui conceptu suo virginem seruat, & ortu suo relinquit virginem, non terrenus homo est, sed caelestis.* Nec fas certè est dicere, Christum Dominum post egressum ex matris utero, factam virginem claustrum iacturam diuina virtute postea reparasse, nam qui eadem facilitate poterat integram illam seruare, superfluum sanè fuisset illam ortu suo violare, quam confestim redintegrate volebat. vnde cum mirabilis sit

B. Petr. Dā. (B. Petro Damiano id attestante) & valde praecellentius Virginem incorruptam manere post partum, quam corruptam ad virgineale decus redire post lapsum, quia & maius est quemlibet claustrum ianuis ingredi, quam eas, quae patuerint, ianuis claudere: rationi consonum est, ut id quod perfectius ab omnibus putatur, filium matri suae praestitisse putemus.

1. Cor. 15. Octaua ratio sit, quia cum primus Adam de terrena terrenus, typum gesserit secundi Adam de coelo caelestis (ut verbis Pauli utar) oportuit, ut sicut ille ex terra virginea nullius culturae subiecta procreatus fuit, ita etiam Christus ex utero Virgineo, & matre intacta nasceretur: quae rationem his verbis illustrauit Am-

D. Ambros. brof. ser. 39. *Adam de terra virgine natus est, & Christus de Maria Virgine procreatus; illius maternum solum necdum scissum fuerat, istius maternum secretum nunquam concupiscentia violatum: Adam Dei manibus plasmatur à limo; Christus Dei spiritu formatur in utero. vterque ergo oritur sine patre, vterque Virgine oritur matre: in eandem rationem recidit alia, quam assignat*

D. August. Aug. ser. 14 de Natiu Christi, ut sicut in coelo Christus habebat patrem incorruptibilem, sic in terra haberet matrem omnino corruptione carentem.

Nona ratio, & valde singularis, traditur ab August. lib. de sancta Virginit. v. D. August. bi ait: Oportebat caput nostrum ex de Virgine nasci, ut significaret membra eius, sua de Virgine Ecclesia secundum Spiritum sanctum nascitura: Ecclesia enim, cuius filij sunt Catholici, immaculata est ex concubitu, foecunda partu, Virgo perpetua, concipit non à viro, sed spiritus; parit non dolore, sed gaudio; nutrit non vberibus corporis, sed lacte doctoris, ut verbis eiusdem Augustini utar serm. 6. in nat. Domini.

Decima tandem ratio sit, de cuius Christum Dominum ex matre Virgine oriri, ut etiam ex vi conceptionis peccato originali careret: nam vulgaris modus humanae conceptionis hoc genus peccati parit, conceptio vero ex sola Virgine absque virili opera omnis peccati expertus est, & consequenter Christi conceptio non potuit esse immaculata, quae ex Virgine fuit à Spiritu sancto obumbrata. vnde D. August. inquit in suo Enchyridio: *Nulla voluptate carnalis concupiscentiae seminatus, siue conceptus est Christus, & ideo nullum peccatum originaliter contrahens, & lib. 13. de Trinitate cap. 18. Non interfuit concupiscentiae carnalis, per quam seminatur, & concipiuntur ceteri, qui trahunt originale peccatum, sed ea penitus remotissima; credendo, non concumbendo, sancta est fecundata virginitas, ut illud quod nascebatur, ex propagine primi hominis, tantummodo generis, non etiam criminis originem duceret: cui sit honor & gloria in saecula saeculorum.*

Amen.

—o—o—o—

HOMI.

HOMILIA VI.

Ex diuinis oraculis aggredimur iam probare perpetuam Deiparæ Mariæ virginitatem: Exordimur autem à tribus valde memorandis; Primum est: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & inter semen tuum, & semen illius: Secundum: Mulier, si suscepto semine pepererit masculinum: Tertium: Viam viri in adolescentula.

Gen. 3.

Leuit. 12. Gen. 31.

VAMQVAM hæretici Ebionitæ, primi, & præcipui Marianæ Virginitatis hostes in Dominico agro instar pestifimæ zizanix pullulantes (vt auctor est Tertullianus) & tamquam ex serpentino semine procreati nouæ Euæ calcaneo insidiantes, diligentes adeo, ac celeres illius impugnatores se exhibuerunt, vt ab incunabilis ipsius Ecclesiæ Catholicæ acerrimè illam infestarentur, vt testis etiam omni exceptione maior extat percelebris Martyr Ignatius, qui Apostolorum vidit ætatem, & illius ecclesiæ certamina expertus est: hic certe non semel de impiis hæreticis conqueritur, quod Mariæ virginitatem proscindere tentarent: Partum (inquit) Virginis calumniantur: diligentior tamen, & multo sollicitior exitit Dei prouidentia, virginitatem futuræ matris suæ à primordiis creationis mundi, singulari oraculo stabilitæ, quo illam velut scuto præmunitam hæreticorum iacula lædere nequirent, vnde egregie ad id respiciens Leo Papa serm. 2. de Natiui. Domini dixit: Deus omnipotens, & clemens statim, vt nos Diabolica malignitas veneno suæ mortificauit inuidiæ, prædestinata renouandis mortalibus suæ pietatis remedia inter ipsa mundi primordia præsignauit. Primo enim cap. Gen. affatus Domi-

Tertul. de carne Christi.

U. Ignat. Mar. in ep. ad Trallianos, Philadelph. Magnesianos.

Leo Papa.

nus seductorem serpentem, verba illa dixit: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, & semen illius: in cuius loci expositione, licet quantum ad id variant Doctores, quod quidam legunt ipse seu ipsum, scilicet semen coneret caput tuum, vt D. Cyprianus, Irenæus, Hieronymus, Chrysologus, & Paraphrastes Chaldaeus: Alij verò, vt D. Chrysostomus, Augustinus, Gregorius, Ambrosius, Bernardus, Beda, & Eucherius vulgatam lectionem seruantes legunt: Ipsa coneret caput tuum. Consentiant tamen in eo, quod licet hoc, vel illo modo legas, hoc loco prædicatur Deiparæ Mariæ virginitas, cum de solo semine mulieris facta sit mentio: si enim illa ex viri semine conceptura esset, non matris solius, sed viri præcipue semen diceretur eius filius, per quem ipsa caput serpentis contritura erat. Hinc eleganter Rupert. dixit: De quo semine hæc dicuntur, nisi de vno qui est Christus? ipse namque solus ita semen mulieris est, vt non etiam viri semen sit. consonant verba antiquissimi auctoris Serapionis, apud Lippomanum super cap. 3. Gen. ubi ait: Inimicitias ponam inter semen tuum, & semen illius: nonne clarum est pronunciatum de Christo? quem sine semine peperit de fuga inuenerata Virgo; singulara enim semen, non numero multitudinis, semina: hanc intelligentiam illustrat mirifice quod S. Cyprianus acute adnotauit dixisse Deum: Ponam inimicitias inter te, & mulierem: non verò pono, ne ad Euam pertinere videretur. Verbum ergo promissionis non verò pono, ne ad Euam pertinere videretur. Verbum ergo promissionis protulit, quod transmittitur in futura. Ponam, inquit, inimicitias inter te, & mulierem: id est, suscitabo mulierem, quæ repudiata facilitate credendi, non solum te non audiat, sed ipso etiam Gabriele deferente verbum, rationem promissionis exigat nouitate, dicendo: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Secundum testimonium ad probandum B. Virginem absque violatione integritatis Christum concepisse, celebre

D. Cypri. lib. 2. testim. aduer. Iudæos c. 9. Iren. li. 4. con. hæres. c. 78. D. Hiero in loco prædicatur Deiparæ Mariæ virginitas, cum de solo semine mulieris facta sit mentio. S. Chrysol. ser. 163. D. Chrysol. 17. in Gen. D. Aug. l. 12. de Gen. ad Hebraeos. lit. ca. 36. de Gen. li. 2. de Gen. cont. Manichæos. D. Greg. li. 1. Moral. D. Ambros. lib. 7. de laud. D. Bern. h. de laud. Magn. Eucher. li. 2. S. Cypri. li. 2. testim. aduer. Iud. c. 9. Rupert. li. 3. in Gen. Serapio apud Lippom. Luc. 1.

Ccccc est

Leuit. 12. est apud Patres illud Leuitici : Loquutus est Dominus ad Moysen, dicens : Mulier si suscepto semine pepererit masculum, immunda est. **Cyril Ale.** erit &c & paulo inferius : omne sanctum li. 8 in Leuit. non tanget, nec ingredietur in sanctorium, do- **D. Bern. ser.** nec impleantur dies purificationis : quibus 3 de purif. verbis Diuinus legislator excepit B. Vir- **Magn.** ginem, quam sine suscepto semine, diu- **S. Ideph.** no spiritu affante, concepturam præ- **ser. 1. de pu-** gnolcebat, alioquin superuacaneum fuis- **rif. Ma.** set dicere, Mulier, si suscepto semine, cum na- **D. Chryf.** turaliter nulla possit parere, nisi illud su- **ora de oc-** sceperit. voluit igitur in ea lege Mariam **casu Domi-** excipere, quæ paritura erat sine suscepto **ni** semine. Atque hanc esse germanam in- **Orig. hom. 8.** telligentiam huius loci, tunc mihi præci- **in Leuit.** pue suadent. Primum est, quod agnoscut **Eutym. su.** hoc arcanum in his verbis latere omnes **per Luc. c. 2.** sancti Patres, & alij grauissimi Doctores, **Euseb. Emif.** Cyrillus, Alexandrinus, Bernardus, Iude- **de purif. Ma.** phonius, Chrysostomus, Origenes, Eu- **Theoph. su.** thymius, Eusebius, Theophilactus, Titus **per c. 2. Luc.** Bostorum Episcopus, Aymon, Guerri- **Titus Episc.** cus Abbas, Laurentius Iustinianus, Beda, **ibid.** Enricus, Paulus Burgensis, Lyranus, Hu- **Aymon ibid.** go Card. Rabbanus, Clarius, Glosa ordi- **Guerrie.** naria, & alij innumeri illius loci inter- **Abb ser. 1.** pretes. Quia tamen omnium horum Do- **de purif.** ctorum monumenta in medium produ- **Virg.** cere molestum & inutile esse reor, pau- **B. Laur.** ca, selectiora tamen, contentus ero pro- **Iust. in eod.** ferre. D. Cyrillus Alexandrinus super **festo.** Leuiticum hæc scripsit : Consideremus se- **Beda super** cundiam historiam, si non videtur quasi ex su- **c. 2. Luc.** perfluo additum. Mulier quæ suscepti semē, & **Ericus hom.** pepererit masculum, sed non ex superfluo ad- **de purif.** ditur : ad discretionem namque illius, quæ **Paulin Burg.** sine semine concepit, & peperit, istam ser- **super ca. 12.** monem pro ceteris mulieribus legislatur ad- **Leuit** iecit. subicitur quoque D. Bernardus **Lyran ibid.** lem. 3. in Purificat. Mariæ : Quis, in- **Hugo Card.** quit, non aduerat ipso sententia cuius ini- **ibid.** tio liberam matrem Domini ab hac præce- **Rabban de** pto ? putas enim, quia dicens Moyses, mu- **Clar. or. 2.** licrem, quæ peperisset filium, immundam ef- **Glo ord in** se, non tinerit super matre Domini blasphe- **s. 21. Leuit.** mica crimen incurere, & idcirco præmiserit, **si suscepto semine ? alioquin, nisi paritu-**

ram præuidisset sine semine virginem, quæ D. Cyril. necessitas erat de suscepto semine fieri men- **Alex. li. 1.** tionem ? Patet itaque quod lex ista ma- in Leuit. **in Leuit.** trem Domini non includit, quæ non suscepto D. Bern. **semine filium peperit.** Purus ergo non poie- **rat moueri animus eius, & dicere : Quid mi-** **hi opus purificatione ? cur abstineam ab in-** **gressu templi, cuius verum virum nesciens** **templum factum est Spiritus sancti ? cur non** **ingrediar templum, quæ peperit Dominum** **templi ? nihil in hoc conceptu, nihil in partu** **im-purum fuit, nihil illicitum, nihil purgan-** **duum, nimirum cum proles ista fons puritatis** **fit, & purgationem venerit facere delictor-** **um breuius tamen Origenes ad idem** **in hunc modum loquitur : Non de super-** **fluo addidit legislator : Mulier, si conceperit** **semen, & pepererit filium, sed exceptionem** **posuit, quæ solam illam mulierem à reli-** **quis mulieribus segregaret, cuius partus non** **exceptione feminis, sed ex presentia Spiritus** **sancti, & virtute Altissimi fuerit : cum er-** **go omnes sancti Patres in hanc conspi-** **rent illius loci intelligentiam, & factum** **Concilium Tridentinum præcipiat, ne-** **mini licere sacram Scripturam interpre-** **tari contra communem SS. Patrum ex-** **positionem, verba illius hæc sunt : Ad co-** **ercenda petulantia ingenia decernit sacro-** **sancta Synodus, ut nemo suæ prudentiæ in-** **mixtus in rebus fidei, & morum, ad edifica-** **tionem doctrinæ Christianæ pertinentium,** **sacram Scripturam ad ipsos sensus contorquet,** **contra eum sensum, quem tenuit & tenet** **sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de** **vero sensu, & interpretatione Scripturarum,** **aut etiam contra unanimum consensum Pa-** **trum, ipsam Scripturam sacram interpretari** **audcat, etiam si huiusmodi interpretationes** **nullo unquam tempore in lucem edenda fo-** **rent. Qui contrafecerint, per Ordinarios de-** **clarentur, & penis à Iure statutis puniantur.** **Inde aperte efficitur prædictam expoli-** **tionem verissimam esse, & absque graui** **temeritatis nota non posse ab omnibus** **non acceptari. Secundum idipsum mihi** **probat, quod ex ipsa lege palam depre-** **headitur ob Marianæ virginittatis my-** **sterium,**

sterium, conditionem illam fuisse appo-
sitam, cum solum adhibeatur in foemina
pariente masculinum: *Mulier, inquit, si su-
scipio semine pepererit masculinum: non vero
in muliere pariente foeminam, de qua
postea dicitur: Si autem foeminam pepere-
rit. Cur enim non similiter dixit: Si
autem suscepto semine foeminam pepererit?*
nisi quia una tantum mulier futura e-
rat, quae non suscepto semine, ma-
sculum erat paritura, ad quam solum
excipiendam, fuit ea particula adhi-
benda? Atque hoc eodem modo LXX.

LXX. Inter-
pres.

Interpres legem illam intellexerunt, sic
enim vertunt: *Mulier quaecumque, si se-
minata fuerit, hoc est, semen a viro rece-
perit.*

Abulens. q.
2. super 12.
cap. Leuit.
Ceter. ibid.
Iose. in co-
cord. Euang.
Oleus. in 12.
c. Leuit.
Gen. 3.
Interpres
Graecum.

Tertium tandem, quod eandem a-
stituit expositionem, est, quod ea, quae ab
Episcopo Abulensi, Card. Caietano, Ian-
scacio, & Oleastro, qui auri sunt illam la-
befadare, obijciuntur, parui momenti
sunt, & facile diluuntur. auri enim in
primis, nullum mysterium latere in illis
verbis, quia in eis non est sermo de semi-
ne, quod est principium generationis,
sed de semine accepto pro prole seu fatu,
ut accipitur in Gen. 1. *Inimicitias ponam
inter te, & mulierem, & semen tuum, &
semen illius:* Hebraeus enim textus sic
habet: *Mulier, si Faxiangh, id est, si se-
men fecerit, semen autem facere idem
est, quod prolem generare;* eodemq; mo-
do exponitur in Lexico Complutensi
Hebraeo legente: *Mulier si seminaverit, id
est, genuerit:* neque lectio editionis
vulgatae ab hac abhorret intelligentia,
cum saepe ipsa semen pro filio, & prole v-
suset, ut patet in verbis illis Genesis:
Mihi autem non dedisti semen, id est, filium,
& ex illis libri primi Regum: *Reddat tibi
Dominus semen de muliere hac.* Deinde
hanc annectunt rationem: quia si lex
illa Leuitici fuisset lata sub conditione
propter Virginitatem, opus quidem erat, vt
aliquid Virgini prodesset vel ad hoc, vt
a iudaeis crederetur absque virili semine
concepisse, quod tamen e contra factum

Lexicon
Complut.
Hebr.

Gen. 15.
1. Reg. 2.

fuisse videmus, cum D. Lucas expresse di-
cat: *Christum Dominum putatum fuisse fi-
lium Ioseph: vel certe, vt immunitis ef-
set a lege purificationis re ipsa impien-
da, quam tamen ex Evangelica lectione
constat impleuisse iustarum partu-
rientium; cum igitur ad neutrum isto-
rum ei profuerit, videtur sane non fuisse
additam illam particulam ad Mariam
excipiendam. Verum prima istarum ob-
iectionum ex eo facile euanescit, quod
(vt adnotant Hebraicae linguae periti)
verbum Hebraicum, quod est in originali,
proprie significat serere, & seminare, vt &
in verbis illis Dauidicis: *Qui seminat in
lacrymis, in exultatione metet: semen de-
inde non solum pro filio, sed etiam pro
principio generationis accipitur, veluti
Gen. 1. Germine terra herbarum viventem, &
Gen. 2.**

Luc. 30

Psal. 125.

Gen. 2.

*facientem semen: quare optime vertit
vulgaris: Mulier, si suscepto semine: & ita
quoque legunt Galatinus, & Adrianus
Finus, linguae Hebraicae peritissimi. Se-
cunda etiam obieccio debilis est, quia spi-
ritus sanctus, qui fuit legislator, non in-
tendebat per illam legem, vt illo tempore
omnibus palam fieret inuolata Mariae
virginitas, aut quod illa purificationis
legem non impleteret, sed vt postea laben-
tibus annis, quando Iudaei, & Haeretici
Marianam integritatem impeterent, ce-
lebre hoc testimonium a catholicis eis
obijceretur, quo vel sacram Scripturam
negare, vel Mariae virginitatem profiteri,
nisi dementati sint, compellantur.*

Galatin. lib. 7.
arcan. c. 14.
Adrian. Fin.
lib. 2. flagell.
cont. Iud.
ca. 3.

Tertium ac percelebre testimonium
ad corroborandam Catholicam verita-
tem de perpetua Deiparae virginitate de-
sumo ex verbis illis Salomonis: *Tria sunt
mibi difficultia, & quae sunt penitus ignora-
viam aquilae in caelo, viam colubri super pe-
tram, viam nauis in medio maris, viam viri
in adolescentula:* Scio LXX. praesertim in
editione facta ex mandato Clem. V. L. I.
legere, *in adolescentia, sicut & Beda, immo
& D. Hier. eam lectionem acceptat, & ex
D. Hierom. ponit in commentario huius loci, nec-
non & D. Ambros. li. 1. de Salomone, & de
D. Ambros.*

Pro. 30.

Beda.

D. Hierom.

D. Ambros.

obitu Valentiniani Imperatoris, vbi legit *viam viri in iuvenute*, eaque lectio quandoque reperitur in aliquibus codicibus nostrae vulgatae: & qui hanc lectionem sequuntur, vt Beda, & alij volunt scopum Salomonis esse, indicare instabilitatem vitae adolescentium, ad quod proponit tres illas vias aquilę in aere, &c. quarum nullum relinquitur vestigium, vt sic postea difficillimam cognitu constituat esse viam viri in adolescentia, quia via vitae illius volubilis, varia, & instabilis est, ac in diuersa frequenter rapitur, & per momenta mutatur, ita vt difficile sit apprehendere, quo tendat, cum instar quatuor illorum ventorum inter se pugnantium, quos vidit Daniel in mari, cogitationes variae pugnent in corde vagi, & liberi adolescentis, de quo Poeta Lyricus in arte Poet. dixit:

Dan. 7.

Orat. in arte. ante med.

*Careus in vitium flexi, monitoribus aper,
Vtilium tardus promissor, prodigis aris;
Sublimis, cupidusque & amata relinquere
pernix.*

Verum licet hanc expositionem minime improbemus, nonnullas tamen patitur difficultates, tum quia originale Hebraeum habet: *viam viri in Halma*, id est, adolescentula abscondita, & incognita viro, vnde D. Hieron. super cap. 7. Isaia, inquit: *Halma non solum puella vel virgo, sed cum epitafi, Virgo abscondita dicitur, & secreta, quae nunquam virorum patuerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit: lingua quoque punica, quae de Hebraeorum fontibus manare dicitur, proprie virgo Halma appellatur: Et quantum cum mea pugno memoria, numquam me arbitror Halma in muliere nupta legisse, sed in ea quae Virgo est, vt non solum Virgo sit, sed Virgo iustioris aetatis, & in annis adolescentia, potest enim fieri, vt Virgo sit vetula. nostra vulgata in multis Codicibus, & Paraphrast. Chald. translulit: *Viam viri in Virgine*, necnon Pagninus, Lyra, Isidorus, Clarius, & Cardin. Caiet. multi alij etiam existimant LXX. vertisse in adolescentula: Librariorum tamen incuria quidam ausi sunt dicere*

Paraph.
Chald.
Pagnin.
Lyra.
Isidor.
Clarius.
Caiet.

positam fuisse particulam illam, in adolescentia, qui error facile irrepsisse potuit, nec enim illi (inquiunt) ignorare poterunt germanam significationem illius vocis *Halma*: tum quia idem Salomon superius repetit tres illas vias, quas sibi difficiles dixerat, vt sibi notissimas, ideoque illas in exemplum adducit ibi, ad ostendendam vitam humanae instabilitatem: ergo ne dicatur Salomonem sibi contradicere, videtur (aiunt) dicendum tres illas vias, quas intellectu difficiles dixit, alia eleuatiore, & abstrusiora mysteria significare, quam quae materialis aquilae volatus, colubri gressus, & transitus maris praeseferunt. tum quia cum Salomon tanto sapientiae lumine fuerit illustratus, vt de eo sacra Scriptura dicat: *Deum dedisse illi cor sapiens usque adeo, vt nemo ante illum similis fuerit, nec post eum futurus est: non adeo verisimile est ea sibi difficilia fuisse, quae mediocri Philosopho facillima sunt. Voluit ergo Salomon iuxta hanc versionem ibi virginis parius mysterium nobis reserare, quod sane difficilius est cognitu, quam aquilae volatus, quam via naus in mari, & colubri semita super petram; haec enim omnia verè sciunt, & diuidunt partes corporum, per quae transeunt; in transitu vero Christi Domini, quando per verum partum ex materno utero prodiit, nulla virginis signaculi scissura facta est; & ideo nullum alicuius diuisionis vestigium in ea remansit, adeo vt si fingeretur, ipsam matrem negare se peperisse, non esset vnde posset mendacij conuinci. Iuuatque non parum hanc expositionem, quod in eod. cap. 10. Salomon vere agit de filio Dei, cum dicat: *Quis ascendit in caelum, atque descendit? quis conuincit spiritum in manibus suis? &c.* Iuuat etiam, quod Salomon non sine mysterio dixit: *Viam viri*, non *adolescentis*, quia scilicet Christus Dominus, de quo agebat, ab instanti conceptionis in utero matris non vir fuit, id est, homo praeditus ratione, & discursu, alij vero in coinstanti*

non

Jerem. 31. non viri, sed infantes appellantur. Vade propter eandem rationem Jerem. 31. dixit: *Femina circumdabit virum, non adolescentem, aut infantem; quare iuxta hanc lectionem sensus erit illius loci: Tria sunt difficulta mihi, Hebraicè admirabilia, Græcè impossibilia ad cognoscendum lumen naturæ, ac perinde supernaturalia. quod præsertim affirmat Hierony. de presenti mysterio ferm. de Assumpt. tom. 4. dicens: Quod natura non habuit, visus nescit, ignorat ratio, mens non concipit humana, pavet cælum, stupet terra, creatura etiam celestis miratur, hoc totum est, quod per Gabrielem Mariæ promittitur, & per Spiritum sanctum adimpletur.*

Ioan. 3. Salomoni ergo visa est mirabilis via Aquilæ in cælo, cum Christus, ut Aquila in cælum ascendit, pandens iter ante eos, quod nullus ante eum aperuerat, quia ut ipse dixit Ioan. 3. *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo filius hominis, qui est in cælo.* visa etiam est mirabilis via serpentis super petram, cum Christus serpens salutaris figuratus per serpentem æneum Moysis, egrediens ex sepulchri spelunca, petram superpositam ita subtiliter penetravit, ut à nullo videri penitus potuerit, qua transierit. Visa etiam mirabilis est navis in mari, quia cum Christus, ut navis, tot laborum, passionum, & mortis fluctibus agitatus fuerit, nullius tamen unquam impatientiæ naufragium pertulit. huic autem tertiæ viæ quartam addit Salomon, quam ingenue se ignorare fateretur, scilicet, *Viam viri in Virgine*, id est, qua ratione Christus Dominus absq; virili semine fecerit sibi viam ad ingrediendum utrum virgineum: nec mirum certè hoc Salomoni difficile sibi visum fuisse, cum eandem difficultatem agnoscens B. Virgo Angelo conceptum Christi ei annuncianti obiecerit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?*

Luce 1. **R. Accados** apud Galatiam lib. 7. de artanis facte Scripse.

Cæterum, ut Iudæis omnem viam præcludamus ad reiciendam hanc expositionem, addendum est eam tradidisse R. Accados, quem ipsi sanctam Doctorem proclamant. hic enim in lib. quem *Arca-*

novum reuelatorem inscripsit, ad petitionem Antonini consulis Romani, qui interpretationem illius loci exquisierat ab eo, respondit hæc verba: *Magnam rem quæsisisti, sed quia scriptum est Prou. 11. qui abscondit firmamentum, id est doctrinam, maledicetur in populis, dicam tibi rem admodum sublimem: & statim ubi dicit expositionem à nobis traditam de integerrima virginitate Mariæ, qua ergo fronte Iudæi illam oppugnare poterunt? Nec refert, quod quidam obiiciunt, dissonam esse contextui, quia statim post prædicta verba Salomō: *Talis est via mulieris adulteræ, quæ comedit & tergens os suum, dicit: Non sum operata malum: ergo in prædicto loco Halma non significat incorruptam virginem, alias perperam compararet eam adulteræ. Respondetur primò, hanc clausulam independentem esse à præcedenti, & se sola constituere sensum integrum. nam ut exponit ibi R. Accados, verba illa referri debent ad Adam, qui de peccato suo se excusavit dicens: *Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.* in quo sanè imitatus est meretricem, quæ comedit, & tergit os suum, & nihilominus contendit se nihil mali fecisse. Sed secundò, & melius respondetur, quod si velint prædictam clausulam connexionem habere cum supradictis, quia post illas quatuor vias subiungit Salomon quintum de via mulieris adulteræ, tunc verba illa: *talis est via: referenda sunt ad id, quod superius dixerat: Tria sunt difficulta mihi*, id est, admirabilia: eodem ergo modo mirabilem ait esse *viam mulieris adulteræ*, id est Euxæ, quæ nescias, quod tenderet in mortem, dedit se in præcipitium illius: Eua enim comedit contra Dei præceptum & tergit os suum, excusando se, & dixit: *non sum operata malum*, reiciens culpam in serpentem. Tertio, Nicolaus de Lyra, & Adrianus Finus præcitatis locis respondent, eum subiungitur: *Talis est via mulieris adulteræ: non de communi adultera sermonè esse, sed de Synagoga Iudaica, quæ hoc loco nomine mulieris adulteræ exprimitur: ea***

Ccccc 3 enim

enim in monte Sina in susceptione legis sponsa Dei effecta, statim per adorationem vituli adulterium spirituale commisit, & cum regem Messiam non suscepit, imò impiè in Cruce regetic, negat tamen se quidquam in Deum peccasse, & quasi tergens os suum dicit: *non sum operata malum*; & cum alioquin tanquam fera pessima deuorauerit verum Ioseph, & biberit eius sanguinem, cum Pilato vult lauare manus suas inter innocentes, quæ tamen pleuræ sanguine sunt, ipsis in Christum clamantibus: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros*. Hæc igitur impudentissima proteruita huius meretricis digna est admiratione, quæ cum tam graue necis Christi scelus commiserit, adhuc putat se nihil mali fecisse; vnde ad illa ait Dominus: *Maculata es in iniquitate tua coram me: quomodo dicis, non sum polluta*.

Math. 27.

Caietan.

Tandem obiicit Card. Caiet. in comment. huius loci, licet alioqui retineat lectionem illam: *Viam viri in adolescentula*, quod illa, de qua Salomon hic loquitur, prius fuerat corrupta, vt sensus sit, difficile esse cognoscere viam viri in adolescentula iam ante corrupta; moueturque ea ratione, quoniam via viri in adolescentula virgine, facile deprehenditur, cum signaculum integritatis depercat: at si iam ante sit corrupta, nullo pacto nouus congressus dignoscitur, nec sciri potest, num ad illam rursus vir accesserit: Confirmatque hanc suam expositionem ex sequentibus; nam statim subiugitur: *Talis est via mulieris adulteræ*, quibus verbis manifeste videtur cõcludi sermonem fuisse in præcedentibus de adolescentula iam corrupta. Verum hæc obiectio Caietani, ex doctrina D. Hieronymi, Paraphrastis Chaldaei præcitatæ locis, & germana significatione illius vocis *Halma*, quæ *incorruptam iuuenulam* significat, facile eneuatur. Deinde incredibile est, quod sapienissimus Salomon inter difficilia, quæ sibi videbantur, annumeraret viam incorruptæ puellæ cognoscere, cum id præter li-

bidinem quam præferret, nullam profus vilitatem afferret, aliena que id esset à Salomone, qui Spiritu sancto afflatus hæc loquebatur, cui sit honor, & gloria in secula sæculorum. Amen.

HOMILIA VII.

Integerrimam Mariam virginitatem apertissimè probat celebre illud Isaiæ vaticinium: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium: quod multiplici eruditione illustratur, & ab hostium calumnijs vindicatur.

NIER omnia sacra Scripturæ monumenta ad veritatem hanc catholicam comprobant, illud quidem principem locū tenere arbitror, quod Isaias Propheta scripsit: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel*. Ita legit D. Hieron. D. Hieron. & nostra vulgata. Alij ad lectionem Hebræam, vt sibi videtur, magis accedentes, vertunt: *Ecce Virgo prægnans, & pariet filium*. Alij cum Vatablo, & Pagnino transferunt: *Ecce Virgo prægnans, & seta*, sed in idem redit. Alij tandem: *Ecce Virgo gravidata pariet filium*. quibus verbis clarè prædixit Isaias inuiolatam Mariæ virginitatem cum ipsam prægnantem & parientem Virginem compellet. Triplici tamen via contendunt Marianæ virginitatis hostes vim huius illustris loci eneuare. primò respondent falso nos legere apud Isaiam: *Ecce Virgo concipiet*: nam loco illius verbi *Virgo* in originali Hebræo est verbum *Halma*, quod significat *puellam*, siue *adolescentulam*, siue *iuuenulam*, hanc solutionem amplexi sunt postea duces Ebionitarum, Theodosion Ephesius, & Aquila Ponticus. Sed cõtra est: nam, vt refert Galatinus lib. 7. de Arcanis, R. Dauid Kimki in libr. Sciarascim, radice 244. *Halma* à verbo *Halâm* deriuatur, quod

quod abscondere, seu celare significat: igitur Halma idem est apud ipsos, quod Virgo abscondita, & in iacta, quod maxime verum habet (vt egregie adnotauit ipse Galatinus) quando nomen Halma scribitur cum aspiratione, vt contingit in predicto loco Isaie. Vbi obseruandum est, quod hoc loco excepto nusquam in tota sacra pagina inuenitur Halma cum aspiratione, nisi de Rebecca, cum ibat ad hauriendam aquam, & ex contextu patet, tunc Virginem esse, & de Maria sorore Moysis, de qua dicitur: *Et peperit ab Halma*, quae etiam constat tunc virginem fuisse, nam (vt docet R. Salomon ibi) erat paruula quatuor annos habens; similiter cum dicitur: *Adolescentule dilexerunt te nimis*: Hebraica lectio habet *Virginem*, cum igitur apud Isaia scribitur cum aspiratione, consequens est, *Virginem* significare, non *iuuenculam*, vt testantur LXX. & Paraphrasis Chaldaica, & communis expositio tam Hebraeorum, quam Graecorum & Latinorum Interpretum, qui vanimriter vertunt *Virginem*. imò R. Ionathan Vzielis filius Paraphrastes Chald. (vir apud ipsos Hebraeos summi nominis) transtulit, sicut Ecclesia Romana: *Ecce Virgo concipiet*: vt rectè obseruauit Canisius. Lingua etiam Punica, quae (vt ait Diuus Hieronymus lib. aduersus Iouinianum) de Hebraeorum fontibus manare dicitur, Halmam virginem incorruptam significare affirmat: vnde ipse Hieronymus in comment. huius loci ait: *Vsq̄ adeo Halmam significare Virginem absconditam, & incognitam, vt non dicatur Halma, nisi ea potissimum, quae nunquam virorum paruerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit*: & multo luculentius lib. 1. cont. Iouinianum tractans eundem locum ait: *Scio, inquit Iudaeos opponere solere, in Hebraeo verbum Halma, non virginem sonare, sed adolescentulam, & reuera, virgo proprie bethula appellatur: adolescentula autem, vel puella non Halma, sed naghara. Quid est igitur, quod significat Halma: Absconditam Virginem, id est, non solum Virginem, sed cum epitali Virginem,*

quia non omnis virgo abscondita est, nec ab hominum sortibus separata conspectu. Denique Rebecca in Genesi ob nimiam castitatem, Ecclesia typum, quam in sua virginitate signabat, Halma scribitur, non Bethula, sicut manifestum esse poterit ex sermonibus pauperis Abraham, Gen. 24. In eo enim loco, in quo ait: *Virgo*, quae egredietur, vt hauriat aquam, in Hebraeo scriptum est, *Halma*, id est, *Virgo secreta*, & nimiam diligentiam custodita: aut cerè ostendat mihi, vbi hoc verbo appellantur & nuptiae, & imperitiam confitebor. haecenus D. Hieron.

Verum ad haec omnia quidam Hebraei illis conuicti fatentur, ibi Halma significare *Virginem*, addunt tamen quod cum Isaia ait: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium*: verba intelligenda sunt in sensu diuiso, ita vt non manens virgo pariat, non in sensu composito, ita vt virgo manens partum edat. Sed contra hoc est, quia ibi Deus promittebat Achaz mirabile aliquod signum, iuxta illud: *Pete tibi signum*, quod autem virgo aliqua pariat, non manens virgo, nullum sanè prodigium, aut portentosum signum est, vt ex se constat: verba igitur necessario sunt intelligenda in sensu composito. hinc D. Hieronymus in comment. huius loci inquit: *Quando autem dicitur: Dabit Dominus ipse vobis signum: nouum debet esse, atque mirabile, sin autem iuuenula vel puella (vt Iudaei volunt) non virgo pariet, quale signum poterit appellari, cum hoc nomen aetatis sit, non integritatis? Vt tamen res haec illustrior fiat, obseruandum est, regnante Ierosolymis Achaz impiissimo Rege Iuda, Rasin regè Syriae, & Phacee filium Romeliae regem Israel, coegisse copias aduersus Ierosolymam, tunc verò Deum misisse in occursum eius Isaia, qui soluendae urbis obsidione predicaret, Regem que securum esse iuberet, atque in tanti beneficii confirmatione moneat, vt signum aliquod siue in caelo sursum, siue in inferno deorsum postularet. Quod cum rex petere per summam impietatem renueret, veritus nimis, ne ex eo magna in Deum gloria redundaret, subdole, & fallaciter preteritis nolle se Dominum tentare:*

Idem ibid.

Isaia 7.

Non

Ibid.

D. Hierony.
sup. Isaia 7.

Non petam, ait, & non tentabo Dominum: quod responsum non humilitatis, sed superbiam fuit, ut ait D. Hieronymus. imò, & summa impietatis: nec enim erat tentare Dominum tunc signum petendo, cum Deus ipse, ut peteret, hortaretur. Iratus iis verbis Dominus, promisit daturum se aliud signum longè præstantius ac sublimius, ex quo multo maiorem ipse gloriam, honoremque consequeretur, conceptam videlicet, atque ortum Messiae ex intacta Virgine: *Audite, inquit, ergo domus David: Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis, & Deo meo: Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel.* Itaque signum hoc de conceptione, & partu Virginis idcirco Deus promisit, ut Deus suam ipsius gloriam, potentiamque magnitudinem demonstraret, quas Achaz Rex impiissimus, obscurare moliebatur. hæc autem diuinæ potentiam magnitudo in eo certè ostendebatur, quod Virgo manens Virgo conciperet, & pareret. Accedit quod signa, quæ Deus in alicuius pollicitationis confirmationem promittebat, omnia erant supra naturam vires, ut patet in virga Moysis, Gedeonis vellere, & horologio Ezechiae: quare cum Deus hic signum etiam promittat ad potentiam suam magnitudinem declarandam; cum etiam eius signi nouitatem, sublimitatemque usque adeo illis verbis amplificet: *Propter hoc Dominus ipse dabit vobis signum*: peripicuum est, signum, quod promittitur, nouum, insolitumque esse debere, atque adeo prædici Virginem concepturam, parituramque fore absque ullo suæ virginitatis detrimento: alioquin ridiculum planè esset illud pro signo polliceri, quod familiare, & commune haberetur, cuiusmodi est virginem ex viri congressu, atque deperdita virginitate concipere, & parere.

Isaia 7.

Iud. 6.
Isaia 38.

Sciò Marianæ virginitatis oppugnatores dicere, prodigium & portentolum signum, quod ibi denotatur, non consistere in eo, quod virgo manente virginitate concipiat, & pariat, sed in eo quod pariat Deum hominem, ad quod significandum addit Propheta: *Et vocabitur nomen eius Emmanuel*: quod interpretatur, *Nobiscum Deus*: vel certè in eo quod concipiat & pariat, non suscepto virili femine, quod valde mirabile est, non verò in eo quod concipiat, & pariat incolumi manente eius virginitate. Sed imbecillis, & futilis est hæc hæretica responsio, quia ut tradit Rabb. Accados (quem ipsi iudæi sanctum magistrum vocitant) in tertia petitione libri, qui Reuelator arcanorum dicitur, rogatus à Consule Vibis Romanæ de nomine Maria inter alia arcana, quæ ei propalauit, & quæ ab Isara Propheta sibi reuelante accepisse dicebat, hoc vnum singulare fuit, quod in medio huius dictionis Hebraicæ *Lemarbè*, in qua Mariæ nomen ostenditur, littera M. quæ hebraicè *mem* dicitur, clausa ponitur præter morem, & consuetudinem scribendi apud Hebræos; ad significandam virginalem Mariæ integritatem, & clausuram: igitur signum miraculosum, quod in Isara promittitur, illud est, quod Maria paritura esset virgo manens, licet alioquin id futurum esset sine susceptione virilis seminis, & pariendo Deum pariter & hominem.

Alij tertio ex Hebræis confixerunt in prædicto loco non esse sermonem de Matre Christi, sed de matre Ezechiae regis, vel de coniuge ipsius Prophetæ. Verum hoc esse merum commentum ex eorum supercilioso cerebro excogitatum, satis ostendit Origenes libr. i. cont. Celsum in hæc verba: *Si Iudeus pergas hærete verbis Origenis dicens, ad Achaz spectare: Pete tibi signum à Domino; rogabimus, quis fuerit natus Achaz temporibus, de cuius natiuitate dicatur Emmanuel, quod est, nobiscum Deus: nam si nullus inuenietur, manifestum est id quod ad Achaz dictum est, promissum esse domui David eo, quod scriptum sit: Ex semine David natum Rom. 1. Saluatorem secundum carnem; quin & signum Ephe. 4. ipsum in profundum & in altum dicitur, quoniam*

stere in eo, quod virgo manente virginitate concipiat, & pariat, sed in eo quod pariat Deum hominem, ad quod significandum addit Propheta: *Et vocabitur nomen eius Emmanuel*: quod interpretatur, *Nobiscum Deus*: vel certè in eo quod concipiat & pariat, non suscepto virili femine, quod valde mirabile est, non verò in eo quod concipiat, & pariat incolumi manente eius virginitate. Sed imbecillis, & futilis est hæc hæretica responsio, quia ut tradit Rabb. Accados (quem ipsi iudæi sanctum magistrum vocitant) in tertia petitione libri, qui Reuelator arcanorum dicitur, rogatus à Consule Vibis Romanæ de nomine Maria inter alia arcana, quæ ei propalauit, & quæ ab Isara Propheta sibi reuelante accepisse dicebat, hoc vnum singulare fuit, quod in medio huius dictionis Hebraicæ *Lemarbè*, in qua Mariæ nomen ostenditur, littera M. quæ hebraicè *mem* dicitur, clausa ponitur præter morem, & consuetudinem scribendi apud Hebræos; ad significandam virginalem Mariæ integritatem, & clausuram: igitur signum miraculosum, quod in Isara promittitur, illud est, quod Maria paritura esset virgo manens, licet alioquin id futurum esset sine susceptione virilis seminis, & pariendo Deum pariter & hominem.

Alij tertio ex Hebræis confixerunt in prædicto loco non esse sermonem de Matre Christi, sed de matre Ezechiae regis, vel de coniuge ipsius Prophetæ. Verum hoc esse merum commentum ex eorum supercilioso cerebro excogitatum, satis ostendit Origenes libr. i. cont. Celsum in hæc verba: *Si Iudeus pergas hærete verbis Origenis dicens, ad Achaz spectare: Pete tibi signum à Domino; rogabimus, quis fuerit natus Achaz temporibus, de cuius natiuitate dicatur Emmanuel, quod est, nobiscum Deus: nam si nullus inuenietur, manifestum est id quod ad Achaz dictum est, promissum esse domui David eo, quod scriptum sit: Ex semine David natum Rom. 1. Saluatorem secundum carnem; quin & signum Ephe. 4. ipsum in profundum & in altum dicitur, quoniam*

isiam qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes caelos, ut imperet omnia. Deinde quia ut probat Hieronymus super Isaiam 7. Ezechias ut minimum novem annis prius natus erat, antequam id praediceret Isaias: ergo verba illa non possunt illi accommodari. Nec valet confugium aliorum Iudaeorum dicentium, Isaiam ibi non loqui de Ezechia, sed de quodam filio suo nomine Isaias: nam certè: *Voca nomen eius, accelera, spolia detrahere, festina praedari*, quod dicitur ibi ab Isaias, nulla ratione ei adaptari potest, cum nullibi legatur deprædatus, aut spolia tulisse. Item ille non habebat amplam terram, & ditionem, cui dominaretur, cum tamen ibi scriptum sit: *Implens latitudinem, & Emmanuel*. Accedit ad hæc, quod ille non abstulit fortitudinem Damasci, & divitias Samariæ, prout ibi ait Propheta de Messia; nec gratis admisso, quod id fecerit, dici potest id præstitisse, cum puer esset antequam sciret vocare patrem, & matrem, prout ibi vaticinatus est Isaias, quod tamen, ut rectè notavit Tertullianus, implevit Christus debellando mundum, infernū, & vniuersam Dæmonum potestatem, quæ nomine Damasci & Samariæ intelliguntur.

At quidam Hebræi prædictam expositionem, alicuius apparentis veritatis colore fucare cupientes, dixerunt (ut auctor est D. Cyrillus) verè prophetam loqui de vxore Achaz, promittique conceptum, & partum Ezechia filij, dariq; pro signo, quod ipsa filium, & non filiam paritura esset; & quoniam nemo potest discernere, vtrum is, qui concipitur, aut in vtero gestatur, masculus sit, an foemina, optimo iure potuisse dari pro signo eiusmodi prædictionem, quod vxor (scilicet Achaz) filium & non filiam conceptura, & paritura esset. Sed hanc fictionem multa clarissima labefactant, tum quia (ut rectè argumentatur ibi Cyrillus) ea, quæ in illo vaticinio continentur, nullo pacto in Ezechiam quadrare possunt, cum ipse nec appellatus sit, nec ap-

pellari potuerit *Emmanuel*, id est, nobiscum Deus: tum quia quod mulier aliqua masculum, vel foeminam conceptura sit, multis & certis argumentis naturaliter apprehendi potest: ad idque nonnulla remedia tradit Iacobus V. Vikerus Basilien- sis opere de secretis naturalibus: tum quia filius ille Ezechia nomen habuit *Iafub*: cum hoc tamen nomine nihil commune habet id, quod ait ibi Isaias: *Voca nomen eius: accelera, spolia detrahere, festina praedari*. Ac tandem, quia vxor Isaiæ nec erat virgo, nec puella, nec sterilis; ergo ineptum est dicere, quod fuerit signum miraculosum, illam concipere & parere.

Delirant ergo perfidi Iudæi: sed non cessant adhuc Catholicam veritatem impugnare dicentes, quia in eo loco Isaiæ datur signum aliquod prodigiosum liberationis vrbs obessæ, quæ tempore Isaiæ facta est, hoc ergo signum non potest esse, quod B. Virgo Maria paritura sit Virgo manens, cum multis post annis fateamur non id factū esse; signum autè præcedere debet rem significatam: ita enim Gedeoni in vellere sicco manente, humida tota terra, datum est signum ad indicandam de hostibus victoriam; & Isai. 38. in argumentum adiectorum quindecim annorum datum est Ezechia signū, quod umbra in horologio Achaz reuertetur per decem lineas. at cauillationem hanc bifariam diluere licet: Primò obseruando duplex esse signum, alterum rememoratium, alterum prognosticum: Achaz ergo, quia incredulus erat, noluit dare Deus signum prognosticum, de cuius ratione est antecedere rem promissam, dedit ergo rememoratium, quod quia ad rememorandum ordinatur, non opus est prius esse quàm rem promissam, sed potius è contra: Exempla huius manifesta habemus. Primò enim huius generis signum fuit datum Moyfi: Exod. 3. cum ei dictum est: *Hoc habebis signum, quod miserim te, cum eduxeris populum meum de Ægypto, immolabis Deo super montem istum:*

D d d d certum

D. Hierony.

Isai. 7.

Vertul. lib. cont. Iud. c. 9. lib. de carne Christi. sic. 23.

Cyriil. Alex. lib. 1. in Isai.

Iacob. 77. cherins de secret. nat.

Isai. 7.

Iud. 16.

Isai. 38.

Exod. 3.

cerum namque est immolationem illam à Moyse post eductum populum faciendam, non fuisse signum prognosticum rei futuræ, id est, legationis illius, quam ipsi Deus eo tempore demandabat, cum ea legatio Moyfis ad Pharaonem multo tempore ante eiusmodi immolationem præcessisset, sed signum dumtaxat rememoratiuum, quo Moyse postea ad agendas gratias pro sua legatione, & populi liberatione excitaretur. Deinde simile etiam fuit signum illud datum Ezechiele Regi, 4. Reg. 19. cum ei liberatio à Sennacherib Rege Assyriorum, à quo per id tempus Ierosolyma obsidebatur, promissa est: Tibi, inquit, Ezechia, hoc erit signum: Comede hoc anno, quæ reppereris; in secundo autem anno, quæ sponte nascuntur; porro in tertio anno seminare, & metite, plantate vineas, & comedite fructum earum, & quodcumque reliquum fuerit de domo tua, mitte radicem deorsum, & faciet fructum sursum: quæ omnia eò promittebantur, ut Ezechiam certum redderet de nece Assyriorum, soluendaque obsidione, cum illa eadem nocte Angelus Domini percussisset in castris Assyriorum centum octuagintaquinque milia hominum, & ipse Sennacherib relictis Ierosolymis Ninivem fugieas properauerit. Sic igitur partus Virginis hoc loco Isaiæ rememoratiuum signum est præteriti beneficii, non prognosticum futuri, atque adeò non oportuit ante liberationem urbis, & solutam obsidionem impleri, sed multò post tempore, scilicet à Dei consilio, & providentia constituto. Verùm protervi Hebræi adhuc obiectâr, non posse locum illum intelligi de Virgine concipiente Christum Dominum, cum ibi expressè dicatur: *Et vocabitur nomen eius Emmanuel*: Christi autem nomen Iesus erat, ut dixit Angelus Iosepho: *Vocabis nomen eius Iesum*. Huic obiectioni respondet Tertullianus contra Marcionem: *Emmanuel, nobiscum Deus est, Deus autem nobiscum Christus est; tam propitius est Christus in significatione nominis, quod est nobiscum Deus, quam in sono nominis, quod Em-*

manuel, atque ita constat venisse iam illum, qui prædicabatur Emmanuel, quia quod significat Emmanuel, venit, id est, nobiscum Deus. hæc Tertullianus eodem modo respondet Lactantius Firmianus libr. 4. ubi inquit: *Christus, Emmanuel nunquam vocatus est, sed Iesus, sed propheta declaravit hoc nomen, quod Deus ad homines in carne venturus est. Emmanuel autem significat, nobiscum Deus, scilicet, quia illo per Virginem nato confiteri homines oportebat Deum secum esse, id est, in terra, & in carne mortali. itaque Isaias solus vult Messiam Deum simul & hominem futurum, reque ipsa, & factò Emmanuellem appellandum, cum cum fides Deum, & hominem esse crederent, & nominarent. Quid enim aliud confitemur, cum dicimus Christum verum Deum, verumque hominem esse, quàm esse Emmanuellem, duplici scilicet in vno eodemque supposito natura constantem? Quo eodem etiam sensu dixit Isaias e. 8. cum appellandum: *Accelera spolia derahere, festina prædara*, & c. 9. dicendum esse: *Admirabilem, consiliarium, Deum, fortem, patrem futuræ sæculi, Principem pacis*: non quod hæc omnia propria eius, & (ut aiunt) impositionis nomina esse deberent, sed quoniam re, factòque ipso his eum nominibus appellamus, cum eum spoliatorem, deprædatoremque inferorum, operibus & prodigiis admirabilem, Dei sapientiam, instauratorem sæculorum, sempiternæque pacis inter homines, Deumque auctorem, verum denique naturalemque Dei filium confitemur. Immo si rem altius perpendamus, ex illis verbis: *Et vocabitur nomen eius Emmanuel*: nouum argumentum deducitur ad stabiliendum magis Mariæ virginitatem. pro quo obseruare oportet, quod in originali Hebræo, ut docent istius Idiomatis periti, non habetur vocabitur, sed vocabis nomen eius Emmanuel: quod verbum vocabis, est in genere femininò, verba namque apud Hebræos genera habent sicut nomina, prædixit ergo Isaias, quod Virgo (de qua paulò antè loquutus fuerat) impositura erat nomen*

4. Reg. 19.

Isaie 7.

Luca 1.

Tertull. l. 3.
cont. Marcion. c. 12.

Lactant. Firmianus libr. 4. ubi inquit: Christus, Emmanuel nunquam vocatus est, sed Iesus, sed propheta declaravit hoc nomen, quod Deus ad homines in carne venturus est.

Isaie 8.

Isaie 9.

Isaie 7.

Versu 10.

Lucæ 1.

nomen filio quem pateret, vnde cum in lege veteri soli patres filiis nomina imponerent, sicut pater ex illo Lucæ 1. *Inuocabant autem patri eius, quem vellet vocari eum*: idque in usu sit apud reliquas nationes, certè cum Virgo ipsa dicatur nomen inpositura filio, non leue argumentum est illum humano patre carere, atque adeo ex sola Virgine absque viri opera nasci.

Isaie 7.

Hinc cogimur contra consuetudinem nostram dicere, perpetram Iansenium in sua concordia Eulagica docuisse, ex prædicto loco Isaie: *Eccc Virgo concipiet*: non satis colligi Virginem parituram salua virginitate, id enim planè est contra communem ac receptissimam Patrum sententiam,

D. Basil. hō. in Nat. Domini.

D. Cyr. lib. 2. in Isai.

D. Hiero. in c. 7. Isai.

D. Iren. l. 3. aduers. her. c. 24.

Tertull. l. 3. in Marcio.

præcipuè Basilij, Cypriani, Hieronymi, Irenæi, necnon & Tertul. lib. 3. cont. Marcion ac lib. aduers. Iud. ubi inquit: *Virginem parere natura non patitur, & tamen credendum est Prophecie, & merito: perstrinxit enim fidem incredibilis rei, dicendo, quod si- gnum esset futurum Prophecie, inquit, dabitur vobis signum: Ecce Virgo concipiet, & signum autem à Deo nisi nouitas aliqua monstruosa aduers. her. fuisset, signum non videretur. & subdit quod si quispiam diceret ibi non cōueniri Virginem, sed iuuentulam concepturam & parituram: *hinc quoque reuincimus, quod nihil signi videri possit res quotidiana, inuen- cula scilicet prægnans & parus: in signum ergo nobis posita Virgo mater creditur. Quare crediderim locum hunc Isaiæ tanti roboris esse ad Mariæ virginitatem asstruendam, vt si veritas hæc non fuisset iam ab Ecclesia diffinita, solus ille locus sufficeret ad veritatem hanc, tanquam verissimum fidei dogma in Deiparæ Mariæ honorem, diffiniendam, cui sit honor, & gloria, in sæcula sæculorum: A- men.**

HOMILIA VIII.

Tria alia testimonia ab eodem Isaia petita, ad eandem integerrimam Deiparæ virginis aтем comprobendam pulchre explicantur: Primum est: Generationem eius quis enarrabit? Secundum: Accepsi ad prophetissam, & concepit, & peperit. Tertium: Multiplicabitur eius Imperium.

ANCTISSIMYS, ac celeberrimus vates Isaia, sicut in Christi Domini innocentia defendenda patet non habuit, ita in Matris eius virginitate protegenda & propugnanda, omnes alios Prophetas lōgo interuallo præcelluit, vnde omnia vaticinia, quæ ille nobis scripta reliquit de nunquā inuiolata Mariæ integritate, explicare, & illustrari prosequar. Primò ergo exordiar à verbis illis, quæ in ore omnium versantur: *Generatio- nem eius quis enarrabit?* quorum verborum licet non vna sit Doctorum inter- pretatio, quia Vatablus ea intelligit de praua Iudaici populi generatione, ita vt sensus sit, quis poterit describere peruersam Iudaicæ plebis generationem, aut verbis amplificate eius perfidiam, impudentiam, ac effrenam audaciam? Alij è contrâ intelligenda esse censent de spiri- tuali, & copiosa filiorum Christi genera- tione, ita vt sensus sit: quis poterit spiri- tualem Christi sobolem, ac penè infinitam filiorum posteritatem denumerare? vnde ibidè in sequentibus verbis dicitur: *Quia abscissus est de terra viuentium: allu- dens ad arborem, quia abscinditur, & pu- tatur, vt fortius erumpat, pluraque ger- mina emittat, alij deinde prædicta ver- ba interpretantur de æterna Verbi à Patre*

D d d d z gene-

generatione, quam ineffabilem ad eò putat Propheta, vt omnem tam humani, quam angelici intellectus facultatē longē præcellat: vnde D. Irenæus aduersus hæreses 4. 48.

quosdam hæreticos decertans, qui diuini Verbi generationem naturali rationis acumine penetrari posse falsò sibi blandiebantur, ex hoc Isaiæ loco contendit illis probare, æternam filij generationem à creatura comprehendendi non posse; disputationemque concludit in hæc verba: Generationem eius inenarrabilem existentem nemo nouit, non Valentinus, non Marcion, neque Saturnianus, neque Basilides, neque Angeli, neque Archangeli, nec Principes, neque Potestates, nisi solus, qui genuit Pater, & qui natus est, Filius, & qui ab utroque procedit, Spiritus sanctus.

Gravissimi tamen alij Patres, licet præcedentem intelligentiam non respuant, prædictum tamen Isaiæ locum ad Christi Domini temporalem ex Maria generationem referunt, quam ex eo capite inenarrabilem, & ineffabilem esse arbitrantur, quod supra totam naturæ facultatem facta fuerit, salua & incolumi Deiparæ virginitate, ad eò, vt Isaias hoc tantum mysterium præuidens in admirationem raptus dixerit: Generationem eius quis enarrabit? Et quidem si Christus Dominus communi modo, & ordinaria ratione genitus fuisset à matre, non erat cur Isaias per admirationem in ea verba prorumperet, cum humanæ generationis communis propagatio lumine solo rationis facile à philosophis explicetur. Expositionem hanc recipit in primis Diuus Athanasius, qui ait: Natiuitatem eius quis enarrabit? Hic est, qui ex Virgine prodijt, & vt homo in terris apparuit, & cuius inenarrabilis secundum carnem natiuitas censetur: non enim est, qui patrem eius carnalem dicat, cum non ex viro, sed ex Virgine sola corpus eius ortum trahat. Diuus Bernard. serm. 1. in vigilia Natiuit. O partus solus sine dolore, solus nescius pudoris, corruptionis ignarus, non reserans, sed consecrans virginis vteri templum. O Natiuitas supra naturam,

sed pro natura miraculi excellentiam superans, sed reparans virtute mysterij. Fratres, generationem istam quis enarrabit? Angelus nuntiat, virtus Altissimi obumbrat, superuenit spiritus, virgo credit, fide concipit, Virgo parturit, virgo permanet, quis non miretur? Nascitur Altissimi filius, Deus de Deo, genitus ante secula, nascitur Verbum infans, quis vel satis miretur? Generationem eius quis enarrabit? D. August. lib. 50. homiliarum, ad idem in hunc modum loquitur: Generationem eius, quis enarrabit? quam generationem ante Luciferum genuit: ecce vna generatio, ante Luciferum, ante omnia, quæ facta sunt, ante omnes Angelos, & ante omnem creaturam. Sed forte secunda eius generatio narratur, fide concipitur, masculus non accedit, vterus Virginis tumet, procedit: & quæ sponsus de thalamo mirabilis vtraque generatio, mirabilis illa, quia sine matre. D. Chrysostomus homilia de Ioanne Baptista hæc scripsit: Generationem eius quis enarrabit? Hoc nobis offendit, quoniam natus quidem sit, sed quomodo natus sit, ignoramus. Beata Maria mater, & virgo, virgo fuit ante partum, virgo post partum. Ego hoc miror, quomodo de Virgine virgo natus sit, & post natiuitatem virginis mater virgo sit. ac tandem Iustin. Mart. cad. 12. con. Iudæi.

Natiuitatē eius quis enarrabit? Hic est, qui ex Virgine prodijt, & vt homo in terris apparuit, & cuius inenarrabilis secundum carnem natiuitas censetur: non enim est, qui patrem eius carnalem dicat, cum non ex viro, sed ex Virgine sola corpus eius ortum trahat: Natiuitatem eius quis enarrabit? Quia nullus omnino hominum natiuitatis Christi fuit conscium in conceptu, cum virgo Maria Verba Dei prægnans inueniatur.

Deinde celebrem illum Isai. c. 8. locum: Isai. 8. Adhibui mihi testes fideles. Viriam sacerdotē, & Zachariam filium Barachie, & accessi ad prophetissam, & concepit, & peperit filium. Et dixit Dominus ad me: voca nomen eius, Accelera, spolia de: rabe, festina prædari, quia ante quam, sciat puer vocare patrem suum, & mater suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia Samaria coram rege Assyriorum: Sæcti Patres, D. Hiero.

D. Irenæus
lib. 2. aduersus
hæreses
4. 48.

D. Athanasius
lib. de Incarn.
verbi, eiusque
corporali ad nos
aduentu.

D. Bern. serm.
1. in vigilia
Natiuit.

Mer. sup. D. Hieronymus, Cyrillus Alexandrinus, Ambrosius, Chrysofostomus, Gregorius
8. Isa. Cyrillus Alex. Nazianzenus, Irenaeus, S. Epiphanius
sup. c. 7. Isa. Proculus, Eusebius Caesariensis, & Ter-
 D. Ambrosius in Iulianus vnanimi consensu exponunt de
 1100. et 18. Christi Domini conceptione in utero
 D. Chrysof. ho. Virginis Vnde aiunt illum, qui accessit
 1 in c. 1. Ios. ad prophetissam, Spiritum sanctum fuis-
 et homin. in se, quando in ea superuenit, Gabriele di-
 1. c. Matth. cente: Spiritus sanctus superueniet in te, &
 D. Greg. virtus Altissimi obumbrabit tibi: sic enim
 Naz. m. 5. loquitur D. Cyrillus: Etenim ipse, qui di-
 Pascha. xit: Cape tibi librum nouum, magnum, acces-
 D. Iren. li. 3. sit ad Prophetissam: illud enim sanctissimum
 contra he- corpus ex Spiritu sancto & supernis verbo for-
 tesse cap. 18. matum esse, cui dubium esse poterit? Quo circa
 S. Epiph. li. Spiritus sancti virtus, ac vis, per quam illud
 contra hae- corpus in sanctissima Virgine formatum est,
 seli. 3. ber. hoc congressus habitus, ac figura oblique signifi-
 71. cont. catur. His similia eleganter scripsit in
 Antidico haec verba Eusebius Caesariensis: Vnde
 Marianita. nam esset conceptura, quae virum experta non
 et ber. 79. esset: Ipsum hoc, de quo quaeritur nunc, ora-
 cot. Quolid culum docet: Et accessit, inquit, ad Prophetis-
 Proculus sam, & in utero accepit, & peperit filium. Est
 sup. c. 7. Isa. aut intelligendum de Spiritu sancto, a quo af-
 Euseb. Ce- flatus Propheta diuinabat. Ipse enim Spiritus
 sar lib. 7. sanctus se accessisse ad Prophetissam fatetur,
 demou. Eu- quod quidem ipsum plane completum est in
 que in 2. Christi ortu, quo tempore missus est Angelus
 restim ex Gabriel ad Virginem, dixitq; ei: Spiritus san-
 Isa. Tertull. ctus superueniet in te, & virtus Altissimi ob-
 umbrabit tibi. Et Cyrillus Alexand. lib.
 ca. 9. et lib. 1. in Isaiam i. cap. 8. ait: Quod inquit non
 de resurre. ex sanguine, & carne, neque ex voluntate viri
 a. 2. et lib. Christi natiuitas secundum carnem perfecta
 contra Mar fuerit, sed insolita, & ultra leges humane na-
 turae extiterit, Deus Propheta reuelauit: Ete-
 n. cap. 12. nim ipse (inquit) qui dicit, Cape tibi librum
 et 13. et nouum magnum, accessit ad Prophetissam:
 lib. 5. c. 18. Quare sensus est, vt Deus ipse loquatur,
 dicens, quod cum accessit ad fecundan-
 dam diuina sua virtute beatam Virginem,
 adhibuit sibi non re ipsa, sed in promil-
 sione duos testes, omni exceptione maio-
 res, hoc est, Zachariam, qui post capi-
 uitatem Babylonicam illustissima
 promulgauit de Christo Domino va-

ticinia, vt patet ex eiusdem Zachariae ca. *Zach. 9.*
 9. & Vriam, qui apud Ieremiam insignem
 prophetiam edidit de euerfione vrbis, ac
 templi Ierosolymitani, & postrema capi-
 uitate, quam modo Hebraei sustinent,
 propterea quod Christum Dominum
 occidissent, quibus testimonium, quia vati-
 cinijs huius Isaiam veritas valde confir-
 matur, & stabilitur, ideo dixit Deus Za-
 chariam, & Vriam elegisse sibi tamquam
 testes, conceptum, & ortum Christi con-
 testantes: ita explicant I. Irenaeus in Com-
 mentario huius loci, & Galatinus de Ar-
 canis Catholicae veritatis; sed prius illis
 Ionathas Paraphrastes Chaldaeus dicens: de Archana
 Comestare coram testibus fidelibus maledi
 Cathol. ve-
 fitiones, quas dixi, vt inducerem in diebus V-
 rit. c. 16.
 riae sacerdotis, ecce venerunt, & etiam omnes Ionat. Pa-
 consolaciones, quas dixi in prophetia Zacha-
 riae filij Barachiae ego adducturus sum. Vro-
 in suo Tar-
 phetissam autem, ad quam fecundan-
 dam Spiritus Dei accessit, beatissimam
 Virginem esse, praecitati Patres conte-
 stantur, quae mirabile illud edidit vaticini-
 um, dum in suo cantico ex eo, quod
 concepisset Christum Dominum, praedi-
 dixit beatam se ab omnibus generacioni-
 bus praedicandam: Ecce enim ex hoc bea-
 tam me dicent omnes generaciones. Cum er-
 go ex accessu Spiritus sancti conceperit,
 & pepererit Maria infantem Iesu, conse-
 quens est, salua virginitate illum conce-
 pisse, & peperisse. Arbitrorque notante
 ad id significandum vocatam fuisse bea-
 tam Virginem Prophetissam, vt praenota-
 ret Spiritus sanctus modum corporalis
 illius conceptionis, spiritualis, & Prophe-
 ticae conceptionis conditionem imitari,
 nam sicut Propheta non aliter vaticini-
 um concepit, quam ex diuina virtute
 sibi diuinitus infusa, ita beata Virgo, non
 aliter concepit Christum Dominum,
 quam ex Spiritus sancti virtute in ea super-
 ueniente, vnde recte Procopius inquit:
 Dominus, ait: quod ipse superueniet Prophetis-
 se, & sic vocat Prophetissam matrem Christi, *Procopius*
 quod Spiritus sancti pariceps sit futura, iuxta *sup. c. 8. Isa.*
 illud: Spiritus sanctus superueniet in te.

Luc. 1.

Perfidi tamen Hebræi hunc celebrem
 Isaiæ locum è manibus nobis eripere co-
 nantes, obstinatio animo docent, hic ser-
 monem non esse de Christo Domino,
 nec de eius matre, sed totum vaticinium
 pertinere ad prophetam Isaiam, qui iube-
 tur adhibitis illis duobus testibus accede-
 re ad uxorem suam, vt ex congressu par-
 tus infantis sequatur, cui nomen erit: *Ac-
 celeras, spolia detrahere, festina prædari*, quo-
 niã per huiusmodi filium prædicebat Deus
 euersionem decem tribuum, depredatio-
 nẽq; ac vastitatem Samariæ, quæ ipso ad-
 huc infantulo ventura erat: quam exposi-
 tionem, vt magis persuadeant, adducunt
 illud Osæ cum Dominus præcipit ei, vt
 foeminam fornicariã, hoc est, idololatrã
 uxorem duceret, ex eaq; liberos procrea-
 ret, quibus vtriusque regni, & Israel, & Lu-
 da euersio prædiceretur. Consuevit nãq;
 Deus non solum verbis, sed etiã factis ve-
 tura prænunciare, vt tradit Isaias cap. 26.
 Verùm hęc expositionem à veritatis sco-
 pò longe aberrare multa comprobant, nã
 prætermissa absurditate illa, quod san-
 ctissimus Vates Isaias præciperetur corã
 illis testibus ad uxorem suam accedere,
 & illis spectantibus rem peragere, planũ
 quidem est nomen illud: *Accelera, spolia
 detrahere, festina prædari*: Isaiæ filio mini-
 me conuenire, cũ nec ita fuerit appella-
 tus, neq; heroica aliqua eius facta in sacris
 literis commemorentur, propter quæ tã-
 to nomine insigniretur. Deinde, quia (vt
 tradit Rabbi Salomon) Vrias qui hic testis
 inducitur, fuit filius Semei, qui prophe-
 tauit tempore Ioachim filij Iosai (vt legi-
 mus apud Ieremiam) Zacharias autem
 fuit ille, qui in duodecim prophetis mi-
 norib; est vndecimus; isti tamen neutiquã
 potuerunt ab Isaiã induci tamquã testes
 alicuius ipsius operis, cum multo poste-
 riores illo fuerint; à quarto enim anno
 regni Achaz, quo tempore, vel circiter,
 Isaias hoc edidit vaticinium, vsq; ad regẽ
 Ioachim, sub quo Vrias ille fuit vaticina-
 tus, fluxerunt anni plusquam centũ; & ab
 eodem quarto anno regni Achaz vsque

Rabbi Salo-
 mon sup. c.
 2. Isaiæ.
 Ierem. 26.

ad tẽpus Zachariæ filij Barachia (qui fuit
 vndecimus prophetaarum minorum) trã-
 sierunt plusquã ducenti anni, vt affirmat
 Galatin. lib. 7. Arcan. Catholicæ veritatis
 cap. 6. Lyran. & Dionys. Carth. in com-
 ment. huius loci. Ac tandem Isaias in præ-
 dicto loco euenturam fore ait Syriã, &
 Samariæ deuastationem adhuc filio illo
 infantulo, quod nulla ratione aptari po-
 test filio Isaiæ, cum illa calamitas accide-
 rit sexto anno Ezechia, quo tempore ne-
 cesse fuit filium Isaiæ habuisse iam septi-
 decim, aut octodecim annos, cum concep-
 tus esset quarto anno regni Achaz, à quo
 anno vsque ad sextum Ezechia, qui ei
 successit, fluxerunt octodecim anni: nam
 Achaz sexdecim annis regnavit, vt illo-
 rum computatores tradunt, non igitur,
 quando contigit illa vastitas, filius Isaiæ
 erat infantulus nesciens vocare patrem,
 & matrem, sed potius adules & nubilis.
 Christo autem Domino recte illa verba
 quadrant, qui infans, & ab vberibus ma-
 tris pendens, gentilitatis idola colentis
 fortitudinem abstulit, spoliaque diripuit,
 cum tres illos reges magos, tanquam
 gentium primitias, ex orientibus par-
 tibus ad se infantulum adorandum stella
 duce, euocãrit. Hi enim quia & Reges, &
 sapientes simul erant, merito Gentilita-
 tis fortitudo, & optima gentium spolia
 appellari potuerunt. Quod verò addi-
 tur, *coram Rege Assyriorum*, vel de Demo-
 isa. 2.
 ne ipso, vel de Herode intellige: ijs enim
 Regibus videntibus, ac fremtentibus, bel-
 lator noster potentissimus ea spolia gen-
 tibus incredibili potentia, fortitudineque
 detraxit. Atque hæc est communis vete-
 rum Patrum expositio: sic namque in-
 primis interpretatur Tertull. in libro ad-
 uersus Iudæos: *Spolia, inquit, Samaria ac-
 cepit ipsos Magos, qui cum illum cognouissent, aduersus
 & muneribus honorassent, & genu postea ad-
 orassent, quasi Dominum Regem sub iestima-
 tio induit, & ducis stellæ, spolia sunt facti Sa-
 maria, id est, idololatriæ, credentes in Christũ;
 idololatriã enim Samaria nomine notant, vt
 ignominiose ob idololatriam, quæ deicietas à
 Des*

Galatin.
 Lyran.
 Dion. Carth.

Ja. 1.
 Dial.
 Trop.

D. E.
 D. A.
 D. C.
 D. A.

Galat.
 aduers.

Tertullia.
 aduersus Iudæos ca. 7.

Deo sub Rege Ieroboam aduersus Regem Assyriorum, hoc est, aduersus Diabolum, qui ad hoc se regnare putat, si sanctos à religione Dei deuorbat. hæc ille. Iustinus quoque Philo-

Infl. Mart. Dialogo cum Tryphone. si puer patrem, & matrem appollare, Damasci potentiam Samaritæque spolia capiet: nec cuiquam eorum, qui apud Iudeos fuerunt Reges, hoc unquam accidisse potestis docere; nos autem in nostro Christo factum docere possumus; simul namque, atque natus est, Magi ab Arabia venerunt, eumque adorauerunt; cum venissent ad Herodem, qui tunc in terra vestra regnabat, quem verbum propheticum Regem Assyriorum appellat. Eodem seculu hæc Damasci Samaritæque spolia intellexerunt D. Epiphanius lib. 3. contra hæreticos, post hæresim s. titulo: *Compendiaria doctrina de Fide Catholica, & Apostolica Ecclesia* D. Ambrosii lib. 3. in Luc. D. Chrysostomus hom. 2. in cap. 2. Matt. D. Augustinus serm. 1. in festo Epiphaniæ, & alij non pauci.

Celebre etiam est ad Marianam Virginitatem astruendam aliud eiusdem libri vaticinium, quod capite 9. scripsit: *Multiplicabitur eius imperium*. licet enim verba hæc secundum superficiem spectata, nihil prorsus ad Virginis integritatem pertinere videantur, tamen si sensus illorum medullam degustemus, cõperiemus multum per omnem modum facere, ad præfens virginitatis Mariæ argumentum illustrandum: nam in primis (vt adnotauit ex veteribus Rabbini noster Galatinus) in his dictionibus Deiparæ Mariæ nomen clauditur, quod Hebraicè *Miriam* dicitur: includi etiam aiunt dictione *alia*, *lemarbè* quæ *Domina* interpretatur. vt significaretur dominij, & imperij Christi Domini (de quo ibi agitur) beatam Virginem, tamquam veram eius matrem, valde participem esse futuram. Tamque admirabili ratione, & artificio nomen Mariæ cum Christi imperio esse connexum, vt vbiq; Messia imperium propagatum legeretur, ibi quoque sanctissimi

num Mariæ nomen audiretur: nec possent Messia principatus regnique fines prorogari, & extendi, quin simul Virginis laudes, nominisq; eius amplitudo augetetur: nec è contra magnitudo imperij Christi quidquam minui posset, quin etiam Reginae Mariæ imperium minucretur: vnde sicut olim Phidias ille sculptor, cum primis illustribus, Mineruam armatâ finxisset ex ebore, in eius clypeo suam ipsius imaginem tanto artificio, ingenioque celauit, vt eam nemo posset abradere, quin vniuersum statuae opus perderet, vt auctor est Aristoteles in lib. de mundo ad Alexandrum; ita Deus matris memoriâ cum suo ipsius imperio ita coniunctâ esse voluit, vt nemo, qui ipsius imperium cõmemoret, de Virgine silere posset; nemo Virginis magnitudinem obscurare, quin magna ex parte Messia dignitatem comminuat, siquidem & Virginis præcipua laus in eo posita est, quod mater sit Messia, & Messia splendor in eo etiâ eluceat, quod ex matre Virgine fuerit progenitus. Vt vetò indicaretur Virgine filij suum, absq; referata virginali eius clausura esse concepturâ, & parituram, in medio illius dictionis hebraicæ, quæ Mariâ significat, apposuerunt Mem clausam contra eorû vsum, & consuetudinem, debebat. n. esse apertum. quia Hebræi non vtuntur Mem clauso in principio, aut in medio alicuius dictionis, sed in fine duntaxat, vnde cum nusquam alias, nisi in hoc loco, & in Isaia ca. 7. vbi sermo est de eadem Virgine inueniatur Mem clausum in medio dictionis positum, consequens est aliquod arcum ibi latere, illud aut reperit Adrianus Finus, Lyræ Galat. & multo ante illos Rabbi Accados, quod propterea Mem omninè clausum præter Hebræorum scribendi rationem appositum fuerit, vt id significaretur præter totum naturæ ordinem Virginem parituram esse, abstitione eius que virginis sui sigilli violatione.

Duo tamen, quæ in commentario huius loci adnotauit Leo Castrensis, silentio non prætermittam. Primum est, quod

Galat. lib. 7. arcan. c. 13. *Adrian Fin. lib. 2. flagell. cap. 7. Lyræ in c. 9. Isaia. Galat. lib. 7. Arcan. c. 13. Rab Accados in 3. pe. titutione eius libri, qui reuelator Arcan. c. 13. can. inscribitur.*

quod

quod M. illud clausum, & quadrata figuræ, quod appositum fuit in dictione illa *Lemarbe*, quæ interpretatur *ad multiplicandam*, vbi de Christi imperio est sermo, significat stabilitatem illius tantam esse futuram, vt nullus pateat hostibus aditus ad illud irrumpendum: secundum est, quod loco illius verbi *Marbe*, quidam legunt *Sarbe*, id est *spina*, vel *rebellio*, ita vt sensus sit *spina*, vel *rebellio eius imperij*, vt per hoc significaretur, Imperium Christi capisse vel à spinea corona, qua fuit redimitus, vel à rebellionē Iudæorum, qua in auctorem vitæ fauientes ligno Crucis cum affixerunt, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

violata virginitate filium suo vtero circumdet, commune est omnib. prægnantibus, nihilque id noui habet: ita obseruauerunt sancti Patres, præsertim D. Hieronymus, dum inquit: *Nouam rem creauit Dominus super terram: absque vilo semine, absque vilo coitu, atque complexu. femina circumdabit virum gremio vteri sui, qui iuxta incrementa quidem ætatis per vagitum, & infantiam proficere videbitur sapientia, & ætate, sed perfectus vir in ventre femineo solitis mensibus continebitur.* D. etiam Bernardus eidem consentiens expositioni hæc præclara scribit: *Nouum faciet Dominus super terram. Quærit quod nouum? mulier, inquit, circumdabit virum: Non ab altero viro virum suscipiet, non humana lege concipiet hominem, sed in vtra viscera intacta, & integra virum claudet, ita sanè, vt intrante, & exeunte Domino iuxta alium Prophetam: Porta orientalis clausa ingiter persueret. Verum respondent Iudæi nouum, quod indicat Propheta Ieremias creandum à Deo, non esse, quod mulier salua virginitate concipiat, sed quod concipiat virum: alia enim foeminae infantem concipiunt non viros rationis participes prædentes, & maturos: nouitas ergo consistit in hoc, quod mulier illa concipiet virum, non ætate, non viribus corporis, non animi vigore, sed maturitate iudicij, non corpulentia membrorum. Hanc tamen responsionem verba ipsius Ieremias penitus labefactant, tum quia consulto dixit: *creauit*, vt significaret generatione Christi non esse futuram ex duobus principiis, masculo scilicet, & foemina, instar generationis aliorum infantium, sed ex vno solo instar creationis, & quia sicut creatio est ex nihilo, ita generatio Christi, quantum attinet ad virum qui nullus in ea interuenit, fuit ex nihilo, vtpote ex nulla viri materia, atque adeo, quali femine creatio, vt ita loquar, licet alioquin ex purissimis Mariæ sanguinibus verè fuerit genitus: tum etiam, quia vsurpans verbum illum *circumdabit* aperte ostendit mulierem illam vndique clausam esse,*

HOMILIA IX.

Triagruissima Prophetarum oracula elucidantur ad Deipara Maria virginitatem magis confirmandam. Primum est Ieremia: *Nouum creauit Dominus super terram: Femina circumdabit virum.* Secundum Ezechielis: *Porta hæc clausa erit.* Tertium Danielis: *Abscisus est lapis de monte sine manibus: ac tandem varia testimonia noui Testamenti expenduntur, & præcipue Concilia, quibus hæc veritas diffinitur, afferuntur.*

Ierem. 31.

Ezech. 44. Dan. 4.

Ierem. 31.

ELERE est illud Ieremias oraculum, & omni acceptione dignum ad Marianæ virginitatis, Catholicam veritatem magis stabilendam: *Nouum creauit Dominus super terram: Femina circumdabit virum: nouitas autem, hæc in eo consistit, quod manens virgo concipiat filium, & pariat; quod eam mulier*

esse, nam certè circulus, qua parte aper-
 tus est, minime circumdat: igitur cum
 beata Virgo dicatur à Ieremia circumdatis
 & circumdatis filium suum, consequens
 est, quod illæsa virginitate illum conce-
 perit. Vnde Ieremias in prædictis verbis
 non solum nouitatem concipiendi viri,
 sed & nouitatem illam absque iactura
 virginitatis id præstandi paucis illis per-
 strinxit. Ceterum vt contra Hebræos ma-
 gis vergeat hic locus, obseruandum est, ce-
 lebre arcanum Rabbi Moysi Addarsan
 in ca. 1. Gen. vbi Rabbi nomine Iehozug
 filij Leui in Midras echa, hæc quæ se-
 quantur verba dixisse enarrat: *Veni &*
vide, quia non est modus Dei, sicut modus ho-
minis carnalis: Homo enim carnalis lancea
percutit, & emplastro, vel unguento medetur:
sed Dominus Deus noster non sic: quia cum
quo percutit, cum eo ipso etiam medetur, quod
quidem videmus in Ioseph, & in Israel veri-
ficari. Nam Ioseph per somnia percussus est, &
per somnium curatus est; & Israelus in Vir-
gine peccauerunt, vt habetur Ezech. 23. &
fornicate sunt in Aegypto, vel secundum ali-
quos, in adulterio peccauerunt: & sequitur
ibidem: subacta sunt vbera earum, & tra-
he sunt mammilla pubertatis earum, & in
virgine panis fuerunt, vt Ierem. 5. Mulieres
in Sion humiliauerunt, & virgines in ciuita-
tibus Iuda: & in virgine sunt consolati, sicut
ait Ieremias: Quia creauit Dominus nouum
super terram, familia, alias, Virgo circumda-
bit virum. ecce hoc dicitur disertè docet
hic Rabbi mulierem hæc circumdantem
virum virginem esse. vt magis autem il-
lustretur prædictus locus, adiungi debet
ille alius ex libro Iudicum: Eliget Deus no-
uitates, & tunc expugnabit portas: & nouitates
autem, quæ in conceptione, & partu Ma-
riæ mirifi. e splendent, conceptio est sine
venere, partus sine dolore, Virginitas
cum maternitate coniuncta, & similes al-
ix, vnde notanter Propheta, non dixit
nouum creauit Deus, sed Dominus, vt signi-
ficaret illam tamquam absolutum Do-
minum naturæ legibus non astrictum,
prædictas omnes nouitates naturæ fa-

cultatem transcendentem diuina sua vi-
 tute operari.

Nec silentio hic præmittam, quod
 Galat. de arcan. c. 4. scribit scilicet in lib. *Galatinus.*
 dierum Eliam prophetam ad Rabbi Iudã
 dixisse, propterea Messiam non accelera-
 se suum aduentum, quia omnes ferè vir-
 gines aut per maritos, vel per alios deso-
 rari cupiebant, quia ergo sola virgo Ma-
 ria semper virginitatem seruare propo-
 suit, digna inuenta fuit, vt ipsa vtero suo
 circumdaret virum, & verum Messiam
 conciperet. At Hebræi, vt celebre hoc Ie-
 remiæ testimonium eludant, Respon-
 dent de Iudith, quæ Holofernem circum-
 uenit, & detruncauit, Ieremiam intelli-
 gi. *Iudith 16. Thren. 5. Psal. 130.*
 O genus hominum nequam, fugã quaer-
 ritis, & mendacium guttur vestrum me-
 ditatur. Non enim nouum, immo peran-
 tiquum fuit mulieribus viros circumue-
 nire. ex Hebræis habemus Deboram,
 quæ Sisaram vicit: ex orientalibus Semi-
 ramidem, quæ Asiam, & Indiam sexu
 mentito bellis turbauit, suoque imperio
 Aethyopiam adiecit: ex Amazonibus
 Panthasilæa, vt scribit Virgilius:

Vicit victorem candida forma virum
 Deficeret quidem tempus, si mulieres o-
 mnes, quæ viros, familias, vrbes, regna,
 imperia, atque orbem, & præstantes in
 eo robore, & sapientia deceperunt, vice-
 runt, & perdidit. Non ergo Iudith ar-
 bitremur solam, quæ animi præstantia
 virum superauit, atque protriuit, multò
 minus reputari debet ea, quam Ieremias
 dixit virum circumdaturam. quoniã hoc
 nouum est, immo miraculum à sæculis
 absconditum. Adde quod sœ uina ista
 per Rabbinos Virgo exponitur: nullo er-
 go modo valet de Iudith intelligi, quæ
 cum viro aliquot annos à virginitate sua
 vixerat.

Secundum locum non minus celebrè
 Ezechielis adiungam, qui capite quarda-
 gesimo quarto dixit: *Conuertis ad viam Origen. hom.*
parte sanctuarij exterioris, quæ respiciebat i. 4. sup. Ezech.
ad Orientem. & dixit Dominus ad me: Quia
hæc clausa erit, non aperietur, & vir non
Ecce tran-

Rabbi Moy-
 si Addarsan
 Gen. 1.
 Ierem. 30.
 Gen. 37.
 Gen. 41.

Ezech. 23.

Ierem. 31.

Iud. 1.

transibit eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa principi, princeps ipse sedebit in ea. Scio quidem Originem per hanc portam intellexisse cognitionem factæ Scripturæ, quæ clausa, & obsecrata fuit, quousque princeps p̄cis Christus Dominus clauis suæ scientiæ illam aperuit, ac resecrauit. præclara Originis verba hæc sunt: *Quæ nam ista porta est, quæ semper clausa est, & solus Dominus Deus Israel ingreditur per eam? nempe illa, de qua Saluator loquitur in Euangelio:*

Matth. 13. 13.

Luc. 11. 52.

Isa. 29. 11.

Apoc. 5. 5.

3. Cor. 3. 18.

Amiph. Rec.

Vt vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, & vobis legis doctoribus, qui tollitis clauem scientiæ, ipsi non ingredimini, & intrantes prohibetis. De hac sub nomine libri scribitur & Isaias: Erunt verbal libri signati, quem cum dederint homini nescienti literas, & dixerim ei: Lege: respondet tibi, nescio literas, & dabunt illum homini scienti literas, dicentes: Lege: & dicit non possum legere, quia signatus est iste liber, cuius nemo potest saluere, & aperire signacula neque in celo, neque sub terra, nisi ille, de quo in Apocalypsi Ioannis dicitur: Ecce vici Leo de Tribu Iuda, radix David, aperire librum, & soluere septem signacula eius: prius enim, quam Saluator humanum corpus assumeret, & humiliaret se formam serui accipiens, clausa erat lex, & Prophetiæ, & omnis scientia scripturæ. Postquam autem ille pendit in Cruce, statim velum templi scissum est, & aperta sunt omnia, ablatoque velamine dicimus: Nos autem omnes reuelata facie gloriam Domini contemplantes in eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam. Multi tamen celeberrimi Patres, immo omnes, vno, vel altero excepto, communi consensu per hanc portam intelligunt Deiparam Mariam, per quam Christus Dominus ad nos ingressus est. iuxta illud ecclesiæ Catholicæ: Tu Regis alii ianua, & porta lucis fulgidæ (x quomodo non fulgida, per quæ fulgor, & splendor Patris transibat?) per clausuram vero illius portæ censent intelligi virginem verū Mariæ clausum addunt, Prophetam non absque mysterio dixisse portam illam esse clausam, vt

significaret integritatem Deiparæ Mariæ non solum ante partum, & in partu, sed etiam post partum, quod & indicant satis aperte verba illa eiusdē Prophetæ: *Eritque clausa principi, hoc est, etiam cum Princeps per eam egredietur, non aperietur, & resecrabitur, sed clausa manebit: vnde Pagninus vertit: Eritque clausa Principis: quo ad Principis palatio per multas essent portæ, illa tamen, quæ obsecrata semper erat per excellentiam, porta Principis clausa appellabatur, per quam ipse absque violatione clausuræ in mundum introiuit. Non ignorarunt L. X. X. Interpretes hoc additum arcaicum in his verbis delitescere, siquidem in hunc modum illa vertunt: Et erit clausa, quia dux iste sedebit in ea: hoc est, obsecrata erit, quia Christus Dominus instar strenuissimi, ac fortissimi Ducis, illius clausuram in deum non seuabit, & velut alter Cherubinus ad portam paradisi constitutus gladio extento tranlitum prohibentis, nulli aditu patere permittit. Tandem adiuuant Prophetam consulto vocasse portam illam clausam Orientalem, quoniam (vt inquit Dinus Ambrosius) verum lumen effudit, quæ generauit Orientem, peperit que solem Iustitiæ. Atque huc faciunt ad illustrandum magis hunc Ezechielis locum verba illa 8. Davidis de portis Ecclesiæ loquentis: Quam confortauit seras portarum tuarum: ad quæ ait dicens D. Ambrosius acutè satis dixit: Deus curam habet obsecrandi portas, & suam portam confortare non potuit: confortauit profecto, & seruauit intactam, quam semel clausit Sanctus, & verus, qui habet clauem David, qui claudit, & nemo aperit. Resert modo, quæ in expositionem huius Ezechielis loci ediximus, Sanctorum Patrum testimonio constabiliamus. D. Augustinus serm. 2. in natiuitate Domini. Porta, inquit, erat clausa, & non est aperta: & quasi interrogaretur, cur non aperta esset? adiecit, quia Dominus transiit per eam: porta clausa est, id est signaculum pudoris immaculata carnis integritas; non enim est violata pariu,*

Ruffinus.

partu, quæ magis est sanctificata concepta. Idem habet Ruffinus Aquileiensis Presbyter in expositione symboli Apostolorum, quæ falsò sub nomine D. Cypriani circumfertur: Partus, inquit, ipsius mirabilem modum Ezechiel propheta ante formauerat, Mariam portam Domini nominatis, per quam scilicet Dominus ingressus est mundum: dicit ergo hoc modo: Porta autem, quæ respicit ad Orientem clausa erit, & non aperietur, & nemo transibit per eam, quoniam Deus Israel transibit per eam, & clausa erit. Quid tam evidens dici de conseruatione (scu vt alias legitur, consecratione) Virginis potuit? clausa fuit in ea virginittatis porta, & per ipsam introiit Deus Israel, & per ipsam in hunc mundum de vtero virginis processit, & in æternum porta virginis clausa seruata virginittate permansit. Eandem expositionem tradit D. Ambrosius lib de institutione Virginis ad Euseb. c. 6. Quæ est, inquit, hæc porta, nisi Maria? ideo clausa, quia virgo. Porta igitur Maria, per quam Christus intravit in mundum, quando Virginali suscitatus est partu, & genitalia virginittatis claustra non soluit, mansit inemeratum septum pudoris, & inuoluta integritatis duranere signacula, cum exiret ex virgine. & multo luculentius e. 7. Bona, inquit, porta Maria: quæ clausa erat, & non aperiebatur: transiit per eam Christus, sed non aperuit, est enim & porta ventris, vnde ait Iob c. 3. Intenebrefecit velle noctis illius, quia non conclusit portas ventris matris meæ. est ergo & porta ventris, sed non omnis clausa semper: verum vna sola potuit manere clausa, per quam sine dispendio claustrorum genitalium Virginis partus exiit. Ideo ait Propheta: Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & nemo transibit per eam, hoc est, nemo hominum: quoniam Dominus, inquit, Deus Israel transibit per eam, eritque clausa, id est, post transitum Domini, erit clausa, & non aperietur. Hæc porta ad Orientem aspicebat, quoniam verum lumen effudit, quæ generauit Orientem, peperitque solem iustitiæ. Audiant ergo imprudentes: clausa, inquit, hæc porta est, quæ solum recipit Deum Israel: denique non est aperta: audiant Prophetam dicens:

D. Amb.

Iob 3.

centem: Non aperietur, eritque clausa, hoc est, non aperietur ab eo, cui desponsabitur, non licebit enim, vt aperiat, per quam Dominus transibit, & post eum inquit, erit clausa, hoc est, non aperiet eam Ioseph: quoniam dicitur ei: Noli timere accipere Mariam coniugem tuam; quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est: porta ergo clausa virginittas est. Ac tandem quamuis D. Hieronymus Origenis expositionem non respuat, hæc tamen tamquam solidiorem acceptat in hæc verba: Pulchre quidam portam clausam, per quam solus Dominus Deus Israel ingreditur, & dux, cui porta clausa est, Mariam virginem intelligunt, quæ & ante partum, & post partum virgo permansit. Etenim tempore, qua Angelus loquebatur, Spiritus sanctus superuenit in te, & virtus Altissimi olumbrabit tibi: quod autem ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei; & quando natus est, virgo permansit æterna, ad confundendos eos, qui arbitrantur eam post natiuitatem Saluatoris habuisse de Ioseph filios ex occasione fratrum eius, qui vocantur in Euangelio. super qua questionumculæ Romæ aduersus Heluidium illius temporis hereticum in adolescentia non grandem librum scripsisse me noui. Tertium tandem oraculum Marianam virginittatem attestans illustre satis est, quod Daniel nobis reliquit dicens: Videbas ita, donec absissus est lapis de monte sine manibus, & percussus statnam, & factus est mons magnus: Quamuis antiquissimus Tertullianus, & Tertull. li. 3. Theodoretus propositum vaticinium cont. Mart. interpretetur de Orbis impetris per Christum dissipandis in secundo aduentu, lib. aduers. sancti tamen Patres de infantis Christi Iudeos c. 14. primo aduentu illud explicant, ad in Theod. in uiolatam Deiparæ virginittatem magis comment. astruendam. Inter hos primum refero sup Danie. Iustinum Martyrem dialogo cum Tryphon. in hunc modum loquentem: Quasi S. Iust. filium hominis Daniel dicit eum, qui æter. Mart. num regnum accipit, an hoc ipsum significat? quod enim ait, vt filium hominis apparuisse hominem factum esse indicant, sed non ex humano semine esse declarat: nam eum dicit excisum sine manibus; hoc ait non esse

Dan. 2.

Ecccc 2

esse

D. Irenem. esse hominis opus. Diuus Irenaeus lib. 3. contra haereses capite 18 inquit: Daniel praenidens eius aduentum lapidem sine manibus abscissum aduenisse ait in hunc mundum: hoc est enim quod sine manibus significabat, quod non operantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorum, qui solent lapides cadere, in hunc mundum eius aduentus erat, id est, non operante in eum Ioseph, sed sola Maria cooperante. D. Augustinus tractatu 9. in Iohannem haec scripsit: Lapis de monte praeciditur, ipse est lapis, quem reprobaerunt adificantes, & factus est in caput anguli. De quo monte praeciditur, nisi de regno Iudeorum, unde Christus secundum carnem natus est? & praeciditur sine manibus, sine opere humano, quia sine amplexu maritali de Virgine ortus est. Mons ille, unde praecisus est non impleuerat universam faciem terrae: non enim tenuerat regnum Iudeorum omnes gentes: at vero regnum Christi universum orbem terrarum cernimus occupare. Eidem expositioni consentiens Diuus Hieronymus ait: In fine horum omnium regnorum auri, argenti, aris, & serui abscissus est lapis Dominus, atque Saluator sine manibus, id est absque coitu, & humano semine de vtero virginali, & contritiis omnibus regnis factus est mons magnus, & impleuit universam terram. Ac tandem Theodoretus in Commentario super Danielem perdoctè adnotauit, ortum supra naturam non semel in sacris eloquiis excisioni lapidis comparari, vt legimus apud Isaiam, vbi quia Isaac ex Abraham sene & sterili fuit genitus, Israel qui ex illo processit, dicitur excisus de petra; cum ergo ortus Christi Domini valde esset supra totam naturam, vt potè ex matre Virgine, ideo Christus dicitur excisus ex petra, quia haec ex sua natura nihil potest producere, itaq; Christus, qui lapis angularis est faciens vtraque vnum, prodit ex Virgine, quæ nomine montis propter sanctitatis eius celsitudinem significatur, prodit autem sine manibus, id est sine viri opera, manus enim amplexum maritalem significare solet, vt Hieron. adnotauit ep. 22. de custod. Virg iuxta il-

lud Cant. 2. *I uena eius sicut capite meo, & Cant. dextera illius amplexabitur me.*

Hactenus veteris testamentis non paucis testimoniis integerrimam Deiparae Mariae virginitatem comprobauimus, tempus est iam, vt eandem multis Euangelicis oraculis commonstremus. Et quidem quod attinet ante conceptionem Christi, notissima est Virginitas integritas, nam praeterquam triennis in templo fuit à parentibus praesentata, vbi vsque ad nubiles annos ab omni humano consortio segregata, inter solas virgines degebat, vt tradit Hieron. lib. de ortu Virg. ceteri-
D. Hieron.
 pla Angelo nuntiantia Christi conceptum continuo dixit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* deinde post conceptionem Christi in virgineo eius thalamo Angelicum adest Gabrielis eloquium apud Lucam: nam cum Ioseph videns Mariae vterum grauidum valde anxietur, Angelus Gabriel ei dixit: *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est: igitur, cum concepit beata Virgo Spiritus sancti aura fecundata, integra mansit eius virginitas,* vnde Diuus Matthaeus post illa verba continuo adiunxit: *Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur, quod dictum est à Domino per Prophetam: Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium,* quibus verbis
Isa 7.
 (licet id obiter dicam) haec duo coniungit, virginem, & habentem in vtero, vbi apertissime maternitatem cum virginitate copulat, vt sic iam cessent haeretici Ebionitæ ad sensum diuisum miserè confugere, cum certè compositum propheticum, & Euangelicis oraculo audiant iuculenter satis contestatum. Idem etiam Diuus Matthaeus capite 1. dum enarrans
Matth. 1.
 Christi genealogiam vsque ad Iacob ait: *Iacob autem genuit Ioseph, virum Mariae, de qua natus est Iesus.* notanter dixit, *de qua,* non *de quo,* aut *de quibus,* vt significaret Christum fuisse genitum ex sola Maria, non ex Ioseph. Si enim ex vtroque Christus natus fuisset, non est, cur Euangelista fugeret dicere, *ex quo,* vel *ex quibus*
natus

natus, nec erat cur Matheus mutaret sty-
lum, sed postquã dixit: *Iacob aut̃ genuit Ioseph,* consequenter oportebat subiungere: *Ioseph autem genuit Iesum:* cum ergo id nõ dixerit, manifestè relinquitur Mariã non ex viro cõcepisse. Extrat item illud D. Lu-
 ex testimoniũ. *Inuenta est in vtero habẽs de Spiritu sancto,* certè in materno vtero cõ-
 muni modo concipiente non inuenitur foetus, sed ab extrinseco venit ex virili se-
 mine, quia tamen Virgo ex obumbratio-
 ne Spiritus sancti cõcepit, Christus fuit inuentus in illa, vt his verbis explicuit D.

Luce 1.

D. Hierony.

Hieronym. epist. ad amicum ægotantẽ:
Semen promissum est mulieris, quod secundum hominem Dominus Deus noster est, qui non infusus est in vtero, sed inuentus, Euangelista confirmare, cum dicit de Maria: inuenta est in vtero habens. Accedit ad hæc testimo-
 niũ D. Pauli vocantis Christum Domi-
 num factũ ex muliere, scilicet eõim Virgo Chri-
 stum Dominum ex viro concepisset, cer-
 tẽ cum vir principalis, quã foemina con-
 currat ad generationem filij: nõ erat cur D. Paulus fugeret vocare illum filiũ
 viri: vocans igitur illum factum ex mu-
 liere, id absq; dubio dixit, vt illum huma-
 no caruisse patre, atque ad eõ ex intacta
 Virgine conceptũ indicaret. Ponderat in
 hunc modum præsentem D. Pauli locum
 magnus pater Hieronymus super ad Sa-
 lutas 4. vbi ait: *In eo quod dixit: ex muliere: monstrat non more solito ex conuentu viri, & femine, sed per Spiritum sanctum ex matre Christi incarnationem hominis suscepisse. Nam idem Apostolus ad Corinthios scribens ait: Sicut mulier de viro, ita & vir per mulierẽ: vnde sicut in principio generationis mulier ex viro sumpta est, ita & Christus secundũ carnem ex matre tantum est.* Cum item D. Paulus 1. ad Corinth. c. 11. dixit: *Sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem,* hoc ipsum non obscure significauit, vt his verbis explica-
 uit idem D. Hieronym. in commentario huius loci: *Sicut in principio generationis mulier ex viro sumpta est, ita Christus secundum carnem, ex matre tantum est.* Et D. Hilarius lib. 10. de Trinitate explicã locum Pauli

Ad Gal. 4.

D. Hierony.

Ibid.

Ibid.

D. Hilarius.

1. Corinth. 15. vbi Christum Dominũ ho-
 minem celestem vocat, ait: *Hominem di-
 cẽs naturam ex virgine docuit, quã officio
 vsa materno, sexus sui naturam in conceptu,
 & partu hominis exequuta est: & cum ali, se-
 cundum hominem de celo: originem eius ex
 superueniente in Virginem sancti Spiritus ad-
 tu testatus est. Atque quum & homo est, &
 de calis est, hominis huius, & partus à Vir-
 gine est, & conceptus ex spiritu est.* Et Diuus
 Ambros. epist. 97. ex verbis Christi Do-
 mini in cruce cõmendantis Mariam Io-
 anni virgini, vt acciperet illã in suam in-
 quit: *Quis hoc legit in Euãgelio, quomodo quasi
 naufragus titubat, & fluctuat: Non ergo testa-
 mentum filij est de matris integritate: hæc Ma-
 ria locuples integri pudoris hereditas. Ac tã-
 dem si Hebraicam linguam consulamus,
 in qua eadem vox, & præsens, & futurum
 pariter tempus denotat, facillẽ inde de-
 prehendemus, quod cum beata Virgo di-
 xit verba illa supra relata: *Quoniam virum
 non cognosco,* nõ solum significauit virum
 nunquam cognouisse, sed neq; vnquam
 illum cognoscituram esse, cum virgini-
 tatem suã perpetuò seruandam Deo iam
 consecrasset. Ad hæc eruditissimus Mal-
 donatus virginitatem Mariæ post partũ
 colligit ex verbis D. Lucae cap. 2. *Peperit
 filium suum, & pannis eum inuoluit,* nam si
 Christum parturiens violaretur, conse-
 quẽter instar aliarum parturientium do-
 lores in partu sustinuisset, vnde non po-
 tuisset expedita manere ad inuoluendum
 continuo pannis filium suum; maxime,
 quod primus partus solet parientem gra-
 uius excruciare, & debilitare propter ma-
 iorem, vt in plurimũ, eius difficultatem:
 cum igitur B. Virgo filium suũ, cum pri-
 mum natus est, facillẽ potuerit pannis in-
 uoluerẽ, & similia alia obsequia ei præsta-
 re, nõ leue iudicium est eius post partum
 virginitatem indicans. Quare Ecclesia
 Catholica, tot a pertis prophetarum ora-
 culis, ac Euangelicis monumentis inni-
 tens veritatem hanc de perpetua virgini-
 tate, tanquam Catholicum fidei dogma
 diffinuit in V. Synodo cap. 6. & Synodo
 Ecce 3 V. l. action.*

D. Ambros.

Luce 1.

Maldonat.

sup. c. 2. Luc.

Synod. 5.

Synod. 6.
Conc. Later.
Conc. Nicen.

VI. action. 11. in Synodo V Id. artic. 13. in confessione Tarasij in Concilio Lateranensi sub Martino II. Canone 3 & in Concilio Niceno, cuius symbolum canit Ecclesia, asserens Christum natum ex Maria Virgine; vnde inter alias laudes, quibus illa Deiparæ Mariæ virginitatem cohonestat & exornat, illa mirabilis est, & omni acceptione digna, quod non contenta vocare Mariam Virginem virginum, eam compellat ipsam virginitatem: O sancta Virginitas, quibus te laudibus offeram nescio, quia quem Cæli capere non poterant, tuo gremio contulisti: sicut enim vulgari loquendi sermone ad exaggerandum quempiam valde liberalem, aut modestum esse, abstractis nominibus utimur dicentes, hic est ipsa liberalitas, ille ipsa modestia, ac de Deo dicimus non solum esse bonum; sed ipsam bonitatem; ita Ecclesia Catholica ad exprimendam magis Marianæ virginitatis perfectionem, quæ conceptu, & partu illustrior facta est, non solum appellat Mariam Virginem, sed ipsam Virginitatem, quidquid omnes hæretici oblatrent. quibus sanè rectè quadrat illud Ouidij 4. de Fastis, quod in defensionem Claudie virginis protulit, quæ nauem per Tyberem fure trahebat.

Offic. parvū
B. Virg.

Ouidij.

Claudia quinta genus clauso referebat ab alio

Nec facies impar nobilitate fuit.

Cæsa quidem, sed non est credita, rumor iniquus

Læserat, & falsi criminis acta rea est.

*Conscia mens recti famæ mendacia videt,
Sed nos in vitium cœdula turba sumus.*

Huius tamen credulitatis, ac falsæ, & hæreticæ opinionis debitas sumet poenas supremus iudex, cui sit honor, & gloria, in sæcula

saeculorum: Amen.

HOMILIA X.

Varia metaphora, egregiæq; similitudines, ex diuini eloquii de prompta eandem Deiparæ Maria virginitatem mirificè confirmant.

VM Marianæ virginitatis versipelles hostes totis viribus moliantur facerint Mariam, candidissimam, pulcherrimamq; virginem suæ integritatis velle tacite quo aui expoliare, & ex virgine non virginem impudenter facere, opus est contra has truculentas belluas mille arma sumere, inter quæ quia gladius spiritus, quod est verbum Dei, quo hucusque vltimus, omnium optimus, & fortissimus est, eodem armorum genere pugnant insistens, ex diuinis eloquiis varios tropos, singularesq; similitudines depromam, quibus magis inueteranda hæreticorum, & Iudeorum petulantia retundatur, virginitatisque illius Catholica veritas magis solidetur. Vnanimis sanè est non solum præcorum Patrum, sed & Hebræorum Magistrorum sententia, virginitatem matris Messie præfigurari, per terram paradisi omnis humanæ culturæ expertem; per rubrum ardentem incombustum, quem vidit Moyses, per virgam siccam Aaronis, florem, & fructum germinantem, per virgam Iesse, de cuius radice flos ascendebat, per vellus Gedeonis coelestem rorem absque lacione in se recipientem, per hortum conclusum, per portam Ezechielis clausam, per solem, per lunam, per stellam, per nubem, leuem, per petram deserti, per montem, ex quo lapis fuit sine manibus abscissus, & per similia, quibus diuina eloquia ad humani ingenij imbecillitatem magis prouehendam sciant. Quia tamen hæc omnia stylo profæqui longissimum esse, quæ ex illis

ex illis selectiora mihi videbuntur, paucis perstringere curabo. Exordiar autem a metaphora Paradisi, cui sponsus virginē comparauit: *Emissiones tue sicut paradisi: ut enim D. Irenaeus lib. 3. aduersus haereses cap. 21. dixit: Quomodo modum protoplastus ille Adam de terra rudi, & adhuc virgine (nōdum enim pluerat Deus, & homo nō erat operatus terram) habuit substantiam, & plasmatus est manu Dei, & sumpsit Dominus limum de terra, & plasmavit hominem, ita recapitulans in se Adam ex Maria virgine recte accepit generationem Adae recapitulationis si enim ille de terra sumptus est, & verbo Dei plasmatus, oportebat idipsum verbum recapitulationem Adae in semetipso faciens eiusdem generationis habere similitudinem. Addit tamen sapienter Theodoretus Episcopus Ancyrae oratione de natali Christi, et habetur tom. 6. in Concilio Ephesino appendice: cap. 2. Beatam Virginem longo interuallo excellentiam illius paradisi superare: O virgo, que ipsum vicisti deliciarum paradisi, ille namque sine semine omnia plantationum genus protulit ex virgine terra, haec autem virgo illa terra melior est, nō enim pomum protulit arborem, sed virga Iesse Saluatorem fructum hominibus afferentem: & illa terra virgo erat, & ista virgo, sed illius quidem arborem nasci precepit Deus, huius autem Virginis ipse creator secundū carnem factus est germen. Deinde adduco metaphoram istam ab antiquis Patribus satis decantatam, immo, & ab Ecclesia Catholica frequenter usurpatam ardentis, & incombusti Rubi, quem vidit Moyses transiens (inquit) videbo visionem: hanc oportet quidem transeamus, iuxta intelligentiam Gregorij Nyseni in oratione de Natali Christi, non loci mutatione, sed temporis transiū. Quod enim tunc perflammam, & rubum significabatur, progrediente tempore, perspicue in mysterio Virginis apertum fuit, quemadmodum enim illic est rubus, & tangit ignem & nō comburitur, sic virga est hic, quae lucem parit, & non contumpitur: itaq; quemadmodum rubus ille, in quo Deus apparuit*

olim, ignem concepit, & virorem conseruauit, ita Virgo Christum Dominum ardentem ignem concepit, & virginis virorem non amisit; ad quod alludens D. Gregorius Nysen. lib. de vita Moysis dixit: *Deiatis lux assumpta carne illuxit hominem, eamque omnimodò incorruptam seruauit, virginis viriditate nullo pacto commutata. Quod si quisquam curiosè interroget (vt id obiter dicam) quare Deus in loco illo variis arboribus confito, cur alia permixtae plantae rubo nobiliores existerent, hanc praeter ceteris ad visionem illam grandem virgineum partum adumbrantē, eligeret? respondeo, quod D. Ambrosius, Phyllo Iudaeus, & Dioscorides duplicem assignat proprietatē rubi, quae facillè propositam questionem soluunt: prima, est, quod folia eius serpentibus sunt infestissima: secunda, quod ob pungentes suas spinas ab omnibus manet intacta, vt significaret ergo Deus Virginem intactam semper ob virginis eius peccanitatē, antiqui serpentis inimicissimā esse futuram, idē Rubum praeter ceteris aliis plantis ad Mariam adumbrādam elegit. Scio alio dicere consulō Deum elegisse rubū, ne Israēlitas, quod ad idololatriam erant procliuēs, ad idola fabricanda, inde excitarentur: materia namq; rubi inepta est ad id, sed hoc nostro argumento non inferuit.*

Vermi item comparauit se Christus: *Vermis sum, & non homo*, qui conceptum Christi ex matre virgine adamussim representat: Christum Dominum hanc comparationem vsu passē, nūm ad significandum, adeo ab hominibus parū pendendum, vt instar vermīs esset ab eis conculcandus; tūm ad impietatem occidentium illum declarandā, quia sicut vermīs absq; vlla compassione interimitur, ita, & ipsi omni deposito compassionis affectu, fuit immaniter occisus: tūm ad ostendendum, quod sicut vermīs lignū intus corrodens, quod alioquin solidum, & graue erat, leue, & facillè ad portandū reddit; ita Christus Dominus Crucis lignum ascendens,

ita

Iren. 3. adu. haer.

Theod. Episc. Ancyrae.

Iren. 3.

D. Ambr. lib. 5. Exameron. c. 8. in fine. Phyllo Iud. de vita Moysis. Dioscorides lib. 4. c. 38.

D. Ambrosius. Phyllo. Dioscorides.

Psalm. 23.

ita illud alienavit, ut ipse *onus leue* illud vocaret, & *suave iugum*. Vnde & pueri, & tenerrimæ virgines (diuina gratia eis opitulante) facile illud portarunt. Præter hoc, inquam, ideo vermi se comparauit, ut matris suæ virginitatem astrueret, sicut acutè obseruauit Origenes super Lucam, ubi intro duxit Chastitum Dominum dicentem: *Ex mare, & femina homo nasci solet, ego verò non ex masculo, & femina, sed in exemplum vermi natus sum, cuius non est aliunde semen, sed in ipsis, & ex ipsis in quibus coalescit corporibus, origo est: vnde optimè conuenit Christo Domino illud Salomonis: Ego autem tanquam tenerrimus ligni vermiculus: nam sicut hic ex visceribus ligni, ut ex matre, solo iuuamine cælestis influxus, & gignitur, & nascitur, sic Christus ex visceribus Mariæ Spiritu sancto diuinitus influente, & conceptus, & in lucem editus fuit. Tertio Dauid comparat Christum pluuiæ: Descendet sicut pluuiæ in vellus, & sicut stillitidia stillantia super terram: vel ut vertit Paraph. Caldæus: Descendet sicut pluuiæ spontanea: Card. Caietanus transfert: Sicut pluuiæ super tonsam, & velut imbrium guttæ terre. Vocauit herbam tonsam, quia cum hæc mentitur, tonderi videtur. Scio varias esse huius loci expositiones, nam Caietanus præcitato loco existimat, sermonem esse hic de secundo aduentu Christi, sic enim ait: *Quæ similitudine describitur secundus Christi aduentus opportunus, desideratus, & secundus comparatione terre tonsæ ad nouum germen, quod sane conuenit expectationi iustorum post tonsonem: siquidem cum eis huius vitæ germen præcisum fuerit, expectant nouum resurrectionis germen. Verum hanc expositionem sequentia verba aperte labefactant, cum statim subiicit Dauid: Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis. Coram illis procident Æthyopes, & inimici eius terram linquent: Reges Tharsis, & Insule munera offerent, quæ aperte primo aduentu Christi conueniunt, cum de adoratione Magorum, qui Christum infantem adoraturi erant, loquantur. D. Augustinus, & D.**

Chrysostronus aliam excogitarunt expositionem dicentes, per *rorem gratiam* intelligi quæ prius in populi Hebræi vellere descendit, sed postea illo relicto, gentilitatis aream persudit: verba D. Chrysostromi hæc sunt: *Descendet sicut pluuiæ in vellus, hoc est, prædicatio in Synagoga, quando scilicet Christus sedebat, & docebat in templo, sicut pluuiæ in vellus descendit, sed postea relicto vellere, in aream pluuiæ infunditur, quoniam transfæctis sacrificijs à Synagoga, tota mundi aream impleta est prædicatione Christi. Eundem etiam sensum habent verba D. Augustini, quæ propterea silentio missa facio. Deinde Nicolaus de Lyra aliam viam ingressus, ait hoc loco indicari mansuetudinem Messie, qui in primo aduentu humili, & mansuetudo animo, & aspectu futurus prædicatur instar pluuiæ, quæ in vellus nullo strepitu descendit. Vt vult tamen aliter eundem locum intelligit, existimans illud dumtaxat in illis verbis prænotari, quod sicut herba defæcta, adueniente pluuiæ, crescit, ita adueniente Christo futurum erat, ut omnia bona per illum efflorescerent, & germinarent. At Patres communi consensu prædictum locum explicant de Deiparæ Mariæ virginitate, D. Hieronymus, Sanctus Theodoretus, Euthymius, Arnobius, Cassiodorus, Lyranus, Remigius, Adrianus Finus, & Diuus Ambrosius, qui in sermone de Natiuitate Domini in hanc modum prædicta verba explanat: *Descendet sicut pluuiæ in vellus: quid, inquit, tam silenter & sine strepitu sit, quam cum imber in lana vellus infunditur? nullius aures sono verberat, nullius corpus humore percussiois aspergit, sed sine inquietudine hominum totum imbrem per multiplices effusum partes toto corpore in se trahit. Restè ergo Maria vellere comparatur, quæ ita concepit Dominum, ut toto eum haueret in corpore. Nec eius diffusuram corporis patereetur, sed esset mollis ad obsequium, solida ad sanctimoniam Restè inquam, Maria vellere comparatur, de cuius fructu saluaria populis vestimenta texuntur. Vellus planè Maria est, siquidem de molli fine eius uagus egressus est,**

Matth. 11.
Origenes sup. Luc.
2. Reg. 23.
Psal. 17.
Caietanus sup. Psal. 71.
Caiet. ubi supra.
D. Aug. sup. Psal. 71.

D. Chrysostr.
sup. Psal.
Nicol. de Lyra
Psal. 71.
D. Hier. sup. Psal. 71.
Theod. theol.
Euthym. ib.
Arnob. ib.
Cassiod. ib.
Lyranus ib.
Remig. ib.
Adrian. Finus lib. 2.
Inductio.
D. Ambrosius.
serm. 13. in natali Dom.

est, qui & ipse matris lanicium, hoc est, carnem gestans molli vellere civitatum operit vulnera populorum: omne enim peccati vulnus Christi lana suffunditur, Christi fuerit sanguine, & vi sanitatem recipiat, Christi indumento vestitur. Hæcenus D. Ambrosius. Nomine autem vellere videtur facta allusio ad vellus Gedeonis cœlesti rore plenum, quod Dominus dedit Gedeoni in signum, & pignus reportandæ victorie aduersus Madianitas, quam figuram Mariæ virginitati accommodans Incognitus ait: *Congrua similitudo: lana enim accipiendo, vel reddendo aquam non rumpitur, sed integra manet, sic in gloriosa Virgine virginitas ante partum, post partum, & in partu permansit intacta, quibus consonant verba D. Hieronymi dicentis: Sicut in vellus Gedeonis pluuia descendit, ita filius Dei illapsus est in verum virginalem per Spiritus sancti inspirationem.*

Quarto, Christus Dominus rorem se vocauit apud Prophetam Oseam: *Ero quasi ros israel: aptissime Christus rori comparatur, quia sicut ex rore subtiliter ingrediente concillium, virtute radiorum solarium, pretiosissima margarita gignitur, sic filio Dei concillium veri virginis ingrediente facta est inestimabilis Verbi incarnati margarita, de qua in Evangelio: *Inventa una pretiosa margarita, vendidit omnia que habuit. Per similes est huic loco ille Isaiæ, qui in ore omnium versatur: *Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum, aperiat terra, & germinet Saluatorem: licet enim in eo capite multa dicantur de Rege Cyro, tamen (ut perdoctè annotauit D. Cyrillus) propheta in his verbis conuertit se ad Christum, sicut etiam idem propheta, postquam in capite decimo quarto, egerat de Nabuchodonosor ad inferos descendente, continuo ad descensum Luciferi commemorandum se transtulit: verba Cyrilli Alexandrini hæc sunt: *Larga oratio in superioribus consumpta de Cyro Persarum, & Medorum principe, deinceps verò sententiarum vim transfert prophetiam ad ipsum Emma-****

*nuelem, qui exhibitus erat à patre, ut captiuam remissionem predicaret. ad stipulantur eidem intelligenti Diuus Cyprianus, Diuus Augustinus, Diuus Hieronymus, Diuus Athanasius, Diuus Chrysostomus, Tertullianus. Cùm ergo Isaias in his verbis de Christo sermonem faciat, virginitatem Deiparæ astruit, tum comparando conceptionem veri ipsius irrotationi, qua cœli fecundam eius terram irrotarunt, vt Christum Dominum germinaret absque humano satore, sicut & terra solo rore desuper irrigata, absque villa humana cultura, varios flores, & fructus producere solet; tum quia cum à cœlis postulatur, vt pluant iustum, rorem suum mittentes, perspicue significatur, non ex viri opera, sed cœlesti Spiritus sancti virtute à Virgine esse germinandum facta allusione ad vellus Gedeonis: ob idque Christus à Paulo cœlestis homo nuncupatur: *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cœlo cœlestis: in cuius loci commentario magnus Pater Hieronymus ait: *Cœlestis dicitur, quia non humane fragilitatis vitium, sed diuine maiestatis nutu, conceptus est, & enixus. Tandem cum subiungit Isaias: *Aperiat terra, idem est, ac si diceret parturiat, vt habet originale Hebræum: ad eum certè modum quo flores cum aperiantur ad emittendum fructum parturire dicuntur, iuxta illud Cantorum: *Si flores fructus paruriunt. Vel aliter: aperiat terra: aperiat Maria os suum dicens: *Fiat mihi secundum verbum tuum, & sic germinet Saluatorem, id est, concipiat Iesum, qui Saluator interpretatur. Deinde in idem argumentum celebris est locus Dauidis: *Ex vtero ante luciferum genui te: quem propterea obsecrare conantur Iudæi somniantes sermonem esse hoc loco de Rege Ezechia, illos tamen euidenter refellit D. Cyprianus Martyr dicens: *Perfrickum est psalmum illum de eo non fuisse dictum; quis enim Ezechiam non esse sacerdotem perpetuum ordinis Melchisedech, non fateatur? aut eundem non esse, qui Ierosolymam redemerit, quis ignorat? quis etiam********

D. Cypri. li. c. aduer. Iud.
D. Aug. de quinque hæres. tom. 6.
D. Hierony. c. 45. Isaiæ.
D. Athan. lib. de vnit. Trinit.
D. Chrys. h. b. in Psal. 71.
Tersull. lib. cont. Iud. c. 7. & cont. Praxea c. 11.
Isa. vi sup.

1. Cor. 15.

D. Hierony.

Cant. 7.

Psal. 109.

D. Cypri dialog. c. Triphonte ad Iud.

ff fff nescit

- nescit eum non misisse Ierosolymam virgam potentem, qua dominus a se in medio illius hostium, sed Deum esse, qui ab eo hostes auerterit? verum cum Christus Dominus, ex hoc psalmo probauerit Phariseis se esse naturalem filium Dei, cum enim eos interrogasset: *Quid vobis videtur de Christo cuius filius est?* respondentibus illis: *Dauid;* continuo illis obiecit: *quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum dicens: Dixit Dominus Domino meo: reliquum est indubitata fide asserendum esse, Dauidem prout & docuit etiam D. Paulus. cum ait: Ad quem Angelo unum dixit: Sede à dextris meis, quoadque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Arcanum igitur latens in illis verbis detexit elegantia Tertullianus in hæc verba: Sed nec generari te, dixisset Deus nisi filio puero, nam & si de toto populo ait Isaiæ 1. Filios generavi, sed non adiecit: ex viro. Cur autem adiecit (ex viro) tam vane quasi aliquis hominum ex viro natus dubitaretur, nisi quia curiosum voluit intelligi in Christum. Ex viro generatus, id est, ex solo viro sine viri semine & eodem libro explicans verba illa: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam: inquit: *Quis iste venter est? ipsius Dauid? utique non, neque enim pariturus esset Dauid, sed nec vxor eius, non enim dixisset: ex fructu ventris tui, sed potius, ex fructu ventris vxoris tue. Ipsius ergo dicendo ventrem superest, ut aliquem de genere eius ostenderit, cum ventris futurus esset fructus caro Christi, que ex viro Marie floruit, adeoque si vltimū ventris tantum nominauit, ut proprie ventris, quasi solius ventris non etiā viri, & ipsum ventrem ad Dauid redegit ad principem generis, & familia patrem: nam quia viro deputare non poterat, Virginis eum ventrem, patri deputauit. Sed ad illustrandum magis hunc locum obseruare oportet quod vbi nostra vulgata est: *Tecū principium in die virtutis tue, in splendoribus sanctorum, ex viro ante luciferum genui te:* Originale Hebræum habet: *in splendoribus sanctitatis ex viro aurora tecum ros natiuitatis tue,* notanter ait: *In splendoribus san-***
- Matth. 22.**
- Ad Heb. 1.**
- Tertull. l. 3. cont. Marcionem c. 9. Isaiæ 1.**
- Psal. 88.**
- Psal. 109.**
- Origi. Hebr.**

ctitatis, ut indicet Christum non fuisse conceptum ardoribus concupiscentiæ, sed cœlestibus sanctitatis, & munditiæ splendoribus, idem enim est *sanctitas*, quod *mā-dum*, aut *sine terra*: vnde vbi vulgata nostra legit: *In splendoribus sanctorum*: alij vertunt ex originale Hebræo: *In decoribus sanctitatis*, alij in *pulchritudinibus*, quia nihil pulchrius, quam virginitas, & maxime cum fecunditate coniuncta, ut effulget in Deipara: Id enim donat, quod Mariam *auroram* vocauerit. Nam certe sicut aurora diem, seu lucem parit non amisso proprio splendore, & claritate, sed potius aucta: sic Maria peperit Christum Dominum lucem mundi, qui de seipso dixit: *Ego sum lux mundi*: nullo tamen suæ virginitatis amisso splendore, sed potius aucto. Illudque in hac expositione est singulare, quod quamuis aurora sit solis prænuntia, tamen ipsa non continet reipla solem, at Virgo prodigiosa adeo aurora extitit, ut solem iustitiae in se ipsa concluderet, ex ipsiusque viro quasi ex quodam oriente Christus instar sui generis Phœbus prodierit. Vel aliter ex viro aurora, hoc est, Virginitas tibi o Christe suppeditata est materia generationis tuæ, videlicet sanguis purissimus, velut ros auroræ nitidissimus, sicut enim terrenus vapor virtute cœlesti in sublime fertur, sicque ros, sic purissimus Virginis sanguis à Spiritu sancto fecundatus admirabilis huius generationis ros, & materia factus est. Ac tandem toti in aurora descendenti comparat Christum, ut ostendat conceptum fuisse instar earum rerum, quæ tempore auroræ ex sola rosæ virtute sine industria humana gignuntur, meritoque diem incarnationis diem virtutis suæ appellauit, quia in eo præcipue die maiora Deus suæ virtutis, & potentiae signa ostendit, ima summis, cœlestia terrenis, ineffabili modo coniungendo. Hanc eandem expositionem tradunt doctissimi Rabbinii in lib. *Midras Tillim*, id est, in expositione Psalmorum, vbi in hunc modum legunt:

Rabbini in lib. Midras Tiberem.

Ego hodie genui te, ex matrice, & de matrice aurora tibi ros natiuitatis tue: per maritrem aurora matricem Mariæ accipiunt, quæ salua eius integritate Christum conceptura, & partura erat, non secus ac aurora solem sine corruptione parit. Ad illud autem, quod quibusdam difficile videtur in hac expositione, nimirum, quod propter illa verba: Ante luciferum genui te: videtur ibi sermonem esse de generatione æterna ex Patre, nõ de temporali ex matre, respondet acutè D. Augustus super Psalm. 109. in hæc verba: Hoc ipsum signate dictum, propriè dictum est, & sic impletum, nõ tu enim natus est Dominus ex vero Virginitis Mariæ, quod indicant testimonia pastorum, qui vigilas excubabant super gregem suum.

D. Aug. sup. Psal. 109.

Isaiæ II.

Extat & alia floris metaphora, sub qua Propheta Isaias Mariæ virginitatem prædixit: Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Pro cuius loci intelligentia omiſſa quorundam modernorum interpretatione, qui cum Leone Castrenſi aiunt, Naxar enim à separatione dictum esse nõ à flore, hoc tamen secundum est certum, vt tradunt D. Hieronymus, Beda, Pagninus, Lyranus, Adrianus Pinus, & alij Hebraicæ linguæ peritissimi, quos sequitur Card. Caietanus. Hoc supposito licet Origenes, Cyrillus Alexandrinus, D. Hieronymus, D. Hilarius, & S. Clemens per virgam & florem Christum Dominum intelligant, qui propter potentiam nomine virgæ, ob pulchritudinem vero appellatione floris denotetur, cui intelligentiæ fauet Paraphraſtes Chaldaeus in hunc modum verba illa vertens: Egredietur Rex de filiis Iesse, & Messias de filiis filiorum eius: difficilis tamen intellectus est hæc interpretatio: nam si flos de virga nascitur, neutiquam fieri potest, vt idem sit flos, quod virga; alioquin idem ex seipſo oriretur. aliud igitur opus est esse virgam, aliud florem. quare plures alij grauiſſimi Patres per virgam Mariam intelligunt, per florem verò Christum; ita Sanctus Hieronymus, D. Chryſostomus,

Leo Castrenſ. super c. 11. Isaiæ.

D. Hier. ib.

Beata hom.

1. in Luc.

Pagnin. ib.

Lyran. ib.

Adrian. Fin.

lib. 2. flagelli cap. 11.

Orig. hom. 9.

super Num.

Cyroll. Alex.

lib. 3. in Isai.

D. Hier. sup.

c. 11. Isai.

D. Hilar. in

Psal. 3.

S. Cle. Alex.

1. pedogone c. 7.

Paraphraſt.

sup. u. c. 11. Isai.

D. Isidorus, D. Bernardus, D. Leo Papa, D. Hier. sup. S. Ioannes Damascenus, S. Ephrem Syrus, necnon & ant. quissiſſimus Tertullianus libro de carne Christi, vbi hæc præclara scripsit: Ipse est flos de virga profertur ex radice Iesse: radix autem Iesse genus David, virga ex radice, Maria ex David; flos vent. ex virga, filius Mariæ, qui dicitur Iesum Christum, ipse erit & fructus. Flos enim fructus, quia per florem, & ex flore omnis fructus eruditur in fructum. Quid ergo? negant & fructui suum florem, & flori suam virgam, & virgæ suam radicem? Tota igitur vis huius metaphora ad asfruendam Mariæ virginitatem consistit in hoc, quod Christus Dominus non minori puritate, & pulchritudine, quàm flos ex virga pullulat, ex virgineo vtero prodicit: sicut enim flos non ex semine, vt arbor ipsa, sed ex virga, cœlesti virtute perfusa, oritur, non secus Christus Dominus absque vilo virili semine ex Virgine, Spiritus sancti virtute illam obumbrante, ortus est: quem admodum virga florem parturiens tantum abest, vt aliquid suæ venustatis, & pulchritudinis amittat, vt pulchrior, & venustior euadat, ita tantum abfuit, vt Virgo Deipara per conceptum, & parturum Christi Domini aliquid amiserit de suæ integritatis pulchritudine, vt tunc potius eius virginitas pulchrior, illustrior, nobilior, clarior, sanctior, excellentior, gloriosior, ac mirabilior redderetur, vt eleganter his verbis scripsit Eusebius: Quid primum mirer. quid ve virenam? quod sine conceptu est collata fecunditas, an quod per partum magis est glorificata virginitas? hinc illud est mirabile ac valde prodigiosum in hac mystica virga Maria, quod cum reliquæ omnes virgæ fructum producentes florem amittant, hæc tamen virgæ (quod omnem facultatem naturæ longè transcendit) retento virginitatis flore pretiosum fructum, auctorem vitæ, nobis protulit, vt D. Bernardus obseruauit in hæc verba: Si ditigens volueris intueri, intelliges in omni arborum genere in arborum fructum decidere, &

D. Hier. sup. c. 11. Isaiæ. D. Chryſost. Psal. 28. D. Isidor. ad sororè. Flauid. S. Bern. ser. 2. de aduen. & hõ. 2. sup. 2. in Annũc. D. Leo Papa serm. de Nat. Domin. S. Ioan. Damasc. grat. 1. & 2. de Nat. Maria. S. Ephrem Syrus de Matris Deæ laud. Tertull. lib. adu. Iud. c. 9. & lib. de carne Christi cap. 21. Euse. Emiff. hom. 2. Nat. Domin. D. Bern. l. de pass. Dom. cap. 16.

F f f f 2 perire;

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

perire in hominibus quoque & serè cunctis
animantibus fructus filiorum florem virgini-
tatis abscondit. Nam sic erat in natiuitate
vitis nostre; beatissima enim mater illius
fructus protulit benedictum, non amisso vir-
ginitatis flore: imò magis per partum mirabi-
lem, & mundissimum est decorata, ubi lex,
ubi iura nature abscesserunt hanc eandem
floris metaphoram tam suavi melodia pro-
sequitur piissimus Guericus Abbas, vt
nulla ratione nec possim, nec debeat eius

Gueric. Abb. verba silentio prætereire: Partur quidem
mens non habet exemplum in sexu mulierum,
vt referunt
in biblioth.
hom. lib. 4.

sed habet similitudinem in naturis rerum. Quæ-
ris, quomodo virginitas genuit Saluatorem? sicut
flos vitis odorem; si corruptum inuenieris flo-
rem pro eo, quod dederit odorem, violam cre-
de pudorem, quia dedit Saluatorem. Quid po-
tes calantari in proprietate similitudinis? quid
aliud est virginitas, quam flos inuolati corpo-
ris? & quid aliud est filius Virginis, quam sua-
uitas odoris? Tandem id satis probat ele-
gantiam huius metaphoræ, quod Chris-
tus Dominus illa usus est dicens: Ego

Cont. 3. flos campi, & lilium conuallium: non enim
sponsa, vt alij putarunt, sed sponsus est
qui loquitur, vt docent D. Gregorius, Di-
uus Bernardus, & Venerab. Beda in com-
mentar. huius loci, Paraphrastes autem
Chaldæus in hunc modum transfert
D. Gregor.
D. Bernard.
Ven. Beda.
Vers. Chald. prædicta verba: Ego similis sum lilio vi-
ridis ex paradiso voluptatis, & opera mea pul-
chra sunt, sicut rosa, quæ est in campo: ecce
comparat se flori orto in paradiso, qui
nullum alium cultorem habuit quam
Deum, nec non & flori campi, qui absque
ylla humana industria, virtute cæli ter-
ram fecundante, ex ea pulcher erupit: ad
eundem certè modum Christus Domi-
nus ex Mariano paradiso humanam cul-
turam nesciente, & ex inculto campo
virginis illius vteri instar pulcherrimi
floris ortus fuit, vt mellifluis suo ser-
mone adnotauit Sanctus Bernardus di-
cens: Hortus, vt floreat, hominum manu,
& arte excolitur; campus verò ex semetip-
so producit flores absque omni humane dili-
gentiæ adiutorio. Præsertim tibi iam videris

advertere, quisnam ille sit campus, nec sulca-
tus vomere, nec de fossis sarculo, nec manu ho-
minis seminatus, venustatus tamen nihilomi-
nus nobilitate flore, super quem constat requie-
uisse Spiritum Domini? ipse etiam Bernar-
dus homil. 2. super Missus, comparat Vir-
ginem virgæ Aaronis: Quid rogo virgæ
Aaron florida, nec humectata significat, nisi
Virginem concipientem, & vitum non cogno-
scentem. Sed cur quæso cum virgæ de ra-
dice dicatur educta, flos à virgæ non di-
citur ascendisse, sed à radice; non hæ-
ret radici flos, interest virgæ, quæ humo-
rem attrahens à radice florem promat:
quare igitur non dicitur ascendere à vir-
gæ, sed à radice? certè, vt denotetur,
Christum natum fuisse ex Virgine, cor-
pusque verum, & non phantasticum ada-
ptatè sibi ex illis Mariæ sanguinibus, quos
à parentibus tanquam à radice traxerat,
non ex alterius virtute, idè dixit: Et flos
de radice eius ascendet. Ad hæc non longè
ab hac metaphora floris abhorret illa alia
virgultii, & radice de terra sitienti: ubi
notandum est, quod iuxta Hebræicæ lin-
guæ peritos verbum, cui in Hebræo re-
spondet virgultum, significat lactare, vnde
LXX. Interpretes veniunt illa verba in
hunc modum: Annunciaminus coram eo
quasi puerulus, & quasi radix de terra sitienti.
solliciti sunt Hebræi, vt hunc locum ob-
teæbreteant, interpretari illum de populo
Iudæo: sed mendacissimam esse hanc
intelligentiam ex eo constat, quod ille,
de quo loquitur ibi Propheta (vt aper-
tissime constat ex ipso contextu) præ-
dicitur tanta sanctitate conspicuus, vt
nunquam iniquitatem facturus sit, nec
inueniendus sit dolus in ore eius: quod
impossibile est in populum Iudæum con-
uenire, quem certum est nec ipsi diffren-
tur) permulta commisisse peccata: sermo
igitur est in prædicto loco de Christo Do-
mino ex intacta Virgine orto, vt his ver-
bis sapienter interpretatus est Eusebius
Cæsariensis, ubi lectioni LXX. acquiescēt
ait:

D. Bern. ser.
47. in Cant.

Euseb. Cæ. ait: Annuntiatus coram eo quasi puerulus lib. 3. de lus, quasi radix in terra sumentis pro quo Aquila sic interpretatus est: Et prædicabitur tam-
 demonstrat. la sic interpretatus est: Et prædicabitur tam-
 Huang. c. 2. quam quod ubere nutritur in facie eius, &
 tanquam radix de terra inuisa. Theodotion
 verò: & ascendet, sicut quod lacte alitur, co-
 ram eo, & sicut radix de terra sumentis: ubi
 puerulus quidem ille, qui ubere, atque lacte
 nutritur, planè ortum Christi declarat; terra
 verò inuisa, & sumentis Virginem, que illum e-
 nixa est, quam scilicet nullus vir adijt, de
 qua, quamuis inuisa, laudata illa radix pro-
 dicit & puerulus, qui ubere, lacteque nutritur.
 Verùm hac adumbratè aduocatum signifi-
 cauit, apertius vero idem propheta senten-
 tiam suam interpretatur, ubi ait: Ecce
 Virgo in utero accipiet, & pariet filium, &
 vocabit nomen eius: nobiscum Deus, hoc e-
 nim significat Emmanuel. hæcenus Euse-
 bius.

His metaphoris, & similitudinibus ad-
 necto illam aliam Isaia: Ecce Dominus
 ascendet super nubem leuem: Originale
 Hebræum habet: Ecce Iehouah equitans
 super nubem leuem, quæ verba (omissis aliis
 expositionibus, quæ præsentis argumento
 non inseruiunt) de Christo Domino ex
 Maria Virgine orto interpretatur Am-
 brosius in exhortatione ad Virgines di-
 cens: Hic est, qui venit in nube leui, sicut di-
 in exhortat. xit Propheta: Ecce Dominus sedet super nu-
 ad virgines. bem leuem, & veniet in Aegyptum, signifi-
 cans, quod in Aegyptum, id est, in afflictionem
 istam mundi huius veniret per Virginem.
 Nubem itaque Mariam dixit, quia carnem
 gerebat; leuem, quia Virgo erat nullis oneri-
 bus grauata coniugij: ipsa est virga germi-
 nans florem, quia pura ad Dominum libero
 corde directæ virginitas, que nullis in hoc se-
 culo curarum austractibus reflectatur. Præter
 hoc tamen mihi ea ratione in nube vir-
 ginitas Mariæ eleganter describi vide-
 tur; quia sicut nubes & gignit, & mittit
 pluuiam soli virtute venti in illam flantis
 non aperiendo, sed potius illam conden-
 sando, & constringendo, sic Maria
 flante vento Spiritus sancti concepit, &
 peperit absque læsione suæ virginitatis

Christum, significatum per pluuiam, iux-
 ta illud: Sicut pluuia in vellus descendisti: Eccl. Cath.
 consonatque prædicto loco illud pueri in off.
 Elisei. 3. Reg. 19. qui iussus contra mare
 prospicere dixit, se videre nubeculam a-
 scendentem de mari, in qua erat quasi
 vestigium filij hominis, certè nubecula
 hæc de mari ascendens Deiparam Mariam
 refert, quæ ex mari huius mundi per car-
 nis propaginem sicut & ceteri homines,
 ascendit, altior tamen, & eleuatur ipso
 mundo, vt quæ nullis casibus illecebris
 deprimi potuerit: figura autem filij ho-
 minis in medio nebulae existens, quid al-
 lud esse potest, quàm Christus verus
 Deus, & homo in medio veteri virginalis
 delitescens, conseruans eius integri-
 tatem.

Accedit etiam metaphora Petrae de-
 ferti, qua vsus est idem Isaia: Emitte ag-
 num Domine, dominatorem terræ de petra de-
 ferti ad montem filia Sion. Hebræi conan-
 tur etiam hunc locum nihil virginitati
 Mariæ prodesse, dicentes sermonem esse
 de magna agnorum copia, quam Rex
 Moabitatum pro tributo pendebat Regi
 Israel, vt habetur lib. 4. Reg. quod quia
 pet solute recusabat, ideo Propheta, reg-
 nante Ezechia, Moabitas suadet, vt huic
 Regi Ezechia solium illud pendant tri-
 butum, dicens: mitte Agnum dominato-
 rem terræ: sic enim etiam posse legi ex
 Hebræo docuit D. Hieronymus: verùm
 (quidquid sit de hac lectione, quæ nihil
 ad rem facit) falsum esse hoc Hebræo-
 rum commentum, ex duplici capite aper-
 tissimè commonstro: Tum quod Eze-
 chias non potuit absolute, & simpliciter
 dominator terræ nuncupari, cum solum
 super duas tantum Tribus in vna parte
 Palesthinæ dominaretur: Tum quia cum
 illud tributum soli Regi Israel solitum
 esset pendere, non est cur Propheta voluif-
 set ius suum illi tollere suadendo, vt tri-
 butum illi debitum alteri Regi persolue-
 retur. Loquitur igitur Isaia de Christo
 Domino mansuetissimo agno, ex intacta
 Maria nascituro, ad quod significandum
 Ffff 3 vocat

Isa. 16.

4. Reg. 17. 3.

D. Hier. sup.
Isa. 16.

vocat illam petram deserti, petram (inquam) solidam atque integram, quæ, quia virtute Spiritus sancti conceperat, adeo omnis carnalis illecebræ expertis fuit, ut in hac re petra quedam insensibilis fuisse videatur: Addit autem *petram deserti*, ut eandem Marianam virginitatem magis exprimeret, quia desertum plantas producit non humana industria cultum, sed cœlitus facundatum. Ex hoc facile videtur est (quod singulari observatione dignum censeo) quam egregiè Christi occasus ortui, sepultura conceptioni respondeat: emittitur quidem Agnus de petra, cuius corpori monumentum excidendum erat in petra, ipse ab initio conceptus sui corpus sibi excidit de petra, integritatemque petræ, cum ex ea prodit, non imminuit, sicut nec signatam sepulturae petram, cum de ea egredietur, aperuit. Si ergo petra Christus (ut ait Apostolus) non degenerat à matre filius, quoniam & ipsa petra nomine censetur, meritoque eo cohonestatur, quæ in amorem integritatis proposito firma, affectu solida, aduersus illecebras carnis tota erac lapidea.

Rursus idem propheta Isaias, de B. Virgine mirum in modum benemeritis, quippe qui tot egregiis similitudinibus perpetuam eius virginitatem illustrauerit, sub metaphora *splendoris*, & lampadis egressum Christi ex matre Virgine exprælit: *Propter Sion non tacebo, & propter Ierusalem non quiescam, donec egredietur ut splendor iustus eius, & saluator eius, ut lampas accendatur.* Communis est omnium huius loci Interpretum sententia, sermonem esse hic de Christo Domino, qui per antonomasiam *iustus* dicitur, iuxta illud Isaias: *Vocaberis Civitas iusti, Urbs fidelis: vocat autem Propheta illum splendorem, & lampadem accensam, tum quia (ut ait D. Hieronymus) venturus erat ut mundum ignorantia caliginè obtenebratum illuminaret, iuxta illud Zachariæ: Illuminare his, qui in tenebris, & umbra mortis sedent: tum quia (ut docet Glossa interlinearis,*

necaon & Galatinus) sicut splendor egredietur à sole absque vlla solaris corporis corruptione, & diffunditur per medium absque ipsius medijs diuisione, & sicut lampas ex admoto igne sine vlla ipsius ignis iactura accenditur; ita Christus instar splendoris conseruata Virginitate ortus est, & instar lampadis ardentis absque vilo virginei pudoris detrimeto carne indutus prodijt. confirmat, & illustrat hanc expositionem, quod vbi nostra vulgata legit: *Donec egredietur, ut splendor*: alij ex Hebræo vertunt: *Donec egredietur sicut fulmen iustus meus*: vbi apud sub metaphora fulminis adumbratur Deciparæ Mariæ virginitas, sicut enim fulmen integram, & illasam omnino relinquit vaginam ensis continentem, & iam vniuersum non corrumpit ea, quæ sibi non restitunt, ita Christus Dominus intravit & exiuit ex vtero virginali integram & illasam eius virginitatem seruans, quia neque in ingressu inuenit resistentiam, Maria dicente: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*: nec etiam in egressu, & ortu cum virtute diuina per penetrationem, in qua nulla sentitur resistentia, ex materno thalamo prodierit. Quid plura? Adrianus Finus in illis verbis Cantorum: *Egredimini, & videte filia Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius*: Mariæ virginitatis arcantum latere putat. Pro cuius intelligentia præsupponere oportet, per diadema intelligi hoc loco Christi humanitatem, ut docet D. Ambrosius, D. Gregorius, & S. D. Bernardus, quo B. Virgo filium Dei coronauit in instanti desponsationis lux curi natura humana: verba D. Bernardi (ut cetera reliqua aliorum Patrum omittam) sunt: *Si Rex est, diadema eius vbi est? sed vos eum D. Bernardus verè videtis in diademate, quo coronauit eum mater sua in sacco mortalitatis, de quo resurgens ait: Quia considisti sacco meum, circumdedisti me letitia: Egredimini virtutes angelice, incolæ ciuitatis superne: Ecce Rex vester, sed in corona nostra, in diademate quo*

1. Cor. 10.

Isa. 62.

Isa. 1.

D. Hier. sup. c. 62. Isa.

Luc. 1.

coronavit enim mater sua. hoc supposito illud mysterium ea similitudine comprehendit existimat Adrianus, quod quia Verbum humanitatem ex Virgine sumpsit, absque illo virginitatis eius detrimento, atque adeo non communi ceterorum more factus fuerit homo, ideo inter omnes homines regalis corona, regumque diadema propter tam novum suae conceptionis modum ei debeat.

Tandem speculi metaphora, qua non solum aeterna sapientia in sensu litterali, sed in mystico B. Virgo designatur, eius virginitatem egregie manifestat. quem admodum enim figura & imago intus in speculo imprimitur in illo absque aliqua ipsius speculi laesione, ita aeternus Pater intuens se in nitidissimo, ac tersissimo Mariano speculo impressit in eo figuram suam, quia Filius figura est substantia eius: ut ait Paulus; haec autem figura istud ingrediens speculum per conceptum, & ab eo egrediens per natiuitatem non solum integrum illatum, & intactum illud reliquit, sed splendidius & rutilantius, ut decebat matrem illius, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit, & regnat in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XI.

Exquisitis quibusdam locis ex Ezechiele, ex libro Psalmorum, necnon ex Cantico Canticorum, eandem Deiparae Mariae inuolatam Virginitatem magis illustramus.

VCVSQVE testimonio produximus, & qua potuimus diligentia, exposuimus, quibus antiqui Ecclesiae Patres intermeratam Deiparae Mariae virginitatem comprobant; nunc

difficiliorem provinciam suscipientes in idem argumentum extraordinariis & inusitatis quibusdam locis veniunt, quibus forte viam aperiemus, ut alij tum feliciori ingenio, tum maiori in Deiparara pietate praediti alios exquirant (est enim iucundum, & pium hoc venandi genus) quibus huius catholicae doctrinae veritas tenacius fidelium mentibus inhaerescat, & impudentissima Haereticorum audacia magis confundatur. Tertullianus igitur lib. de carne Christi cap. 23. & Epiphanius aduersus Ebionitas citant locum quemdam Ezechielis, qui, tametsi in sacra Scriptura non reperitur, ex antiqua tamen traditione credebatur esse huius prophetae: verba illius valde notanda sunt haec: *Vitula peperit, & non peperit*: ea Tertullianus citato loco applicat virginitati, & fecunditati Mariae. Quemadmodum enim non semel accidit, ut quae grauida erat tempore partus appropinquante, ita facili negotio ac incolumi salute pariat, ut dicamus ei: *videtur non parturientis*: ita Virgo peperit, & non peperit: peperit, quia verum Christum enixa est, non peperit, quia perinde incorrupta remansit, ac si non peperisset: peperit ergo ut Dei matrem decebat, non vero peperit instar aliarum faminarum, quae honore virginis pudicitiae parturientes priuantur. Obseruandam tamen est, quod locus hic Ezechielis videtur potius esse apud Iob, ubi dicitur: *Vacca peperit, & non abortiuit*: in Hebraeo autem est: *Vitula peperit, & non est priuata fructu suo*: ubi forte Patres ex aliquo alio codice legerunt, *non peperit*: ita obseruat Iacobus Parmelius ad locum illum Tertulliani: vel certe D. Epiphanius, & Tertullianus non attendentes ad verba, sed ad sensum Ezechielis (ut non semel contigit alijs Patribus) tribuunt illi dixisse: *peperit, & non peperit*: quia dixerat de Virgine, quod porta erat clausa, & quod princeps ipse sedebat in ea, clausam illam relinquens, quae verba eundem sensum reddunt, ac illa.

Tertullian.

Iob 21.

Iac. Parmel.

Deinde

Deinde huic argumento satis congruè adaptari mihi posse videntur verba illa Davidis: *Deus in mari viatus, & semine tue in aquis multis, & vestigia tua non cognoscuntur.* nemo ignorat Mariam mare interpretari, vt D. Hieron adnotauit: semitas, quas Deus perambulauit per hoc mare, conceptio quidem, & natiuitas fuerit, per illam enim intrauit in hoc Marianum mare, per nouem menses in eo nauigaturus, per hanc verò ad Bethlehemiticum portum appulit: has quidem semitas, quantumcunque oculatissime explores, nulla alicuius viatoris vestigia reperies, quia neque ingrediens, neque egrediens Iesus ex Maria, virginem eius integritatem quidquam læsit. atque ad hoc mysterium putant quidam alluisse Salomonem, cum dixit difficilem cognitu

Prov. 30.

sibi esse *viam nauis in medio mari*, intelligens per hanc nauem, humanitatis Christi nauiculam, mare Mariani vteri sustentem. Adnotauit autem ingeniose D. Chrysologus, Christum Dominum nullum sui egressus vestigium relinquens in matre sua, se non hominem solum, sed

Pet. Chrysol. ser. 142.

pariter Deum esse demonstrasse: *Qui ingreditur, inquit, & egreditur, & introitus sui, & exitus nulla vestigia relinquit, diuinus habitator est, non humanus.* Et qui conceptu suo Virginem seruat, & ortu suo relinquit Virginem, non terrenus homo est, sed celestis.

Psal. 178.

Præterea D. Ambrosius in illis verbis Davidis: *Imperfectum meum viderunt oculi tui: Marianæ virginitatis arcanum latere putat, verum tamen illa in hunc modum:*

D. Amb. lib. de inuis. Virg. c. 16.

In operatum meum viderunt oculi tui, docetque illa esse verba filij Dei ad Patrem, quibus fatetur opus mirabile incarnationis in vtero virgineo celebratum, non esse operatum ab homine, sed à Spiritu sancto in Mariam superueniente: verba eius sunt hæc: Inoperata est ergo caro Christi, quam vt Maria virgo conciperet, inuisitato quodam & nouo incarnationis mysterio, sine vlla virilis seminis admissione, diuina gratiæ dispositione, quod erat car-

nis, assumptis ex Virgine. Ad hæc, singularia quædam loca ex Cantico Canticorum obseruaui, in quibus (ni fallor) innumeratam Mariæ virginitatem latere cœlesco. Ex his primus occurrit ille, in quo sponsus cum Turture componit sponsam: *Pulchra sunt gena tue sicut Turture: Cœlestis licet enim ad exprimeadam virginem Mariæ pudicitiam, non videatur apta Turture metaphora, cum huius castimonia in ea solum consistat, quod post primum coniugium nullum alium agnoscat, vt communi consensu tradunt naturalium rerum Historiographi; propter eandem tamen rationem, non est nisi apta metaphora: nam cum B. Virgo à nullo sponso nisi à Spiritu sancto hinc conceperit, vt aperte significant verba illa: *Inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto: nec post illum alium cognouit sponsum, cum à Iosepho, semper fuerit intacta, apte Turture comparatur, quæ post primum coniugium nullum alium coniugem agnoscat. Vel dicamus (quod & mihi satis verisimile est) nomine Turture in eodem Cantico Canticorum etiam Christum Dominum Virginum Regem, & virginitatis auctorem intelligi, de illo enim, cum in mundo apparuit, dicitur: *Vox Turture audita est in terris. Cœlestis ab eius enim aduentu, & prædicatione cœpit virginitas vigere, & in magno pretio haberi: vt ergo Spiritus sanctus singulari encomio virginitatem Mariæ extolleret, Christi Domini integritati, & puritati illam assimilauit, dicens, virginalem eius verecundiam per gena eius significatam, quia in illis præcipue apparet verecundiæ rubor, instar Turture esse, hoc est, instar Christi per Turturem significati: vnde non incongrue putabimus propterea Deum in lege veteri iussisse, vt in sacrificio offerretur pars Turture, vt scilicet per illos hi cœlestes Turture, Christus, & Maria, castimonie virtute insigniores significarentur, ianitu quorum propitiationem peccatorum faciebat.***

Deia.

Cant. 1.

Deinde sub illis verbis sponsæ: *Filij matris mee pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodivi*: Mariæ virginitatis latet sacramentum: perinde enim fuit ac si diceret, filij quidem matris mee: synagoga, sed non filij patris mei, cum ipsi ex patre Diabolo sint, sicut Christi honori, ita & virginitatis mee pudori infestissimi hostes semper extiterent, falso existimantes, quod licet operam nauauerim ad custodiendâ virginitatem, minime tamen eam custodierim: *Vineam meam non custodivi*, secundam falsam, & erroneam eorum mentem, opinantium floridam, ac fructiferam virginitatis mee vineam non fuisse semper intactam. Quam verò aptè nomine vineæ virginitas veniat intelligenda, auctor est D. Ambrosius lib. de exhort. ad virg. eleganter atque erudite dicens:

Cant. 1.

D. Ambros.

Nemo auferat a sinu vestre vineam, & vitia olera ferat: vinea enim quidē puritas virginalis est, conugia velut olerum plantaria sunt, in quibus frequens zelus est, & ideo sicut olera herbarum cito cadunt, atque marcescant, nisi sinem imponant senectus, aut ad perfectum verba continentia, non veniat ergo in vos Achab, qui concupiscat vineam vestram delere, & extinguere; nec veniat in vos Tezabel vanam illud, & seculare prostium, sed veniat Naboth, qui venit à patre, sicut significat nominis ipsius interpretatio, qui vineâ sanguine defendit suo, & pro eo mortem offerat: hæc Ambrosius. Virginitas ergo vinea fuit dilecto nostro Christo, quam cū primum mundum ingressus est in matre sua elegit hanc vineam sepiuit forti clausura, qua Maria ab omnium hominum se sequestrabat aspectu, ita ut ab Angelo non nisi in penetrabilibus domunculae suae reperiretur, ut ait D. Ambrosius. Ex hac vinea offensiois lapides amouit dilectus, auferens ab ea omne opprobrium, & maledictionem, qua virgines in populo hebræo affici solebant; ut autem vinea ista ab his, quæ illam demoliri student, custodiri posset illaesa, & difficauit in ea turrim, dum Verbum caro in ea factum est. Hæc

D. Ambros.

per c. 1. Lucæ

fuit ei turris fortitudinis à facie inimici (v. Davidicis verbis vtar) perpetuam eius conferuans virginitatem.

Ad hæc insignis est locus Cant. 7. a-

Cant. 7.

peret Mariam virginitatem indicans: *Iunctura femorum tuorum sicut monilia, quæ fabricata sunt manu artificis: per iuncturam femorum virginis veteri clausuram designat: sicut enim diuisio femorum lasciuam porrendit, iuxta illud Ezechielis:*

Diuisisti pedes tuos omni transseanti, & multiplicasti fornicationes in terra iunctura, seu

Ezech. 16.

coniunctio femorum virginitatem designat; unde verbum hebræum *Hanuk*, quod correspondet latino *iunctura*, significat orbem, vel circulum, quem conitat nullibi habere diuisionem & vndiq; esse clausum. Confirmat idem comparatio illa monilis: *sicut monilia*, quia (v. auctor Cant. 7. est D. Ambrosius) monile erat torques, qui Triumphantis collo appendebatur. 17.

constat autem Torquem orbiculatis figuræ esse, ex nulla parte apertum; quia tamen insigne hoc virginitatis donum, quod in Maria tantopere fuit, non fuit monile à Mariæ industria fabricatum, sed cœlitus collatum, ideo addidit, *quæ*

Ibid.

fabricata sunt manu artificis: quia manus illius summi artificis diuinæ gratiæ operatione illud elaborauit. Addit autem Alanus, nobilis auctor, in commentario huius loci per *iuncturam femorum* intelligi connexionem virginitatis corporalis cum mentali, vel, ut aliis placet, concordiam virginitatis cum maternitate. verba illius hæc sunt: *Femora solent esse gene-*

Alan. due

rationis signa; iunctura autem femorum, nihil aliud intelligitur, quam concordia duarum secunditatum, quæ fuerunt in Virgine, vna mentis, & altera ventris. Et hæc iunctura fuit sicut monile, id est, habuit secum duplicem comitem, virginitatem carnis, & virginitatem mentis. Per monile solet notari castitas: monile enim solet apponi pectori ad ornandum, & in castitate signum, unde dicitur monile, id est, monens castitatem: est ergo sensus: Iunctura femorum tuorum sicut monilia, id est, sicut tu præditas duplici secunditate,

tes in B. V.

Maria men-

tis & corpe-

ris.

ita duplici virginitate. est autem obseruan-
dum, ad huius explicationem Marianam
virginitatem non esse instar aliarum vir-
ginum, sed puriorem, & excellentiorem
ac omnis illecebræ carnis expertem, &
ideo continuo addidit illa alia verba: *Vm-*

super cap. 7
Cant.

Ezech. 16. 4.

Iob 40. 11.

bilicus tuus sicut crater tornatilis: quorum
tam præclaram, quam ingeniosam expo-
sitionem reliquit nobis Rupert. Abbas
in hæc verba: *Ista laus tua, ô libera Suna-*
mitis, opposita est ancillæ vituperationi, quam
apud iam dictum habemus his verbis, & &
quando nata es, non est præcisus umbilicus
tuus, & aqua non es lota in salutem. & Quibus
viique verbis luxuria superfluitatem vitu-
perat; quia viri quidem in lumbis, feminis
autem in umbilico luxuria est, testante Do-
mino, qui de Diabolo loquitur ad B. Iob. Vir-
tus eius in lumbis eius, & potestas eius in
umbilico ventris eius. Igitur & umbilicus tuus
crater tornatilis; quid est, nisi ac si diceret,
perfecta est in te virtus castitatis, & liberata
es ab omni carnalis appetitu voluptatis? Pa-
riam quippe fuisset ad laudem vere virtutis
dixisse & iunctura femorum tuorum; sicut mo-
nilia, nisi istud adderetur & umbilicus tuus sic-
ut crater tornatilis, numquam indigens pocu-
lis; & quia scilicet illo præcedenti versiculo sa-
lum denegatur, opus sine affectu carnalis com-
mercij: isto autem sequenti, appetitum quoque
diceretur, umbilicus sic præcisus immo & cir-
cumcisus, ut crater tornatilis; neque addere-
tur adhuc & numquam indigens poculis. Quid
nam est umbilicus non indigere poculis; nisi
non vri vel scire per appetitum libidinis.
Tanta igitur fuit Mariæ virginæ puri-
tatis excellentia, ut idem locus, in quo in
aliis virginibus carnis concupiscentia ar-
det, in Virgine, quæ Deum, & hominem
genuit, sedes libidinis non fuit, sed san-
ctitatis, non obscenitatis, sed honestatis,
non turpitudinis sed decoris, vnde nihil
vniquam pudendi motus experta fuit.
nec illud Pauli sibi vsurpare poterat: *Vi-*
deo aliam legem in membris meis repugnan-
tem legi mentis mee: vnde Alanus præci-

Rom 7.

ada, ubi sup.

tato loco dixit: *In Virgine Deum paritura*

locus ille ab initio singulari quadam gratia
consecratus erat, in membris autem aliarum
virginum, non ita: nempe, in illis ignis concu-
piscentiæ contra quem assidue dimicant, vivit
vsque ad finem vitæ, & saluo virginitatis bo-
no, imati mali violentos motus patiuntur.
Ita ergo in illis est virginitas salua, ut amen
non sit satis pura: ita expertis corruptionis, ut
tamen non sit immunis à fordidibus mala civil-
lacionis.

Frequenter etiam antiqui Patres, præ-
cipue tamen Rupertus verba illa sponsi:
Hortus conclusus soror mea sponsus, hortus con-
clusus, sponsus signatus, & hortum vocat eccle-
sticam sponfam, Mariam propter fecun-
ditatem, conclusam propter virginita-
tem: itaque hortus fuit, quia mater, con-
clusus, quia Virgo; hortus verò conclusus,
quia mater pariter, & virgo. Dignum
miraculum, quod frequenter inculcet-
ur; subiunxit: sponsus signatus, sigillo scilicet
virginitatis perpetuæ (ut exponit Guilielmus)
habente imaginem sponsi celestis ex im-
pressionem annuli, de quo S. Agnes dixit: An-
nulo suo subarravit me Iesus. Verum si à
sponso vocatur Maria sponsus signatus, &
clausus, quomodo infra appellatur ab
eodem: sponsus hortorum, puteus aquarum vi-
uentium, quæ fluunt impetu de Libano? si e-
nim est sponsus clausus, quomodo aqua
fluunt ab ea? Et si aquarum suarum aua-
ra, illas in se conclusas retinet, quo pacto
dicuntur ab illa fluere, & communicari?
Voluit certè Spiritus sanctus significare
in Maria maternitatem cum virginitate
coniunctam esse, vnde primo vocat eam
fontem clausum, alium de aquas non re-
cipientem, quia ex virili semine non con-
ceperat, ecce virginitatem: vocat deinde
eamdem hortum aquarum fluentium,
quia peperit Christum Dominum: *fontem*
aque viue salientis in vitam æternam:
ecce fecunditatem: Vel aliter: clausus
puteus erat B. Virgo, quia viro numquam
patuit, ipsa dicente: Quoniam virum non
cognosco: aperta autem, & puteus Spi-
ritus sancti virtuti illam fecundanti,
iuxta verba Angeli: *Spiritus sanctum su-*
per-

can. 6

Galilem

super c. 6a

1. 10. 4.

Luc. 1.

1. 10. 4.

per-

perueniet in te, & virtus Altissimi obun-
brabit tibi: vnde sicut conchilium ex
parte inferiori omnino clausum est, ne
terrestrem humorem sugat, ex parte ve-
rò superiori apertum est, vt cœlestem in-
fluxum recipiens pretiosam margaritam
in se concipiat; non secus in Deipara
Maria inferior portio animæ eius clausa
erat omnino non solum libidini, sed &
omni terrestri affectui, portio verò supe-
rior eiusdem cœlestibus imbribus, ac di-
uinis Spiritus sancti influxibus patebat,
quibus ipsa plena, & locupletata copio-
sè Ecclesiam Catholicam irrigat. rectè
ergò fontem signatum, & puteum aqua-
rum viuentium, quæ fluunt de Libano,
illam vocat. Facit ad idem secundum ex-
positionem Ruperti, ille alius Cantico-
rum locus: *Duo vbera tua sicut duo hinnuli
capre & gemelli, qui pascuntur in liliis*: Scio
Doctores in variis abissi sententias in
expositione horum verborum: quidam
enim per duo vbera intelligunt vetus, &
nouum testamentum, quibus Ecclesia
lac suæ doctrinæ fidelibus propinat: Alij
per duo vbera intelligunt duas tabulas
legis Mosaycæ, alij amorem Dei, & a-
morem proximi significare autumant,
alij ad virginem illa referentes aiunt, per
duo vbera denotari duplicem eius ma-
ternitatem, primam naturalem respectu
Christi, secundam spiritualem respectu
fidelium, quos in filios adoptauit. sed
melius Rupertus nostro argumento in-
feruiens docuit per duo vbera intelli-
gi virginitatem Deiparæ cum fecunditate
coniunctam; vnde eleganter dixit:
Nulli vnquam femina conigit, vt iisdem v-
beribus lactet filium, & Virgo permaneat, &
sola vtrumque gratiæ tantæ donum appre-
hendat.

Ad hæc sub nomine Melchisedech,
sub quo Christum Dominum intelli-
gi vnanimis est omnium Patrum sententia,
quam verba Dauidis satis confirmant:
*Tu es sacerdos in æternum, secundum ordi-
nem Melchisedech*: necnon, & D. Paulus

ad Hebræos scribentis, arcanum natiui-
tatis illius ex matre Virgine delitescit, vt
auctor est D. Gregorius Nazianzenus:
vbi affirmat Christum Dominum in na-
tiuitate sua factum fuisse integrum Mel-
chisedech, quia (vt acutè satis adnotauit
ibidem Nicetas eius interpres) Filius Dei
autem incarnationem erat semi Melchise-
dech, qui licet ex Patre, non tamen ex
matre processerat, cum verò homo ortus
est ex muliere, integer Melchisedech fa-
ctus est, vtpote, qui sine matre in æter-
nitate, sine patre in tempore genitus est.
sicut ergo (vt fingebant Antiqui) Mi-
nerua ex Ioue patre absque matre, &
Mars ex matre sine patre; ita non fide,
sed veracissime Christum confitemur ab
æterno sine matre, & in tempore absque
humano patre natum. Vnde Franciscus
Georgius in harmonia mundi adnota-
uit, nomen Iesus componi ex illis duo-
bus nominibus Iehoua, & Miriam ad si-
gnificandum Christum Dominum esse
ex Iehoua sine matre, & ex Miriam sine
patre, cui sit honor, & gloria in sæcula
sæculorum. Amen.

D. Greg.
Naz. orat.
38.

Georg. in
harmon.
mundi cant.
2. 10. 6. ca. 7.

HOMILIA XII.

De integerrima Deipara Maria virgi-
nitate pulchra, & solida ex prisco-
rum Patrum selectioribus monu-
mentis contextitur Catena, quæ ob
singularem eruditionem, ac vberri-
mam conceptionum animi copiam,
non poterit legenti non vtilis esse
pariter, & iucunda.

I L V D sane non leue,
imo inrefragabile argu-
mentum esse aybitor ad-
uersus hæreticos, quod
omnes Sancti Patres,
nullo dempto, vnanimi
Ggggg 2 con.

Cant. 4.

Rupert. sup.
a. 4. Cant.

Psal. 109.
ad Heb. 7.

consensu, Marię virginitatem numquam violatam constanter asseuerant, quos inficiari velle summa temeritas, perficitatę frontis inditium, execranda inuercundia, immo apertissima fatuitas & amentia est: maxime Christo Domino ad illos dicente: *Non enim estis vos qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis.* Primum ergo huius catenę annulum apponat.

Matth. 10.
*Cyrl. Iero-
sol. catech.
18.*

D. Cyril Ierosolymitanus, qui perdoctę, ac erudite aduersus Deiparę Marię virginitatis infestissimos hostes in hunc modum inuehitur: Perquire, utrum est difficilius senem & sterilem, mulieribus iam deficientibus parere, aut virginem iuuenem generare? sterilis erat Sara, & deficientibus iam mulieribus, præter naturam peperit. Igitur cum & sterilem, & virginem parere, sit præter naturam, aut vtrumque nega, aut vtrumque concede. Idem enim Deus vtrumque operatus est. Neque enim audebis dicere, quod illic quidem possibile, hic autem impossibile est Deo. *Ei rursus:* Quę natura manum hominis vna hora in diuersas species mutare potest, & rursus restituere? quomodo igitur Moysis manus sicut nix alba apparuit, & rursus statim albedine illa destituta est? Sed dicet: quia Deus voluit, mutata est. illic Deus volens potest: hic autem numquid non potest? ac illud quidem signum ad Aegyptios tantum, hoc autem datum erat signum vniuerso orbi. O Iudęi, vtrum autem difficilius est Virginem parere, aut virgam in animal mutari? Confitemini, quod tempore Moysis rectissima virga serpentina specie facta est, & horrenda fuit etiam proiicienti illam. Et qui ante tenebat virgam, paulo post fugiebat illam tamquam Draconem. reuera enim draco erat, fugiebat autem non metuens, id quod tenuit, sed timens mutatum. Dentes habuit virga, & draconis oculos: de virga itaque oculi pullularunt, & de vtero Virginis puer non nascitur, Deo volente? Taceo hic, quod & virga Aaron, quod reliqua arbores per annos

plures faciunt, hoc per vnã noctem fecit. Quis enim nescit, quod virga cortice destituta, etiam si in medijs fluminibus planteretur, numquam florebit? Sed cum Deus non naturam arborum sequatur, verum naturã est fautor, etiam infructuosa siccæque virga, & sine cortice effloruit, & nucum fructum protulit. Qui igitur virgę propter typicum summum sacerdotem, præter naturam fructum contulit: numquid Virgini, vt verum sacerdotem summum pareret. hoc non conferret? o doctissimi Iudęi, inquit, vnde Adam factus est? Nonne Deus accepit puluerem de terra, & creauit creaturam hanc admirandam? Quid igitur? lutum quidem in oculum mutatur, & virgo non generabit? quod apud homines maxime est impossibile, numquid Deus præstare non poterit?

D. Chrysostomus cognomento, os aureum, D. Chryst. inter aliam multa quibus perpetuam Dei genitricis probat virginitatem, hæc nobis contestata reliquit. Ancilla est Deipara, Virgo est, & mater. Nemo hic ambigat, ac dicat, quomodo si Dei ancilla est Maria, Dei quoque parens est? fide, o homo, quæ dicuntur, apprehende; crede, inquam, & anxie noli perquirere. Alioquin si duntaxat, ratione assequeris, quæ credere volueris, caue ne in periculum te ipse conijcias. Si verò verbi interuenio, & Ecclesiasti fidem adhibueris, non tu rationem de fide tua, sed Antistes redditurus est. Crede igitur his, quæ de Virgine à nobis dicuntur, neque dubites eandem, & Dei Ancillam, & Dei parentem, tum rursus virginem, & matrem profiteri. Ancilla quidem est, quia vera illius, qui ex ipsa prodijt creatura, Deipara est, quandoquidem Deum ipsum, qui carnem ex ipsa suscepit, enixa Virgo est, vt pote omnis virilis seminis, omnisque concubitus expecti: ac mater est, denique quod parens eius effecta sit, quæ absque principio ab ipso pariente suam habuit generationem.

D. Chry.

D. Leo ser.
2. de Nat.
Dom.

Diuus Leo Papa, qui aduersus hereticos frequenter rugiebat, sic de Mariae uirginitate loquitur: Humano usu, inquit, & consuetudine, quod credimus caret; sed diuina potestate subnixum est, quod uirgo conceperit, & quod uirgo pepererit, & uirgo permanferit. Non hic cogitur patientis conditio, sed nascentis arbitrium, qui sic homo natus est, quia uolebat, & poterat.

Iuse. Emiss.
homil. de
Nat. Dom.

Eusebius Emissenus, celebris inter antiquos Scriptor, sic Marianam uirginitatem extollit: Ecce absque uilius feminis incremento de intacta ac rudi terra secundum germen ascendit, & de radice mortali uitae arbitror effloruit, & salutifera propago nullo plantante processit. Obstupescit natura rerum, uirgo procreat sobolem, nullum procreandae sobolis experta consortem, & uenienti in uita homini per unius confertur ministerium munus duorum. Creator ex creatura nascitur, & fructum uentris sui mater inuupta miratur, ac semina auctoris sui auctor efficitur. Quid primum mirer? quidve postremum? quod sine conceptu est collata fecunditas? an quod per partum magis est gloriata uirginitas? sed non miramur, si ita peperit: talis erat ille, cui nupsit: ait enim Angelus stupenti Mariae: Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ecce praebitura Deo nascenti corporis sui habitaculum, prius mente efficitur Dei templum.

Luc. 1.

Chrys. de
Virg. Deip.

Chrysippus de uirginitate Deiparae, uirginem appellat solis ortum in haec uerba: Aue solis ortus, qui nullum ferre potes occasum: sol oriens orientem non infectit atrore, sed decorat splendore: ita Christus oriens orientem suum, id est uirginem, ex qua est ortus, non infectit corruptione, sed illustrauit admirabili in partu uirginitatis conseruatione.

B. Petr. Da-
mian. ser. 3.
de Nat. Do-
min.

B. Petrus Damianus serm. 3. de Natiuitate Mariae: O mirabiliter fecunda uirginitas, quae nouo, & inaudito miraculo, & mater dici possit & uirgo. Qui toto mundo non capitur, puellae inuupte membris in-

funditur. Sentiebat quidem pondera ueteris, quae pudorem non amiserat castitate. Mirabatur partus insignia, quae nulla uiri nouerat contagia: erat spes in partu, cum non fuisset uoluptas in coitu. Immensum concepit, aeternum genuit, genitum ante saecula parturiuit, qui sibi, & munus fecunditatis attulit conceptus, & decus uirginitatis non abstulit natus.

D. Gregorius Nazianzenus de Christo patiente, armina Graeca eoidit, quae Latino sermone translata refert Cassius lib. 1. de Deipara cap. 4.

Libidinis auersor, ut nec uerbulo
Audire pictura, nec eas seram aspiciere
Speruendo siquidem haec uirginem animum
possideo,

Testem facio, quem latere potest nihil, uan-
quam uilla

Placuit, nec animum cepit emus.

Sed & alia in hunc modum scripsit.

Virginis ab alio prodijt matris suae
Claustraque surgens, sepulchro exiit uelut
antea
Infracto, seruans claustra quam castis-
sime.

D. Hieronymus lib. 1. aduersus Iouinianum D. Hierony.

tom. 2. haec scripsit: Hortus conclusus, fons signatus, soror mea sponsa: Quod clausum est atque signatum, similitudinem habet Matris Domini, matris & uirginis, & tamen haec uirgo perpetua multatum est mater uirginum. Intra Apologia aduersus Iouinianum eisdem locum explicans: Hortus conclusus: ait: Maria, fons signatus, de quo fonte ille fluuius manat iuxta Ioel, qui irrigat torrentem spinarum, quae suffocant sementem patrisfamilias. Haec est porta Orientalis, ut ait Ezechiel, semper clausa, & lucida, operiens in te, uel ex te profertens sancta sanctorum, per quam sol iustitiae, & pontifex noster ingreditur & egreditur.

D. Gregorius Nyssenus ea qua solet eloquentia praecantata Deiparae decantare serm. de sancta Christi natiuitate, inquit: Ecce uirgo concipiet, & pariet filium. O miraculum

GGGGG 3 ingens,

ngens, Virgo mater fit, & virgo permanet, & nec virginitas partum prohibuit, neque partus virginitatem soluit. dicebat enim eum, qui propter integritatem initium faceret ab ea, quæ natiuitati eius inferuaret, integritate, atque incorruptibilitate. Hoc mihi longè ante per eam, quæ ei per lumen facta est, Dei apparitionem, magnus ille Moyses animaduertit se videtur, cum ignis accenderetur ex rubo, & rubus non conflagraret, nec consumeretur. Transiens inquit, videbo visionem hanc magnam. Non de loco ad locum, opinor, sed ad illud tempus transgressionem referens. Cum enim quod intercessit medium tempus transiret, id, quod nunc in flamma ac rubo per figuram significabatur aperte in eo, quod in Virgine contigit, mysterio reuelatum est: Vt enim illic frutex & incēdit ignem & non crematur: itidem etiam hic virgo, & lumen parit, & pariendō non corrumpitur.

D. Bernard.

D. Bernardus homil. 2. super Missus ait: Et nomen virginis Maria. Maria maris stella dicitur, & hoc nomen matri Virgini valde conuenienter aptatur. Ipsa namq; aptissimè syderi comparatur, quia sicut sine sui corruptione sydus emittit radiom, sic absque sui læsione Virgo parit filium; nec syderi radius suam minuit claritatem, nec Virgini filius suam integritatem. *Et serm. 7. de verbis Apocalypsis:* Fulget etiam nouus ille conceptionis modus, vt non in iniquitate, sicut alię mulieres, sed superueniente Spiritu sancto verum Deum, & Dei filium genuit, vt idem ipse Dei, atque hominis filius, vnus omnino Deus, & homo prodiret ex Maria: abyssus est luminis, nec facillè dixerim, quod vel Angelicus oculus ad huius fulgoris vehementiam non caliget. De cætero sanè & virginitatem carnis, & propositum virginitatis, & ipsius quoque propositi nouitas vehementer illustrat, vbi verò in promissione filij manifestum virginitatis periculum videbatur, nō potuit vltra dissimulare, quin diceret: Quo-

Lucey.

modo fiet illud, quoniam virginitas non cognoscitur merito proinde & illa meruit benedictionē, & hanc non amisit, vt longè gloriosior fiat, & virginitas ex fecunditate, & ex virginitate fecunditas, ac mutuis sese radiis illustrare hæc duo sydera videantur.

Idem etiam D. Bernardus serm. 4. in Assumptione. Vnum est, inquit, nec primam similem visam est, nec habere sequentem, gaudia matris habens cum virginitatis honore. Optimam partem elegit sibi Maria, optimam planè, quia bona fecunditas coniugalis, melior castitas virginialis, prorsus autem optima fecunditas virginæ, seu secunda virginitas. Mariæ priuilegium est, non dabitur alteri, quod nō auferretur ab ea: singulare est, sed continuò etiam indicibile inuenitur, vt nemo assequi possit, sic nec eloqui quidem. Quid si, & illud adicias: cuius mater, quæ iam poterit lingua, etiam si angelica sit, dignis extollere laudibus Virginem matrem? matrem autem non cuiuscumque, sed Dei.

D. Epiphanius heresi. 78. hæc eleganter in idem argumentum scripsit: Quis vnquam aut quo seculo ausus est proferte nomē S. Mariæ, & interrogatus, non statim intulit Virginis vocem? ex ipsis enim nominibus epithetis, etiam virtutis signa elucet, dignitatis enim appellationem acceperunt iusti, vnusquisque decenter, vt congruum fuit: & Abraham quidem impolitum est epitheton, amicus Dei, & non dissoluetur: Iacob vero, vt Israel vocetur, & non alterabitur; Apollolis Boanerges, hoc est, filij tonitruu, non relinquetur; & S. Mariæ vox, Virgo, & non mutabitur, impolluta enim permansit, & sancta.

Antiquissimus item Petrus Rasentis, cuius verba refert D. Ildephonsus lib. de perpetua virginitate S. Mariæ, & eius parturitione hæc memoranda valde scripsit: Non te conceptus turbet, non te partus confundat auditus, quando virginitas quidquid est humani pudoris excusat: Quæ hic veterandæ læsio, vbi iniit diuinitas cū amica sibi

Petr. Rasentis apud S. Ildephons.

sibi semper integritate consortium? ubi est interpretis angelus, fides pronuba, desponsatio castitas, dotatio virtus, iudex conscientia, causa Deus, conceptus integritas, virginitas partus, virgo mater. *Ac deinde de eodem*: Stulte, vnde fordes in virgine matre, ubi non est concubitus cum homine patre? vnde fordes in ea, quæ nec concipiendo libidinem, nec pariendo est passa dolorem? Vnde fordes in domo, ad quam nullus hospes accessit, sed solus in eam fabricator Dominus venit? vestem quam non habebat induit eam, quia sicut inuenit, clausam reliquit? & sicut ille natus, est solus inter mortuos liber, sic istius, ex qua natus est, matris pudor, solus integer est. Et ideo nemo vestrū iudicet humano modo, quod diuino geritur sacramento. Nemo mysterium cœlestis discutiat ratione terrena: nemo ex vsu tractet nouitatis arcanum: nemo quod singulare est, vilo metiatur exemplo.

Orig. in hom.

Origenes homilia 1. ex variis tom 3. exponens verba illa Matthei: Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph, inuenta est in utero habens de Spiritu sancto, ait: Mater eius, mater immaculata, mater incorrupta, mater intacta, mater eius, cuius eius? mater Dei vnigeniti, Domini, & regis omnium, plasmatoris & creatoris cunctorum: illius qui in cœlis est sine matre, & in terra sine patre. O magnum, & inenarrabile sacramentum! ipsa eademq; Virgo, ipsa & mater Domini, ipsa & genitrix, ipsa eius ancilla, plasmatio eius, ipsa quæ genuit. Et quis cogitare potuit, ut mater Virgo esset, & intacta generaret, quæ & virgo permanens, & genuit? Sicut enim quondam rubus comburi videbatur, & ignis eum non tangebatur, & sicut tres pueri in camino ignis inclusi habebantur, & tamen eos non lædebat incendium, nec odor fumus erat in eis; vel quæ admodum Danieli intra lacum Leonum incluso claustris non apertis, allatum est prandium ab Habacuc, ita & hæc Virgo sancta genuit Deum, sed intacta perman-

sit. Mater effecta est, sed virginitatem non amisit.

Origenes explicans verba illa Matth. 23. Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est, &c. vsq; ad sanguinem inquit: Zachariam dici patrem Ioannis Baptistæ, de quo per canonicas scripturas ostendere non possum, quod Scribæ, & Pharisei interfecerunt eum inter templum, & altare; sed venit ad nos quædam traditio talis, & quasi sit, aliquis locus in templo, ubi virginibus quidem consistere licet, & orare Deum. Expectatæ autem thorum virilem non permittebantur in eo consistere. Mariam autem, postquam genuit Saluatorem, ingrediens adorare, stetit in illo virginum loco: prohibentibus autem ijs, qui nouerant eam iam filium genuisse, Zacharias stetit, atque dixit prohibentibus eam, quoniam digna est Virginum loco, cum sit adhuc virgo. Ergo manifestissime Zachariam aduersus legem agentem, & in loco virginum permittentem stare mulierem, occiderunt inter templum, & altare Iudæi

Hanc eandem historiam docet Basilus huius verbis. Hæc historia ex traditione ad nos vsque peruenit. Zacharias Mariam post Domini conceptionem in Virginum loco constituens à Iudæis inter templum, & altare interfectus est: à populo namq; accusatus, quod rem prodigiosam, inauditamque prædicaret, Virginem videlicet parientem cura virginitatis corruptionem.

Eandem etiam historiam reperio apud D. Gregor. Nyssen. Gregor. Nyssen. serm. de sancta Christi natiuitate. Sed iam D. Ambrosium audiamus ep. 8. dicentem: Quid incredibile, si contra vsum originis naturalis peperit Maria, & virgo permanens, quædo contra vsum naturæ in mare vidit, & fugit atque in fontem suum fluentem Iordanis remearunt? non ergo excedit fidem, quod Virgo peperit, quoniam legimus petram vomuisse aquas, & in montis speciem maris vnda solidata est, non ergo excedit fidem, quod homo exiuit de Virgine, quando petra profon-

Orig. sup. a. 23. Matthei.

Basil. hom. 15. ex variis huius hom. tom. 1.

Greg. Nyss. de sancta Christi natiuitate. D. Ambros. epist. 8.

fontis.

fonte fluminum fecerunt, ferrum super aquas natus, ambulavit homo super aquas; ergo si hominem vnda portavit, non potuit hominem virgo generare? Et

Ezech. 44.

lib. de institutione virginis cap. 7. incidens in locum Ezechielis 44 porta hæc erit clausa; inquit: Quæ est hæc porta, nisi Maria? id eo clausa, quia Virgo: porta igitur Maria, per quam Christus intrauit in hunc mundum, quando virginali fufus est partu, virginitatis claustra non soluit, sed inuolata integritatis durauere signacula, cum exiret ex virgine, cuius altitudinem mundus sustinere non posset.

D. Maxim.

Et D. Maximus homil. 3. in natali Domini: Non pures, ait, novum hominem in alao virginis Deum potuisse formare, qui cum primum conderet hominem, nec semen patris, nec viscera materna quæsiuit? dic itaque, quicumque es superæ dispensationis arbiter, & discussor, quæ tibi videtur virtus euidentior, partum de disse virgini, aut perfectum hominem creasse de terra? Primus enim homo (vt ait Apostolus) de terra terrenus; secundus homo, de celo celestis: Contraria horum esse contendis, quod in mysterio redemptionis nostræ, sine viro puella æfferitur conceptisse. cuius quæso naturæ est, quod in parente generis nostri caro sine carne formata est: quæ est illa ratio, in dõ quam cæca contentio, vt non credatur Deum hominem facere posse de femina virgine, quem creditur fecisse de puluere. Si omnipotens õ homo tali in negotio esse percipis, cur de ope tractas: omnia enim sicut legitur Dominus, quæ voluit fecit in celo, & in terra, & homilia 2. de Cruce, & sepultura. Vterum virginis comparat sepulchro Christi, in quo nondum positus quisquam fuerat: estque non parua similitudo inter hæc duo, cum & Maria virgo, & sepultura Christi virgo existerit, siquidem nondum in ea, quam postius fuerat: & sicut à sepulchro, lapide illæso exiit Christus, ita ex vtero materno illæsa virginitate prodiiit; & sicut sepulchrum lignatum est, ita

I. Cor. 15.

& vterus Mariæ signatus fuit signaculo, & sigillo virginitatis. & ideo Maria: Hortus conclusus, & fons signatus dicitur.

D. Fulgentius sermone de laudibus Mariæ, D. Fulgentius hæc scribit: Qui dirupta corporum membra in aliis poterat integrare tangendo, quanto magis in sua matre, quod inuenit integrum, potuit non violare nascendo? Creuit enim eius partu integritas potius, quàm decreuit, virginitas ampliata est potius, quàm fugata. Et lib. 4. de Fide ad Petrum cap. 2. Quia in conditione generis humani, quæ de solo viro facta est contigit, vt moris vinculo teneremur obstricti, hoc in redemptione humani generis diuina bonitas egit, vt per virum, qui de sola muliere natus est, vita hominis redderetur. illic humanam naturam nequissima deceptione sibi diabolus in peccati similitudinem sociauit, hic Deus humanam naturam in vnitæ personæ suscepit: ibi femina decepta est, vt fieret filia diaboli, hic virgo gratia repleta est, vt fieret mater summi, atque incommutabilis vngenti Dei. Ibi angelus deiectus per superbiam seductæ mulieris animam obtinuit: hic Deus humilians se per misericordiam, in contritæ Virginis vterum ex ea nasciturus impleuit.

D. Cyprianus 1. contra Iud. cap. 9. ait: Non aliqua naturæ iniuria matrem Domini læsit, quoniam sine tormero peperit, quæ in conceptione caruit voluptate: vtro maturus ab arbore baiula fructus elapsus est, nec oportuit vellicari, quod sponte prodibat.

D. Augustinus. serm. 14. de natali Domini: Ipsa inquit, lex sine graphio scripta est in tabulis lapideis. lege, & intellige, quod panem in heremo terra produxerit, cuius semen nullus induxerit arator, virga etiam Aaron annis plucimis siccata in templo floruit, nuces produxit: ergo qui scripsit lapideas tabulas sine stylo terreo, ipse grauidauit Mariam Spiritu sancto; & qui produxit panes in heremo sine aratore, ipse prænantem virginem reddidit sine

Ioan. 19.

line

sine corruptione; & qui fecit virgam sine humore folia germinare, ipse fecit filiam David sine femine. *Et in serm. in Dominica ante natale Domini, ait:* Dicat mihi Iudæus incredulus, quomodo arida virga floruit, & fronduit, & naves protulit? & dicam illi, quomodo virgo contemperit, & pepererit. *Idem August. serm. 63. de natiuitate Christi, ait:* Maria mater Christi electa est, super omnes creaturas, & præelecta, vt de mundissima matre mundissimus nasceretur filius, quia sicut in cælo habuit Christus patrem immortalem, & incorruptibilem, sic & in terra habet matrem, omni corruptione carentem. *Et lib. 3. de mirabilibus sacre Scripturæ capit. 2. dicit:* Contra cunctos hominum conceptionis consuetudinem, absque viri femine, & carnalis oblectamento voluptatis, Virgo concepit, & sine damno virginitalis peperit. *Et lib. 4. de Symbolo ad Cathecumens, inquit:* Aluus tumescit virginis, claustrum pudoris permanet; impletur uterus matris, sine vlllo cõplexu patris: fecit prolem, quæ se ignorabat coniugem. Angelus ad virginem loquitur, à Virgine cor præparatur, Christus fide concipitur. Miraris hæc? adhuc mirare: parit mater, & virgo foeta, & intacta: nascitur filius sine homine patre, qui fecit & ipsam matrem. *Ac tandem super Psalm. 21. perlepidè dixit:* Quare vermis? quia mortalis, quia de carne natus, quia sine concubitu natus: quare non homo? quia in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.

B. Irenæus Lugdunensis lib. 3. cap. 31. eleganter dixit: Quæmadmodum Adam protoplastus de rudi terra, & adhuc virgine (nondum enim pluerat Deus, & homo non erat operatus terram) habuit substantiam est plasmatus ex manu Dei, ita recapitulans in se Adam ipse, Verbum existens ex Maria, quæ adhuc erat virgo rectè accipiebat generationem Adæ recapitulationis. *Et lib. 5. contra hæreses, circa medium ait:* Quæmadmodum Eua seducta

est per Angelum, ita & Maria, vt portaret Deum, euangelizata est per Angelum; & sicut illa seducta est, vt esset Deum, sic hæc suasa est obedire Deo, vt virginis Euz virgo Maria fieret aduocata: & quemadmodum allicitum est mortigenus humanum per virginem, soluitur per virginem.

Tertullianus Carthaginensis lib. de carne Christi, paulo post medium, inquit: In Virginem Eua interpretat verbum ædificatorium mortis, in Virginem æquè introducendum erat Dei Verbum extructorium vitæ, vt quod per huiusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem. Crediderat Eua serpenti, credidit Maria Gabrieli, & quod illa credendo deliquit, hæc credendo deleuit. Sed Eua nihil tunc tale concepit in vtero ex Diaboli verbo: Imò concepit: nam exinde, vt abiecta pareret, & in doloribus pareret, verbum diaboli semen illi fuit. Enixa est denique Diabolum fratricidam, è contra Maria eum edidit, qui carnalem fratrem Israel interemptorem suum saluum quandoque præstaret. In vuluam ergo Deus verbum suum detulit bonum fratrem, vt memoriam mali fratris eraderet. *Ad calcem etiam libri de Mariæ perpetua virginitate differit, & libro de Virginitate velandis, contra Ebionem disputat:* Doretque ibidem, mulierem etiã posse Virginem significare Mariam: Quam, ait, Virginem vtrique constat fuisse, licet Ebion resistat. Agnosco & Angelum Gabrielem ad Virginem missum, sed cum benedicit illam inter mulieres, etiam Virginem deputat: Benedicte tu inter mulieres. Sciebat & Angelus mulierem, etiam virginem dici. Quod si ex Virgine natus est Christus, licet ex desponsata, tamen integra, agnosce mulierem, etiam virginem, etiam integram dici.

D. Leo Papa in eam singularem incidit cogitationem serm. 5. de natiuitate Domini, vt putaret, quod mirandus Christus ortus ex virgine nobis in hoc quoque profici, vt sacri baptismi

H h h h

Inuatis

Tertull. Carth. harg.

D. Leo Pap.

smatū admonemur, ac pulchram eius velut imaginem adumbrantem habeamus: verba eius sunt hæc: Originem, quam sumpsit Christus in utero Virginis, posuit in fonte baptismatis. Dedit aquæ, quod dedit matri: virtus enim Altissimi, & obumbratio Spiritus sancti, quæ fecit, ut Maria pareret Saluatorem, eadem facit, ut regeneret vnda credentem: Omni homini nascenti, aqua baptismatis est instar vteri virginalis, eodem Spiritu sancto replente fontem, qui repleuit & Virginem, ut peccatum, quod ibi vacuauit conceptio, hic mystica tollat ablutio.

Euarc. Abb. Beatus Guericus Abbas, qui tempore D.

Psalm. 45. Bernardi mirifice floruit, multa in hoc genere argumenti eleganter, & eruditè prosecutus est, quæ proinde ad locupletandam hanc auream catenam hic adiungenda duxi: loquens ille serm. 2. in Annuntiatione de conceptu Christi in vtero Virginis, ait: Ab hoc ergo die Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster, Deus Iacob, quia hodie est Domini assumptio nostra, ut inhabitet gloria in terra nostra. Prorsus hodie benedixisti Domine terram tuam illam, benedictam in mulieribus: Hodie dedisti benignitatem Spiritus sancti, ut terra nostra daret benedictum fructum ventris tui; & rorantibus cælis desuper uterus virginalis Saluatorem germinaret. Maledicta terra in opere præuaricatoris, quæ etiam exercitata, spinas & tribulos germinat heredibus maledictionis; ac nunc benedicta terra in opere redemptoris. quæ remissionem peccatorum, fructumque vitæ parturit vniuersis, & filiis Adæ præiudicium originalis dissoluit maledicti. Prorsus benedicta illa terra, quæ omninò intacta, nec fossa, nec seminata, de solo rore cæli Saluatorem germinat, & mortalibus panem Angelorum, alimoniam vitæ æternæ ministrat.

Hæc itaque terra, quia inculta erat, videbatur esse deserta, sed erat optimo fructu referta: videbatur esse heremus solitudinis, sed erat paradysus beatitudinis. Planè hortus deliciarum Dei: he-

remus, cuius campi germinauerunt gemmen odoris; planè desertum refertum, de quo agnum dominatorem terræ Pater emisit; Emitte (inquit) agnum, Domine de Petra deserti; id est, abscinde petram de Petra, sanctum & inuiolabilem sancta & inuiolata proferat virginitas. Sanè in hoc ipso satis decenter Christi occasus ortui, sepultura respondet conceptioni; dum videlicet emittitur agnus de Petra deserti, condendus in Petra monumenti, & cuius corpori monumentum excidendum erat in Petra, ipse ab initio cõceptus sui, & corpus sibi excidit de Petra, & corpori locum in Petra; sic integritatem Petræ, cū de ea emitteretur, nō imminuens, sicut nec signatam sepulturæ Petræ, cū de ea egrederetur, apertens. Si ergo Petra Christus (ut ait Apostolus) non degenerat à matre filius, quando & ipsa Petra nomine censetur. An non rectè vocatur Petra, quæ & in amorem integritatis, proposito firma, affectu solida, sensu quoque ipso aduersus illecebram peccati tota insensibilis erat, & lapidea? An non rectè Petra virginalis integritas, quæ & nihil parit per naturam sui; & cum patris virtute diuini, nec admittens conceptum, nec emittens partum, nouit aperiri? Sed aperiat terra (inquit Esaias) aperiat, & germinet Saluatorem. O sancte Esaias, quid dicis, aperiat: quid ergo est, quod Dominus ad Ezechielem testatur: Porta hæc clausa erit, & non aperietur. An tibi referatur fuit tantummodo consiliū focundandæ matris, & clausum tibi mysteriū clausæ perenniter integritatis? Absit, inquit, nemo magis, quam ego conscius huius secreti. Quomodo enim me latuisset perpetuæ virginitatis mysterium, qui tantò ante prædixi: Ecce virgo concipiet, & pariet filiū. Quæris igitur, quomodo dicamus ergo, aperiat, si illa, non aperietur? Non aperietur Domino (sicut ibidem ad ipsam dicitur Ezechielem) vir non transibit per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam? Aperietur autem Domino

Domino non virginalis integritas corporis, quia (sicut Ezechiel post prædicta subdidit:) hæc clausa erit ipsi etiam principi, sed aperietur auris, & porta cordis, quia videlicet intrauit per aurem Virginis Verbum incarnandum, & exiit per clausam portam corporis incarnatum. *Gen. 8.* Pone me, inquit, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Iesus quippe impressus in corde, expressus in opere: sigillum planè, & munimentum est inuolabile castitatis sponsæ suæ, & eo ipso quo se imprimit per imitationis formam, imponit etiam incorruptionis custodiam. Sit ergo, ô Virgo, fidelis auris tua aperta ad audiendum, & mens tua ad credendum: auribus percipe verbum Angeli, & corde suscipe Verbum Altissimi, & corpore concipe filium Dei. Dic & tu, ô beata, tam humilis, quam fidelis. dic: Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: retrosum non abij: Ecce ancilla Domini, præstosum eius volentati, quinimò iuabo votis, si possum: fiat mihi secundum verbum tuum.

*Gen. 2.**Ibid.**Guaricus Abbas. Isaiæ 7.*

Rufinus idem Guaricus Abbas serm. 3. de Annuntiatione: Locutus est Dominus ad Achaz dicens: Pete tibi signum? non petam, inquit, & non tentabo Dominum. O religio prophana, ô pietas execranda. ô humilitas dolosa. Ne tentes (ut ait) Dominum, contemnis Dominum? Quomodo enim tentares, si fideliter obedires? Nunc autem quomodo non grauius tentas, quem manifesto contemptu irritas? Nouimus utique, nouimus dolum, & inuidiam Iudaicæ radicis, quæ & antequam Christus nasceretur, inuidere cœpit gloriæ illius. Nam & iste Achaz quantum ex vita, & moribus ipsius intelligi datur, cultor idolorum erat, non alia religione, aut metu signum recusauit petere, cum iuberetur, nisi ideo, scilicet, ne Dominus glorificaretur. Sanè mira, & plane signa ira Dei, & hominum, tam dira peruersitas Iudeorum, qui cum iubentur signa querere, reuuant, nõ ut flagant, ne tentent,

sed ne glorificent Dominum: cum non iubentur, tentant, & querunt, & si dantur, calumniantur, & initiari contendunt, ut manifestè conficiantur, quia tentantes querebant, non ut crederent facienti, sed ut insultarent non facienti. O gens peccatrix, semen nequam, filij scelerati, ait Isaias, nunquid parum est vobis molestos esse hominibus, mihi, & aliis prophetis, imò vniuerso generi hominum, quia molesti estis, & Deo meo? Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum. Quia enim vos in peruersum, aduersum eam inceditis, & ipse ut ait peruersus incedet vobis. Non vultis signum dari, ne glorificetur auctor miraculi: Et ipse propter hoc dabit, ut ipse glorificetur, & confundamini. Fac Domine, fac mecum signum in bonum, ut videat, qui me oderunt, & confundantur, ait de Iudæis ad patrem filius. Primum autem signum, quod pater, & filius operati sunt in confusionem infidelium, & gloriæ fidelium, in testimonium sue virtutis, & opus nostræ salutis, arbitror hodiernum esse virginis conceptum. Nam de ipso cum præmissum esset, dabit Dominus signum quasi querentibus, quod signum? intulit contextus prophetæ, verbis tamen Euangelistæ: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, ut planè aut consequentia, vel veritate contextus careat, aut quod est probabilius, mendacium Iudeorum latebram non habeat. Merito proinde cum iam generatio praua, & adultera signum querit signum non datur ei, nisi signum Ionæ, ut videlicet, quia ob peruersitatem mentis nõ edificantur signo virtutis, sed adaliantur signo infirmitatis, triduanæ sepulturæ, & mortis: nam verbum crucis, & mortis Iudæis qui pereunt, scandalum est; his autem, qui salui fiunt, id est nobis, virtus Dei est: nec minor, aut inferior nobis est filius hominis in corde terræ, quam in confessa paternæ dexteræ. Signum quippe, quod illi recusauerunt, siue in profundum inferni, siue in excelsum supra, nos fide plena, ac verè ratione deuota

*Isaiæ 6.**Isaiæ 7.**Matth. 12.*

suscipimus, agnoscentes filium, quem concepit Virgo, in profundo inferni signum nobis esse liberationis, & veniæ, in excelsum supra, signum & spem exultationis esse, & gloriæ. Qui enim primum descendit in inferiores partes terræ, ut in sanguine testamenti sui extraheret viatos de lacu, in quo non est aqua, ipse est, & qui ascendit super omnes cælos, ut ad impleret omnia. Iam levavit Dominus signum primum in patibulo crucis, postmodum in throno regni: & exaltauit signum ad populos nationum, quia contradictum est ei à populo iudeorum, & quotidie à quatuor ventis congregat dispersos filios israel ad hoc signum. O radix Iesse, qui stas in signum populorum, super quem iam continent reges os suum, obstruatur etiam os loquentium iniqua, id est, iudeorum blasphematum, qui adhuc signo immaculati conceptus tui contradicunt, & nec Angelo Gabrili credunt, quia non est impossibile apud te omne verbum. Beata, quæ credidit, cui hæc ratio satisfacit, & cum quesisset, quomodo filium susciperet, quæ non cognosceret virum: tam de integritate, quam de prole, securam deinceps effecit. Quicquid ergo garrat impietas infidelium, nobis concipiat, & pariat Virgo filium: nos quippe signum habemus in bonum, etiam matrem, & filium: Nobis planè mater tota miraculum est, quæ singulariter, & sine exemplo mater est, & virgo nobis filius totus miraculū, qui non solū singulariter, sed incomprehensibiliter Deus est, & homini Mater virgo concipiens, & patiens, signum nobis est, quia Deus est homo ille, qui concipitur, & paritur.

*Theodo. An-
gela Episc.*

Theodorus Ancyra Episcopus, in oratione de natali Christi in Concilio Ephesino habita appendice 5. cap. 2. tom. 6 dixit: O Virgo, quæ ipsum vicisti deliciarum paradysum: ille namque sine semine omne plantiorum genus protulit ex virgine terra, hæc autem Virgo, illa terra melior est, non enim pomorum protulit arbore, sed virga

Iesse Salvatore fructum hominibus offerentem; & illa terra Virgo erat, & illa virgo, sed illius quidem arbores nasci præcepit Deus, huius autem virginis ipse creator secundum carnem factus est germen.

D. Ildephonsus libr. de virginitate sanctæ Mariæ cap. 1. alloquens Virginem, inquit: Quomodo fiet, quæritis? de origine interrogas, de ratione persecutaris, & de experientia requiris, de ordine sciscitatis? audi inauditum oraculum, considera inusitatum opus, animaduerte incognitū arcanum, attende iustum factum: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Tota inuisibiliter Trinitas conceptionem operabitur in te. Sola persona Filij Dei in corpore tuo nascitura, carnem assumet de te; idoque quod concipietur in te, quod nascetur ex te, quod prodibit ex te, quod generabitur ex te, quod parturietur ex te, sanctum vocabitur Filius Dei; erit enim hic magnus, erit hic Deus virtutum, hic rex omnium sæculorum, hic factor omnium rerum: Ecce beata tu inter mulieres, integra inter puerperas, domina inter ancillas, regina inter sorores. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: beatam te nouerunt omnes cælestes virtutes: beatam prædicant omnes vates, beatam celebrant omnes nationes: beata tu fidei nostræ, beata tu animæ nostræ, beata dilectioni nostræ, beata præconiis, & prædicationibus meis. Prædicam te, donec prædicanda es, laudem te, donec laudabilis es, seruiam tibi, donec seruiendum est gloriæ tuæ. Tu enim concipiens solum Deum, postremum sponsa facta es filij Dei. Tu generans simul Deum, & hominem, genitrix facta es filij Dei. Quem suscipiendo tantum, tibi hospes est Deus. Credula promissionibus Angeli, ideo donec fecundata es Spiritus sancti. Genuisti filium imperatoris, quem adorant Angeli, Deum in cælis. Sine consortio virili Dei filium edidisti, & post factum illibata mansisti.

Et post

Et post pauca conuertens se ad hereticam Louinianam, his verbis eius petulantiam conficit: Audi quæso præcipue Louiniane, corde sopito, fatue præcordiis, cognosce stulte, sensu disce caduce. Nolo pudorem nostræ virginis corruptum partu causæ: nolo integritatem generatione decerpas: nolo virginitatem per exitum nascentis scindas. Nolo virginem genitricis officio priues, nolo genitrici virginis gloriæ plenitudinem tollas. Si horum vnum confundis, in toto confusus es. Si hæc concordantia nescis, concordia veritatis ipse priuatus es. Si hæc discordantia cauaris, semper discors iustitiæ inueniris; si Virgini nostræ, aut generationem, aut integritatem adimis, grandi dedecore Deo iniuriam facis. Negas enim valuisse incorruptam seruare, quem fateris absque corruptione adire virginem potuisse. Negas Deum, quod vellet facere quiuisse, quem contendis genitricem integram inuenisse, corruptioni deditam reliquisse. Vt ergo asseris omnipotentis diuinitas non profuit virginitati, sed obfuit, quia dum virginem decus nascendo violauit, summam virginitatem destruxit: ac per hoc ipsum astruis Virginem deturbasse nascendo, quam decorauerat ipse creando. Obmutescat os talia proloquens: hæbetescat cor talia meditans: adhareat faucibus lingua talia promens, nõ respiret sermo talia narrans. Ecce enim virgo ex Deo, virgo ex homine, virgo attestante angelo, virgo iudice sponso, virgo ante sponsum, virgo cum sponso: indubitata virgo, etiam dubitante sponso. Virgo ante filij aduentum, virgo post filij generationem; virgo cum filij natiuitate, virgo post filium natum; Verbo foecunda, verbo repleta, verbo vberissima, verbi partu digna; humana quidem natiuitate, humana lege, humano sensu, humana conditione, humana veritate, illæsa, incorrupta, inuiolata, intemerata, integerrima vere. Diuino autem munere, diuino fauore, diuina collatione, diuina adinuatione, diuino dono, diuino cõcessu. Nouo

opere, noua efficacia, noua operatione, nouo effectu partus. Cum conceptu virgo, per conceptum virgo, in conceptu virgo, post conceptum virgo, in partu virgo, cum partu virgo, post partum virgo. Virgo cum nascituro, virgo cum nascente, virgo post filium natum. Coniux dicta, & virgo coniux assumpta, & virgo coniux credita, & virgo cum coniuge simul, & prole perennis virgo, Ignota scilicet per coniugio, ignota complexu, ignota tactu, ignota maritali collegio. Et tunc certè, tunc non dubie, tunc vere, tuac veraciter sancta Virgo, beata Virgo, gloriosa Virgo, honesta Virgo, sed post generationem incarnati Verbi, post natiuitatem Dei hominis facti, post generationem in Deo hominis assumpti, post natiuitatem Deo homini vniti. Sanctior, & sanctissima Virgo, beator, & beatissima Virgo, gloriosior, & gloriosissima virgo, nobilior & nobilissima virgo, honestior, & honestissima virgo, augustior, & augustissima virgo. Deinde ca. x. orationis sue aculeos contra aliam hereticam intorquens, hæc præclara ei obijcit. Audi ergo & tu Heluidi, ad me attende impudorate, me a scilicet impudice, me intuere inhoneste, me conspice inuerecunde. Quid impudicitia commoueris? Quid inhonestus accedis? quid sine reuerentia occurris? quid sine pudore vexaris? Quare virginis nostræ principia, corruptionis sine coarctas? Quamobrem initia pudoris exitu actæ procreationis infamas? cur integritatem diuinitate sacratam, humana coarctatione deturbas? nolo huius maiestatis vim irrumpas: ne possessionem Dei conuexare ausu pertentes: ne mansionem diuinitatis audeas præsumptione contemnere: ne domum Domini iniuriis corruptionis confodias: ne portam domus Dei eius in exitu clausam, à quocumque posse adiri contendas. Virtutum Deus est Dominus possessionis huius, Cœlorum rex, est possessor iuris istius. Omnipotens, est artifex ædificij huius. Solus egressor, & custos est portæ egressionis huius. Nemo cum illo

H h h h 3 ingres-

S. Ildophon.

Matth. 10.

ingressus est, nemo egressus, in adeundo eam nemo socius: in egrediendo nemo sodalis. Qualiter introierit, nemo nouit: qualiter exierit, egressio sola cognoscit, absque veste Deus (ut ita dicam) ingreditur, qui (ut certe dicam) carne vestitus egreditur: ad domum sui operis venit, carnis tantummodo vestem tulit. Idem qui venerat rediit, sed aliter quam inceserat, ipse inde processit. Hanc domum ingrediens non pudoris spolia tulit, sed egrediens integritatem donauit: à Domino quidem erat fundata, sed aduentu Domini nondum plena, nunciante angelo fundatoris sui cognouit aduentum, & nouæ congregationis admiratur accessum, habitatores esse sibi cognoscit, & qualiter in abditis agat plenè non penetrat. Verumtamen animi virtutes parat in officia virtutis, defert Domino debita iura conditionis, quod ille coelos præsidens iusserat, hæc in se recepto ministrat. Approbat se conditori suo mundam carnem, simulq; animam præparasse, quæ & spiritualia obsequia carnali filio detulit. Et dominum suæ carnis incorrupta, & incommutabili veritate vestiuit. Definito tempore, hunc qui venerat, egredi sentit, & placido egressionis læta processu aliter procedentem inspicit, quam accedentem sciuit. suæ carnis veritate hunc videt esse vestitum, & in se sui nitoris, ac pudoris integritatem minuisse non sentit, sed potius creuisse cognoscit: *Et paulò inferius eodem capite, hæc dulcissima scripsit: Ecce enim insolito modo, insolito usu, insolito ordine, insolito iure, in vna persona, in vno corpore, in vna conditione, in vna ætate, alternat honor matris, & virginis, & alternat pudor virginis, & matris: alternat in generante virginitas, alternat in virgine generandi facultas, & neutrum cedit vlli, & verumque in alterutrum deriuatur: & neutrum impeditur ab inuit em, & ambo præperant sibi. Vtrumq; seruat in proprio, vtrumque transit in alterum: quiaambo vnus, qui duo idem, quia diuersa*

Ibid.

id ipsum, quàm distinctum accidens, quia indiscretum concurrens, quia indiscretus superuentum. Non matrem virginitatis deserit Deus: nõ virginem materius impedit partus, & virginem non violata fœtus: & matrem nobilitat pudor virginis, & virginem nobilitat fœtus, & matrem non violat pudor virginis. Sicque matris, & virginis nomina nullis dissociata sunt casibus, nullis impedita difficultatibus, nullis læsa prouentibus, nullis dubia rebus. Indiscreta vtraq; inseparabilia vtraq;, indissociabile totum, indiuisibile totum. Accidit aliquando, ut esset mater, quæ virgo erat, aduenit ut generaret, quæ nusquam corrupta vsu generis maneret. Affluit ut parturiret, lege paritionis ignota. Occurrit, ut existeret in filio integra, quæ in coniuge non existeret diminuta. Sed illud est inestimabile, illud incomprehensibile, illud inenarrabile, illud admirabile, illud inauditum, illud inuisum, illud inustratum, ut virginitas conceptu clarescat, ut partu virginitas comitetur, ut generatio adsignet virginem, ut virginitas probet matrem, matrem quoq; ut virginitas glorificet, virginem, ut grauitas matris ornent, ut decus maternam virginitas assequatur, ut decus virginem matris fecunditate seruetur: ita maternam virgo accipit veritatem; ita virginis gloria transit in genitricem: ita nomen genitricis accedit in virgine, sic venit, sic adfuit, sic occurrit, ut si matrem quæram, virgo est: si virginem quæram, mater est: si florem quæram, virginis est: si pudorem quæram, matris omninò est. *rursus post hæc capite tertio contra Iudæos & tela conijcit: quid dicis o Iudæe? quid proponis, quid astruis? quid obijcis? quid obiectas? ecce virgo nostra ex stirpe tua est, ex genere, tua est, ex radice, tua est, ex gente, tua est, ex populo, tua est, ex plebe, tua est, ex natione, tua est, ex origine, tua est. Verumtamen ex fide nostra est; ex reuerentia, nostra est; ex honorificentia, nostra est; ex laude, nostra est; ex glorificatione, nostra est; ex dilectione, nostra est; ex amore, nostra est.*

est, ex prædicatione, nostra est; ex præconio, nostra est; ex defensione, nostra est; ex vindicatione, nostra est. Quod enim tibi Spiritus sanctus de illa per Prophetas, prædixit, per oracula intimaui, per figuras innotuit, per præcedentia promisit, per subsequētia compleuit, te negante, te non credente, te abnuente, te respiciente, te resultante, te blasphemante, ego noui, ego credidi, ego sapio, ego ve-reor, ego honoro, ego glorifico, ego amplector, ego amo, ego diligo, ego prædico. Quia me gratia præuenit, fides impleuit, misericordia subsecuta est, amor prouexit, & rei huius gloria exaltauit. Te autem quæ perfidia auertit, quæ prauitas occupauit, quæ excitas adit, quis error obtinuit, quæ obstinatio indurauit? Dico, quare nō credis in genere tuo puerperam Virginem Mariam, quare non credis sine viro virginem concepisse? quare non credis proprium virginem gestare filium? quare non credis, sine viro virginem manere post partum? An illo mendaci genere illinitus, illo primæuæ perfidiae veneno crapulatus, illo parentalis fallaciae argumento confusus, illo infidæ persecutionis actu peruersus, illo antiquæ pettinaciæ munimento firmissimus in sacris literis, adolescentulam non Virginem parere posse caufaris? Planè mentiris, fallax es, & falleris, falso criminaris, falso proponis, falso contendis, falso arguis, falso defendis. Si enim (vt ais) iu-uencula non virgo parere posset, quod signum, sicut promisit daret Dominus? quod miraculum faceret? quid admirabile demonstraret? quid inuitatum ostēderet? si iu-uencula pareret, quod consuetudinis erat; si puella pareret, quod ætatis erat, quod mirabile fieret? si adolescens scemina parturiret, quod teneritudinis erat? si non impar matrimonio pareret, quod naturæ simul, & temporis erat? Cuius interdū maxima cura de spōsi manet electione sollicita? Cuius mens de futuræ coniunctionis est expectatione peranxia? cuius vota sunt secundum sodalium ex-

perientiam non incerta? Sed verè illud esset signum, si virgo pareret, & integra esset. Illud efficeret nouitatem, si virgo parturiret, & integra esset. Illud efficeret nouitatem, si virgo parturiret, & pudore nitesceret. Illud haberi admiratione condignum, si virgo generaret, & incorrupta confisteret. In illo ostendi miraculum, si humana conceptione fieret, quod humana natura nesciret. In illo dari signum, si nulli maritata viro, fieret patiens virgo. In illo rei stuporem fieri, si scemina, & virginalibus simul, & maternis inseruiret officiis. In illo facti admirationem peractam iri, si vno mulier tempore lactaretur præmiis simul & pudoris, & prolis. *Ac tandem cap. 10. ad Archangelum Gabrielem sermonem dirigens, in hæc verba illum affatur: Tu sancte Gabriel, Angele Domini, qui mitteris ad Virginem Israel: qui venis ad matrem Domini: qui properas ad singulare virginum decus in mundo; enarra, quid incorruptius, quid sincerius, quid integrius, quid solidius inter virginitatem maternam, & conditionem angelicam: inter virginem fecunditatem, & angelicam formationem; inter incorruptibile virginum decus, & angelorum exordium? inter pudorem prole peractum, & angelicæ nobilitatis initium? Virgo, quæ fecundatur, & non corrumpitur, an angelica celsitudo, cuius pars in ruina prostratur? decus Virginum, quod post partum enitet, an nobilitas angelica, quæ post gloriam culminis damna sustentat in sociis? integritas materna, quæ post partum prolis concreuit in gloria Virginis, an conditio angelica, quæ detrimentis laesa est in eiectione? Beatitudo matris, quæ inde fit generatio Dei, vnde nescia corruptionis est Angelicæ plebis tuæ, quæ ante soliditatem incurrit diminutionem partis multitudinis suæ. Certum est quod angelorum castra superbia rupit, cuneos eorum præsumptio minorauit, plebes ipsorum prauitas diminuit, turmas ipsorum elatio collisit. Nam virginitatem Dominae*

D. Ildelph.

mæ

meæ genita proles, nec introiens, nec exiens læsit, nec concepta, nec nata violavit: nec eam, cum hospitaretur in illa, erislaui, nec illam cum egrederetur, in corruptione priuauit. Hanc ergo foeminam conceptio virginem reddit, hanc foeminam partus virginem seruat, hanc foeminam generatio virginem habet, hanc foeminam filius ita post exitum nouit, sicut ante conceptum inuenit. Et huius verè virginitas semper incorrupta, semper integra, semper illæsa, semper inuolata. Nam angelicæ forma naturæ, ante soliditatem fragilis, ante firmam eam habens, ante stabilitatem ruens, ante robur titubans, atque mutans. Hæc foemina satisfactionis vas est: æternitas virginittatis est. Mater Dei est. Sacrarium sancti Spiritus est, templum singulariter vnicum factoris sui est. *Accedat ad Auream hanc contexam catenam annulus Prudentij Marianam virginittatem in hunc modum decantis:*

*Intacta thalami virtus diuina puellam
Sincero afflatu per viscera casta mariat,
Incomperta oris natiuitas iubet, ut Deus
esse
Credatur Christus sit conditus, innuba
Virgo.
Nubis spiritui, vitium nec sensit amoris:
Pubertas signata manet, grauis intus, &
extra
Incoluntis flores de fertilitate pudica
Virginittas, & prompta fides Christum bi-
bit aluo
Cordis, & intactis condit paritura late-
bris.*

Sedulius.

Sedulius item lib. 2. operis Paschalis, hæc eleganter, & compendiosè cecinit:
*Et velut in spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quod lædat habens, matremque obscu-
rat honore,
Sic Eue de stirpe sacra veniente Maria,
Virginis antiquæ facinus noua virgo pia-
ret,
Angelus in sanctæ cecinit, properata Ma-
ria
Et dictum comitata fides, utrumque puellæ*

*Sydereum mox implet omni, veramque
creator*

*Nascendi sub lege fuit: stupet imnuba tenso
Virgo sinu, gaudetque suum paritura pa-
reniem.*

*Modernus auctor Canisius eruditione, & Canisius
styli grauitate antiquis scriptoribus non im-
par, præter multa, quæ aduersus hæreticos di-
spuitans adducit, hæc in comprobationem Ma-
rianæ virginittatis scripsit lib. 2. de Deipara
cap. 16. Queret autem aliquis, vbi, & quæ-
do iudicauit Ecclesia, vt de perpetua Dei-
paræ virginittate fides, & doctrina certa
constituatur? Respondemus, hoc dogma-
tis genus inter illa recenseri, quæ Apo-
stoli, nostræ fidei principes, viua voce
magis, quàm scripto (vt Basiliius, & Epi-
phanus comprobant) Ecclesiæ initio tra-
diderunt; quæque postò Ecclesia cum ad-
uersariorum procacitas, & publica vtili-
tas ita postularet, conceptis etiam verbis
contestata est. Exat liber non vulgaris
de Ecclesiasticis dogmatibus, Augustino
ascriptus, quilibet eam tandem, cum ex
aliis Patribus, tum ex Augustino primum
collegit; in quo etiam hæc fidei traditur
regula: Integra fide credendum est, bea-
tam Mariam Dei Christi matrem, & vir-
ginem concepisse, & virginem genuisse,
& post partum virginem permansisse,
Nec est blasphemix Heluidij acquiescen-
dum, qui dixit: Fuit virgo ante partum,
non virgo post partum. Hanc fidei regu-
lam repetit Isidorus Hispalensis (cui for-
tasse totus ille liber debetur, sicut etiam
inter eius opera legitur sub hoc titulo:
Liber de doctrina, & fide Ecclesiastico-
rum dogmatum:) Quid vero impe-
dit, quo minus ad perpetuam Deiparæ
virginittatem astruendam referamus,
quod Augustinus ad Laurentium scri-
bens affirmat? Totam, ait, consistit Ec-
clesiam, quod Christus de Virgine Ma-
ria nascatur. Mox verò lectorem admo-
net de legendo libro, quem nunc extate
non arboror & de virginittate sanctæ Ma-
riæ nisi fortasse sit cum illo vnus, & i-
dem, qui de sancta virginittate, ab e-
dem,*

dem, D. Augustino inscribitur, cuius mentionem quoque facit in libris Retractionum. iam vero Synodus, quæ Nicææ secundo celebrata est, hunc proponit Athematisimum: Si quis non confiteatur: Sanctam semper Virginem Mariam propriè, & verè Deiparam, anathema sit: & vbi præterea legimus, *Mariam immaculatam*, & explicitè, *castitatis matrem* appellari, Nec temerè factura est, quod sancta hæc, & gloriosa semper Virgo dicitur in Concilio Constantinopolitano, sicut eadem, Dei genitrix, semperque virgo, & immaculata, in Laterana Synodo, quæ sub Martino Primo est habita, prædicatur. Ad hæc Sophronij epistola circumfertur, eaque dignam olim visa Patribus, quæ in Constantinopolitana Synodo recitaretur, atque approbaretur. Huius autem testimonio Mariæ virginitas illibata est, quam ante partum, in partu, & post partum integerrimè præservauit. Postremo apud Ambrosium, epistola legitur multorum quidem Episcoporum nomine promulgata, & illos anathemate feriens, qui dixerint, immaculatam Christi genitricem Mariam concepisse quidem salutem virginitate, sed non peperisse. Ac rursus idem Ambrosius aliam scribit Epistolam, in qua confirmat iudicium Episcoporum, illos planè damnantium, qui Mariam post partum haud mansisse virginem, sed plures ex Iosepho generasse filios mentiebantur. Loquitur autem Ambrosius de Synodo Thelensi, cui & ipse dicitur interfuisse, quamque Syricius Pontifex confirmauerat. Accedit, quod solemnè Ecclesiæ ritu iam olim receptum, & probatum cernimus, vt contra Heluidianorum, Antidicomarianitarum, & Hæreticorum omnium linguas, mentesque blasphemias in templis publicè decantetur, quemadmodum Orthodoxos omnes de Maria sentire, & proficere par est: *Beata es virgo Maria, quæ omnium portasti creatorem: genuisti, qui te fecit, & in æternum permanes virgo.* Ac rursus: *Virgo Deum,*

& hominem genuisti, & post partum virgo inuoluta permanisti. Et complures quidem hymni de more veteri decantantur, in quibus eadem veritas publicè confirmatur, nimirum gratulante sibi Ecclesiæ de Mariæ perpetua virginitate, velut de monili preciosissimo. Hinc illud carmen ex Fortunato repetitum:

Radix esse iam floruit, & virga fructum In hymno,
edidit.
Fecunda partum protulit. De virgo mater mne seculum
permanet.

Actandem vltimum annulum huic cate- Card. Baro-
na adnectat Cardinalis Baronius, vir hoc no- tom. 1.

stro seculo pietate, & doctrina conspicuus, qui primo tomo *Annalium* in principia folio 38. hæc scripsit: Cum naturæ Dominus gignitur, naturæ legibus non tenetur, quæ conceperat sine viro, parit sine dolore, & quæ virgo semper fuerat ante partum, æquè permansit in partu, ac subinde eadem perseverauit post partum. Vnde in Ecclesiæ Dei à perpetua virginitate consecuta est cognomentum, nam quantumuis Dei mater esset, quo excellentior nullus est titulus, tamen nunquam nominari à maioribus consuevit sine superaddito cognomine Virginis; Vnde in hanc sententiam, hæc Epiphanius: O quis vquam, aut quo sæculo ausus, & proferre nomen sanctæ Mariæ, & interrogatus, non statim intulit Virginis vocem? Ex ipsis enim omnibus, epithetis, etiam virtutis signa elucet: dignitatis enim appellationem acceperunt iusti, vniuersique decenter, vt congruum fuit: & Abraham quidem impolitum est epitheton, amicus Dei, & non dissoluetur: Iacob verò, vt Israel vocetur, & non alterabitur; Apostoli, Boanerges, hoc est, filius tonitru, & non relinquetur, & S. Mariæ vox, Virgo, & non mutabitur, impolluta enim permansit, & sancta, hæc Epiphanius. Quæ ergo in partu, & post partum Virgo diuina virtute permansit, æquè sine dolore parturit, nec aliquo indiguit obstetricantis obsequio: sed ipsa genitrix, & obstetrix deuoram dilectæ soboli

liiii exhibet

exhibet clientelam, attrectat, amplectitur, iungit oscula, porrigit mammam: totum negotium plenum gaudio, nullus dolor, nulla naturæ contumelia in puerperio, hæc apud Cyprianum, nihil sanè communè cum cæteris mulieribus habuit, ut non sicut illæ, peccati pœna ita exposcente, cum dolore pareret, vel quæ partum sequuntur, experiretur molestias lassitudinis: hinc. & S. Zeno Episcopus Veronensis de his agens, hæc ait: Non mater eius, tanti partus pondere exhausta, totis pallens iacuit resoluta visceribus: non filius matris, aut suis est vllis sordibus delibutus; neque enim reuera aliquid circa se habere posset immundum, qui humani generis peccata, sordes, & maculas venerat mundaturus: denique purgationes, quæ sunt tarditate periculosæ, nullo puerum maternorum viscerum, secutæ sunt damno; nulla adhibita rudifera, sucto more, fomenta, neque enim fratres, his poterat indigere, quæ accipere in uterum meruerat animarum omnium Saluatorem. Hæc ille. Quæ autem mox subdit de pœna incredulæ obstetricis, & fopitate eidem restituta; haud dubium ex apocryphis est mutuatus, sic enim ait: Maria incorrupta concepit, post conceptum Virgo peperit, & post partum virgo permansit. Obstetricis incredulæ periclitantis enixa in testimonium reperta eiusdem esse virginittatis, incenditur manus, qua tacto infante, statim edax illa flamma sopitur: sicque illa medica feliciter curiosa, dum admirata mulierem virginem, admirata infantem Deum, ingenti gaudio exultans, quæ curatum venerat, curata recessit. hæcenus Zeno; sed non aliunde, ut diximus, quàm ab apocryphis accepta. Refelluntur, prædicta de obstetricis obsequio ex his, quæ Athanasius scribit his verbis? Quæ sine dolore aliquo mater fuit, eadem & obstetricis munere sancta est, cum à nulla muliere didicisset: non enim permisit quemquam impatis manibus attrectare partum ab omni labe purum: illa per se

Apud Cypri.
de ape. card.
in nat. Christi.

S. Zen. Epif.
ser. 6. de
601.

adibam. ser.
de natin.
Christi apud
Xip. 10. 3.

cum, qui ab ipsa, & pro ipsa genitus est, suscepit, pannis inuoluit, & in præsepio reclinauit, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XIII.

Omnia, quæ tam Gentiles, quàm Iudæi, & Hæretici aduersus integerrimam Mariæ Virginitatem obiecerant, inania, & sutilia esse demonstrantur.

VM D. Ildelphonus in li. D. Ildelphi de perpetua Virginitate Mariæ, & eius partitione c. 1. dicat: Pro ea contra hæreticam prauitatem dimicare, ac vincere, opus est Spiritus sancti, qui eam obumbravit, ut sine coitu viri, & sine vlla corruptione Deum, & hominem pareret, virgoque semper maneret. liceat mihi (quamquam non nihil concionatorij muneris limites transilire videar) ut qui hucusque diuini Spiritus (ut agitor) fauente aura, quibus potui argumentis, & monumentis perpetuam Dominæ meæ Deiparæ Mariæ virginittatem constabiliui, eandem ab Hæreticorum calumniis, & cauillis nunc acerrime vindicem, Impudentissimi Hæretici vehementer in illam debacchati sunt, diuersimode tamen; nam Ebionitæ (teste Diuo Clemente lib. 6. constit. cap. 6.) & D. Clemente Corinthus, & Carpocrates (ut referunt Corinthum, Diuus Irenæus cap. 26. & Tertull. lib. de Carpocrate præf. hæreticorum cap. 38.) in ea sacrile. D. Irenæus. ga fuerunt sententia, ut dicerent, Virginitatem concepisse ex Iosepho, quem putabant esse verum patrem Christi Domini. Alij verd, ut Iouiniani (auctore Diuo Augustino lib. de hæresibus cap. D. August. 82 & lib. 2. contra Iulianum, sedè in principio) & Gualterus cum multis eius Gualterum. assechs (ut scribit Tritthemius in Chron. anno

Molines, anno 1315.) Molineus, & Protestantess huius nostræ tempestatis affirmant, beatam Virginem in conceptione servasse virginitatem, illam tamen in partu amisisse. Alij tandem hæretici, quos vocant Antidicomarianitas, id est, Mariæ contrarij, (vt referunt D. Hieronymus contra Iovin. & D. Augustinus hæresi 84. & D. Hylarius Can. 1. in Matth.) affirmarunt, beatam Mariam virginitatem, tam in conceptione, quam in partu integram permanisse, postea tamen dicunt violatam fuisse per actus matrimoniales cum Iosepho. Adhæc hæretica deliramenta mouentur Primò, quia in sacra Scriptura sæpe dicuntur nonnulli fratres Christi: non ergo semper virgo seruauit virginitatem. quòd si respondeas cum Diuo Hieronymo contra Heluidium, & cum Diuo Augustino lib. 22. contra Faust. c. 35. fratres Domini, ita appellari propter sanguinis propinquitatem, non quia nati fuerint ex Maria: Contra obiciunt, quia si solutio hæc semel admittatur, nullus erit firmus locus sacre Scripturæ ad probandum aliquos fuisse veros fratres, quia quisque poterit dicere, ita appellari propter sanguinis propinquitatem, non quia ex eadem matre ortum habuerint: tum quia Diuus Matth. ca. 1. vocat Christum primogenitum Mariæ, habuit igitur alium secundogenitum, cum primum non nisi per relationem ad secundum dicatur. Quòd si eisdem aliter respondeas cum Epiphania hæresi 51. & Origene in Matth. 3. Oecumenio, & alijs Patribus Græcis: fratres Domini appellari eos, qui erant filij Ioseph ex alia vxore, quam antea habuerat, & ideo sicut Ioseph, secundum vulgi opinionem, erat pater Christi, sic filij Ioseph secundum eandem erant fratres Christi. Contra obiectant, quia in Euangelio assignatur manifestè alius pater fratrum Domini præter Ioseph: nam Iacobus minor, qui frater Domini dicitur, appellatur Iacobus Alphæi apud Marcum 3. & Lucam 6. v. bi etiam Iacobus maior dicitur Iacobus

Zebedæi: est autem euidentis sic appellari, quia ille filius erat Alphæi, iste Zebedæi: nam secundum phrasim sacre Scripturæ filius à nomine patris cognomen accipiebat, prout tunc moris erat, vt clare constat ex Machab. 1. vbi Alexander Philippi dicitur, quia filius Philippi erat. Ad hanc obiectionem ommissa secunda solutione admitto primam: ad impugnationem vero illius primam respondeo, quòd licet ex vi huius vocis, frater, non colligatur semper esse verum fratrem, colligitur tamen ex contextu, & ex alijs sacre Scripturæ locis, vbi id palam traditur. Ad secundam verò impugnationem respondeo, primogenitum dupliciter posse sumi positiuè, & negatiuè; positiuè quando dicit relationem ad secundogenitum; negatiuè verò, quando solum importat negationem prioris filij, sicut, quando in lege præcipiebatur offerri primogenitum, sine dubio comprehendebatur vnigenitus, alias nemo obligaretur ad offerendum vnigenitum, quousq; nasceretur alius secundogenitus, quod est apertè falsum. Vel aliter dici potest Christus primogenitus, non respectu sequentium carnalium, cum nullum alium habuit, sed respectu adoptiuorum, licet enim vnicum Virgo in sanctissimo vtero genuerit, in eo tamen spiritualiter facta est mater magnæ multitudinis filiorum, quorum Christus est primogenitus. Ac tandem aliam D. Epiphanius hæresi 78. accipe acutâ intelligentiam in eo, quod dixit Euangelista filium suum significauit, ex Virgine secundum carnem genitum esse, in cognomine verò primogeniti, non amplius vocem suam apposuit, sed primogenitum solum: quasi diceret peperit filium suum Virgo, primogenitum verò æterni patris. Subiungit etiam idem S. Epiphanius duplicem aliam interpretationem, in hæc verba: Primogenitum, inquit, quoniam primogenitus est, priusquam essent creature, & primogenitus inter multos fratres, iuxta apostolum, non iuxta eum, qui est à Maria, velut alij sint ex ipsa, sed inter eos.

Machab. 2.

Epiphanius.

D. Epiphanius.

qui digni facti sunt accipere per ipsum adoptionem in filios,

Secundo: obijciunt hæretici duplicem locum sacre Scripturæ: primus est ille, quem ex veteri lege, Exod. 13. refert D. Lucas cap. 1. Omne masculinum adaperiens vuluam, sanctum Domino vocabitur: vbi Israelitis præcipiebatur primogenita sua Deo consecrare, & D. Luc. indicat ibi, hoc præceptum etiam pertinere ad Christum, vt Mariæ primogenitum: ergo supponit illum aperuisse matris vuluam,

vnde D. Epiphanius hæresi 78. circa finem ait: Hic est, qui vere aperuit vterum matris: & Tertull. lib. de carne Christi circa finem: Imo inquit Paulum dixisse factum ex muliere, non, ex virgine, quia Christus egrediens ex vtero adaperuit eius vuluam antea clausam, vt in posterum non virgo potius, quàm mulier dicenda sit: vbi etiam ait, non est virgo à partu. & Greg. Niss. Chrysostr. & Amphilo- chus hom. de Purificatione, seu de occusu Domini, & D. Amb. lib. 2. in Luc. cap. de Circumc. & oblatione Salustioris, & Orig. ho. 14. in Luc. & alij, affirmant Christum nascendo matris vuluam aperuisse, idque singulare fuisse in Virgine, quod aliis mulieribus aperitur in conceptione, Mariæ verò solum in partu. Secundus locus est Matth. 1. Cum esset desponsata Mater Iesu Maria Ioseph, antequam conuenirent, inuentus est in vtero habens de Spiritu sancto: ergo supponit postea conuenturos, sicut enim de non cursuro, non dicitur antequam curreret, & de non pransuro, antequam pranderet, ita dici non potest de non conuenturis, antequam conuenirent, quod si respondeas cum Remigio, conuenire idem ibi significare, quod cohabitare in eadem domo, sicut D. Paulus accipit. 1. ad Corinth. 11. dum ait: Conuenientibus vobis in vnum, iam non est Dominicam carnem manducare, atque ideo cum dicitur: Antequam conuenirent, subintelligendum esse in ædes proprias Ioseph ad simul in eis cohabitandum; quam expositionem confirmat id quod Angelus dixit Ioseph: Noli timere

accipere Mariam coniugem tuam, hoc est: noli timere illam ducere in domum tuam: nam quantum ad matrimonij contractum, iam illam acceperat. Contra est, in quia Matthæus paulo post prædicta verba subdit: Non cognoscebat eam donec peperit filium suum; quibus aperte indicat post partum eam cognouisse, cum aduerbium donec ex proprietate sermonis significet determinatum tempus, quo expleto, fiat quod vsque ad illud tempus non fiebat. Nec iuvat responso Epiphaniij, hæresi 78. referentis verbum illud cognoscebat, non ad carnis, sed ad mentis cognitionem, quia, inquit, ante partum Ioseph non satis percipiebat dignitatem & excellentiam Virginis, quam tamen post partum melius cognouit, & ideo Euangelista dixit: non cognoscebat eam, donec peperit filium suum: hæc inquam responso non satisfacit, quia textui minime quadrat, vt facile patebit legenti; aperte enim ibi verbum cognoscebat significat carnis cognitionem, sicut Genesis 4. dum ait, quod Adam cognouit uxorem suam: & in hoc sensu communiter omnes Patres interpretantur verbum illud. Tum etiam impugnatur principalis huius obiectionis solutio, quia B. Virgo, & Ioseph ante conceptionem Christi habitabant in eadem domo; ergo verbum illud, antequam conuenirent &c. non potest ibi significare cohabitationem, sed congressum viri vsque. Consequentia, vt multis videtur, est euidentis, & illam docet expressè Diuus Chrysostr. homil. 4. in Matth. & D. Thom. 3. p. q. 29. art. 2. ad 2. & ratio à multis iudicatur moraliter euidentis, quia alias non fuisset satis prouisum famæ B. Virginis, nam quando sponsa cohabitans cum sponso concepit, conceptio merito iudicatur maritalis, ante cohabitationem autem semper est suspecta. & addit D. Thomas hanc sententiam esse magis consonam Euangelio, quia Matth. cap. 1. ait: Voluit oculi dimittere eam: ergo supponit iam ad cohabitationem fuisse antea admissam, nam (vt rectè dixit D. Ambros. lib. 2. in Luc.

Exod. 13.
Luc. 1.

D. Epiphanius.

Greg. Niss.

Chrysostr.

Amphilo-
chus.

D. Ambrosius.

Origenes.

Matth. 1.

1. Cor. 11.

D. Ambros. Lue. in principio) quam non accipit, nemo dimittit, & ideo qui volebat dimittere, satebatur acceptam. Ad hanc secundam hæreticorum obiectionem respondeo, primū locum D. Lucæ nihil vrgere, quia eius difficultas bifariam euanescit: Primò dicendo, quod sicut claudere vuluam, in sacra Scriptura significat infæcundam & sterilem reddere feminam, vt patet ex Gen. 29. & 30. ex 1. Reg. cap. sic etiam è contrario, aperire vuluam significat fecundam reddere, seu fecunditatem illi cōferre. Secundò respondeo, ibi non esse sermonē de apertione vteri, sed de apertione effectū, hoc est, de egressu ab vtero materno: vnde quando apud Sanctos Patres reperitur, Christum aperuisse matris vuluam, nihil aliud intendunt dicere, quàm Christum ex clauso vtero matris prodiisse, non minus quàm si illum se ipsa aperuisset, sicut Matth. 3. dicitur: *Et ecce aperti sunt cæli, & vidit spiritum Dei descendentem, sicut columbam, & venientem super se.* ita enim verè Spiritus sanctus de cælo descendit, ac si verè aperuisset cœlos. Ita Christus tam verè de clauso vtero Virginis nascendo egressus est, ac si illum aperuisset. & Marc. 1. *Vidit cælos apertos,* non quod in cœlis apertio aliqua sit facta, sed quod de cœlis vox sit audita & Act. 7. *Video cælos apertos:* nimirum, quia Christum in cœlis existentem, sine impedimento videbat. & Marc. 7. *Aperit sunt aures eius,* quia vox iam audiebatur. vnde Hieronym. lib. 2. cont. Pelag. Solus, inquit, *Christus clausas portas vuluæ virginis aperuit, quæ tamen clausæ iugiter permanferant.* Nec alio modo intelligi potest aperuisse, & tamen clausas semper permanuisse, nisi, quia non verè aperuit, sed tamen verè exit, ac si aperuisset. sic quoque interpretatur Græcus auctor in Catena D. Thom. qui ait, vuluam virginalem naturaliter semper clausam fuisse, licet supernaturaliter illam Christus aperuerit, hoc est, per eam exierit iuxta Ezechielis vaticinium, *de porta orientali clausa, per quam solus princeps egreditur,* quæ nihilominus semper clausa permanet. Huc

etiam pertinet Ambrosij cōparatio ep. 11. vbi scribit Christum sic exiisse de vtero Virginis, sicut aquæ fluxerunt de petra. Constat igitur ex his, quæ sit vera intelligentia illius loci, necnon verborum Sanctorum Patrum.

Solum verò Tertullianum moderni omnes damnant asserentes, verba illius manifestam hæresim continere; verū ego existimo, quod licet verba, quæ de illo referuntur, simpliciter sumpta falsitatem præferant, si tamen ad scopum, ad quem illa dirigebat, respiciamus, nihil continent cōtra perpetuam Deiparæ virginitatem; intendit enim ibi probare cōtra Marcionem hæreticum, quod licet Maria esset Virgo, verè tamen peperit Christum. Vnde cum ait: *Non esse Virginem à partu,* solum vult, quod ab alio habet formaliter, quod sit Virgo, & ab alio quod sit mater: sicut enim Deus ab alia ratione formali habet, quod sit vnus, & ab alia quod sit trinus, licet alioquin re ipsa vtrumque sit; ita Deipara Maria per rationem formalem, per quam est mater, non est Virgo, nec per rationem formalem, per quam est Virgo, censenda est mater; à clausura enim virginea Virgo est, à conceptu vero & partu mater. Verè ergo ait Tertullianus, non esse dicendam virginem à partu in sensu explicato, seu à maternitate, sicut non est mater à virginitate: minimè igitur negat ille Mariam esse Virginem post partum, vt falsò quidam calumniantur, non attendentes ad intentum illius in eo capite.

Deinde tertio respondeo: *aperire vuluam,* secundum phrasin sacre Scripturæ nō significare re ipsa verè aperire, & clausuram dirumpere, sed nasci primum ante alios, quia qui primus nascitur, viam aliis post se nascituris aperire videtur (licet hoc de facto Deiparæ non contigerit) qui vnicum solum habuit filium; vnde masculus, qui post feminam nascebatur, etiam si primus masculus esset, non offerebatur in Templo, quia ille non iudicatur aperuisse vuluam, sed apertam inuenisse.

D. Ambros.

Num. 20.

Rupert. l. 2.
Abulens.
Lauscy.

Act. 3.

D. Hierony.
aduer. El-
uid. tom. 2.
Matth. 1.

Luca 2.

Ibid.

Ibid.
Matth. 2.

1. Cor. 14.

nisse. hanc expositionem sequuntur Ru-
pertus libr. 2. de Trinit. Abulensis cap. 13.
Exodi in princ. & Iansenius cap. 10. suæ
Concordiæ. Ad secundum verò locum:
*Antequam conuenirent, inuenta est in vtero
habens de Spiritu sancto: dico perperam he-
reticos, ex eo colligere postea cõuenisse;*
sicut enim ex verbis illis libri primi Re-
gum: *Heli iacebat in lecto suo, & oculi eius
saligauerant, nec poterant videre lucernam,
ante quam extingueretur: malè quis collig-
geret, quod extincta lucerna, cerneret, ita
certè ex illis verbis: Antequam conuenirent,
inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto.*
absurdissimè colligitur postea cõuenisse,
immò fortius innuunt non conuenisse,
post inuentam illam grauidam esse virtute
Spiritus Sancti; nam si antea Ioseph nõ
tetigerat Virginem, manifestissimū est
postea noluisse tangere, quam cognosce-
bat sacrarium Spiritus sancti, ac veram
sui creatoris matrem; vnde eleganter D.
Hieronymus huius doctrinæ non imme-
mor dixit: *Requiro, cur abstinnerit Ioseph
vsque ad partum diem: respondebit, quia An-
gelum audierat dicentem: quod in ea natum
est, de Spiritu sancto est. Qui ergo somnio tan-
tam credidit, ut uxorem non auderet tange-
re, postquam pastorū voce cognouerat, An-
gelum Domini venisse de cælo, & ad eos di-
xisse: Ecce euangelizo vobis gaudium magnū;
& Gloria in excelsis Deo: Simeonem iustum:
Nunc dimittis seruum tuum Domine: An-
nam prophetissam, Magos, stellam, angelos
viderat, qui, inquam, miracula tam a cognoue-
rat, Dei templum, Spiritus sancti sedem, Do-
mini sui matrem audebat attingere? hacten-
us D. Hieron. Deinde, quia aptè satis
conuenire potest accipi pro deductione a
domo paterna ad proprias aedes, & ad
conuictum, & familiaritatem; verè e-
nim dicuntur conuenire, qui simul viuūt
& conuersantur, in quo sensu D. Paulus
dixit: *Cum conuenitis, unusquisque vestrum
psalmum habet: vnde sumpto vocabulo
conueniendi pro deducendi in propriam do-
mum, rectè colligitur, quod postquam Io-
seph cognouit eam concepit de Spiritu**

sancto, deduxit illā in domum propriam,
& cum ea ad communem mensam &
coniunctum conuenerit. Nonnulli etiam
vt refert D. Thom. s. p. q. 28. art. 3. idem
verbum cognoscebat, cognitionem oculo-
rum significare existimauerunt, hoc sensu:
Non cognoscebat oculis Ioseph Virginis
vultum, donec peperit: nam quamdiu in
vtero Deum gestauit, tantum è vultu
splendorem emittebat, vt Ioseph ipsam
perspicuè intueri nequiret, quem in mo-
dum Israelitæ fulgidam Moysis faciem
intueri non valebant, vt Exod. 34. & 2. Exod. 34.
Cor. 3. memoriæ proditum est. Immo & 2. Cor. 3.
ipse D. Thom. ibidem hæc scribit: *Dicit D. Thom.
Chrysost. quod non cognouit eam Ioseph, ante-
quam peperit, cuius fuerit dignitatis: sed post-
quam peperit, sic cognouit eam, quia per ipsum
prolem speciosior & illustrior facta fuerat,
quam totus mundus.*

Tandem ad locum illum, quo Helui-
dius deceptus est: *Ioseph autem non cogno-
uit eam, donec peperit filium suum: dica-
ndum est per particulam illam, donec, non
affirmari aliquid, quod posteriori tem-
pore efficiendum sit, sed solum negati
effectum fuisse vsque ad illud tempus, vt
si quis dicat, antequam audirem factum,
iter arripui: non statim efficitur, quod
post arreptum iter, illud audierit; & in
Genesis dicitur, missum fuisse Coruum,
qui non reuertebatur, donec siccaretur aqua: Gen. 8.
& tamen constat postea non reuertum
fuisse, & quando siccare sunt aquæ: &
Dauid ait: *Sede à dextris meis, donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum tuorum: vbi
non est sensus, quod postquam posuerit
inimicos sub pedibus, nõ debeat amplius
sedere ad dexteram; ad hunc modum et-
im ait Dominus per Isaiam iuxta versio-
nem LXX Interpretum: Ego sum, donec se-
nescatis: nunquid inferti poterit: ergo temp.
non erit Deus post illorum senectutem:*
& si quis dixerit: maritus uxorem non
cognouit, donec mortua est, rectè collig-
get impius Heluidius: ergo post mortē
illā cognouit. sicut ergo si fortè Ioseph,
cum primum Virgo peperit, è vita discec-
-sisset,*

siisset, verè diceret Matthæus Ioseph, non cognoscebat eam, donec peperit, nec tamen villo modo sequeretur: ergo cognouit, postquã peperit, cum iam esset mortuus, ita quod mors in Iosepho effecisset, id Virginis admirabilem dignitatem, Iosephi que votum effecisse affirmamus, vt stupenda Virginis dignitas, & Iosephi votum omnem prohibuerit coniugalem accessum.

Tertio obiiciunt: quia, vel, corpus Christi in nouitate exiuit ex thalamo materno per claustrum virginalè, vel, non: si detur hoc secundum, Christus non fuit verè natus ex Maria: contra Symbol. Nicænum; de ratione enim natiuitatis humanæ est, quod sit per consuetum parientium locum; si verò detur primum: cõtra est, quia naturales viæ angustiores sunt, quàm vt intra se capere possint corpus pueri, ergo oportet, vt ipsæ dilatentur, & laxentur ad modum, quo os dilatari solet, vel corpus ipsum pueri comprimatur, & condensetur, vel partes ipsæ pueri inter sese penetrentur: quæ omnia habent manifestum inconueniens, & ex discursu, quem modo conficiã, constabit. Respondet Durand. 4. dist. 41. q. 6. n. 11. Christum non natum fuisse per naturalem locum sine eius corruptione, aut diuisione, sed solum per dilatationem partium diuina virtute factam, ad eum modum, quo secundum D. August. lib. 17. de Ciuit. Dei: Fœminæ parerent in statu innocentiæ sine dolore per solã dilatationem partium. Cõtra: quia Ezech. ait: *Porta hæc clausa erit, & non aperietur*: ergo nec per dilatationem, aut laxationem ad modum, quo os aperiri solet, aperta fuit, hoc enim esset verè aperiri, sicut & os verè dicitur illo modo aperiri. vnde Esychius homil. 1. de laud. Virg. dixit: *Nequaquam Rex gloriæ vincula virginis laxauit, aut dilatauit*: & Proclus Nicænus homil. de Christi Nat. in Concil. Ephes. tom. sexto, c. septimo. *Ita enim inquit, ex vtero est egressus, sicut per aurem ingressus, ita natus, sicut conceptus*: sed in conceptione nulla fuit dilatio partium

claustrum virginalis, vt fatetur ipse Durandus: ergo neque in partu. Tum quia: si partus Virginis fururus esset sicut in statu innocentia per solam partium dilatationem, non ita illum exaggeraret Concil. Tolet. 11. cum D. August. in epist. sua dicens: *Si haberet exemplum, non esset singulare; fateamur ergo Deum aliquid posse, quod nos fateamur inuestigare non posse*. Alij secundo (quos suppressis nominibus refert Durand. vbi supra) respondent Christum egressum fuisse in natiuitate, salua matris integritate, quia non transiuit per medium, sed de extremo ad extremum, ita vt prius esset in vtero, & postea extra vterum ex diuina virtute id operante. Sed contra est, quia in Concil. Ephesino, in confessione fidei in princip. dicitur, quod *Filius Dei natiuitatem nostram sustinuit, ex vulua homo de muliere procedens*. Et infra cap. 3. ait: *Verbum similiter, ac nos, hominem ex muliere processisse*: ergo sentit processisse per medium claustrum, aliàs non saluaretur in Christo perfecta & formalis ratio natiuitatis humanæ, neque in Virgine ratio formalis humani partus. Alij tertio respondent (vt refert Abulens. paradox. c. 64.) quod Christus exiuit per naturalem locum, salua matris virginitate, quia in egressu ex vtero illius non se habuit modo quantitatio, sed modo indiuisibili, ad eum modum, quo est in Eucharistia. Sed contra: tum, quia eo modo exiuit Christus ex Virgine, quo fuit in vtero: sed in vtero fuit modo quantitatio, ergo sic exiuit: tum, quia Patres communiter dicunt, Christum ita egressum fuisse ex vtero, sicut egressum ex sepulchro, & ingressus est ad discipulos ianuis clausis: tunc autem modo quantitatio existens exiuit, & intrauit: tum quia non tam mirabilis erit Natiuitas Christi, si modo indiuisibili existens ex vtero matris exierit, ac si modo quantitatio se habens, sine violatione claustrum virginalis egressus fuerit.

Alij quartò dicunt, Christum sine matris corruptione egressum fuisse ex eius vtero,

Durand.

August.

Ezech. 40.

Esychius.

Proclus Nicæ.

Durand.

Conc. Ephes.

vtero,

utero, quia diuina sua virtute ita coarctauit, & compressit corpus suum, ac in tam subtili figuram redegit, vt sine vlla dilatatione, aut noua aperiitione claustrum virginalem per locum ordinariū exierit, in quo certum est dari naturalem aliquā aperiitionem etsi minimam. Sed contra: tum, quia iuxta hanc solutionem non potest saluari partum Virginis, aut Christi natiuitatem fuisse in se ipsa miraculosam; nam facta illa magna compressione corporis Christi commensurata aperiitioni naturali illius loci, certè sine vilo miraculo egredi potuisset: sed natiuitas formalis consistit in illo egressu: ergo natiuitas illa non esset in se ipsa miraculosa, quæ ratio etiam conuincit præcedentem solutionem esse nullam: tum tandem, quia hæc solutio fingit in corpore Christi nouam & indecentem figuram absque aliqua necessitate.

Quare respondeo, quod Christus Dominus exiit ex Virgine salua & incolumi eius virginitate, quia se penetrauit cum claustrum virginale, & cum partibus proximis illis, quanto opus fuit ad exitum capitis, & corporis. hæc solutio est communis Patrum & Theologorum: D. Hieronymus, Gregorius, Augustinus, Theodoretus, Euthymius, Beda, Nazianzus, Maximus, & D. Thomas. Accepit enim Christus Dominus transeuntes, dum vixit, quatuor doctas: agilitatem, cum ambulauit super aquas; claritatem, cum in Transfigurationem resplenduit facies eius sicut Sol; impassibilitatem, prout erat in Eucharistia; subtilitatem tandem in egressu, tum ex thalamo virgineo, tum ex sepulchro, cum quibus virtute huius dotis verè se penetrauit. Sed contra occurrit duplex replicata: prima, quia sequitur Virginem non concurrisse effectiue ad suum partum, quod est contra veritatem partus: nam Christus virtute sua diuina se penetrauit cum claustrum virginale; ergo ex vi huius penetrationis, egressus fuit ex utero matris, seclusa omni vi impulsiva matris, hanc enim opus non erat exhibere: si qui-

dem Christus virtute sua se penetrauit, virtuteque sua propria egrediebatur. Secunda replicata, quia repugnat duo corpora quanta se penetrare, & eundem locum adequatè occupare: nam per quantitatem redditur corpus formaliter impenetrabile: ergo quantitate manente, repugnat actu esse penetrationem. Dices: repugnare naturaliter, non supernaturaliter. Sed contra, quia quantum quantitate molis essentialiter est impenetrabile; est enim ipsa quantitas, ipsa formalis impenetrabilitas: ergo nec supernaturaliter potest actu penetrari, probò consequentiam, quia hæc est euidentis consecutio: punctum est essentialiter in diuisibile: ergo repugnat ei per omnem potentiam actualis diuisio: ergo similiter hæc erit euidentis illatio: Quantum est essentialiter impenetrabile: (non enim impenetrabilitas conuenit ei accidentaliter, aut ab extrinseco, sed ab intrinseco) ergo repugnat ei actualis penetratio, etiam per omnem potentiam. Explico vim huius rationis, quia repugnantia huius quanti ad occupandum eundem locum, qui occupatur ab alio, non prouenit à quantitate, vt à causa effectiua, cuius influxus impediti posset, sed vt à causa formali, quæ existit in subiecto inimpedibilis est: ergo manente quantitate implicat non manere eandem repugnantiam, aut illam impediti per omnem potentiam, vt expressè docet Durandus 4. dist. 4. q. 6. cuius sententiam, vt probabilis, sequitur Palud. q. 3. Respondent quidam ad primam replicam, quod sicut ad hoc, vt dicatur B. Virgo verè genuisse Christum, sufficit passiuè tantum concurrere ad generationem (secundum probabilissimam D. Thomæ sententiam asserentis, feminas non concurrere actuè ad illam) ita etiam ad verificandum, B. Virginem peperisse Christum, non opus est, vt actuè ad partum concurrerit, sed passiuè tantum. Ego verò respondeo B. Virginem etiam vim adhibuisse, quam alie matres ad emittendam prolem actuè adhibere solent, absque dolore, & laboribus.

D. Hier. sup. Isai. c. 7.

D. Greg. hō. 26. in Euaḡ.

D. Aug. 22. de Ciuit. c. 8.

Orat. 125. in Ioan.

D. Chrysost. 2. de Symb.

Theod. dialog. 2.

Euthym. in Matth. 28.

Beda homil. in Vigil.

Ascha. Nazian. hō. de Christo.

Maxim. hō. 2. de Cruce.

Orat. sepulch. Christi.

Christi.

hore; diuina tamen virtute factum esse, ut partes vteri Virginis nihil resisterent corpori Christi, quod a seipso à seipso emittebat.

Ad secundam replicam respondetur, quantitatem ad hunc sensum esse essentialiter impenetrabilem, quod repugnat eius essentia eundem locum naturaliter occupare, quem occupat alia quantitas; quo etiam modo calor in summo essentialiter est incompatibilis cum frigiditate in summo, quia repugnat essentia illius naturaliter esse simul cum illa in eodem subiecto, licet alias ex diuina virtute id non repugnet, quare hæreticis, quibus impossibile apparet, Virgineam salua virginitate concipere, & parere posse Beatus Maximus homil. 3. de Natiuitate respondet:

Maximie.

Si contra naturam esse contendis, quod in mysterio redemptionis nostræ sine viro puella asseritur concepisti, cuius quasi natura est, quod in parente generis nostri caro sine carne formata est? Respondet etiam Diuus Ambrosius epistol. 81. dicens: Quid incredibile, si contra usum originis naturalis peperit Maria, & virgo permanet, quando contra usum nature, mare vidit, & fugit, atque in fontem suum Iordanis fluens remeantur? non ergo excedit fidem quod Virgo peperit, quando legitur, quod petra vomit aquam, in montis speciem maris vada solidata est. Et Diuus Cyrillus lætæsolymitanus Catech. 15. in hunc modum argumentatur: Sterilis erat Sara, & deficientibus iam muliebribus, & præter naturam peperit. Igitur enim & sterilem, & virginem parere si præter naturam, aut virumque negas, aut virumque concede.

D. Ambros.

Cyril. Iero.

Max.

D. Thom.

Aduerto tamen, quod licet naturaliter fieri possit, ut Virgo concipiat non amissa virginitate, ut tenent multi Doctores, citat Masfil. 2. quæst. decimo octauo, articulo 1. ad 2. & docet Diuus Thomas, quodlibet 6. articulo decimo quarto, ubi refert quandam puellam pubescentem, quæ propter pudoris custodiam à Patre in proprio lecto seruabatur, concepisse attrahendo semen, quod ille dormiens haderat, sine aliqua tamen virginâlis

claustræ apertione: & Auertoes 2. de celo testatur, virginem quandam concepisse in balneo salua eius virginitate per solam attractionem seminis ibi decili à viro simul se balneante; ac denique in statu innocentia femina conciperent, imò parere, salua integritate virginea, ut docet Diuus Thom. 1. part. quæst. 8. ad 4. cum Diuus August. 14. de Ciuitate capit. 16. & tamen constat tunc generationem & partum fieri naturaliter, nihilominus tamen Christi Domini conceptio in sacratissima Virgine vtero valde miraculosa & supernaturalis fuit, cum absque virilis seminis susceptione, Spiritu sancto illam obumbrante & cooperante, inuoluta semper virgo manens conceperit filium, & absque apertione aut dilatatione virginæ claustrum illum pepererit.

Auerroes

D. Thom.

D. August.

Quarto obiiciunt: quia secundum fidem inter Virginem & Iosephum fuit verum & proprium matrimonium ratum, ut constat ex Matth. 1. ubi vocat Iosephum virum Mariæ, & Mariam coniugem illius, & patet etiam ex illis verbis: *Antequam conuenirent*, quibus indicat, quantum erat ex parte vinculi, potuisse conuenire: sed sic est, quod matrimonium ratum, verum, & proprium consistere non potest sine consensu & obligatione voluntatis ad carnalem copulam: ergo beata Virgo habuit talem consensum, & obligationem, & consequenter non fuit mente Virgo, cum hæc excludat omnem consensum in copulam carnalem.

Matth. 1.

Consequencia huius discursus est nota: maior est de fide, ut ostensum est: minor autem, in qua est difficultas, probatur ex Diuo Paulo dicente: *Vxor vir debitum reddat, similiter autem & vxor viro, & c. et mulier sui corporis potestatem non habet sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* ecce Apostolus docet essentiam matrimonij consistere in mutua traditione corporum, & obligatione ad reddendum debitum. Deinde, vel beata Virgo post votum vir-

1. Cor. 7.

Kkkkk gini-

ginitatis emissum habuit voluntatem reddendi debitum, cum accepit Iosephum in vitum suum, vel, non: si dicas, habuisse: contra: ergo iam fidem irritam fecit, quia ut constat ex cap. v. uentibus 7 q. 1.

q. uentibus.

Uentibus non solum nubere, sed uelle nubere damnable est. Si dicas, virginem nupsisse ex diuina dispensatione, & reuelatione: bene quidem responderetur ad saluandum virginem non peccasse nubendo post emissum votum uirginitatis, tamen non uidetur saluari, fuisse virginem mente, si quidem habuit voluntatem reddendi debitum. si uero è contra respondeas, eligens secundam partem argumenti, Beatam Virginem, cum nupsit, non habuisse talem voluntatem: contra est in primis, Textus expressus in cap. B. Maria 27. qua. 2. ubi dicitur:

Text. in e.

B. Maria.

B. Virgo committens uirginitatem suam diuinae dispositioni, consensit in carnalem copulam: Tum quia si non consensisset, nullum fuisset eius matrimonium, cum uoluntas reddendi debitum sit intrinseca matrimonio. Dices: Beatam Virginem contraxisse cum adiecta conditione, quod non esset redditura debitum suo viro, eamque conditionem libenter admisisset Iosephum. Sed contra: quia conditio, quae est contra substantiam matrimonij, reddit illud nullum, ut si dicas: contraho tecum sub conditione, si proles generationem euites: hoc enim est contra bonum proles, cuius procreatio est finis matrimonij: ergo si Beata Virgo contraxisset cum Iosepho sub conditione, quod non esset ab eo cognoscenda, nullum fuisset eius matrimonium; nam (ut inquit Gregorius IX. & habetur c. finali de conditionibus appositis) matrimonium fit nullum ex conditione impediende generationem proles.

o. in de non.

no.

Respondeo ad hanc obiectionem, B. Virginem ex diuina reuelatione ante matrimonium omnino certam fuisse Iosephum nunquam petiturum sibi debitum, & ideo opus non fuit habere actum expressum absolutum aut conditionatum

reddendi illi debitum. notanterque ad hoc (expressum) quia in uirtute, in radice, & in causa nullum est inconueniens habuisse talem consensum consentiendo in matrimonium, quod ex natura sua ad copulam ordinatur, alias nulla apparet solutio poterit assignari d. c. Beata Maria 25. qua. 1. hoc tamen nihil perfectioni uirginitatis illius derogauit, cum per id, nec corpore, nec mente quidquam integritatem eius minuens admitteret, supposita diuina reuelatione, qua dignoscerebat Iosephum nunquam petiturum ab ea debitum.

Ultimo obiiciunt, quia in ueteri lege erat praeceptum ad generationem obligans praecipue respectu illorum, qui erant de Tribu Iuda propter spem Messiae: at B. Virgo erat ex Tribu Iuda, & non ignorabat se obligari illo praecepto; ergo habuit propositum implendi illud: igitur non semper fuit uirgo mente: Consequentia cum minori est nota, & maior praeterquam quod est D. August. lib. de bono coniugali c. 9. & lib. 24. cont. Faustinum cap. 13. constat aperte ex illo Exodus 23. *Non erit infuscanda, nec sterilis in terratu: & Deuter 17. Non erit apud te sterilis uiriusque sexus.* quod si respondeas cum Abulensi. Medi. & Soto quos refert, & sequitur Doct. Suarez 3 p. q. 28. disp. 6. sect. 1. in praedictis uerbis non contineri praeceptum, sed liberalem quadam Dei promissionem. Contra est: Tum quia si fuisset promissio Dei, impleri debuisset, cum fuisset absoluta; at non omnes feminae, nec uiri Hebraei erant fecundi, sed multi steriles: ergo ibi non continetur promissio, sed praeceptum. Tum quia sancti Patres, cum D. Augustin. contra Faust. cap. ultim. citant dictum esse in ueteri lege quamuis in uulgata editione non habeatur: *Maledictus sterilis, qui non suscitauerit semen in Israel:* at uena maledictionis non cadit, nisi super culpam violationis alicuius legis: ergo in praedictis uerbis lex continetur, non promissio. Sed haec facile diluuntur: Dicendum

enig

anima est illam promissionem non esse ita strictè intelligendam, vt omnes, & singuli futuri essent fecundi, sed quod in plurimum id eueniret. Ad illum vero locum respondeo ex eo non posse colligi, fuisse præceptum prohibens à nuptijs abstinere, sed vt plurimum, & ex suppositione, quod quis vellet ducere uxorem, teneatur fratris defuncti uxorem accipere: nec aliud intendunt Patres ibi relati.

Ex PRÆDICIS omnibus in discussu totius huius Libri de integritate Mariæ virginitate colligo, quod cum habeamus firmissimam Ecclesiæ Catholicæ auctoritatem, & clarissimam nostrorum maiorum, omniumque Sanctorum Patrum ab ipsis etiam Apostolis traditionem, qua, velut inexpugnabili muro, intemerata Deiparæ virginitas aduersus quoslibet hostium impetus se tuerit, etiam si sacre Scripturæ testimonijs destitueremur, quæ tamen non desiderantur, cum penè innumera, eaque illustrissima adduxerimus, omnes tamen Catholici perpetuam Deiparæ pudicitiam, nunquamque violatam integritatem constanter profiteri deberemus. Atque his

*Idophon. de
virgin. S.
Maria c. 4.
prope finem.*
(vt quondam dixit D. Idophonus in simili Marianæ virginitatis propugnatio-
ne.) *Arbitror me per virtutem Dei, hostem,
vt potius confodisse, reliquisse casum, abieci-
sse eueruatum, exanimem dimisisse. Vnde et pal-
lidus adest, exanguis superest, defessus angis-
tur, fatigatus manet, concisus iacet, confosus
ruit, elisus interiit, de vitali statu nihil super-
est, quia illum grauius sauciarunt la-
gitta potentis acutæ, cui sit ho-
nor & gloria in secula
seculorum. A-
men.*

SS

HOMILIA XV.

Scholastica, in qua penitus eneruantur, quæ ingenium humanum aduersus immaculatam Virginis Conceptionem hucusque excogitauit.

Testimonijs tam Veteris, quam Novi testamenti iuxta Patrum intelligentiam impugnant aduersarij Immaculatam Virginis Conceptionem.
§ 1.

Vt Aristoteles in sua Metaphysica dixerit. *Querentes veritatem sine disputatione similes sunt quò ire ignorantibus.* Cumque etiam experientia ipsa competum sit, melius disputatione, & argumentorum viuacitate veritatem indagari, & inueniri, vt notat text. in l. prima § mixta ff. de muneribus, & honoribus, & l. 2 §. ex legibus ff. de origine iuris. ac tandem cum Dialecticorum prologiū ex primo Topicorū doceat facilius comparari certam alicuius veritatis cognitionem propositis argumentis ex utraque parte, clariusque secerni veritatem à falsitate, vt docuit Aristoteles primo Elenchorum. Ideò licet alioquin Concionatorij muneris limites transilire videar, ne hanc de Immaculata Virginis cōceptione tractationem, mutilam, & truncam, sed quantum à me præstari possit, omnibus numeris absolutam Ecclesiæ Catholicæ redderem, cui pro hac veritate definienda non parum aliquando illam profutura spero, operæ precium duxi omnibusque, tam ab auctoritate, quam à ratione peti possant respondere, eisque
Kkkkk 2 ptenè

*Aristot. 10
Metaph.*

*Aristot. 1.
Topis.*

*Aristot. 1.
Elench.*

plene satisfacere, satius iudicans argu-
 menta modesto responso diluere, quam
 inutili silentio praterire. Illud tamen
 verbi diuini præcones salubriter admo-
 nemus, ne in cōcionibus Scholastica hac
 disputatione utatur, nisi velint, & in alie-
 nam messem falcem mittere, & salubria
 Pontificū decreta id prohibentia ausu tem-
 merario violare. quare illis, nō vt concio-
 natoribus, sed quatenus Theologis Scho-
 lasticis hæc damus. In primis ergo aduct-
 sarij obiiciunt illud Genes. 17. *Masculus,*
cuius præputij caro non fuerit circumcisa, de-
lebitur anima illa de populo meo. super quæ
 verba glossa, quæ est B. Ilidori, ait, quomo-
 do pueri incircumcisi, qui pactum irritum non
 fecerunt, perire debeant: ad quod respondet,
 quod irritum fecerunt pactum nō secun-
 dum opus, sed secundum originem; &
 idē percunt omnes, qui per regenera-
 tionem non liberantur; & Leuitic. 12. *Mu-*
lier si suscepto semine pepererit, immunda erit
septem diebus. vbi glossa ordinaria ait,
 quia sator immundus heres Adæ, qui per
 transgressionem immundus fuit, & ita uxori
 immixtus, postquam enim exiit de Paradiso
 cognouit uxorem, & ita propagatur hominum
 genus, quia Adæ de cuius semine suscipit im-
 munditiam, poluit vitam nostram inducens
 maledictionem; & Leuitici eodem capit.
 12. *Cumque expleti fuerint dies purgationis*
sive pro filio, sive pro filia, deferat agnum an-
niculum in holocaustum, & pullum Columbe,
sive turturem pro peccato ad ostium Taberna-
culi. Ex quo loco colligunt Patres, quod
 omnes, qui per seminalem rationem ex
 commixtione viri, & feminae procedūt,
 peccati originalis maculam contrahunt,
 aqua mundari indigent. Vnde Origenes
 prædictum locum elucidans, inquit.
Ego in talibus nihil audeo dicere, sentio tamen
occulta in his mysteria quedam contineri, &
esse aliquid latentis arcani, pro quo & malier,
quæ suscepto semine conceperit, & peperit,
immunda dicatur, & tanquam peccati rea
offerre iubeatur hostiam pro peccato, & ita
purificari: Sed & ille, qui nascitur sine viri-
lis, sive femineis sexus sit, pronunciat Scrip-

ra, quia non sit mundus à forde, etiam si vnus
 diei sit vita eius. hæc ille: Ne tamen quis
 putet Origenem solum loqui de Natiui-
 tate, non de Conceptione, audiat illum
 ibidem Homilia XII. vbi ait: *Hoc ipsam*
ergo, quod in vuluam matris expostum, &
quod materiam corporis ab origine paterni se-
minis fuerit in Patre, & in Matre, contami-
natus, dici potest; & insid: Omnis homo in
Patre, & Matre pollutus est, solus vero se sus
Dominus meus in generatione hac mundus
ingressus est. Item Iob 17. *Putredini dixi, pa-*
ter meus es, mater mea, & soror mea vermi-
bus; super quem locum D. Gregorius li-
bro 5. Moralium capit. 13. ait: quid est,
quod dixit, putredini dixi pater meus es, nisi,
quod omnis homo ab origine iam vitiatum de-
scendit? Vnde, & addit: Mater mea, & so-
ror mea vermiibus, quia videlicet ab ipsa pu-
treduæ, & cum ipsa in hunc mundum veni-
mus: Item Exod. vltimo dicitur: post
quam cuncta perfecta sunt; operuit nubes Ta-
bernaculum testimonij, & gloria Domini im-
pleuit illud. ex quo loco colligit Diuus D. Thom.
Thomas 3. parte quæst. 27. artic. 2. Bea-
tam Virginem non fuisse in sua Concep-
tionem sanctificatam, sic enim ait rea, quæ
fuerunt in Veteri testamento, sunt figura No-
ui secundum illud primo Corinth. decimo: 1. Cor. 10.
Omnia in figura contingebant illis; per san-
ctificationem autem tabernaculi, de quo
dicitur in psalmo: Sanctificauit tabernacu-
lum suum altissimus: videtur intelligi san-
ctificatio Matris Dei, quæ Dei taberna-
culum dicitur; secundum illud psalmi:
In sole posuit tabernaculum suum, de Taber-
naculo autem dicitur: Exodi vltimo:
postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes
Tabernaculum testimonij, & gloria Domini
impleuit illud: ergo non fuit sanctifica-
tum, nisi postquam cuncta eius perfecta
sunt, scilicet, corpus, & anima: Deinde
Ecclesiast. 7. habetur: Vtrum de mille vnum Eccl. 7.
reperi, mulierem autem ex omnibus non in-
ueni: vbi glossa ordinaria explicat in Gloss. vlt.
hunc modum: vtrum, idest Christum,
de mille, scilicet sanctam, quam Glossam se-
cutus Hugo Cardinalis, ait: sponsa Cantu-
corum 5.

Cant. 5. eorum s. dicit: Dilectus meus candidus, & rubicundus; electus ex millibus; mulierem autem ex omnibus non inuenit, que aliquid muliebritatis non haberet, saltem originali- ter, beata autem Virgo originale habuit: hanc ille.

Prov. 25. Item Proverb. 25. aufer rubiginem de argen- to, & egredietur vas purissimum, quem lo- cum versans Albertus Magnus in sermo- ne Natiuitatis Virginis ait: habuit beata Virgo rubiginem originalis peccati, que con- trahitur de vetustate prime culpae Adae, que igne spiritus sancti purgata fuit, & tunc puris- simum illud vas permansit, quia nec lutum a- ctualis, nec puluerem venialis postmodum ha- buisse creditur. ex Psalmis deinde ferè in- numerata possumus mutare loca, ad idem intentum: psalmo enim 20. praenuntiati eam in benedictionibus dulcedinis; vbi glosa, bene- dictionem, dicit: Immunitatem peccati, que Christus donatus est in Conceptione, ut pecca- tum ei postea non obesset; que dicitur: benedi- ctio dulcedinis: quia totum ex gratia fuit: Cum ergo alij amaritudine Adae praenentur, cum solum praenent in benedictionibus dulcedinis, id est in immunitate peccati, cui peccati virus non nocuit; hanc ibi: Item psal- mo 21. Erue Deus de manu Causi unicam meam. vbi Hieronymus ait: Unica est Ani- ma Christi, que sola à peccato est immunitas. & Cassiodorus ibidem ait: unicam dixit, quia ipsa una à peccato immunitas fuit. Item Isaia 4. Apprehendem septem mulieres virum v- num; vbi Glosa ait: septem mulieres, id est septem Dona spiritus sancti virum vnum, id- est Christum solum, qui sine peccato est, appre- henderunt: & psalmo 30. vbi in persona totius humani Generis ait Propheta: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me Mater mea; & psalmo 107. vbi glosa, que est Augustini, ait: Li- ber, id est inter peccatores solus sine peccato, & psalmo 30. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum; vbi Augustinus exponit: vno excepto Christo: & Ecclesia- sticus loquens de humano Genere cap. 1. ait: à planta pedis, vsque ad verticem Capi- tis non est iustus in eo, Isaia 53. omnes nos;

quasi oves errauimus. hanc ex veteri testa- mento: ex nouo verò multa in id con- gerere possumus, præcipua tamen sunt ex Diuo Paulo ad Romanos 2. Omnes in A- dam peccauerunt, & egent gloria Dei, id est gratia, aut misericordia, & ca. 5. sicut per vnum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homi- nes mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt; vbi glosa ordinaria, que est Augustini, ait: per vnum hominem, id est Adam, à quo propagati sumus, peccatum originale intravit in hunc Mundum, id est, in omnes homines. Mundum enim appellauit, vniuersum Genus humanum. & ibidem cap. 5. sicut per vnum delictum in omnes homines in con- demnationem; sic & per vnum Iustitiam in omnes homines in iustificationem. & pr. Co- rinth. 15. sicut in Adam omnes moriuntur, i- ta, & in Christo omnes viuificabuntur; vbi glosa: sicut omnes moriuntur corporali morte in illo quia eius filij sunt, à quo mortem & mortis meritum traxerunt, ita & omnes viuificabuntur in Christo, qui eius filij sunt spiri- tuali regeneratione. Item 2. ad Corinthios 5. ait: si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. fuit ergo mortua vir- go morte peccati originalis; quòd si res- pondeas, ab hac Regula generali excipi Beatam Virginem ob eximiam Dignita- tem Matris Dei: Contra, nam æqualis centè debet esse distributio in consequenti ac in antecedenti diui Pauli; sed in illo antecedenti, scilicet: vnus pro omnibus 2. Cor. 5. mortuus est; nulla fieri potest exceptio, etiam Virginis, cum constet ex fide, Chri- stum mortuum fuisse pro omnibus, ne- mine dempto; ergo nec in consequenti illo diui Pauli, scilicet: omnes mortui sunt, potest fieri alicuius exceptio alias infir- ma valde. Immo nulla esset argumenta- tio Diui Pauli, Dices id conuincere Vir- ginem verè fuisse mortuam, non in se- ipsa, sed in Adamo, atque ad eum actu non contraxisse peccatum originale, sed de- bitum illud contrahendi; sed contra ob- stant Concilium Florentinum in Decre- to de vnione Armenorum, & Concilium

D. Paulus ad Roman. 2.
D. Paulus ibidem ca. 5.

Glosa ordi- naria.
D. August.

S. Paulus ad Roman. c. 5.
Idem pr. Co- rinth. 15.

D. Paulus 2. ad Cor. 5.

2. Cor. 5.

Ibidem.

Conc. Florent.

Quae. Miles. Milicitanum ca. 2. in epistola 10. Leonis
Leo primus. primi, ubi definitur, omnes homines co-
 tra ille peccatum originale excepto Chri-
 sto Domino; et exceptio firmat regulam
 in contrarium, ut constat ex capite solito
 de maiestate, & obedientia, ergo verè
 comprehenditur Beata Virgo sub illa re-
 gula generali. Accedunt ad hæc plura
 sacri Euangelij Testimonia: Matthæi
 enim 18. dicitur: *si fuerint alicui centum
 oves, & una ex eis errauerit, ubi glosa Hi-
 larii ait: per vnam ouem intelligendum
 esse hominem, & sub homine vniuersi-
 tatem hominum: vnius (inquit) Adæ er-
 rorè, omnium hominum Genus oberrauit, er-
 go, & querens hominem Christus est, & no-
 nagesima nonem relicta, celestis curie multi-
 tudo est.* & eodem modo interpretantur
 Diuus Gregorius. & Diuus Ambrosius
 versantes locum illum Luca 15. *quis est
 ex vobis homo qui habet centum oves, &c.*
 & Ioan. 1. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit
 peccata mundi:* super quæ verba dixit
 glosa: *omnes ex ista progenie veniunt, de
 qua cantat gemens Dauid: Ecce enim in ini-
 quitatibus conceptus sum, &c. & subdit:
 solus ergo ille agnus est, qui non sic venit: non
 enim in iniquitate conceptus est, nec in pecca-
 tis mater eius in vtero aluit: & glosa ibi-
 dem, quæ est Augustini, sic ait: *Iesus sin-
 gulariter dicitur Agnus solus sine macula, &
 sine peccato, non cuius macula absterse sunt,
 sed cuius macula nulla fuit.**

Fit satis præfatis omnibus Testi-
 moniis sacræ scripturæ, quæ ad-
 uersus immaculatam Virginis
 conceptionem aduersarij obie-
 ctant. §. 2.

Multiplex occurrit solutio ad
 prædicta omnia Testimonia
 diluenda, prima sit, quod v-
 niuersalitas est duplex, logica, & poli-
 tica, illam vna sola particularis inter-
 mit, hanc nec vna, nec plures particula-
 res: communiter enim dicimus, quod

tota ciuitas concurrat ad spectaculum,
 cum tamen multi Romi maneant; & in
 hoc sensu Diuus Matthæus cap. 3. dixit:
 quod exhibat ad Ioannem Hierosolyma, &
 omnis Iudæa, & omnis Regio circa Iorda-
 nem: vnde Diuus Hieronymus epistola
 ad Damasum Papam de filio prodigo,
 exponens illud Luca 15. *Fili, tu semper
 mecum es, & omnia mea tua sunt:* ait, par-
 ticulam illam vniuersalem: omnia, non
 semper referendam esse ad totum, sed
 ad maiorem partem, & adhibet exem-
 plum: *omnes declinauerunt, simul iniudes
 facti sunt: omnes, qui venerunt ante me,
 fures sunt omnes, quæ sua sunt, querunt.* se-
 cunda, quod prædictæ propositiones v-
 niuersales de peccato originali, loquan-
 tur de lege ordinaria, & secundum com-
 munem cursum, cum quo tamen stat
 specialiter, & extraordinarie priuilegiare
 aliquam personam, cuiusmodi fuit Bea-
 ta Virgo ob Dignitatem Matris Dei,
 sicut olim Regina Hester non fuit com-
 prehensa sub vniuersali lege ob regiam e-
 ius dignitatem; & hanc solutionem nec-
 cessario debere admitti ab aduersariis ex
 eo euidenter constat, quod tenentur simi-
 lem solutionem adhibere ad locum Ec-
 cles. ca. 40. *omnia, quæ de terra sunt, in ter-
 ram conuertentur, & ad illud 1. Corint. 15. D. Paulus
 ubi loquens de die iudicij omnes, inquit
 D. Paulus, resurgemus: Constat autem in
 his vniuersalibus propositionibus, & in
 aliis similibus non comprehendi sanctis-
 simam Virginem, cum neque in terram
 couersa fuerit, nec in die iudicij resurre-
 ctura sit, cum iam resurrexerit, similia
 sunt verba illa Hieremias 6. *omnes aui-
 ritie student:* & cap. 3. *omnes avaritias se-
 rantur,* à quibus tamen necesse est, exci-
 pere beatam virginem. In iure etiam ca-
 nonico extant similia exempla: nam in
 cap. *omnis viri quoque sexus de penitentiis, &
 remissionibus prædicta vniuersalia verba
 verificantur, etiam si aliquis particularis
 sit exemptus, quia Papa non ligatur per
 illud caput, ut docent plures iurista, cum
 Antonio de Butrio, apud ipsos etiam est
 ecce-**

receptissimum, quod terminus vniuersalis non distribuit vniuersaliter quoad illos. ex quorum distributione resultaret dissonus intellectus; vt habetur ex capite, solitæ in principio de maiestate, & obedientia; at, si vniuersales propositiones, asserentes, omnes contrahere peccatum originale, comprehenderent beatam Virginitatem, resultaret dissonus intellectus; nam quid magis dissonum, quam vt quæ futura erat Mater Dei, prius fuisset per peccatum originale ancilla Diaboli, & odio habita à Deo, & ad æternam poenam destinata secundum præsentem iustitiã: quæ omnia confirmare possumus ex doctrina Diui Thomæ 3. p. qu. 28 ad 2. vbi arguens, quod beata Virgo non fuisset sanctificata, antequam nata per Augustinum ad Dardanum ita dicentem: *sanctificatio, qua efficitur templum Dei non nisi re-natorum est; igitur Beata Virgo non fuit sanctificata antequam nata, quia renasci præsupponit nasci.* & respondet D. Thomas, quod Augustinus loquitur secundum legem communem, secundum quam non regenerantur aliqui per sacramenta, nisi prius nati: cui lege Deus potentiam suam non alligauit, quin aliquibus ex speciali priuilegiogratiam suam conferre posset; antequam nascantur, Tertia solutio sit, quod sicut Theologi distinguere solent de duplici voluntate Dei, antecedenti scilicet, & consequenti, ita potest distingui de duplici peccatore, & de duplici morte: scilicet antecedenter, & consequenter. Ille dicitur Peccator, & mortem incurrisse antecedenter, qui in suis proximis causis habuit omnia sufficientia; & requisita ad peccandum, siue ad incurrendam mortem peccati. Ille verò dicitur consequenter peccator, & mortuus, qui de facto peccatum contraxit; primo ergò modo concedi potest, quod Beata Virgo peccauit antecedenter, quia quatenus fuit propagata ex commixtione maris, & scæminæ, habuit sufficientem causam ad contrahendum peccatum originale, & hoc est, fuisse peccatricem, & mortuam ante-

cedenter, sed inde non licet inferre; Virgo Maria antecedenter contraxit originale peccatum, ergo de facto contraxit; sicut nõ sequitur: Deus vult antecedenter Antichristum saluari, ergo saluabitur. Ad testimonia vero illa quæ solum excipiunt Christum Dominum à peccato originali multipliciter respondemus sup. hom. 19. §. 5. ad eum locum.

Multis sanctorum Patrum Testimoniis improbant aduersarij immaculatam, Virginis conceptionem. §. 3.

IN primis referunt D. August. in variis locis; breuitatis tamen causa precipua tantum referam; & quidem c. 10 super genesis ad literã ait: *proinde Corpus Christi, quãuis ex carne femina assumptum sit, quæ de illa carnis peccati propagatione concepta fuerat; tamen quia non in ea sic conceptum fuit, quomodo fuerat illa concepta, ideo ipsam non fuit caro peccati, sed similitudo carnis peccati;* & lib. 2. de Baptismo paruulorum ait: *non est in filiis hominum nec fuit, nec erit, qui nullo vnquam peccato fuerit obstrictus, aut ad iustitiam non ex peccato peruenerit, excepto vno Mediatore, per quem finitii peccatorum inimicitias reconciliamus Deo. solusq; ille, etiam homo factus manens Deus peccatũ vllum nunquam habuit, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de materna carne peccati;* & psalmo 34 *Adam (inquit) mortuus est propter peccatum, Maria ex Adam mortua est propter peccatum;* & psalmo 31 tractans illud: *Beati, quorum remissa sunt iniquitates; interrogat, qui sunt beati? & respondet, non in quibus non inuenitur Deus peccatum; nam in omnib; inuenit; omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei; si ergò in omnib; peccata inueniuntur, remanet, vt nõ sint beati, nisi quorũ remissa sunt peccata.* & ps. 4. loquens de Christo Domino, ait: *solum Christũ Dominũ posse dicere: Venit Princeps huius mundi, & in me nõ habet quidquã;* & li. de natura, & gratia c. 4. ait: *D. August. Plane,*

D. August.

idẽ D. Aug.

David Psal.

34.

David Psal.

31.

David Psal.

141.

Ioan. 8. 14.

D. August.

Plane,

S. Thomas.

D. August.

- Placet, quod commemorari, per unum hominem peccatum intravit in mundum, & c. & c. quos recentiores, & nos, & posteros nostros sententia ista complectimur; & lib. pr. de baptismo parvulorum contra Pelagianos: *A minore* (inquit) usque ad maiorem totius Ecclesia vox est; Errant, sicut omnes perdidit omnia Memororum Christi: vox est: omnes, sicut omnes erravimus, traditum est pro peccatis nostris; & lib. 2. de Baptismo parvulorum movet hanc questionem; verum in hac vita homo aliquis vquam fuerit, vel esse possit, qui nunquam peccatum habuit, vel habeat, vel habiturus sit? & respondet, dicens: *prosum*, prater unum Mediatorem Dei, & Hominum Iesum Christum, nullum esse, vel fuisse, vel futurum esse certissimum est; & ibidem ait: *Nec dubitandum est* eis, qui divina scripta fideliter legunt, fideliter audiunt, fideliter tenent; quod ab illa Carne, qua prius voluntate peccati facta est Caro peccati, deinde per successionem, (transiente in omnes prescriptione iniquitatis) carnis propagavit peccati, excepta una similitudine carnis peccati. & in Enchiridio cap. 16. loquens de Christo Domino ait: *solum potuit ita nasci*, ut ei opus non esset renasci: Dicitur Cyrillus in tractatu contra Manichaeos ait: *solum dominus venit in similitudine carnis peccati*, & infra: *unus*, & solus est Dominus noster, qui & carnem cum spiritu pro carnis salute coniunxit, & similitudinem carnis peccati illa, inviolataque spiritus sanctitate genuit; Dicitur Remigius ad Romanos: *Peccatum originale est*, cuius rei sunt omnes carnaliter geniti; His Testimonium addo alia, quae adhuc magis vrgent, quia Divus Augustinus expresse negat, aliquem esse excipiendum a contractione peccati originalis; In Enchiridio enim sic loquitur: cap. 6. *Nullo enim excepto, dictum est: quicumque baptizati sumus in Christo Iesu in morte ipsius baptizati sumus*, & hoc ideo dictum est; ut probaret, mortuos quidem nos esse peccato, quod peccatum parvuli nascendo traxerunt. haec ibi: *Ecce, quod Augustinus omnem exceptionem excludit*, Item Augustinus contra Iulianum lib. pr. & etiam de secunda blasphemata contra Pelagianos ita dicit: *omnes nos vulneratos esse peccato protoplasti: Vae electionis probat, cum dicit: non est distinctio: omnes enim peccaverunt*, & egent gloria Dei: qui dicit, omnes, nullum excipit; & infra: *Reservatis fundamentis fidei*; ubi Apostolus ait: *per unum hominem peccatum intravit in mundum*, & per peccatum Mortis, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccaverunt; & ita omnes oportet intelligi: *Numquid haec falsa sunt* qui hoc dixerit, nisi divinatorum eloquiorum aperitissimus inimicus haec ille. Item Augustinus lib. 3. contra Iulianum, quae inter filiorum sanctorum veterum Patrum, quos negabat specialiter peccatum originale contraxisse, videbatur asserere hoc praecipue de Isaac, propter specialitatem miraculi Conceptionis eius, & promissionem seminis, in quo benedicendae essent omnes Gentes; dicit sic: *ego autem secundum sanam fidem ex eadem concupiscentia voluptate conceptam esse Isaac dico; ut homines ceteri, uno solo excepto ab hoc malo, per quem liberamur a malo, ecce Augustinum clarissime dicentem: omnes homines, praeter illum liberatorem Christum, conceptos esse in originali peccato*. Item idem Augustinus lib. 6. contra Iulianum in fine, arguens contra responsum Iuliani, qui auctoritatem Apostoli dicentis: *in quo omnes peccaverunt*, dicebat, non omnes concludi, sed multos: quod patere dicebat ex hoc, quod in ea auctoritate sequitur: *Per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi*: (ita dicit Iuliano) cum verò multos (quod dicit postea) non vis intelligi omnes, quod prius dixerat, ideo existimas, dictum fuisse multos, ne omnes intelligerentur. *Poteris hoc dicere, & de femine Abrabae, cui promissae sunt omnes gentes, non omnes gentes fuisse promissae, quia dictum est alio loco: Patrem multarum gentium posui te. est autem factus Intellectus, ideo sic locutam scripturam, quia possent esse aliquae, quae dicantur omnia, quae non sunt multa: sicut omnia dicitur Evangelia, & tamen brevis numerus*

numero, id est quaternario continentur; & virtus, possunt aliqua multa esse, non tamen omnia; sicut multos dicimus credere in Deum Christum, nec omnes tamen credunt; non enim omnium est fides, ait Apostolus, quod aut dictum est: In semine tuo benedicentur omnes gentes, & Patrem multarum gentium posuit te; easdem multas omnes, & easdem omnes multas esse, manifestum est: ita etiam, cum dictum est: Per unum in omnes transiisse peccatum, postea, & per unum inobedientiam peccatores constitutos multos, ipsi sunt multi, qui & omnes; sicut etiam cum dictum est, per unum institutam in omnes homines ad iudicationem vitam; & rursum dictum est: per unum obedientiam iusti constitutum multos; sed non aliquibus, exceptis, sed eisdem multos oportet intelligi, non quia omnes iustificati in Christo, sed quia omnes, qui iustificati sunt, non aliter possunt iustificari, quam in Christo omnes ad vitam per Adam; omnes ad vitam per Christum; quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur, id est, ex prima origine generis humani nec ad vitam nisi per Adam, nemo ad vitam nisi per Christum: vos autem dicit non omnes, sed multos sive per Adam condemnatos esse, sive per Christum liberari vultis intelligi, horrenda peruersitate Christiane Religionis est in infestis: haec Augustinus. Item D. Augustinus 2. de ciuitate Dei cap 6 omnes itaque morui sunt peccatis nemine profusus excepto: sive originalibus, sive etiam voluntate additis, sequitur: pro omnibus mortuus est vnus vnus habens omnino peccatum; D. Ambrosius super Lucam, quem refert D. Augustus, cum aliis multis Doctoribus li. 1. contra Iulianum sic ait: omnis homo in Adam moritur, quia per vnum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, in quo omnes peccauerunt: & in expositione libri Tobiae: Quis (inquit) iste peccati est generator, nisi Diabolus, a quo Eua maculata peccato, obnoxia successione vsuris, omne genus defuenerunt humanum; & super psal. 48. ait: Alia enim est iniquitas nostra, alia calcanei nostri, in quo Adam dente serpentis est vulneratus, & obnoxiam hereditatem successionis humane suo vulnere dereliquit, ut omnes illi vulnere claudi-

essent; Deinde idem D. Ambrosius super, D. Ambrosius. Beati immaculati, ait, venit Dominus Iesus, & in carne, quae peccato in Matre fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit: & super Iulianum, ut refert D. Augustus in primo contra Iulianum; nemo sine peccato, nisi vnus solus Deus, seruatum est ignis, vix vivo, & muliere per illam corporum mixtionem nemo conceptus expers sit delicti, qui autem expers est delicti, expers est huiusmodi conceptionis, & libro de Arca, & Noe, prout refert idem D. Augustus. Per vnum Dominum Iesum salus vnica Nationibus declaratur, qui solus potuit iustus in conceptione esse, cum omni generatio hominum erraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxia vinculo minime teneretur. & D. Hieronimus super illud psalmi. Erue a fratre tuo, ait: sola anima Christi sine peccato fuit: & in epistola ad Theophilum de libero arbitrio inquit, de Christo scriptum est: quasi proprium peccatum non fecit; si autem hoc, & mihi, vel alteri commune est, cum Christo, quod ille habebit proprium, & in lib. 2. contra Pelagium, absque peccato esse soli Christo competi. & in epistola ad Laurentium Episcopum: Christus Tortularum calcavit solus, quia ipse solus est, qui peccatum non habuit. D. Gregorius Papa 21. moralium solus (inquit) Christus in carne sua mundus a peccato exstitit, qui hinc per carnalem delectationem non venit delicti, ca. 35. nos quippe, etsi sancti efficiamus, non tamen sancti concipimur, quia naturae corruptibilis conditione constringimur, ut cum Propheta dicamus: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. Ille autem solus vtraciter sanctus est natus, qui ut ipsam naturae corruptibilis conditionem vinceret, ex coniunctione carnalis copula non est conceptus. Irenaeus lib. contra haereses ait: solus Christus sine peccato venit in similitudinem carnis peccati. D. Cyprianus in epistola de baptizandis paruulis, omnis (inquit) paruulus ab Adam carnaliter propagatus, contagium mortis anti-que prima natiuitate contraxit. Diuus O. D. Olympius in quodam sermone; vitium transgressionis protoplasti est, sic in germine sparsam, ut omnes (excepto Christo, cum peccato nascamur. Diuus Chrysostomus super

D. Augustus.
D. Hieronimus.
Psal. 21.
D. Gregorius.
Papa.
Psal. 50.
Irenaeus.
D. Cyprianus.
D. Olympius.
D. Chrysostomus.
Matthaeum

- Matthæum; *Quoniam Christus non esset peccator naturam tamen humanam de peccatrice suscepit.* D. Hilarius libro de Trinitate. *omnis caro (excepta illa, qua sine peccato venit in similitudinem carnis peccati) sub peccati origine, & sub peccati lege nita erit sanctus*
- S. Anselmus. Eul. Episcop. Emissienus in sermone natiuitatis Domini, qui incipit: *Nostis, ait: à peccati originalis nexu nullus immunis exiit; nec etiam ipsa genitrix Redemptoris.* D. Maximus in sermone de assumptione. *B. Virgo gloriosa, fuit in utero Matris sanctificata, et ab omni contagione originalis culpæ, antequam nasceretur, per spiritum sanctum mundata.* D. Anselmus li. 2. cur Deus homo ca. 13. licet ipsa Christi conceptio munda sit, & absq; carnalis delectationis peccati; virgo tamen ipsa, unde assumptus est, in iniquitatibus concepta est. & in suis meditationibus, loquens ad Deum, ait: *Animam gloriose virginis Marie in macula culpæ originalis creasti, sed consequenter eam à primaria labe purgasti, & libro de conceptu virginali cap. 2. solum Virginis filius sine peccato maris est in utero Matris: & eodem lib. cap. 13. licet Christus carnem de massa peccatrice assumpserit, nihil tamen de peccato massa peccatrice accepit.* D. Bernardus in epist. ad Lugdunenses: *Beata (inquit) Virgo ante conceptum minime sanctificari potuit, quoniam non erat, sed nec in ipso conceptu propter peccatum, quod erat, restat ut post conceptum, in utero iam existens sanctificationem accepisse credatur; quæ excluso peccato sancta fecerit natiuitatem, non autem conceptum: & post pauca subdit: cum hæc ita se habeant, quænam erit ratio festiue conceptionis; quo patet (inquam) aut sanctus asseretur conceptus, qui de spiritu sancto non est, ne dicam: qui de peccato est, aut factus habebitur, qui minime sanctus est, libenter virgo Regia hoc honore carebit, quo, vel peccatum honorari, vel falsa induci videtur sanctitas; & in sermone Ioannis Baptistæ: quicumque (ait) de massa peccatrice ingredimur, pestem originalis peccati nobiscum trahimus. Ac tandem epistola 174. ad prædictos Canonicos Lugdunenses, acriter eos reprehendit, eò, quod celebrarent solum conceptionis. Mirantur (in-*
- quit) satis, quid visum fuerit hoc tempore, quibusdam vestrum voluisse nouam inducere celebritatem, quæ ritus Ecclesiæ nescit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio, numquid Patribus doctiores, aut deuotiores sumus; & subdit: honor Virginis iudicium diligit, virgo Regia falsa non æget honore. Originis item super Laetitiam homilia 2. *omnis, qui ingreditur hunc mundum, ex hoc ipso, quod in vulua matris positus, materiam corporis, ab origine paterni seminis sumit, in Patre, & Matre continentibus dici potest; quia nemo mundus à corde, nec si vnus diei fuerit vita eius; solus autem Dominus noster Iesus Christus in hæc generationem mundus ingressus est; quia ipse solum peccatum nesciuit, ac tandem non omitam dictum Leonis Papam in sermone natiuitatis Domini, ubi ait: Tu totius generis humani strage communi vniuersorum remedium sub diuina rationis occulto, fuit, quod possit subuenire prostratis, &c. & sermone 12. de Passione, loquens de Christo, ait: solum enim beata Virginis natus est filius absq; delicto, non extraneus ab hominum genere, sed alienus à crimine; in quo (illius ad imaginem Dei conditi) & perfecta esset Innocentia, & vera natura, cum ad e propagine, vnus existens, in quo Diabolus, quod suum diceret, non haberet: hæc ille*

Testimonia varia sacrorum Pontificum, asserentium Beatam Virginem conceptam fuisse in peccato originali. §. 4.

IN primis refero Beatum Innocentium primum, qui in Concilio Nymidice celebrato in sua epist. ait: omnes homines ab Adam carnaliter generatos, habere originale peccatum. & infra addit: nemo excipitur, nisi ille, quem sine lege peccati Virgo concepit: Solimus Papa, qui successit Innocentio in epistola doctoreali ad quoddam Conciliū in Africa celebratum, prout refert D. Augustinus in epist. ad opatū de origine animæ ait: nullum, nisi qui peccati seruus est, liber efficiunt, nec redēpiū dici potest, nisi qui verè

verè per peccatum fuit antea captivus, & post pauca ait: nec vllus omnino natorum est, qui antequàm per Christi gratiã liberetur, peccato non teneatur obnoxius: & statim subiungit

D. August. D. Aug. in his enim verbis apostolica sedis, et antiqua, atq; fundata, certa, & clara est catholica fides, ut nefas sit de illa dubitare Christiano. Item Bonif. primus in Cõcilio Milevitano, cui interfuit August. & habetur de consecratione d. 4. c. placuit, ait: quisquis ex concupiscentia generatur, regenerari spiritaliter habet opus, ut non solum ad Regnũ Dei perducatur, sed, ut etiam à peccati damnatione mundeatur. B. Innoc. Papa 2. in sermone Assumptionis B. Virginis; Eva fuit sine culpa producta, sed filios produxit in culpa: Virgo autem gloriosa fuit quidem in culpa producta, sed filium sine culpa produxit: Innocent. 3. sermone de Purificatione B. Virginis ait: expressè illam fuisse ab originali peccato mundatam: Honorius 3. exponens illud psalmi: sanctificavit Tabernaculum suum, ait: hoc tabernaculum, id est beatã Virginem altissimè sanctificavit, quia eam in vtero matris ab originali peccato mundavit: Innocentius Papa 5. in 3. sent. dist. 3. q. 1. ar. 1. ad 2. loquens de Virgine ait: si peccatum originale non contraxisset, fuisset equalis puritati cum Christo, quod non est dicendum. Clemens 6. in sermone: Erunt signa in sole, & luna ait: Dico hoc vnum verũ esse, & clarum, quod Beata Virgo contraxit in sui conceptione originale peccatum: Causa autem, & ratio est, quia fuit ex libidine per concubium viri, & mulieris concepta, & peccatum originale in sui conceptione contraxit.

Referuntur Doctores scholastici, & iurisperiti, tenentes Beatam Virginem conceptum fuisse in peccato originali. §. 5.

Permulti sunt Theologi hanc sententiam docentes, sed præcipuos tantum referam. inter quos primũ locum tenent Doctores ex familia Patrum D. Thomas, Prædicatorum. D. Thomas in 3. sentent.

dist. 3. art. pr. vbi ait: Virgo beata fuit in originali peccato concepta, propter quod scribit Beatus Bernardus, conceptionem eius non esse celebrandam; & art. 2. Beata Virgo per primã sanctificationem, ut communiter ab omnibus tenetur, ab originali sui mundata peccato, formis essentialiter remanente, sed ligato, qui post secundam sanctificationem fuit totaliter sublatus; & 3. p. q. 27. ar. 2. sanctificatio (inquit) beatæ Virginis non potest intelligi antè animationem, nec in instanti animationis, sed post animationem, aliter enim non incurrisset maculam peccati originalis, & per consequens non indignisset redemptione & saluatione facta per Iesum Christum: Idem docet in cõpendio Theologiæ, & quodlib. 6. q. 4. ar. 1. Beata Virgo fuit concepta cum peccato originali, quia fuit in Adam secundum rationem seminales, & generata fuit ex commixtione sexuum, sicut ceteri, & includitur in vniuersali, de qua dicit Apostolus: in quo omnes peccauerunt: à qua vniuersitate solus Christus excipitur, qui in Adam non fuit, secundum seminales rationem: Item Beatus Vincentius in sermone de conceptione: Beata Virgo Maria fuit in originali peccato, sed eadem die, & hora, & statim post animationem fuit per sanctificationem à peccato contracto mundata, & ideo fuisse hoc debet referri ad sanctificationem, & non ad conceptionem: Albertus Magnus in tertio distinct. tertia, sic ait: Dicimus Beatam Virginem contraxisse peccatum originale, nec fuisse sanctificatam antè conceptionem nec in conceptione, sed post conceptionem, dicere autem oppositum, est heresis condemnata à beato Bernardo, & ab omnibus Magistris Parisiensibus, eandem etiam sententiam docent communiter reliqui Doctores ex familia Prædicatorum: breuitatis tamen causa eorum verba non referam, sed nomina tantum, & loca indicabo, sicut, & aliorum Doctotum, qui à me in hoc capite proferendi sunt: ex familia ergo Patrum Prædicatorũ refero Vgo de S. Vgonem de S. Theodoro Cardinalem sanctæ Sabinae in postilla super Eccl. 4. 7. Anibald. Cardin. etiam in 3. d. 3. & ibidem

Lill 2 Petuum

Petr. de Tarant. Petrum de Tarantasia, qui fuit Papa Innocentius Quintus, Robertum Anglicum Cardinalem ostiensem in 2. dist. 31. qu. 1. at. 1. & in 3. dist. 3. in expositione literarum; Gualterum Anglicum Cardinalem Tituli sanctae Sabinae in 2. parte summæ tractatu de peccato originali; Ioannem Dominici de Florentia Cardinalem sancti Sixti in expositione super *Magnificat*; Ioannem de Turrecremata. etiam tituli sancti Sixti, Paludanum, Durandum, & Durandellum, Angelum de Bononia, & Bombolognum in 3. dist. 3. Martinum Polonium in sermone beatae Virginis, Vincentium historiam tractatu de laudibus beatae Virginis libro de sanctificatione; Thomam de Lenchinum patriarcham Hierosolymitanum in sermone assumptionis beatae Virginis; Gulielmum Peraldum Episcopum Lugdunensem in sermone Purificationis, & Natiuitatis beatae Virginis; Heruæum quod liberto 4. questione vitima; Iacobum de Perusio Episcopum Perusinum in sermone Annunciationis Ioannem de Neapoli quolibeto primo, Robertum Holcoth super librum sapientiae cap. 14. lect. 160. Leonardum sermone Annunciationis, ac eadem D. Antoninus prima parte summæ titulo de peccato originali ait: si volumus attendere ad dicta sacra scriptura, & sanctorum Doctorum, manifestè patet, beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, & sic eius conceptio non est celebranda nisi in ordine ad sanctificationem subsequendam; hæc ille. His accedunt quamplurimi Magistri eiusdem ordinis. Hugo de Argentina in compendio suæ Theologiae, Bernardus de claromonte quolibeto 15. qu. 63. Albertus de Brixia lib. 3. suæ summæ tractatu 4. cap. 6. Petrus de Polonia super Lucam ca. 1. Ioannes Balbus in suo Catholicon licet virtus: Aldobrandinus in sermone vigiliae Natiuitatis Domini, Constantinus de Montebudello in sermone Natiuitatis beatae Virginis; Iacobus Aegidij Magister sacri Palatii tractatu de conceptione Beatae

Virginis Ioannes de Montenigro, & Dominicus de Catalonia in suis tractatibus de conceptione, Ioannes de sancto Germiniano in sermone Annunciationis, & alij per multi, quos longum esset persequere.

Sed veniamus iam ad Doctores ex ordine minorum, qui eandem sententiam docuerunt; in primis Diuus Antonius, qui sepultus est Padua, in quodam sermone Natiuitatis Beatae Virginis ait: Beata Virgo fuit in utero Matris à peccato per gratiam sanctificata, & sine peccato nata. idem tenet sanctus Bonaventura Cardinalis; in 3. sent. dist. 3. q. 1. at. 2. sic dicens: si beata Virgo non fuisset concepta in peccato originali, tunc caruisset merito mortis, & sic, vel iniuste morua fuisset, vel dispensatim pro salute humani Generis; primum facti ad conuersionem Dei, secundum derogat Christo; item, si peccatum non habuisset, tunc ante Christi passionem mortua fuisset, Regnum Celorum fuisset consecuta, hoc autem est inconueniens; igitur, item si peccatum non habuisset, Christi morte redempta non fuisset, quod impium, & nefarium est dicere, & idem est dicendum, quod B. Virgo fuit concepta in peccato originali, et quod eius sanctificatio subsequuta est originalis peccati contractionem; hic autem dicendi modus est communiter rationabilior; eo securior; conuincitur (inquam) quia ferè omnes id tenent. cū id appareat ex multiplici eius parralitate, & morte, quā non est dicere: eam passam fuisse iniuste, nec propter aliorum redemptionem, sed propter peccati contractionem; Rationabilior etiam est, quia esse natura procedit esse gratia, vel tempore, vel natura, & propterea D. Aug. prius est nasci, quam remaneri prius est esse, quam bene esse: igitur, prius est, animam vniuersi carni, quam gratiam ei infundat; si ergo caro illa infecta fuit, ex sui infectione nata erat, infecte animam, qua ei vniebatur, culpa originali, & ita necesse est parere, quod ante fuerit in ea originalis peccati infectio, quam gratia infuso, vel sanctificatio, secutor etiam est, quia magis conueniat fieri Peccati, & sanctiorum auctoritati: sanctiorum auctoritas magis conueniat pro eo, quod

quod sanctis communiter, cum de hac materia loquuntur, solum Christum excipiunt ab illa generalitate, quae dicitur: omnes in Adam peccaverunt: nullus autem inuenit dixerit, de his, quos vidimus, & audiuimus a tribus nostris, beatam Virginem fuisse ab originali peccato immunem, in sui Conceptione. Pietati, fidei etiam magis concordat pro eo, quod, etsi mater habenda sit in reuerentia, & magna erga eam sit habenda deuotio; multo tamen maior est habenda ad filium; ex quo est ei omnis honor, & gloria; & ideo, quia hoc spectat ad excellentem dignitatem Christi, quod ipse solus est omnium Saluator, & quod omnibus aperuit ianuam Paradisi, & quod ipse pro omnibus mortuus est; nullatenus ab hac generalitate Virgo Maria est excludenda; ne dum Matris excellentia ampliat, filij gloria minuat, & sic mater pronocetur, quae vult magis filium suum extollere, & honorari, quam seipsum, vtpote Creatorem, quam Creaturam: Huic ergo positioni adherentes propter honorem Domini nostri Iesu Christi, qui in nullo praedicat honori matris, cum filium incomparabiliter matrem antecellat, & reuocamus secundam, quod communis opinio tenet; Virginis sanctificationem fuisse post originalis peccati contractionem, unde rationes hoc probantes concedende sunt: quia verum concludunt: haec ille. Idem tenet Alexander de Ales Doctor clarissimus in 3. p. summae, circa materiam de sanctificatione Virginis artic. 1. sic dicens: quia enim omnis homo, qui carnali generatione generatur, de necessitate contrahit in sui Conceptione originale peccatum, necesse fuit, vt beata Virgo, a Parentibus generata carnaliter, originale peccatum in sui Conceptione contraheret: Item artic. 2. Beata, inquit, Virgo in primo instanti sua Conceptionis sanctificari non potuit, vt Bernardus dicit: Propter peccatum, quod inerat, restat ergo, vt post Conceptionem, sanctificationem accepisse credatur, quae excluso peccato sanctam fecit Natiuitatem, non autem Conceptionem: Secundo, quia dicit idem Bernardus, quod quantum paucis datum sit cum sanctitate nasci, nulli tamen, nisi soli Christo datum est sanctitate concipi ergo B. Virgo non fuit sancta in Conceptione.

Tertio, quia dicit D. Bernardus, quod, quia solus Christus fuit de Spiritu Sancto conceptus; ideo solum ipse fuit in Conceptione sanctus: quo excepto, necesse est, vt omnes confiteamur, illud, quod David humiliter confiteatur, dicens: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum; & per consequens oportet dicere, quod beata Virgo fuisse in peccato concepta. Quarto, quia, si beata Virgo non fuisse in peccato concepta, non habuisset reatum peccati; sed si non habuisset reatum peccati, non indiguisset redemptione facta per Christum, quia redemptio talis est solum propter peccatum, quod non est secundum fidem Catholicam tenendum. Quinto, quia Augustinus, & Leo Papa dicunt, quod sicut Christus pro omnibus liberandis venit, ita neminem a reatu peccati liberum inuenit; & per consequens sequitur, quod B. Virgo peccatum in sui Conceptione habuerit; & ideo dicendum est, quod beata Virgo in sui Conceptione sanctificari non potuit, quia tunc peccatum originale contraxit. Idem in eodem libro, quae sit. art. 1. sic dicit: Beata Virgo per primam sanctificationem fuit mundata ab omni culpa; per secundam vero sanctificationem fuit mundata a sordibus vitiorum, id est ab illis difficultatibus, quae habebat ad tendendum in bonum, quae peccatum consequuntur: item idem in sequenti articulo: Beata Virgo per primam sanctificationem fuit totaliter a culpa originali mundata, sed sordes peccati remansit ligatus: sed per secundam sanctificationem sordes fuit totaliter ablatas: Item idem in sequenti articulo: Duo, inquit, erant, quae prohibebant visionem Dei, videlicet culpa originalis, & reatus naturae a peccato causatus: per primam sanctificationem fuit remouit peccatum originale, & reatus personalis: remouente adhuc reatu naturae, & ideo si ante Christi passionem mortuus fuisset, non euolasset in Caelum; sed descendisset ad locum Sanctorum Patrum propter reatum naturae: haec ille. Idem dicit in 3. sententia in multis articulis, & super Psal. Deus noster refugium, & in suo Martialis haec Alexander de Ales Ordinis Minorum. Idem Riccardus de Media Villa, Doctor Parisiensis Ordinis Minorum in 3. sententia distinct. 3. sic dicens:

D. Ber.

Psal. 50.

D. August. Leo Papa.

D. Aug.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Alexand. de Ales. Riccard. de Med. Villa.

Alexand. de Ales.

Ibid.

D. Bernard.

dicens: *Anima B. Virginis ex sui unione ad carnem peccatum originale contraxit, sicut dicit Augustinus in 10. super Genesim. & Anselmus in lib. Cur Deus homo. Idem tenet Guericus Ochā Doctor Parisiensis eiusdem Ordinis Minorum in 2. sent. dist. 30. artic. 1. sic dicens: Concedo, quod beata Virgo Maria fuit concepta in peccato originali, sicut satis patet per auctoritates Augustini, & Anselmi: Idem Reginaldus Archiepiscopus Rothomagensis Doctor Parisiensis, eiusdem Ordinis Minorum in 3. sent. dist. 3. sic dicit: sicut impuritas derogaret Virgini, si non fuisset in viro Matris sanctificata, ita si Virgo Maria sine originali peccato concepta fuisset, derogaret Christo, cuius privilegium est, ut solus ipse sit sine peccato conceptus, & ideo non est hic honor Virgini attribuendus, quia in veritate non est honor, nec decencia: Idem tenet Alvarus Hispanus Episcopus Sicutrensis, eiusdem Ordinis Minorum in libro suo de planctu Ecclesie, sic dicens, de matre Christi Beatissima, tenet sancti, & maxime Augustini. & Bernardi: quod nunquam peccavit actualiter, tamen in originali peccato concepta fuit, sicut ceteri homines, qui ex commixtione seminum concepti sunt. Ad hoc facit, quod habetur de conse. dist. 3. & in glossa super c. 2. & super c. per Baptismum de conse. dist. 4. & facit optime 27. q. 2. omne. Et hanc sententiam tenent omnes antiqui Theologi, videlicet Alexander, Thomas, Bonaventura, & Ricardus, licet quidam novi Theologi a sensu communi Ecclesie recedentes, contrarium teneant, in devoti reuera Domine nostrae, licet eius devoti per hoc apparere nitantur, quorum nova opinio, & sanctifica penitus est a fidelibus cancellata: haec ille. Actandem, ne in referendis omnium verbis nimium immores, eandem docuerunt Magister Aegidius Zamorensis Hispanus eiusdem Ordinis Minorum in sua summa cap. de Maria; Magister Ioannes de Rupella in sermone Natiuitatis Virginis, Magister Robertus Comtio Doctor Parisiensis in 3. sent. dist. 3. q. 9. Beatus Lucas in sermone de baptismo Christi, & in sermone de Natiuitate Virginis. Magister Conradus de Saxonia in libro super salutatione Au-*

gelica. Magister Bartholomaeus de Pylis in sermone: facta sunt Encantia. Magister Thomas de Ales Doctor Parisiensis in libro de vita B. Virginis c. 12. Magister Iacobus Pictaviensis in sermone. Annunciationis. Magister Nicolaus de Lyra super Luc. exponens illud, Spiritus sanctus superueniet in te; Et Iacoponus V. I. Doctor, in vna sua laude ad Beatam Virginem: Magister Ioannes Genesius de Parma in suo Rosario cap. 5. Magister Ioan. de Exphoria in sua summa cap. de Conceptione, & cap. de peccato originali: Magister Nicolaus de Auqueuilla in sermone Assumptio. B. Mariae Virginis, & Natiuitat. Magister Franciscus de Haft in serm. 3. Dominicae post Trinitate. Magister Budus in sermone Cene Domini, quae fuit illo anno in die Annunciat. Magister Geraldus de Odo in libro de figuris in c. de stella, M. Ioannes Gallicus in sermone Natiuitat. & Annunciat. B. Virginis: M. Landolphus in Postilla super Euangelia, sup. illud Luc. 1. Exurgens Maria, &c. & sup. illud Math. 1. Inuenta est in viro habens, &c. Magister Philippus de monte Callerio in Postilla super Euangelia, super illud Luc. 1. Ave non e. gratia plena; & Spiritus sanctus superueniet in te. M. Arnaldus Episcopus Salernitanus in libro suorum distinctionum, & in c. de Arca Exordium. Ex ordine autem Heremitarum S. Augustini, eandem sententiam docuerunt grauissime Doctores; nimirum Aegidius de Roma Episcopus Bituricensis in 6. quodlibet. Gregorius de Arimino in 2. sent. distinct. 3. qu. 2. Bernardus Cluerti Doctor Parisiensis & Episcopus Burcensis in 6. quodlibet. quae peccat. Magister Ioannes Cluerti de Saxonia in 3. sent. dist. 3. M. Ioannes Seringarij, eiusdem Ordinis in 3. sent. dist. 3. M. Ioannes Theotonicus in sermone de Natiuitate B. Virginis, qui incipit: Laudas, & le:aro filia Dion. M. Iordanis Theotonicus in 2. sermone de Concept. B. Virginis: M. Augustinus de Ancona in Postilla super Luceam, & in multis locis super epistolam Pauli: Magister Vgolinus de Vibuereti in 2. sent. dist. 3. q. 3. Magister Geraldus de

B. August.
D. Anselm.
Guericus
Ocham.

Reginaldus
Deister.

Alvarus
Hispanus.

Glossa.

Glossa.
Alexand.
Thomas.
Bonaventura.
Ricardus.

Mag. Aegid.
Zamorensis.
Ioan. Rupel.

Rober. Com.
B. Lucas.

M. Conrad.
de Saxonia.

[Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read.]

Ioan. Gallici. Stenis in quodam quolibeto : Magister Ioannes Gallicus in serm. Annunciation. *Henricus de Harimaria.* Magister Henricus de Vrmatia in serm. Natiuitatis B. Virginis: M. Albertus de Padua in serm. 3. Feriz post Dominicam de Passione: M. Iacob de Viterbio in quodlibetis: M. Facinus de Hasti, in 3 sent. dist. 3. Magister Henricus de Huri in serm. Natiuitatis B. Virginis: Accedit ad hoc duo Doctores ex Ord. Carmelitatum: Guido Episcopus Maioricen. & postea Episcopus Albanensis in 3 quodlibeto quest. 13. & Magister Paulus de Peralio in 3 sent. distinct. 3.

M. Ioannes de Poliac. Ex Theologis verò non Regularib. clarissimos etiã Doctores referam, eandem sententiam amplectentes: Mag. Ioannes de Poliac Doct. Parisiens. in 3. quodlib. q. 3. Gulielmus Altiiodoren. Episc. in 3. libro suæ summæ Præpositius Doct. Parisiens. antiquus in summa sua cap. de Sanctificatione Virginis Gulielmus antiquus Cancellarius Parisiens. in sua summa. Magister Stephanus antiquus Possillator Doct. Parisiens. super epist. ad Romanos, & ad Hebræos, Dominus Armachanus Episc. Hyberniæ in 3 sent. dist. 3. Magister Riccardus, Radulphi de Hybernia, Cancellarius vniuersitatis exoniensis, in 2. sent. quest. 7. art. 2. Magister Garicus Parisiens. super Ecclesiasten cap. 7. Magister Adam Anglicus Doct. Parisiens. in 3. sent. dist. 3. M. Odo Gallicus Doct. antiquus in sermone beatæ Virginis: Magister Gottifredus, Doct. Parisiens. in quodlibeto 8. qu. 8. author libri, qui dicitur: elucidarius scripturæ in 1. lib. Magister Henricus de Gandauo, Doct. Parisiens. in 15. quodlibeto. q. 13. Magister Ioannes de Albauilla Doct. Parisiens. in serm. Purificationis B. Virginis: Magister Ioannes de villa Abbatis in sermone Assumptionis B. Virginis; Beatus Andreas Episcopus Hierosolymit. in quodam serm. Natiuit. B. Virginis: B. Petrus Tripolitan. qui epistolas Pauli glossauit, sup. epistolâ ad Rom. c. 5. B. Alcuinus, qui fuit Magister Caroli Magni in libro sen-

tentiarum suarum; Dominus Gulielmus Episc. Ecclesiæ Miniatenis, in rationali diuinorum officiorum in 7. p. c. Purificat. B. Virginis: Robertus Mediolanen. Episc. in 2. libro suæ summæ: Ioannes Beith Doct. antiquus in summa sua de diuinis officiis rubrica de Assumptione beatæ Virginis: S. cardus Episc. Cremonensis in summa sua de officiis, quam appellauit: *Naturale* lib. 8. c. de Natiuitate Virginis; Petrus Commestor magister Hukoriani in quodam serm. B. Virginis, qui incipit: *Primo tempore alleuiata fuit terra Zabulon*: Dominus Gilbertus Porrethanus Picta uorum Episcopus super Bohetio de duabus Naturis, & vna persona Christi: Liconien. Episcopus sup. Psalmos circa principium: D. Riccardus de S. Victore in tractatu suo super Isaia: *Eccc Virgo concipiet*. B. Petrus Damianus Cardinalis in serm. Natiuitatis B. Virginis.

Plures tandem Doctores Iurisperiti eisdem sententiæ ad stipulantur, quorum solum nomina. & loca breuitatis causa indicabo: Ioan. Theuronicus antiquus glossator Decreti sup. c. *pronunciandū* de conse. dist. 3. Bartholomæus Brixientis sup. eodē capitulo; Hugo Episc. Ferrariensis super c. *firmissimè* de conse. dist. 4. Laurentius antiquus glossator super c. *per baptismum* de conse. dist. 4. Idem docet super cap. *pronunciandum*, de consecrâ. dist. 3. D. Bernardus Papiensis sup. cap. *pronunciandum*: Magister Raymundus compilator Decretalium, penitentiarius Gregorius Papæ 1x in 1. suæ summæ lib. 11c. de Feriis: Ostiensis in summa sua tit. de pœa. & re. §. quis debet cōfiteri: Dom. Gulielmus Durantes in 2. par. Speculi, tit. de Feriis: Ioannes Compilator summæ Canonice, quæ incipit: *Qui in sē iudicat*: super cap. *firmissimè*: Author Speculi q. dicitur; summa tummarum titulo de Feriis, quest. 8. author operis solennissimè super toto decreto, quod incipit: *Ad decorem sponsæ*; super caput. *pronunciandum*; Dominus Ioannes Andreæ Doct. Bononiensis clarissimus, in secunda parte Nouellæ titulo de feriis

D. Gallic. Episc.
Robert. Episc. Mediolanen.
Ioan. Beith.
Sicard. Episc. Cremonens.
Petrus Commestor.
Incipit 9.
Gilbert. Picta uor. Episc. Liconiensis Episc.
Ricard. de S. Victor.
B. Petrus Damianus Cardinalis.
D. Ioannes Theuronic.
Bartholom. Brixientis.
Hugo Episc. Ferrariensis.
D. Laurent. antiqu. gloss.
D. Bernard. Papiensis.
D. Raymund. Card. Ostien.
Gulielmus Durantes.
Io. Compilator summæ Canonice.
Auth. Spec.
Author operis solennissim.
D. Io. Andr. Bononiensis.

*Doct. Ioan.*de feriis super cap. *conquestus*. Ioannes de*do. Calderin.*

Calderinis Doctor Bononiensis super cap.

*Do. Galuan.*put *conquestus* extra de feriis. Galuanus*Doct. Petrus*Doctor Bononiensis super cap. *conquestus**de Braco.*

extra de feriis: Dominus Petrus de Braco

D. Petrus

Doctor solennissimus in Repertorio suo

Mediolan.

verbo: Conceptio Petrus Mediolanensis

*Guliel. Me-*in apparatu suo super capit. *firmissime* de*revis.*

confe. dist. 4. Dominus Gulielmus Me-

Ioan. Theot.

tensis Episcopus, in apparatu super sum-

Barthol. de

ma Raymundus tit. de feriis: Dominus

P. f. s.

Ioannes Theotonius Doctor precipuus

Laures de

in summa Confessorum lib. 1. c. 12. c. Bar-

Laurentius

tholomæus de Pyxis in summa sua cap.

Galcanus.

de feriis: Ioannes de Turrecemata, in o-

pote, quod edidit super decretum de con-

fessio. dist. 4. cap. *firmissime*. Laurentius Cal-

canus Brixienfis vtriusque Iuris Doctor

clarissimus in quodam libello, quem de

laudibus B. Virginis composuit.

Respondetur ad præcitata Testi-
monia sanctorum Patrum, &
Pontificum: necnon ad Docto-
res, tam Theologos, quam Iu-
ristas, qui aduersus immacula-
tam Virginis Conceptionem
militare videntur. §. 6.

Magnam video in nominibus
Auctorum recensendis Aduer-
sarios impendere operam, ac
tempus conterere, membranasque im-
plere, persuasum sibi habentes, veritatem
magis sibi fauere, si plures suæ opinionis
habeant assertores, quasi in multitudine
Militum consisteret victoria belli, & non
potius in robore, & strenuitate. memi-
nisse debent Alexandrum Magnum par-
uis admodum copiis penè innumerum
Darii exercitum ter profligasse. Themis-
tolem quoque inelyrum Græciæ Im-
peratorē exigua manu numerosum Xer-
xis agmen intrepida fuga egisse. Et (vt ad
nostratia descendamus exempla) ipsos
non præterit. Gedeonem exiguo mili-

tum numero copiosissimas hostium tur-
mas facile superasse, necnon insignem
virtute ludam Machabæum paucis mili-
tibus fractum copiosas Antiochi vires
contriuisse; aut fortem Sampsonem in
maxilla Asini mille strauisse allophylos;
aut ipsum denique Dauid in funda, & la-
pide terribilera, & gigantea mole hor-
rendum Goliath interemisse. Numerus
beatam Virginem Mariam in conceptu
maculam contraxisse asseruerant, &
si etiam decuplo esset maior, atque cu-
mulatior exiguum quiddam est, & parum
auctoritatis habet ad sacram Scripturam,
quæ (vt nos probauimus) non obscure
indicat beatam Virginem ab omni peni-
tus macula peccati fuisse alienam. Sed
& præter illa testimonia tot sanctorum
Patrum, & Doctorum, tam Antiquorum
quàm Recentiorum, produximus monu-
menta, vt veraciter dicere possimus.

Plures sunt nobiscum, quam contra nos, &c.
Inter omnia ergò testimonia supra relata
maioris ponderis sunt, quæ ex D. Augu-
stini doctrina deduximus, sed ad illa co-
piose respondimus super Homil. §. 5. ver-
ficulo tandem. Ad testimonia verò ex
Diuo Thoma adducta quidam respon-
dent, quod ipse in aliis locis sibi ipsi con-
tradicit, quando autem quis dicit oppo-
sita, eius dictum non debet admitti, vt
constat ex *l. vbi repugnantia ff. de regulis In-*
vis, sed non placet hæc Solutio, quia alio
quin quæ D. August. & alij sancti tetra
ctarunt, non essent admittenda quod est
absurdum melius respondetur, vel ipsum
retractasse sententiam, vt supra ostendi-
mus, vel ex speciali Dei prouidentia fa-
ctum fuisse, vt contrariam sententiam
doceret, quia sicut magis profuit Ecclesie
Apostolus Thomas dubitans, quàm Dil-
cipulus facile credens, vt dixit D. Grego-
rius homil. 26. ita etiam magis profuit
D. Thomas ad veritatem immaculatæ
Conceptionis firmam illam negans,
quàm alij multi facile ei assentientes.
Nam cerè si D. Thomas, ac Illustrissima
Diui Dominici familia (tuis irrefragabi-

bili doctrinæ tantoperè ficit Ecclesia) huic sententiæ nunquam aduersaretur, non adeò elaboratum fuisset in confirmanda, & illustranda veritate hac de immaculata Virginis Conceptione, nec ita profundas radices iecisset in animis fidelium. Ad Doctores autem Scholasticos, & iurisperitos, vel explicandi sunt quod loquantur de contractione peccati originalis, non de facto, sed ex debito, & ex iure, vel dicendum est, quod, ut constat ex glossa in l. diem proferre, §. si plures; magis creditur duobus affirmantibus, quam mille negantibus; unde maior si les adhibenda est paucis auctoribus immaculatam Virginis Conceptionem affirmantibus, quam multis illâ negantibus; quod si aduersariis prædictæ omnes solutiones non satisfaciant, aliter occurrere possumus dupliciter, primò dicendo, quod inter Sanctos Patres sæpè contigit in contrarias abire sententias; nam D. Gregor. & Hieronymus in eam propendunt, quæ asserit Salomonem damnatum fuisse, ut constat ex capite Salomon 12. q. 4. & cap. si enim, vel. Salomon, de poen. dist. 2. Ambrosius autem, & Augustinus oppositam amplectuntur sententiam cum quibusdam aliis Doctoribus, quos in generali refert glossa in dicto cap. Salomon. Similiter S. Augustinus in ep. scola ad Hieronymum tenet, quod Paulus rationabiliter Petrum reprehendit, ut ipse ait ad Gal. 2. Hieronymus autem super epist. ad Galatas, dicit, quod peccauit, ipsum, qui erat caput Apostolorum reprehendendo. Item inter D. Augustinū, & D. Hieronymum fuit magna controuersia de cessatione legalium, & diuersæ opinioniones. vno tenente quod cessauerunt, tali tempore, scilicet Hieronymo, alio verò è contrà dicente S. Augustino, de quibus tractat Scotus in 4. dist. 3. q. 4. & Alexander de Ales in 3. par. summæ in tractatu de cessatione legalium. Cum ergo varietas opinionum est inter Patres, vnicuique licet amplecti (per se loquendo) quam maluerit, ut docet Diuus Thomas in quadam questione

quodlibetica, & Henricus de Gandauo in 4. quodlibeto q. 33. unde D. Augustinus in cap. negare q. dist. loquens de suis propriis scriptis ait: neque quorumlibet disputaciones; quamuis catholicorum laudatorum hominum, velut Scripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat, salua honorificentia, que illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis reprobare, aut respuere si forte inueneribus, quod aliter senserint, quam veritas habet diuino adiutorio vel ab aliis intellecta, vel à nobis: talis ergo sum in scripturis aliorum, quales volo esse intellectores meorum: hæc ibi: & in epistola ad Vincentium de scripturis SS. Doctorum ait: tale genus Scripturarum à scripturis diuinis distinguendum est; non enim ita in eis testimonia proferuntur, ut contrarium sentire non liceat; & idem in cap. ego dist. 9. Ego autem ita lego, ut quantumlibet sanctitate, quantum doctrina polleant, non ideo verum putem, quia transserunt, sed quia mihi per alios auctores, vel canonicas, aut probabiles rationes, quod à vero non abhorreant, persuadere non potuerunt: hæc ille. Cum igitur præcitati omnes Patres, & Theologi non adducant rationes efficaciores, quam illas, quibus nos in hanc sententiam trahimur, meritò iuxta traditam D. Augustini doctrinam ab eorum opinione in hac materia discedimus: Maxime, quod ut fatetur Caietan. 3. p. q. 74. art. 3. (Sic hæc sit vltima solutio) consuetudo Ecclesiarum particularium tantæ est auctoritatis, quod aliquando eam præferre licet sententiæ grauissimorum Doctorum, quantum ergo quaeso magis id licebit in subiecta materia, vbi conuictio totius Ecclesiæ Romanæ, quæ fidei columna, & veritatis magistra est, iam obtinuit festum immaculatæ Conceptionis, sub nomine Conceptionis celebrari constat adestem, quod interrogatus populus Christianus, quid celebret in festo Conceptionis beatæ Virginis? vnanimi consensu, literatè etiã, & non solum vulgares homines respondent: præseruationem à macula peccati originalis, ergò signum est moraliter euident, hoc esse ob-

M m m m m icctum

l. diem proferre, §. si

D. Gregor.
D. Hierony.
cap. Salom.

D. Ambrosi.
D. August.

Ibid.
D. Paulin.
Gal. 2.

D. Hierony.

D. Aug.
D. Hierony.

Scotus.
Alexan. de
Ales.

D. Thom.

Henricus de
Gandauo.
D. August.

D. August.

Ibid.

Caietan.

iectum præcipuum huius celebrationis; addè ratione supra tactam, quia præcitati Patres ex eo, quod Ecclesia vniuersalis celebrat Natiuitatem B. Virginis, colligunt ipsam fuisse sanctam, & sine macula, ergo cum constet Conceptionem celebrari ab vniuersali Ecclesia, consequens est, esse sanctam & immaculatam, vel certe collectionem D. Bernardi, Idephonii, & Diui Thomæ infirmam fuisse.

Proponuntur, & diluuntur varia, ac difficilia Argumenta, aduersus immaculatam Virginis Conceptionem.

Sed iam veniamus ad varias aduersariorum obiectiones, quas silentio præterire non licet: imò fas est, alias difficiliore excogitare, vt hac ratione magis, ac magis corroboretur veritas immaculatæ Concept. Deiparæ Mariæ.

Proponitur primum Argumentum. §. 1.

Primò igitur obiectio, quia peccatum originale contrahitur per hoc, quod Anima in primo instanti, quo in funditur in corpus, attingat carnem infectam, qua ratione D. August. dixit, peccatū originale contrahi per contagionem, sed Anima B. Virginis in primo instanti suæ Conceptionis attigit carnem sic infectam, ergo verè contraxit peccatum originale: maior cum consequentia est nota, & minor probatur, quoniam carnem esse infectam nihil aliud est, quàm esse propagatam ab Adam peccatore via ordinaria cõcurrente vtroque parente, sed caro Virginis fuit propagata hoc modo, vt in confesso est apud omnes; ergò anima Virginis fuit infecta hoc modo: Dices; animam Virginis fuisse impeditam per gratiam, præuenientem, nè inficeretur per contactum carnis infectæ: Sed contra, quia prius fuit ordine naturæ contingi, carnem infectam, & illi vniri, quàm reciperet prædictam gratiã; ergo pro illo priori non potest intelligi, quod in ea fuerit talis gratia præueniens; consequentia est nota, & antecedens etiã, quia prius ordine naturæ præintelligitur

B. Virgo, vt existens secundum esse naturale, quàm secundum esse gratiæ; cum esse naturale præsupponi debeat: ad supernaturale; at esse naturale Virginis confurgit ex vnione Animæ cum carne, ergo de primo ad vltimū prius natura fuit, animam B. Virginis contingere carnem infectã, & illi vniri, quàm recipere in se gratiã. Dices, & benè pro illo priori, quo præcedit esse naturale Virginis infusionem gratiæ, nõ intelligi: B. Virginem cum gratia, nec etiã cum peccato, sed cum indifferentia, quantum est ex se, ad vtrumq; sicut, cum quis cõripitur cum culpa originali, certè esse naturale illius præintelligitur, ad esse morale talis culpæ: tanquam subiectum illius: pro illo tamen priori, nec intelligitur cum culpa; nec cum gratia: Sed contra, tum quia pro illo priori, quo præcedit esse naturale Virginis ipsã gratiã; intelligitur eius anima vnita carni infectæ; ergo manet anima infecta, patet cõsequentia, quia repugnat, nigredinem vnitam esse subiecto, & non inde resurgere nigrum, ergo repugnat, animam Virginis vnitam esse carni denigratæ, & infectæ, & nõ resurgere subiectum denigratū, & infectum. tum quia cū Adam fuerit caput Virginis nõ solum naturale, sed morale, certè B. Virgo ex vi suæ Conceptionis concepta est cum priuatione iustitiæ originalis, aliã illi debitã, si Adam non peccasset, ergo fuit concepta in peccato originali: probo consequentiam, quia, cum peccatum originale, & iustitia originalis priuatiuè opponantur, atque ad eò immediatè, respectu posteriorū Adæ, nihil aliud erit peccatum originale; quàm priuatio iustitiæ originalis, vel effectiuum illius: Et vrgo magis vim huius rationis in huc modum: B. Virgo contraxit debitum incurrendi peccatum originale; ergo, & ipsum peccatum: probo consequentiam, quia nõ potest intelligi: Virgo cum debito incurredi peccatum, quin intelligatur prius in rerum natura; nam quod sic non est, nihil debere potest; nec etiã intelligi potest, quo sit in rerum natura cum gratia, & simul

*D. Aug. lib. 2
de peccato
originali.*

& simul habeat debitum incurrendi peccatum originale; qui enim est in gratia, eo ipso est liber à tali debito; ergo pro illo signo, quo intelligitur B. Virgo in retu natura & cum debito incurrendi peccatū, & ut filia Adæ necessario contrahit ipsam peccatū, & efficitur filia fræ; cum post lapsum Adæ non sit dare mediū inter peccatum, & gratiam, sicut, nec respectu Diaphani inter lucem, & tenebras, ut geo magis vim huius rationis, nam beata Virgo habuit debitum contrahendi peccatum originale, ut potè propagata ex Adamo per naturalem generationē, in quo, tanquam in capite morali profuit; ergo contraxit peccatum: probo consequentiam, quia per voluntatem primi Parentis fuit illi voluntarium illud debitum, sed qui amat periculum, peribit in illo; ergo non potuit habere debitū illud, quod est proximum periculum incidendi in originale, absque eò, quod actu peccaret.

Responsio primi Argumenti. §. 3.

Placet responsio data inter arguendum; ad replicam autem respondeo, ad primam eius probationem, quod conceptio ex semine infecto, aut contactus animæ cum carne infecta, non est causa formalis peccati originalis, sicut nigredo est causa igni, sed est conditio necessaria per modum cuiusdam applicationis, qua posita, statim deriuatur peccatum originale, nisi impediatur per gratiam, quæ efficacior est illo; & ideo rectè stat, animam B. Virginis habuisse contractum cum carne infecta, & tamen nō incurrisse peccatum originale, quia eius anima per gratiam impedita fuit, illud contrahere. Ad secundam probationem eiusdem replicæ; respondeo, quod peccatum originale non est priuatio iustitiæ originalis materialiter sumptæ, prout erat quidam habitus, sed formaliter, prout causabat rectitudinem rationis, & subiectionem in ordine ad Deum; hæc autem rectitudo etiā tribuitur per gratiam: vnde licet B. Virgo, quantum est ex vi suæ propagationis, fue-

rit concepta obnoxia priuationi prædictæ rectitudinis, de facto verò non fuit concepta cum tali priuatione, sed cū gratia, quæ illam impediuit. Ad confirmationē verò illius, respondeo, quod de contractione debiti, & peccati originalis possumus loqui, vel quoad sufficientiam, vel quoad efficaciam; ad quod magis intelligendum iuuant verba D. Pauli ad Corinth. cap. 5. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes viuificabuntur*: sicut ergo non oēs viuificati sunt quoad efficaciam, ut patet de infidelibus, sed solum quoad sufficientiam, ita etiā verificatur, quod in Adā omnes mortui sunt, & quod oēs debitum peccati originalis contraxerunt, quoad sufficientiam, quoad efficaciam vero, oēs qui gratia Christi nō præueniuntur; Beata autem Virgo quia præuenta fuit, contraxit debitum illud quoad sufficientiam, quia peccatum Adæ, ut peccatum capitis sufficiens erat, ut in eam, tanquam in membrū refunderetur; quoad efficaciam verò nullum ei ipsa contraxit, in se ex diuina gratiæ munere illam præseruantis, posset etiā aliter dici, quod debitum contrahendi peccatum originale pœna est, non culpa, alioquin prius natura, quàm quis haberet peccatum originale, præhaberet aliud genus culpæ; cū debitum contrahendi culpam originalem, præintelligatur ad actualem contractionem illius; vnde licet concedatur, quod illud debitum fuerit voluntarium voluntate Adæ, nihil colligit Argumentum; quia, cum debitum illud non sit peccatum, sed pœna, certè voluisse illud, erit, voluisse pœnam debitam peccato, quæ volitio conformis est voluntati diuinæ: illa autem verba, *qui amat periculum peribit in illo*; certum est, loqui de Adultis, qui actu proprio personali amant periculum; Beata autem Virgo nullo modo voluit actu proprio, & personali debitum contrahendi originale, sed solum actu primi Parentis, ex quo solum resultauit in Virgine debitum illud, quoad sufficientiam, non quoad efficaciam.

Proponitur secundum Argumentum.
§. 9.

Secundò quia, si beata Virgo non contraxit peccatum originale, ergò non fuit redèpta per sanguinem Christi; probo consequentiam, quia redemptio ex natura rei præsupponit captiuitatem, at si peccato caruit nunquam fuit captiua, ergò nec redempta. Dices cum communi Doctorum contraria sententia, duplicem esse modum redemptionis, quorum primus supponit captiuitatem; secundus, & perfectior supponit tantum debitum incurrendi captiuitatem; Beata ergo Virgo ex vi peccati primi Parentis supposito patre Dei, licet actu non fuerit sub peccati originalis captiuitate, habuit tamen debitum incurrendi illam, & quia de facto præseruata fuit, ex meritis Christi, nè incideret in talem captiuitatem, idè absolute, & simpliciter fuit redèpta per Christum: Sed contrà, tum quia B. Virgo fuit verè, & cum proprietate redempta per Christum; ad veram autem, & propriam redemptionem non satis est debitum, aut proximum periculum incurrendi captiuitatem; sed, quòd actu præcesserit talis captiuitas, sicut, ad hoc, vt quis dicatur sanari ab aliquo vulnere, non sufficit, habuisse periculum suscipiendi vulnus, sed, quòd in se illud susceperit, & vt quis dicatur propriè resuscitari, non sufficit fuisse in graui periculo mortis, sed, quòd re ipsa mortuus fuerit; ergò, vt quis dicatur verè redemptus, requiritur, vt prius actu fuerit captiuus. vnde D. Augustinus episcopus *De ciuitate Dei* lib. 17. dixit: *Nemo redemptus dici potest, nisi qui verè per peccatum autem fuerit captiuus*; Dices ad hoc, beatam Virginem fuisse mortuam non in se, sed in Adamo, & quia illa mors fuit quædam captiuitas, sufficienter saluari ex parte Virginis captiuitatem prærequisitam, ad redemptionem; sed contrà: ergò B. Virgo non fuit propriè redempta in se, sed in Adamo; probo consequentiam, quia eo modo indiget quis redemptione, quo captiuus

D. August.

Rola 137. dixit: Nemo redemptus dici potest, nisi qui verè per peccatum autem fuerit captiuus; Dices ad hoc, beatam Virginem fuisse mortuam non in se, sed in Adamo, & quia illa mors fuit quædam captiuitas, sufficienter saluari ex parte Virginis captiuitatem prærequisitam, ad redemptionem; sed contrà: ergò B. Virgo non fuit propriè redempta in se, sed in Adamo; probo consequentiam, quia eo modo indiget quis redemptione, quo captiuus

est, sed B. Virgo non fuit per se mortua in se, sed in Adamo, ergò nec fuit in se captiua, sed in Adamo, ergò non indiguit redemptione in se, sed in Adamo, quod est hæreticum.

Responsio secundæ Argumenti. 10.

Ad secundum bene responderetur, ibi, excepta vltima responsione, que rectè ibi videtur impugnari; adhuc tamen quidam Doctores, quòd cum B. Virgo fuerit debitorum incurrendi peccatum originale, genus hoc debiti constituebat illam captiuiam non solum in Adamo, sed in se ipsa, quia debitum illud erat quædam obligatio moralis propria ipsius Virginis; omnis autem obligatio est quoddam genus captiuitatis, & idè indiguit redemptione non solum in Adamo, sed in se ipsa; exempla autem in argumèto adducta de curatione, & suscitatione (de quibus latius infra) non opus est verificari de Virgine, quia illis solum vtitur Sacra scriptura, ad exemplificandos varios effectus, quos Diuina gratia causat in peccatoribus, quos manifestum est, non causari in omni indiuiduo. Verùm si quispian velit defendere, B. Virginem non contraxisse in se ipsa debitum incurrendi peccatum originale, sed solum in Adamo, & quòd excepta fuit in pacto Dei cum illo, de quo infra cap. vltimo, tunc magis vrget prædicta replica, sed quomodo illa dilui possit, dicemus Homilia vltima, vbi ex professo pertractabimus, an beatissima Virgo contraxerit in se ipsa debitum incurrendi in peccatum originale?

Proponitur tertium Argument. §. 11.

Tertio, quia, si B. Virgo caruisset peccato originali, non potuisset baptizari; at de facto fuit baptizata, teste Euthymio super Ioan. c. 3. vbi ait: Christum baptizasse matrem suam, & Petrum Apostolum: ergò cõtraxit peccatum originale; non cum consequentia patet, & maior probatur, quia ita peccatum originale est materia necessaria Baptismi, sicut actus est

Euthym. sup. Ioan. c. 3.

con-

Confessionis; atq; ita per se primò ordinatur baptismus ad expellendum peccatù originale, ac confessio ad expiandum actuale, sed beata Virgo, quia caruit peccato actuali, non potuit recipere sacramentum Confessionis, ergò si caruit originali, non potuit recipere sacramentum Baptismi, vel si illud recepit, conuincitur contraxisse originale, sicut, si recepit sacramentum Confessionis, conuincetur, commisisse actuale.

Solutio tertij Argumenti. 12.

AD tertium respondeo, esse disparem rationem de Baptismo, & de confessione, quia sacramentum confessionis, ordinatur ad solam expiationem peccati actualis, & sic, quia beata Virgo nunquã actu peccauit, non potuit recipere illud; tamen sacramentum Baptismi adæquate non ordinatur ad solam deletionem originalis, sed etiam ad imprimendum caracterem, quæ est potentia receptiua aliorum sacramentorum, & ad constituendum baptizatum tanquam membrum Republicæ Christianæ, & vt illi pateat aditus ad alia sacramenta suscipienda; & idèo ianua sacramentorum à Theologis vocari consuevit; ac tandem, vt baptizati consignentur per caracterem, tanquam oues Christiani Gregis; & quia Beata Virgo erat capax istorum effectuum, ideo posuit recipere sacramentum Baptismi, & obligata fuit ex diuino præcepto ad illud recipiendum; licet alias nunquam contraxisset originale, & expressam huius habuisset reuelationem.

Propositur quartum Argumentum.

§. 13.

Quartò, quia secundum communio- nem Patrum doctrinam asserentem Christum Dominum non venturum, nisi Adam peccasset, quam ita veram iudicauit Diuus Bernardus, vt diceret epistola 190 ad innocentiũ. *Quid lex, quid Propheta, quid apostoli, quid apostolice vni-*

aliud nobis euangelizant, quam Deum factum esse hominem, vt hominem liberaret? & si Angelus de Cælo aliud nobis euangelizauerit, anathema sit: hæc ille. In hac ergo sententia, prius Deus vidit peccatum Adæ, & totam eius postulatam in illo contentam, quam prædestinasset, futurum Christum Dominum; tunc sic, vel pro illo priori vidit Beatam Virginem in Massa generis humani infectam, vel non infectam; si infectam, ergò contraxit infectionem peccati originalis; si non infectam, ergò fuit exempta ab infectione illius massæ; & non per merita Christi, cum nondum tunc prædestinatus esset, nec celebratum Decretum de eius Aduentu in mundum.

Solutio quarti Argumenti.

AD quartum, admissa illa opinione, quòd si Adam non peccasset, Christus Dominus non veniret, respondent quidam recentiores, quòd Deus per altitudinem suæ (quam mediam scientiam vocauit Molina in sua concordia) præcognoscebat Christum futurum esse in mûdo, & sic vidit Beatam Virginem carete macula peccati originalis, ex meritis Christi illo modo præcognitis; vnde quãuis demus, prius ordine rationis præuisam fuisse beatam Virginem, vt carentem macula peccati originalis, quàm intelligatur Decretum de futuritione Christi, non tamen, antequam esset cognitio per scientiam mediam futuritionis Christi, & meritorum illius, ex quo fit, quod semper fuerit visa Beata Virgo præseruata ab originali peccato per sanguinem Christi; sed secundò & melius alij sic respondent, dicentes, suppositionem illam esse falsam, scilicet, quòd Adam non peccante, Christus Dominus non veniret; non enim ex peccato dependebat eius Aduentus, simpliciter, sed in ratione Medici, & Redemptoris, & in carne passibili, de quo, libro selectarum disputationum totius Theologiæ, longa nobis restat disputatio; sed contra; quia quicquid

M m m m 3 sit

fit de illa sententia, certè tam Thomistæ, quam Scotistæ omnes sine vlla controversia conveniunt in hoc, quod Christus, vt Redemptor per Passionem, & vt medicus non veniret, nisi peccaret Adam, igitur fuit prius præuisum peccatum Adæ, & posterorum illius, quàm Decretum de Aduentu Christi, (sub illa ratione: tunc ergò valdè virget vis rationis factæ, nam, vel Deus vidit in illa præuisione peccati, Adæ, & suorum posterorum beatam Virginem cum peccato originali; & sic habemus intentum, vel non incurrentem in illud, & hoc dici non potest, cum id debeat habere per Redemptionem; Christi in carne passibili mediante eius morte; pro illo autem priori, adhuc non est Decretum de Christo venuro, vt Redemptore, & medico, ergò &c. Ad hoc Argumentum dupliciter responderi posse existimo; primò dicendo, quod sicut in rebus naturalibus stat, aliqua duo se mutuo excedere, in diuerso genere causæ, & neutrum esse alio prius simpliciter, sed secundum quid, ita præuisio carentiæ peccati originalis in Virgine, & prædestinatio Christi, seu Decretum de Aduentu illius in carne passibili mutuo se excedunt in diuerso genere causæ; nam prædicta visio est prior illo Decreto in genere causæ materialis; prædestinatio verò est prior illa quasi in genere causæ formalis; Et si obiecias, in illo priori, quo præuidetur peccatum antè Decretum de Aduentu Christi in carne passibili, quod Virgo videatur sine contractione peccati originalis, est effectus Passionis Christi, & redemptionis illius; ergò, nec pro illo priori potuit videri sine peccato, absque eo, quod simpliciter, & absolute præcesserit prædestinatio, seu Decretum de Aduentu Christi in ratione medici, & Redemptoris per Passionem suam. Respondeo, aliud esse, quod pro illo priori, quo in Virgine præcedit visio carentiæ peccati originalis, non sit prædictum Decretum de Christo, vt medico, & Redemptore, aliud verò, quod pro illo

priori non intelligatur tale Decretum, primum est falsum, secundum tamen verum.

Secundo respondeo, instantia rationis in hunc modum coordinanda esse, vt prius Deus videat Adam peccantem, deinde in secundo instanti ex peccato illius, tanquàm ex causa, omnes futuros eius posteros, contrahere debitum incurrendi peccati originale; in 2. instanti, vel etiam in eodem secundo fuit decretum de Aduentu Christi in carne passibili, in remediū peccati generis humani, quia licet pro illo priori nondum videret omnes eius posteros, in se maculatos, videbat tamen illam causam efficacem, & ineuitabilem positam in re, nempe peccatum Adæ: unde infallibiliter futurum erat illos esse maculandos, & sic immediate post hoc prouidit de remedio tanti mali, per decretū Aduentus Christi in carne passibili, vnde cum obijcitur: prius fuit præuisio peccati Adæ, quàm Decretum de Aduentu Christi. ergo tunc in illo priori visa est virgo cum peccato, sicut reliqui posteri, vel sine illo, atq; adeò sine redemptione Christi: dicendum est, quòd cum peccati Adæ fuerit origo, & causa omnium peccatorum originalium, prius Deus vidit peccatum Adæ, quàm reliquorum; & sic pro illo priori non vidit posteros in peccato, nec sine illo per præseruationem, sed cum capacitate ad vtrumq; & sic etià visa est virgo pro illo priori; in 3. tandem, seu 4. signo vidit Deus posteros Adæ incurtere peccatum originale, Beatam verò Virginem præseruari ex meritis Christi iam præuisis, &c.

Quintum Argumentum desumptum ex varijs Titulis, & muneribus Christi Domini, vt Redemptoris, Mediatoris, Iustificatoris, Saluatoris, Medici, & Reconciliatoris. §. 14.

Inter munera Christi Domini potissimum locum sibi vendicat officium Saluatoris.

uatoris, & Redemptoris; de quo genere Argumenti, quamvis supra egerim, iterum tedit sermo, quia est potissimum fundamentum oppositæ sententiæ, & oportet illud multis modis euertere; insprimis ergo diuina eloquia Christum Dominum compellant Saluatorem ipsaq; beata Virgo constituitur illum saluatorem suum, dum ait: *exultauit spiritus meus in Deo saluari meo*: vnde Augustinus sermone de Assumptione ait: *genitum suum, & omnium Saluatoris*; at omnis, qui saluatur per Christum, præsupponitur habere aliquod peccatum, ergo etiã B. Virgo illud habuit; & cum illud non fuerit actuale, manifestè sequitur, fuisse originale; maior, cū consequentia est nota, & minore probato, tū ex illo Marci i. *vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum*; Constat autè, quod in populo Dei includitur beata Virgo, tum ex D. Aug. qui pertractans prædicta verba lib. de natura, & gratia ait: *quomodo ergo saluum faciet, vbi nullà est ægritudo*? hæc ille. Nec sufficit respondere, saluam illam fecisse, præseruandò eam à peccato; nam, vt constat ex Diuo Matthæo ca. 16. *Christus Dominus venit saluum facere, quod perierat*: ergo supponit, nullum ab eo saluari, qui prius actū non perierat: vocatur itè Christus Dominus Redemptor, iuxta illud Iob 19. *scio, quod Redemptor meus vivit*; ex quo sic argumentor: nullus potest esse propriè redemptor, nisi respectu eius, qui captiuus fuit, ergo cum Dominus fuerit verè Redemptor virginis, dicendum est, virginem fuisse prius captiuam, non captiuitate peccati actualis, ergo originalis: vtraque consequentia est euidentis, antecedens autem probò; tum quia Christi redemptio fuit per modum satisfactionis, ergo præsupponit in redemptis peccata, pro quibus satisfaceret, cum sola peccata, & pœna eis debita sint materia satisfactionis; tum quia redemptio Christi fuit per modum cuiusdam solutionis, per quam recuperavit rem antea venditam; fuerat enim venditum genus humanum per primam

Parentem iuxta illud Pauli ad Roman. 7. *D. Paul. ad venundatus sum sub peccato*; vbi glosa ait: *Rom. 7. in primo parente*; & Augustinus ibidem: *Glosa. vendere nos potuit, sed redimere non valuit*: D. August. Ergo vere Beata virgo fuit vendita, atque ad eò sub seruitute peccati: tum quia huiusmodi redemptio fuit per modum exceptionis, iuxta illud Pauli, *empi enim estis*: D. Paul. ad *Cor. ep. 1. c. 6* precio magno: quod autem emitur, præsupponitur alienatum esse ab emptore, cum nemo emat, quod suum, sed quod alienum est: Igitur, si beata Virgo fuit emptæ per Christum, prius fuit alienata ab illo per peccatum originale, ac tãdem, quia id aperte videtur definitum à Zosimo Zof. Papa: Papa, vt constat ex epist. D. Aug. ad optatum, vbi sic ait: *vt verbis vitar, que in ipsa epistola Anisisti deiatissimi Zosimi leguntur, nullus, nisi, qui peccati seruum est, liber efficitur nec redemptus dici potest, nisi, qui verè per peccatum antea fuerat captiuus*. & infra addit D. August. *In his verbis apostolice sedis tam antiqua, atque fundata, certa, atque clara est catholica fides, vt nequas sit de illa dubitare Christiano*: hæc ille.

Item Christus Dominus fuit iustificator Virginis, & reliquorum omnium, qui Deo grati extiterunt, iuxta illud ad Roman. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius, & Rom. 3. per redemptionem, qua est in Christo Iesu*; sed iustificatio est transitus de morte peccati ad vitæ gratiam, iuxta illud 1. Ioa. 3. *translati sumus de morte ad vitam*: ergo, si B. Virgo fuit iustificata per Christum, verè fuit translata de morte peccati ad vitam gratiæ: vnde D. Aug. li. 13. de Trinitate ca. 14. ait: *D. Aug. lib. tunc iustificari dicimur, in Christi sanguine*; cū 13. de Trinitate per remissionem peccatorum erimur à potestate Diaboli, & lib. de spiritu, & anima, D. Aug. quid (inquit) aliud est iustificari, quàm iustum fieri ab illo, qui iustificat impium, vt ex impio fiat iustus? fuit itè Christus Dominus sanctificator, & emundator beate Virginis per sanguinem suum; iuxta illud Malach. 3. *ipse, quasi ignis conflans, & quasi herba sullansum; & sedebit conflans, & emundans argentum*, & *purgabit filios Leui*: Et Apocal. primo. *Dilexit nos, & lavit Apoc. 1. nos*

Luca 1.
D. August.

D. Mart. 11.

D. Aug.

D. Matth. 1. 16.

Iob 19.

D. Aug.

Rom. 3.

1. Ioa. 3.

D. Aug. lib.

D. Aug.

Malach. 3.

Apoc. 1.

nos in sanguine suo & D. Paulus 1. Corin. 6.
 hoc quia qui fuit aliquando, sed abluitus est,
 sed iustificatus, est: ergo praesupposita
 fuit in beata Virgine macula peccati, a
 qua ablueretur, & mundaretur, nec hic
 est locus fugae, ut dicatur, lota per praeseruationem, nam qui semper lotus est,
 quantumcunque fuerit in periculo, aut
 debito, aut in potestate, & aptitudine ad
 contrahendam immunditiam, si tamen
 actu non sit immundus, nunquam indige-
 bit lotionem in actu: unde Divo Petro
 offerenti ad lauandum, ne dum pedes,
 sed manus, & caput, dixit Christus Do-
 minus; qui lotus est, non eget, nisi, ut pedes
 lauet, ubi appetit ostendit, quod ubi actu
 non est immunditia, non opus est actuali
 lotionem.

Item ex munere sacerdotis; quia om-
 nis homo, pro quo Christus Dominus
 oblationem obtulit, habuit aliquando
 peccatum, sed pro beata Virgine obtulit
 Christus Dominus oblationem eandem,

D. Paul. ad
 Ephej. 5.
 B. Euseb.

Hugo de S.
 Victore.
 Luca 1.

quoniam humani generis salutem nunc video, & o-
 mni precordis exulio; video namque de meo
 afflicti, quod, & credo, pro me debere offerri;
 ergo dicebatur est, beatam Virginem
 contraxisse aliquod peccatum non actua-
 le, ergo originale, minor, & consequentia
 sunt notissima; maior vero probatur ex
 Concilio Ephesino: ubi dicitur: obtulit
 proprium corpus, non pro se, sed pro nobis, om-
 nibus: nam quia pro se oblationem, vel sacrificia
 indigeret, ab omni peccato liber, ut Deus, exi-
 stens & infra: quia ergo egerat oblationem
 nullo suo existente facinore. & Hugo de sancto
 Victore parte secunda. procul dubio (in-
 quit) oblationem non egerat, quae pro ea offerretur:
 quia si culpa non esset, oblationem opus non ha-

beret, haec ille, ex quibus omnibus aperte
 constat veram esse maiorem illam assump-
 ptam, quod omnis homo, pro quo Chri-
 stus Dominus sacrificium obtulit, habe-
 ret aliquod peccatum.
 Item Christus Dominus fuit vere me-
 diator nostrus, iuxta illud apostoli: Theol. 1. Thol.
 2. unus est mediator Dei, & hominum. Si
 Beata Virgo nullum contraxisset pecca-
 tum, non potuisset esse verus Mediator
 illius, quia medium non est, nisi inter ex-
 tra, quae distant ad inuicem, ut docet Phi-
 losophus 2. metaph. Mediatoris enim of-
 ficiū est, diuisa coniungere, & inter pu-
 gnantia pacem mittere; ubi enim nulla
 est offensa, nec diuisio, ibi nulla media-
 toris interpositione opus est, ut plenē do-
 cet D. Augustinus multis in locis; praeci-
 pue tamen in Enchiridion, cap. 23. Cum
 factus est Adam homo rectus, mediatoris opus
 non erat; & gloria, quae est eiusdem Augu-
 stini ad Galatas: medius non est, nisi inter Gal.
 duos, & quia recesseramus à Maiestate Dei,
 & peccato ostenderamus, missus est Dei filius
 mediator Dei, & hominum, qui solueret san-
 guine suo peccata nostra, & interpositum red-
 deret nos, & reconciliaret ei, à quo auersi pec-
 catis, & delictis conebamur. Praeterea bea-
 ta Virgo fuit verè per Christum reconcilia-
 ta Deo Patri, dicente D. Paulo ad Cor-
 inth. erat Deus in Christo mundum reconc-
 cilians sibi; in mundo autem manifestè
 includitur beata Virgo, tanquam pars
 illius, at reconciliatio praesupponit of-
 fensam, & inimicitiam, ut expresse dicit
 idem D. Paulus ad Romanos 1. Cum in-
 mici essemus, reconciliati sumus Deo per mor-
 tem filij eius.

Item Christus fuit Medicus respectu
 totius generis humani, iuxta illud Augu-
 stini: venit de caelo magnus medicus, quia
 magnus per totum mundum iacebat agrotus;
 ipse agrotus, genus humanum est, quod totum
 perierat; haec ille; ergo etiam fuit medi-
 cus respectu Beatae Virginis; dices, fuisse
 medicum illius, sed non sanantem, sed
 praeseruantem; sed contra est, tum illud
 Christi Domini Matth. 9. non est opus sanis
 medicum,

mediens, sed male habentibus; tum quia Iſa. 3. in persona omnium dicit: eius liore ſanari ſumus; tum quia, ſi ſemel admittatur prædicta ſolutio, inſirmitur omnia Argumenta D. Aug. contra hæreticos negantes in paruulis peccatum originale, nam reſpondere facile poterunt, indigere paruulos Chriſto, vt medico non ad ſanandum, ſed ad præſeruandum à macula peccati originalis; vnde hanc ſolutionem ipſe D. Aug. acriter impugnat, dicens: quod infans habet neceſſariū medicum, ſi non ægrotat; & poſtea ſubdit: qui negat ægritudinem ſuam, ſuperſuum indicat ſaluatorem.

Solutio quinti Argumenti.

IN primis ad illud de ſaluatore, & Redemptore ſufficienter reſponſum eſſe arbitror ex dictis ſuper hom. 16. vbi latè oſtendimus ad veram redemptionem nõ eſſe neceſſarium, prius actu extiſſe in captiuitate, & infra in idem argumentum, nonnulla dicemus; deinde dico, quod gratia ſaluationis, & redemptionis nõ ſolum liberat à peccatis, ſed etiã præſeruat; vt enim pater ex Concilio Mileuitano, & habetur de conſecratione diſt. 5. ca. placuit: *Quicumq; dixerit, gratiã Dei, qua iuſtificamur, per Ieſum Chriſtum Domini noſtrum, ad ſolã remiſſionem peccatorũ valere, que iã commiſſa ſunt, non etiã in adiutorium, vt non committantur, anathema ſit;* ſicut ergo Deus dat iuſtis gratiã præſeruante ab aliis peccatis actualib; ſic de dicit Matri ſug gratiã præſeruante etiam ab originali; ad illud verò de ſatiſfactione, reſpondeo, ſatiſfactione eſſe pro debito, beata autem Virgo debitum habuit in ſe, vel in Adam contrahendi peccatum originale, & Chriſtus Dominus obtulit ſatiſfactionem pro hoc debito; liberans illam de ſolutione illius; & cum vterius obijcitur, quod Redemptio Chriſti fuit per modum emptionis, & quod emitur, præſupponi debet alienatum, quia nemo emit, quod ſuum eſt; reſpondeo, quod B. Virginem eſſe alienatã à Deo, poteſt ſumi dupliciter, vno modo

poſitiue per peccatum ei inhærens, & ſic nunquam fuit alienata; alio modo negatiue, quatenus pro aliquo priori poterat intelligi non pertinere ad Deum iure gratiã, ſcilicet pro illo priori, quo eſſe nature proceſſit in illa ad eſſe gratiã; cõcedo item, omnes fuiſſe venditos in Adam, ſed inde non efficitur, B. Virginem fuiſſe venditam in ſeiſſa, ſed in Adam ſolum; & hæc duo ſufficiunt, vt in toto rigore dicatur empta per ſanguinem Chriſti, neq; aliquod aliud genus alienationis requiritur ad prædictam emptionem; ad locum autem Zoſimi, qui valde vrgeret videbatur, reſponderunt Patres Concilij Baſilienſis, (vt reſert Cardinalis Turcremata de conceptione par. 8. c. 7.) quod ibi loquitur Pontifex de lege ordinaria, & de communi modo redemptionis, quod ex eo aperte probant, quod in eadem apoſtolica definitione dicit idẽ Pontifex, quod nullus eſt omninõ natorum, qui antequam per baptiſmum liberetur, peccato originali non teneatur obnoxius, quæ verba neceſſario debent intelligi de lege communi, & ordinaria, cum de fide ſit, ſanctificatos in vtero, vt Beatam Virginem, & Ioannem Baptiſtam antè Baptiſmum caruiſſe peccato originali.

Item ad illud de iuſtificatione, reſpondeo, ad rationem eſſentialem iuſtificationis ſolum requiri, quod de non iuſto fiat iuſtus, itaque non opus eſt, ad rationem iuſtificationis, vt terminus à quo illius ſit poſitiua iniuſtitia ſubiecti, à quo recedat, ſed ſufficit negatiua; Beata autem Virgo de non iuſta negatiue pro priori nature, quo eſſe naturale illius præceſſit in fuſionem gratiã, facta eſt iuſta per in fuſionem illius; quod autem de facto, quotquot iuſtificantur, recedant ab iniuſtitia, eſt meſe per accidens ad rationem iuſtificationis, licet per accidens eſt ad id, quod dealbatur, quod prius fuerit nigrum; nam motus dealbationis non exigebat nigredinem pro termino à quo, ſed ſolam negationem albedinis in ſubiecto dealbando; ad illud de emundatione, &

N n n n a ablu-

Idus.

D. Aug.

ſup. hom. 16.

Conc. Mileu.

Zoſim. Papa.

Card. Turcremata.

D. Iohannes. ablutione, respondeo ex illis locis Diui Iohannis, & D. Pauli solum colligi, quotquot mundantur, & abluuntur, mundari, & abluuntur per sanguinem Christi; cum hoc tamen fiat, quod ex meritis Christi, & ex vi sanguinis ab eo profusi præserveda fuerit Beata Virgo à contractione maculae originalis, & sic non indiguerit emundatione & lotionem, sicut neque indiguit confessione, & absolutione sacramentali.

Item ad illud de sacerdote respondeo, Christum Dominum obtulisse Deo Patri seipsum in sacrificium pro beata Virgine, & pro nobis; sed diuersa intentione, quia in ordine ad nos intendebat remissionem peccatorum. in ordine verò ad beatam Virginem præservationem ab omni peccato, & ingentem gratiarum, & coelestium donorum copiam.

Item ad illud de mediatore respondeo, quod ad rationem formalem Mediatoris non requiritur esse inter extrema diuisa positivè per actualem inimicitiam, aut discordiam, sed sufficit esse inter extrema non coniuncta, tunc enim mediatio iuvat ad actualem coniunctionem, ut experientia patet, sæpè aliquem esse mediatorem non solum inter inimicos positivè reconciliando illos, sed inter non amicos, ut incipiant inire amicitiam; primo ergo modo Christus Dominus fuit Mediator inter Deum, & nos peccatores; secundo verò modo inter Deum & Virginem; ad illud verò de reconciliatione, eadem distinctione proportionaliter respondendum est: ad locum autem Diui Pauli possumus respondere, appellatione Mundi nequaquam comprehendendi beatam Virginem; quia ibi vox: Mundus, significat, gratia Dei vacuos ad eum modum, quo Iohannis 7. Christus Dominus dixit: *Mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo;* quod ergo, dixit Christus de Discipulis, scilicet, quod non erant de hoc mundo, id ipsum dico ego de Beata Virgine, atque adeò non comprehendendi ibi appellatione mundi, quia est supra

mundum, ut rectè adnotavit Catherinus Calensis super epistolam ad Rom. eap. 5.

Item ad illud de munere Medici, respondeo sufficienter exercuisse Christum Dominum hoc munus, respectu Virginis, præserveda illam ab infirmitate peccati; quia excellentior modus medicandi, est præserveda à morbo, quam ab illo sanare; & cum Christus Dominus dixit, sanos non indigere medico, locutus est de sanis formaliter, quatenus sani sunt; quatenus verò expositi sunt periculo infirmitatis, vere indigent illo; Beata autem Virgo, nisi specialiter præservedatur, exposita esset periculo incidendi in varia peccata; quia secundum legem ordinariam; *in multis offendimus omnes;* & idè indiguit Christo Domino, ut medico præserveda; ad replicam autem huius solutionis respondeo, cum dicit Iohannes: *omnes nos sanatos fuisse liuore Christi,* si rigorosè sumatur, particularem sanatos: ad illos tantum referri, qui infirmitatem habuerunt, non verò ad Virginem, quæ nunquam peccati alicuius morbo laboravit: nec hanc exceptionem Virginis oportet extendere ad alios; nam pro aliis non sunt fundamenta & rationes, quæ pro virgine, ex quo aperte constat praecludi viam hæreticis ad id affirmandum, de aliis; ac tandem ad pleraque istorum responderi potest, non opus esse, omnia epitheta, & omnia munera quæ Christus Dominus habuit; à Patre, illa exercuisse cum Beata Virgine, certum enim est, Christum Dominum esse remissorem peccatorum actualium, & venisse ad ea remittenda; & tamen constat, hoc munus non exercuisse respectu Virginis, in cuius mente dolus vnquam inuacatus non fuit.

Sextum Argumentum. §. 15.

His, quæ sequuntur, obiectionibus, exnauante me radiciter arbitror omnia, quæ ad impugnantiam immaculatam Deiparæ Virginis conceptionem excogitari poterunt; ut sic aduersariorum obic-

Item 7.

obiectionibus plene satisficientes altius
piam, ac sinceram hanc veritatem fide-
lum animis inferamus.

Prima obiectio.

Objiciunt ergo primo. Beata Virgo ex
vna parte peritit mortem, vt teitan-
tur D. Hieronymus ad Eustochium, &
Diuus Augustinus in sermone de assump-
ptione, & ex alia talis mors non fuit ad
delenda hominum peccata, sicut mors
Christi, ergo verè habuit aliquod pecca-
tum, patet, consequentia; tum quia, vt
docuit apostolus ad Romanos 6. si pendia
peccati mors; & antea cap. 5. dixerat: Per
vnum hominem peccatum introiit in mun-
dum & per peccatum mors, tum quia si
nunquam peccatum originale habuisset,
immeritò mortis poenam passa fuisset,
cum poena iusta non sit, nisi propter cul-
pam. poena enim solum suos auctores
insequi debet; vt docet Iustinianus l. fan-
cimus. cap. de pœnis. & cap. illud 11. qua-
stione tertia. Tum denique ex Diuo Au-
gustino, qui de suscitacione Lazari ait:
suebat Christus, quod eos, qui immortales esse
potuerunt, Diabolus fecerit esse mortales. I-
dem etiam Augustinus aperitè docet, poe-
nas, quas paruuli patiuntur, & quas etiam
beata Virgo pertulit, esse effectus peccati
originalis: vnde contra Iulianum lib. 3.
ait: omitto commemorare, que mala in hac
transitoria vita pœnè omnes patiuntur, &
quomodo explicetur, quod dictum est: graue
inquin super filios. Ad e a die exitus eorum, vs-
que in diem sepulture in matre omnium: que
ritique mala sub iustis, & omnipotente Deo
non irrogarentur eius imagini, quibus malis
in virtute exerceri infantula etas non po-
test, si nulla ex Parentibus mala merita crea-
rentur. Item ibidem paulo inferius: fru-
stra itaque putas idèd paruulis non esse deli-
ctum, quia sine voluntate, que in eis nulla est,
esse non potest hoc enim rectè dicitur: propter
proprium cuiusque peccatum, non propter pro-
prij peccati originalis contagium, quod si nul-
lum esset, profecto nulli malo paruuli essent
obstruati, nec mali quisquam vel in corpore,

vel in anima sub tanta iusti Dei potestate pa-
terentur. hæc ille. Item in quarto libro ait:
Nec enim alia causa est, cur nouitatem ve-
stram detestetur etiam multitudo Christiano-
rum, nisi quia, & Deum, & hominem condi-
torem, & iustissimum cogitent, & suorum ius-
tos cruciatu conspiciunt paruulorum, vt sub
Deo creatore optimo, atq; iustissimo nullo mo-
do imago eius in illa etate tanta mala patere-
tur, si non esset originale peccatum; Item in 6.
lib. arguens contra eundem Iulianum
idem dicit: Vos autem negantes originale
peccatum profecto cogimini dicere, Deum, vel
inualidum, vel iniustum, sub cuius potestate
imago eius in paruulis sine ulla vel proprij,
vel originali peccati merito tantis afficitur
malis, non enim per hæc exercetur virtus: quod
rectè de bonis hominibus maioribus dicitur, in
quibus rationis est vsus, hæc D. Aug.

Solutio sexti Argumenti.

Solutio propostæ obiectionis sumenda
est ex Doctrina D. Thomæ 1. par. 3. 97. art. 1. & ex scoto in 2. dist. 19. vbi docent, Scotus.
quod licet homo in statu innocentie su-
pernaturaliter præseruetur à Deo, ne mo-
rereetur, secundum se tamen mortalis e-
rat, & corruptibilis, vt pote ex quatuor e-
lementis compositus: omne autem com-
positum ex elementis, corruptibile est; vt
docet Arist. li. 1. de generatione ob quam
etiam causam dixit Aug. li. 2. de Baptismo
paruulorum, quod etiam si Christus non
fuisset occisus, mortuus tamen esset, &
defecisset senio, nisi se supernaturaliter
praeseruasset, idem recitat Scotus in 3. dist.
10. q. 1. vnde si Deus formaret nouiter a-
liquem hominem de limo terræ, certè si
illum relinqueret suæ naturæ moretur:
cum esset corruptibilis, & deuinci posset
à contrario fortiori se, & tamen constat
quod ille non contraxisset peccatum o-
riginale; & præterea licet ratione origi-
nalis peccati sit debita mors, ab isto ta-
men debito sufficienter absoluitur ho-
mo, quando semel moritur, igitur La-
zarus, & alij resuscitati à Christo Do-
mino immunes erant à prædicta poena

Nnnn 2 origi-

D. Aug.

D. Aug.

D. Thom.

Arist. li. 1. de

generatione.

Scotus.

Ioan. 11.

originalis peccati; & tamen constat, ipsos pro secundo mortuos fuisse: igitur mors, & alia peccata, quas Virgo sanctissima contraxit, non sunt evidens testimonium contractionis peccati originalis; quare licet cessante causa cesset effectus, & sic cessante peccati originalis contractione in virgine deberet cessare mors, quæ est effectus illius, tamen, cum effectus habeat duplicem causam totalem, cessante vna causa, non cessat ipse, si alia remaneat; & sic contingit proposito: peccatum enim, vt corruptibilitas naturæ humanæ sunt eadæ causæ totales, mortis, & sic quacunque illarum posita, & non impedita necessario sequitur mors: in Beata ergo virgine mors fuit effectus propriæ corruptibilitatis naturæ, & præuaricationis primi parentis, iuxta illud Hieremæ 31. *Patres comederunt vnam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt; non verò contractio alicuius peccati originalis ipsius virginis in seipsa: falsum etiam est, omnem peccatam esse iniustam, quam non præcesserit aliqua culpa: cum certum sit, sæpè Deum varias infligere poenas iustis, vel ad sui cognitionem comparandam, iuxta illud isaie 26. sola vexatio dabit intellectum: vel ad stimulandum ad bonum per Michæam 2. Surgite, & ite, quia non habetis hic requiem, vel ad instructionem, & exercitium virtutis; iuxta illud iudic. 3. hæ sunt gentes, quas reliquit Dominus, vt erudiret Israël; vel ad exemplum patientiæ, vnde Thobie 2. dicitur: Hanc autem tentationem permisit Deus euenire illi; vt posteris daretur exemplum patientiæ, vel ad reprimendam superbiam, & inflationem, iuxta illud, Iob 10. non leuabo caput meum superbiendo, saturatus afflictione, & miseria; vel tandem propter maiorem gloriam Dei, vt de cæco nato habetur Ioannis 9. vbi interrogantibus Discipulis; Rabbi, quis peccauit hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? respondit Iesus: neque hic peccauit, neque Parentes eius; sed, vt manifestentur opera Dei in isto.*

Hierem. 31.

Isaie 26.

Mich. 2.

Iudic. 3.

Thobie 2.

Iob 10.

Ioan. 9.

Argumentum septimum §. 13.

Objiciunt, Beata Virgo fuit decimata in lumbis Abrahamæ, ergò in peccato originali concepta: antecedens est manifestum: nam, vt docet D. Augustinus lib. 10. super Genesim: omnes Isaacitæ secundum rationem seminalem fuerunt in lumbis Abrahamæ; ergò beata Virgo fuit in lumbis Abrahamæ; ab hoc enim nemo excipitur præter Christum, eò quod ipse solus non descenderit ab Abraham per seminalem rationem, sed secundum corpulentam substantiam tantum; sed iam consequentia, in qua est difficultas, probatur, per eundem Augustinum; nam loquens de Christo ait: *non autem ille decimatus est, cuius caro indè non feruorem libidinis, sed materiam medicaminis traxit, non cum ipsa decimatio ad præfigurandam medicinam permississet, illud in Abrahamo decimabatur, quod curabatur; non illud, vnde curabatur, eadem tamen non Abrahamæ, sed ipsius primi, terrenique hominis simul habebat, & vulnus præuaricationis, & medicamentum vulneris; vulnus præuaricationis in lege mibrorum repugnante legi mentis, quæ per omnem inde propagatam carnem seminali ratione quasi inscribitur, medicamentum autem vulneris in eo, quod inde sine opere concubitali in sola materia corporali per diuinam conceptionis, formationisque rationem de virgine assumptum est. hæc Augustinus, & Magister sententiarum in 3. dist. 3. dicit: Christus non est decimatus; quia licet ibi fuerit secundum carnem, non tamen indè descendit secundum legem communem, sicut etiam in Adam omnes peccauerunt; sed non Christus. ex hoc habetur, quod decimatio conuenit filiis Abrahamæ ratione originalis peccati, qui per concupiscentiam ex eo propagandi erant; hæc ille.*

Solutio septimi Argumenti.

VT melius intelligatur tam propositæ objectionis difficultas, quæ eius solutione prænotare oportet, quod Apollol. ad D. Paul. Hebr. 7. loquens allegoricè de decimis, ostendit, sacerdoti Christi esse perfecti, & facti.

facerdotium Leuiticum esse indignius ipso, & imperfectū respectu ipsius; Abraham enim dedit Decimas Melchisedech qui fuit figura Christi, secundum illud Psalmi: *Tu es Sacerdos in eternum, secundum ordinē Melchisedech*; & inde est, quod Decimatio non tantum erat moralis, sed etiam figuralis. Erat enim actus moralis, secundum quod quaedam pars terrae nascentium, & aliorum in vltimū Ministerium Dei, & pauperum conferebatur, vt esset cibus in domo Domini, vt habetur Malach. 3. Actus autem figuralis erat, secundum quod significabat imperfectionem in eo, qui decimas dabat, qui perfectionem ab alio expectabat, est enim numerus denarius, numerus perfectus, & nouenarius imperfectus, secundum quod deficit à denario, & idē qui decimas dat, constituit se imperfectum, & perfectionem ab alio expectare: vnde quod Abraham decimas dederit, figurabat totum genus humanum, cuius typus erat, Abraham habere imperfectionem peccati, originalis; & idē imperfectum numerum nouenarij sibi retinebat: figurabat insuper, quod Christus omnino perfectus esset, nihil imperfectionis habens admixtum: sicut decima vnitas nihil est nouenarij, sed addita est perfectio ipsius, quia constituit numerum perfectum, & idē data est Melchisedech in figura Christi, vt ab eo perfectionem, & sanctitatem aliorum omnino dependere demonstraret; Ad obiectionem ergo factam respondeo dupliciter: Primò, quod Virginem fuisse decimatam in lumbis Abraham, non arguit fuisse in illa actualem contractionem peccati originalis, sed ex se imperfectionem peccati habituram, nisi gratia diuina proueniretur, perfectionemque suam ab alio esse expectandam nempe à Christo. Secundò respondeo, quod quemadmodū si ex mala dispositione Cōpunctionis consuevit quis certo anni tempore infirmari, & cum esset ad hoc non minus, quam alias dispositus, occurrit ei Medicus, cuius auxilio præsatur, ut prædi-

ctā infirmitas illi adueniat, verè, dicetur ex huius præservatione curatus; sic beata Virgo dici potest verè decimata in lumbis Abraham, quia, quantum est ex se, incurteret infirmitatem peccati originalis, nisi Medicina gratiæ præseruante à Deo foueretur.

Argumentum octauum. §. 17.

Octauo obiiciunt, quia si B. Virgo non contraxisset peccatum originale, sequeretur, quod si moreretur ante Passionē Christi, prout cōtingere potuit, intraret Regnum cælorū; consequens est falsum, ergo, & antecedens; sequela probatur, quia totalis causa clausuræ ianue regni cælestis, fuit peccatum originale; vt patet, tum ex glossa in cap. per Baptismum distin. 4. tum ex glossa alia, quæ Origeni adscribitur super illud ad Roman. 5. *Propter remissionem præcedentium delictorum, vbi sic loquitur: Illi iusti, qui præcesserunt Christi aduentum, in Inferno tenebantur, vsque ad Christi passionem, vbi nec pœnis opprimebantur, nec tamen Deum videbant, quod erat eis pœna: hoc autem erat eis pro peccato primi hominis, sive pro peccato originali, propter quod obclusus erat aditus regni Cælorum, qui per Christi passionem fuit reueruus: vnde Zacharias; Tu quoque in sanguine testamenti tui eduxisti rinctos de lacu, in quo non erat aqua; falsitas verò consequens probatur, tum ex consensu omnium Theologorum in 3. dist. 18. tum ex D. Paulo ad Hebræos 11. *Habemus fiduciam introitu sanctorum in sanguine Christi.* vnde Innocentius 111. & habetur cap. *Maiores de Baptismo*; dixit, *Regnum Cælorum vsq; ad mortem Christi fuit omnibus obseratum, cuius ianuam Christi sanguis fidelibus suis misericorditer reuertit.**

Solutio octauæ Argumenti.

Ad propositam Obiectionem respondeo primo, quod Deus, qui decreuit præseruare Virginem à peccato originali,

N n n n 3 n n n

Luce 23.

ali, decreuit etiam non morituram ante Passionem Christi. Secundò respondeo, quòd admissò casu dupliciter possumus loqui de Regno cœlorum, primò modo materialiter pro cœlo Empyreo, vbi est domicilium Beatorum, alio modo formaliter pro ipsa clara visione Dei; iuxta illud Christi Domini ad latronem: Lucæ 23. *Amen dico tibi, quia hodie mecum eris in Paradiso*; Constat autem ipsum non intrasse cœlum empyreum ante Ascensionem Christi; vnde in tantum dicitur illo die futurum esse in Paradiso, in quantum illo eodem visurus erat clarè diuinam essentiam; hoc ergo supposito, respondeo, quòd Beata Virgo in illo casu non intraret regnum cœlorum, prout importat cœlum empyreum; quia decretum erat, Christum Dominum sua corporali ascensione aperturum fore ianuam illius; intraret tamen regnum cœlorum, prout importat claram visionem Dei; nam qui id concessit latroni, non denegaret matri; verum tamen est, quòd foret specialissimum priuilegium, quòd ob solam mortem Christi præuisam, & non actu exhibitam, intraret illo modo Beata Virgo regnum cœlorum; in id tamen propendunt Scotus in 3. dist. 3. q. 1. & Gerson sermone quodam de Incarnatione & in Parisiensi schola esse communiter receptum affirmat Suarez, tomo 2. 3. part. quæstione vigesima-septima, disputatione 3. Sectione 5. in fine.

Scotus.
Gerson.

Suarez.

Argumentum nonum. §. 18.

Obiiciunt præterea, & magis à priori; quia, si Beata Virgo fuit præseruata ab omni labe originali, vel id fuit ante animationem, vel post animationem, vel in illa; si dicatur fuisse ante animationem; Contrà, quia tunc non erat persona Virginis; sanctificatio autem non est nisi personæ; sicut enim sola persona est capax peccati originalis, ita etiam sanctificatio per se primò conuenit personæ; si

autem dicas, prædictam sanctificationem fuisse post animationem, tunc viget efficacius argumentum, quia tunc iam præintelligitur talis persona filia Adæ per feminalem propagationem, atque adeò vt obnoxia peccato; ergò præfuit in beata Virgine peccatum originale, ante infusionem gratiæ: Ac tandem si dicas, sanctificationem fuisse in ipsa actu-ali animatione: Contrà est, tum ratio nuper facta, tum quia in illo instanti, in quo intelligitur animatio, & persona Virginis, prius intelligitur priuatio iustitiæ originalis, & reſtitudinis supernaturalis, quam intelligatur infusio gratiæ: Nam cum antecederet ad hanc infusionem gratiæ præintelligatur Virgo, cum debito habendi iustitiam originalem, & cum carentia illius, apertè efficitur præfuisse in illa priuationem iustitiæ originalis, cum priuatio nihil aliud sit quàm carentia formæ debitæ in subiecto capacium tandem, quia ante omne donum, & priuilegium intelligitur Beata Virgo sine iustitia, ergò intelligitur, pro illo priori non iusta, ergò iniusta, cū pro illo priori, non sit iusta: impossibile autem est, post eleuationem hominis ad finem supernaturalem dari personam, quæ non sit actu iusta, vel iniusta, actu grata, vel ingrata Deo.

Solutio noni Argumenti. §. 19.

AD hanc Obiectionem respondeo, admittendo tertium membrum præfate diuisionis, nimirum quòd sanctificatio fuit in ipsa animatione; nam in instanti temporis prædictæ animationis considerantur plura instantia naturæ: In primo est ipsa informatio, & vnio animæ, & corporis: In secundo instanti ex vnione, & informatione resultat persona Virginis, quæ verè est filia Adæ secundum feminalem propagationem; & sic consideratur Virgo sine peccato, & sine gratia: In tertio verò instanti, seu signorationis, habuit gratiam, habitura tamen

pecca-

peccatum, si sibi dimitteretur, & à Deo non præueniretur, & per hoc patet ad omnes probationes in contrarium ibi adductas; maioris tamen claritatis gratia; respondeo, quod in illo primo instanti naturæ, seu signo rationis, in quo Virgo intelligitur Adæ filia per abstractionem præcisissimam, quæ est sine mendacio, intelligitur non intellecta gratia, & iustitia: Nec obstat obicere: ergo intelligitur non habens gratiam, nec iustitiam; neganda enim est consequentia; nam in consequenti est præcisio, & diuisio cum mendacio, vt, cum considero in homine rationalitatem tantum per abstractionem, tunc non considero in illo animalitatem, non tamen inde rectè inferitur: ergo considero hominem non habentem animalitatem: Et cum rursus obicis; in illo instanti Virgo non intelligitur iusta, & sancta; ergo intelligitur iniusta, & peccatrix: Nego consequentiam; sicut non sequitur: In hac Mensa non est papyrus, alba; ergo est papyrus non alba: Dico igitur, quod in illo primo instanti naturæ, quo esse personale Virginis præcedit omne esse morale illius, nec est proximè capax gratiæ, neque peccati, in sequenti verò instanti, quando secundum legem ordinariam habitura erat, peccatum habuit de facto gratiam præseruantem illam ab omni labe peccati ex meritis Christi Domini præuisis; cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum: Amen.

Vltima Obiectio, & eius dilutio §. vltimo.

Tandem Caietan. tractatu de Conceptione Virginis tradit, reuelationem factam Beatæ Catherinæ Senensis, in qua diuinitus accepit Beatam Virginem contraxisse verè peccatum originale, nec videtur sufficiens responsio Fracisci Suarez, dicentis reuelationem hanc, tunc inuentam fuisse, quando necessaria visa fuit ad minuendam auctoritatem aliarum quæ inueniuntur inter reuelationes

Sanctæ Brigittæ: quia de Cardinali Caietan. alioquin piissimo viro, verisimile non est simile commentum, & quia suis reuelat. ille non suo Marte sed ex auctoritate lib. 1. c. 9. h. D. Antonini 1 part. The. tit. 8. cap. 2. illam 6 cap. 49. tradit: quare vera Germana, & irrefragata 55. bilis solutio est, quod cum reuelationes istæ S. Brigittæ, & S. Catherinæ Senensis secum pugnent, necesse est altera illarum non fuisse verè reuelationem, sed existimatam tantum ab audientibus illâ; cum tamen ipsa Sancta minimè illam tanquàm reuelationem vendicaret, vt cõtingit olim Regi Dauidi, nam interrogante illo Prophetam Nathan edificaturus ne esset ipse templum Domini, ille respondit affirmatiuè; postea verò vocans Dominus, eundem Nathana iussit ei Regi Dauidi nunciare templum non ab illo, qui vir sanguinarius erat, sed à Salomone pacifico eius filio fore extruendum: ecce quomodo responsio Nathanis non fuerat prophetica, sed propria eius sententia, in qua potuit speculatiuè falli, fuit tamen à Dauide existimata vera Prophetia, cum tamen reuera non esset, vt euentus ipse probauit, vt enim ait glossa super cap. 17. lib. 1. Paral. Spiritus prophetiæ non semper irradiat mentes prophetarum, idque patet ex verbis Elisei. 4. Reg. dicentis, anima eius in amaritudine est, & Dominus celauit à me, & non iudicauit me; simile etiã quidpiam accidit Seraphico etiã nostro Patriarchæ D. Francisco, qui vt in eius Chronica refertur, alloquens Reginam Vracham Alphûsi Regis Portugaliæ vxorem dixit, Castellam, & Lusitaniam nūquam sub eiusdem Regis dominio vnicendas fore, cuius tamen contrarium hac nostra tempestate regnante Philippo II. Hispaniarū Rege contigisse vidimus; sanè Saraphicus Pater minimè id protulit tanquam prophetiam, aut reuelationem, licet audientes tanquam cœlestis vaticinium illud susciperent, cum alioquin nō fuisset nisi propria eius sententia, quam attentis presentibus circumstantiis prudenter proferebat, licet aliàs speculatiuè falleretur, cū igitur

Beata

Franciscus
Suarez 3. p.
l. 2. q. 27.
disp. 3. sect. 5.

Chron. 3.
Francis. lib.
1. c. 4.

Beata Catharina Senensis à Magistris, & Confessoris Ordinis Prædicatorum frequenter instructur, mirum non est illorum sententiæ adheuisse, & interrogatam respondisse, Beatam Virginem fuisse conceptam in peccato originali, non tamen id tradebat tanquam reuelationem, sed audientes existimauerunt illam verè esse talem. hoc autem iudicare de reuelatione Sanctæ Catharinæ Senensis, non verò de reuelatione contraria facta Sanctæ Brigittæ, conformius esse rationi, vel illa vna ratio neuosè satis comprobatur, quod reuelationes Sanctæ Brigittæ sunt auctoritate Concilij Constantiensis, & Summorum Pontificum constabilitæ, & approbatæ, vnde non modicam fidem mutant; hac autem auctoritate, & approbatione caret illa, quæ dicitur facta reuelatio Sanctæ Catherinæ Senensis: igitur cum controuertitur de contrariis reuelationibus quænam illarum sit vera reuelatio, cum vtræque simul vera esse nequeat, illa certè censenda est vera, quæ à Concilio, & Pontificibus est approbata, non quæ hac approbatione caret.

HOMILIA XVI. SCHOLASTICA.

Pro complemento huius tractationis examinatur sententia eorum, qui dicunt B. Virginem, ita caruisse peccato originali, vt nec in se, nec in primo Parente contraxerit debitum incurrendi illud, Homilia vltima Scholastica.

Referuntur Doctores, & rationes probantes Virginem nullo modo contraxisse debitum incurrendi peccatum originale. §. 1.

ON NVLLOS graues Doctores, & partim ex illustrissima Prædicatorum familia reperio defendentes B. Virginem nò solum in se, sed neque in Adam villo modo peccasse, nihilque id obflare quo minus verè, & propriè redempta fuerit per Christum; ita expressè Catherinus lib. de peccato originali cap. vltimo, & lib. de Conceptione ad Synodum Tridentinam cap. 1. & super illud Pauli, omnes in Adam peccauerunt. Galatinus lib. 7. de Archanis Catholicæ veritatis cap. 10. Bollandus in tractat. de Conceptione, qui extat Romæ in Bibliotheca S. Petri montis Aurei, & ratione probari potest eorum sententia.

Primo quia ad hoc, vt quis dicatur peccauisse in Adam, non sufficit contentum fuisse in illo, tanquam in principio, & capite naturali; sed quod fuerit in eo, vti in principio, & capite morali, ita vt in pacto Dei cum Adamo de contrahendo peccato à posteris eius ipso peccante non fuisset ille conceptus, at Beata Virgo fuit per merita Christi à Deo præuisa, excepta in illo pacto alios omnes comprehendens, ergo neque in se, neque in Adam peccauit: maior cum consequentia, est euidens, & minor quantum ad possibilitatem à nullo Catholico negari potest, quia legislator, qui nulla necessitate coactus, sed ex mera sua voluntate libera legem vniuersalem instituit, potest pro libito excipere quemcumque voluerit à tali lege, sed Deus prædictam legem condidit, ex mera, & libera voluntate sua; Ergo potuit excipere Beatam Virginem ab illa; quod verò de facto ita fecerit, satis id persuadet quod deceat maximè dignitatem Matris Dei: Nam sic est liberior & omninò magis aliena, & elongata ab omni labe peccati: Et quia secundum D. Anselmum supra citatum, tanta est puritas Virginis vt sub Deo maior nequeat intelligi, sed prædictus modus puritatis

per prædictam elongationem est possibili, & intelligibilis: Ergo iuxta sententiam D. Anselmi debet tribui Virgini.

Secundo quia ea ratione dicunt aduersarij necessarium fuisse Virginem in Adam peccasse, quia alias redemptione nõ indiguisset, ac Deo excipiente Virginem in prædicto pacto ab obligatione incurrendi peccatum originale, per merita præuisa Christi Domini, excellentiori modo redimitur ab illo ad eundem modum, quo si quis cum venditur mulier aliqua in seruum, excipit in contractu primum filium, ne seruus nascatur: certè talis filius excellentiori modo dicitur redemptus & liberatus ab eo, qui illi sic excipit, quam si postquam captiuus extitisset libertate donaretur.

Concil. Trid. Tertiò, quia Concilium Triden sess 5, post traditam totam doctrinam de peccato originali in fine declarat, non esse mentis luc in illa Virgine nõ prehendere, ergo non erroneum à tota illa doctrina virginem excipere, & tamen inter alia, ibi docuerat Concilium omnes peccasse in Adam, igitur propter timorem alicuius erroris non est, cur cogamur dicere virginem in Adam peccasse, sed quod peccatum foret, nisi ex speciali gratia Dei præseruaretur, & exciperetur à communi illa lege, quæ omnia adhuc faciliora fiunt, si quis cum Scoto probabiliter teneat, CHR I S T V M Dominum venturum, etiam si Adam non peccaret, tunc ergo Christus Dominus, & beata Virgo fuissent prædestinati ante præuisionem peccati originalis: Ergo non opus erat compræhensam fuisse Beatam Virginem in pacto, postea subsecutio cum primo patente. Vnde etiam in executione, ita potuit anima Beatæ Virginis à Deo sanctificari, vt prius natura quam contingeret & informatæ carnis infectam, gratia diuina perfunderetur.

Impugnant propositam sententiam alij Doctores asserentes, Beatam Virginem habuisse debitum contrahendi peccatum originale, licet re ipsa maculam nunquam contraxerit. §. 2.

Verùm his non obstantibus non solum Doctores ex familia D. Thomæ, sed alij etiam ex Seraphico nostro ordine tenentes B. Virginem nõ contraxisse peccatum originale; omninò dicendum esse affirmant B. Virginem in Adam peccasse, & oppositum erroneum esse, ita noster Corduba in tractatu de Conceptione, & Suarez 3 part. quæst 27 disp 3. sect 2. & communiter omnes Thomistæ 3. parte quorum sententia probari potest in hunc modum.

Primò, quia D. Paulus ad Romanos 3. *Rom 3* Absolute dicit omnes peccasse in Adâ, & ideo indiguisset redemptione. Ergo nõ potest magis beata Virgo, ab vna quàm ab alia generali clausula excipi. Et idèõ vtramque exceptionem equè falsam Augustinus reputat lib 2 de peccator. merit. cap. 20, 21 & 35. Et hoc planè conuincit locus Dni Pauli 2. ad Corinth. vbi sic argumentatur, *si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt:* Vbi necesse est vtramque partem distributionis æquè vniuersalem esse, sicut ergo certum est Christum mortuum esse pro Beata Virgine (alias non redemisset illam, quia per mortem nos redemit; ita certum est beatam Virginem fuisse mortuam saltem in Adam; & eandem vim habent verba Pauli ad Corinth 15. *sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificantur.* sicut ergo Beata Virgo in Christo vitam habuit, ita & in Adam fuit mortua, & similia sunt illa ad Roman 5. *Sicut per vnus delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per vnus iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ, quæ* *Rom 5*
Oooooo *testi-*

testimonia in hunc sensum, sæpè tractat August. de natura & gratia, cap. 40 & l. 6. contra Iulian. cap. 1. & 6. & l. 2. de peccator. merit. cap. 20. 29. & 35. & epist. 28. ad Hieronymum, & confirmatur, quia alias sequeretur Beatam Virginem non fuisse redemptam à Christo, neque eum fuisse pro illa mortuum: si enim B. Virgo fuit in illo modo exempta, in pacto, & in ipso Adamo etiam, si Deus nolisset Christum mori, nec redimere homines, nihilominus non esset in peccato concepta, nec indigeret redemptione, quia non peccauerat in Adamo. Ergò euident est, si ita fuisset exempta, de facto non fuisse redemptam, neq; Christum pro illa mortuum.

Rom. 5.
3. Cor. 5.
1. Timoth. 2.
D. August.

Secundò, ad idem vrgendo omnia supra dicta: Quia certum est, & omninò indubitatum apud Catholicos, Virginem à Christo fuisse redemptam, quia Christus fuit vniuersalis redemptor totius generis humani, & pro omnibus hominibus mortuus est, ad Romanos 5. 2. ad Corinth. 5. 1. ad Timoth. 2. & sæpè alias. Ab hac autem generali Scripturæ regula aliquem excipere, contra fidem esse, censet Augustinus libr. primo de peccat. merit. & remissione, cap. 27. & 28. & lib. 3. & cap. 3. & libr. 6. contra Iulianum cap. 8. Et videtur communis sensus Ecclesiæ, nam scriptura docet, totam humanam naturam, collapsam esse in Adamo, & per Christum esse instauratam, & ideo simpliciter mediator Dei, & hominum appellatur. At si beata Virgo, nec in se, nec in Adamo peccasset, nec debitum incurrendi peccatum in se, nec in Adamo contraxisset, redemptione non indigeret, quia redemptio vt minimum, iam quod non prærequirit, actualem captiuitatem prærequirit, tamen debitum veniendi in illam, vt saltem præseruado locus redemptioni detur.

Tertiò, quia si B. Virgo non dicam tantum in Adamo, sed & in se ipsa non habuisset debitum cõtrahendi peccatum, non fuisset in se ipsa redempta, sed in A-

damo: Nam eo modo indiget quis redemptione, quo captus est; ergo si B. Virgo nõ fuit captus in se, sed solum in Adamo solum fuisset redempta in illo, & non in se, & consequenter non indignuisset redemptione in se, sed in Adamo.

Quartò, quia Adam suscepit iustitiam originalem eo pacto, & lege, vt si in ea persisteret, communicaret illam Virgini. Igitur B. Virgo amisit gratiã & iustitiam in Adamo, atque adeo fuit in illo priuata gratia: Ergò peccauit in Adamo cum peccatum sit priuatio gratiæ, vel aliquid consequens ipsum.

Vltimò, quia mors corporalis Virginiæ fuit effectus peccati originalis Adæ, & debiti, quod Virgo habuit incurrendi tale peccatum; ergò saltem peccauit in Adamo: Consequentia est euident, & antecedens probatur ex Paulo ad Roman. 5. Si per vññ hominem peccatum in hñc mundum intrauit, & per peccatum mors, ita & in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt: Ergò nullus moritur nisi ratione peccati, vel vt sua morte satisfaciat pro aliis (quod est proprium Christi) vel quia peccatum aliquo modo ad ipsam pertinet. Vnde Diuus Augustinus lib. 4. contra duas Epistol. cap. 4. ait. Pati mortem sine meritis mortis de vno solo mediatore Catholica fides nouit, & hac ratione, caro Virginis dicitur caro peccati, quia ex vi suæ originis & in pœnam peccati fuit mortalis.

Rom. 4.

Referuntur Solutiones quibus Aduersariam partem tenentes, eludere possunt prædictas rationes. §. 3.

Duplicem viam ingredi possunt Catharinus, & Galatinus aliique eorum sectæ ad diluendas omnes præfatas rationes, quibus oppositam sententiam asseruimus: Nam primò dicere possunt in Deo esse scientiam futurorum, omninò infallibilem antecedenter ad determinationem suæ voluntatis, prout docet Suarez de scientia scilicet in opusculo de scientia Dei, cum ait Deus,

Suarez de scientia

cuius.

Galat. lib. 7.
de Arcanis.

Scot. 3. diff. 2.
32. q. vnic.
Ostiber.

cuiuscumque contradictionis obiectæ diuino, intellectu ante determinationem diuinæ voluntatis præcognouisse determinatam veritatem alterius partis. Secundò etiam supponere possunt; prout supponit Galatinus Christum Dominum fuisse primum omnium prædestinatorum, & prædestinationem eius causam fuisse prædestinationis omnium, etiam primi parentis, imò & Christum Dominum fuisse primum volutum inter omnia libere volita à Deo, prout docet Scotus 3. dist. 32. quæst. vnic. art. 3. quem sequuntur ipse Catherinus lib. 1. de eximia Christi prædestinatione, & alij permulti à me relati in disputationib. de Incarnatione. his enim principiis præsuppositis rectè aiunt hæc duo inter se coherere, & quod Beata Virgo, excepta fuerit in pacto cum Adamo, atque adeo quod nullo modo in eo peccauerit, & tamen quod id fuerit ex meritis Christi præuisis, seu præcognitis per prædictam scientiam antecedentem omnem determinationem diuinæ voluntatis; & præterea quia supposito, quòd Christus Dominus venturus esset, etiam si Adam non peccasset, rectè aiunt fieri potuisse, vt ex præuisis meritis Christi Mater eius fuerit excepta in prædicto pacto, quia nulla est repugnantia in eo, quòd Christus veniret; non ad expiationem peccati originalis (quòd tunc nullum esset) sed ad exaltandam naturam humanam, & promerendum illi varios effectus supernaturales inter quos alter fuit, quòd rætersi peccaturus esset Adā, & Deus habiturus cum illo prædictum pactum, in eo tamen excipienda esset B. Virgo. vnde ex his principiis sic diluere conantur prædictas rationes.

Ad primam respondent, quòd sicut verum est Christum Dominum verè mortuum esse pro Beata Virgine; ita etiam verum est Beatam Virginem mortuam fuisse quantum ex se, quia non solum debitum moriendi proximum, sed & mortem actualem peccati incurtisset, nisi ex præuisis meritis Christi Domini fuisset à

Deo præuenta, & excepta in prædicto pacto cum Adamo: nam secus tali exceptione, hoc ipsum quod erat indiuiduum naturæ humanæ, per feminalem rationem propagatum à primo parente necessariò haberet debitum peccandi in illo, & incurtendi in peccatum originale.

Ad secundam concessa maiori negare possent minorem, quia excellentior modus, redemptionis est præseruare non solum à peccato, sed & à debito incurtendi in illud, & præcauere non solum à peccato in se, sed etiam à peccato in alio.

Ad tertiam respondere possent, quòd sicut Dominus fundi, habet sibi obligatos fructus, antequam nascantur, & actu sint in se ipsis, potestq; tunc illos vendere, accepto pretio pro illis taliter, quòd secundum esse, quòd postea actu, & formaliter habituri sunt, in rerum natura nunquam sint debiti, vel obligati Domino fundi, sed emptori, qui dedit pretium pro illis: ita, inquiunt, potest Theologus ingeniose philosophari salua, & incolori fide, quòd B. Virgo, prout erat in suis parentibus, seu in quatum indiuiduum naturæ humanæ secundum rationem feminalem propagatum deberet peccare in Adamo, vt in sua radice, ab hoc tamè debito fuit excepta per beneficiũ, & priuilegium excipiens eam ab ea communi lege, & pacto cum Adamo; vnde nunquam fuit debitor peccati, sed solum Dei, & Christi filij eius: ad argumentũ ergo dicunt, quòd licet B. Virgo non solum in se per peccatum originale fuerit mortua, sed neque in Adamo per eius præuaricationem, adhuc tamen verè, & propriè in se ipsa fuit redempta per Christum, quatenus ex se contractura fuisset debitũ moriendi per peccatũ, imò & morte ipsam incurtuta, nisi beneficio exceptionis ab illa communi lege, ex Christi meritis pæniretur.

Ad quartam respondere possent, quòd illud pactum Dei cum Adamo, duo includebat, in ordine ad posteros; alterum fauorabile, nimirum quòd persistente illo

Ooooo 2 in iusti-

In iustitia originali, ipsi essent illam habituri alterum odiosum, quatenus illo prauaricante omnes contracturi erant debitum incurrendi peccatum originale, immo & ipsum peccatum incursum. Beata ergo Virgo in illo pacto excepta fuit quantum ad odiosum, non quantum ad fauorabile: Et si obicitur qui nullo modo peccat, nec in se, nec in alio, non auferitur illi quod ab aliis remouetur propter peccatum, praesertim cum peccatum sit causa primitiua illius: si ergo Beata Virgo non peccauit in radice neque in se. Ergo ab illa non iuste remouetur iustitia originalis in Conceptione sua, quae ab aliis propter peccatum remota fuit. Respondent, quod si fuisset aliqua creatura, quae ex sui natura non peccasset in Adam, ab illa non fuisset remota originalis iustitia. Beata autem Virgo quamuis non peccauerit in Adam, nec in se contraxerit peccatum originale, quia tamen id non conuenit ei ex sua natura, sed ex priuilegio prout in eo solo priuilegiari, & non in negatione carentiae iustitiae originalis.

Ad vitiam quidam dixerunt, mortem corporalem in Virgine fuisse ex conditione naturae non ex peccato primi parentis, nec inconuenit inquit, quod ab illa generali lege Diui Pauli docentis, mortem in omnibus esse effectum peccati; Excipere beatam Virginem, sicut excipitur ab aliis vniuersalibus propositionibus eiusdem Diui Pauli, quibus docet omnes prauaricatores exiisse, & omnes nasci filios irae. Secundo respondent quod in beata Virgine, misericordia & veritas obuiauerunt sibi: Nam Deus erga illam misericordiam exercuit praeseruando & excipiendo illam, à lege contrahendi peccatum originale, iustitiae etiam virginitatem in illam portexit inferendo ei mortem corporalem propter peccatum primi parentis, à quo per seminalem rationem ipsa procedit. Actandem Diuus Augustinus libr. 11. de Ciuit. Dei cap. 4. Quarens quare qui liberantur per

Do. August.

Passionem Christi ab originali peccato non maneat liberi à morte temporali, respondet id factum fuisse ad firmandam magis veritatem fidei, de resurrectione generali iustorum in gloria; nam si homines iusti essent immortales, nimium euacuaretur fides in praedictis mysteriis, hanc ergo responsum cui placuerit, poterit praesenti instituto accommodare.

Impugnatur ab alijs Doctoribus supra tradita doctrina, simulq; enervantur euasiones omnes, ex illa deductae. §. 4.

Verum licet omnia praedicta §. praecedenti quandam veritatis speciem praese ferre videantur; solidiorem tamen doctrinam alij (vt sibi visum est) amplectentes asserunt nihil profus derogare immaculae Virginis Conceptioni, nec eximiae eius puritati ac sanctitati, quod in Adamo peccauerit & debitum incurrendi peccatum originale in illo, imò & in se ipsa contraxerit, quia hoc non est ipsam pro aliquo instanti etiam rationis in se habuisse maculam peccati, sed solum primum eius Parentem peccasse, in quo tanquam in capite, naturali & morali ipsa continebatur. Ex quo prima ratio in hunc modum instaurari potest ad firmandam hanc sententiam, quia ex fide constat primum Parentem constitutum esse à Deo, caput naturale & morale futurae filiorum: Ergo cum nec ex sacra Scriptura; nec ex Patribus constet exceptio Beatae Virginis, quantum ad hoc quod est respicere primum parentem, vt caput morale nulla ratione negari potest ipsam in Adam peccauisse, patet consequentia, quia peccauisse in Adam nihil aliud est quam quod ipse peccauerit, in quo tanquam in capite morali continebatur beata Virgo.

Secundo quia quicquid sit de duplici illa controuersia Theologica, an detur in

Duo

Deo prædicta scientia futurorum, quam quidam mediam appellat, & an Christus sit primum volitum inter omnia volita liberè à Deo volita, & an tandem venturus esset in mundum Adam non peccante ex vi decreti quo defacto venit, quicquid inquam sit de his difficultatibus de quibus suis locis Deo auspice longum texemus sermonem nulla ratione potest saluari fuisse redemptam per Christum, & emptam pretioso sanguine illius. nam ad veram, & propriam redemptionem necessario requiritur, vel captivitas, vel periculum captivitatis, aut debitum in se vel in alio incurrendi captivitatem; alias sanguis oblati à Christo, nec haberet rationem pretij nec solutionis, quia ubi nulla inuenitur ratio debiti. nullo pacto locum habere potest, ratio solutionis atque adeo neque redemptionis cum omnis redemptio essentialiter sit solutio alicuius pretij. Idque adhuc corroborari potest retorquendo simile illud, quod adducunt Doctores oppositæ sententiæ de Ancilla vendita, quia si quis postea redimeret mulierem illam captivam prægnantem à servitute, non diceretur proprie redimere primogenitum eius nasciturum, quamvis verum sit quod partus sequatur ventrem, et docent iurisperiti; quia reuera talis primogenitus per se nasceretur liber, ex vi prioris pacti, atque adeo non indigeret redemptione alicuius: igitur si Beata Virgo fuit exempta in pacto cum Adamo vere non indiguit redemptione Christi: quod tamen dicere est manifesta hæresis.

Tertio quia cum Deus voluit dare iustitiam Adamo, & in eo toti illius posteritati, etiam voluit ut ad Virginem derivaretur, non enim decebat Virginem excludi à dono totius naturæ. Igitur sicut in Adam iniustitia perseverasset, eam offeruisset Virgini: ita & peccando eam perdidit Virgini amisit ergo iustitiam in Adamo, atque adeo in ipso peccavit ad modum supra explicatum.

Qua ratione dilui possint Argumenta initio huius difficultatis proposita. §. 5

AD Primum concedo illam exceptionem Virginis in pacto cum Adamo absolute, & simpliciter, & fuisse possibilem ut recte probat Argumentum: quia Deus de Potentia absoluta potuisset id fecisse independentem à redemptione Christi. Nego tamen non solum id factum esse, sed nec possibile fieri stante salva, & incolumi veritate fidei, quod redempta fuerit per Christum, ut ex dictis præcedentibus satis constat.

Ad secundum Respondeo, quod si de facto per merita Christi, prævisa fuisset Beata Virgo, illo modo excepta in pacto cum Adamo, recepisset quidem beneficium maius, vel æquivalens redemptioni, non tamen recepisset beneficium redemptionis nec instantia allata in simili illo adducto quicquam prodest. Nam filius ille existens in ventre matris, quæ serva erat debitum habebat incurrendi servitutem, & sic exceptio illius quando vendita est mater rationem potuit habere redemptionis, cum vere ille præferret in periculo & debito incurrendi captivitatem, in opposita autem sententia, cum nunquam Virgo habuerit in se, nec in Adamo debitum incurrendi peccati captivitatem non potest proprie respectu illius locum habere redemptio.

Ad Tertium ex Concilio Tridentino respondeo, ibi solum esse sermonem de lege vniuersali actualis contractionis peccati originalis in qua, inquit, Tridentinum nõ esse suæ mentis velle includere virginem. Quare illam excipere, à contractione peccati originalis pium est, tunc tamen à contrahendo debito in se, vel in Adamo incurrendi peccatum, quia huiusmodi debitum formaliter loquendo nihil aliud est quam infirmitas, vel impotentia vitandi contractionem culpæ, seu necessitas contrahendi illam inducta per voluntatem Primi Parentis, in qua Virginis voluntas sicut & reliquo-

rum continebatur necessitas in qua contrahendi ad modum cuiusdam passionis, quæ oritur ex natura, ut ab Adamo propagata per feminalem rationem: cum ergo Beata Virgo habuerit naturam hoc modo propagatam, ut fides docet, consequens est, non solum in Adamo, sed & in se ipsa habuisse prædictum debitum incurrendi peccatum originale, non tamen illud incurrisse ex gratia Christi illam præseruante ad confirmationem tandem satis patet ex dictis ad secundum. solum enim probat illum modum exceptionis possibilem, non tamen de facto ita extitisse. Atque ex his omnibus, quæ in perlongo huius duplicis Homiliæ discursu diximus, manifestè satis inferri puto sententiam asserentem, B. Virginem fuisse ab originali præseruatam, esse magis conformem sacre scripturæ, sacris Conciliis, Pontificum responsis, Ecclesiæ auctoritati, sanctis Patribus, Scolasticis, Theologis, Iurisperitis, Doctoribus nec non Iuri Canonico, & ciuili. Quæ quidem, an sufficientia præbeant fundamenta, ex quibus possit moueri Ecclesia ad eam definiendam, Ecclesiæ esto iudicium.

Meo quidem non requiritur semper ad veritatis alicuius definitionem, expressa reuelatio ab ipsa definitione distincta; sed interdum sufficit implicita reuelatio, ut patet ex libris quibusdam, de quibus dubitatur, essentne Canonici, quos tamen Ecclesia definiuit esse Canonicos, ut constat ex Concilio Tridentino. Unde non dubito, quin si proposita controuersia definienda foret ab Ecclesia, nostra sententia tanquam de fide definiretur, quia nunquam Ecclesia id, quod antea reputauit minus probabile, postea determinauit esse de fide, immo è contrario accidit, ut constat de habitibus infusis, quos in Concilio Vientiensi probabilius iudicauit dari, & postea in Tridentino c. 7. & Can. 11. definiuit dari, ita ut illos negare esset erroneum. At Ecclesia Romana iudicat nostram sententiam probabiliorē, cum tantopere illi faueat, ut apparet ex Sixto Quarto in prædicta Extrauaganti, *Græue nimis*. Vbi vocat conceptionem Virginis immaculatam, & indulgentiis inuitat ad celebrationem illius.

Hæc, & omnia mea, iudicio Ecclesiæ Catholice Romanæ libenter subijcio, paratus si quid eius doctrine minimo apice aduersum quoquomodo scriptum sit, corrigere, emendare, abradere ac penitus abolere.

Laus & gloria Deo Trino & Vni, Christi Domini humanitati, B. Virg. Mariæ eius Genitrici, ac D. Iosepho charissimo eius sponso.

INDEX